

Sveučilište u Zagrebu
Prirodoslovno - matematički fakultet
Matematički odjel

Milena Sošić

***Računanje konstanti u multiparametarskim
quonskim algebrama***

Disertacija

Zagreb, 2009.

Sveučilište u Zagrebu
Prirodoslovno - matematički fakultet
Matematički odjel

Milena Sošić

***Računanje konstanti u multiparametarskim
quonskim algebrama***

Disertacija

Voditelj disertacije:

dr. sc. Dragutin Svrtn, red. prof.

Zagreb, 2009.

Ova se disertacija predaje na ocjenu Prirodoslovno - matematičkom fakultetu, Matematičkom odjelu Sveučilišta u Zagrebu u svrhu stjecanja znanstvenog stupnja doktora prirodnih znanosti iz područja matematike.

*"Možda se moje bavljenje matematikom najbolje može opisati kao ulaženje u jednu tamnu kuću. Uđete u prvu prostoriju i otkrijete da je tu potpuno mračno. Zapinjete za namještaj. No, postupno doznajete gdje se svaki komad nalazi. Konačno, nakon približno šest mjeseci, nalazite prekidač i uključite svjetlo. Sve postaje obasjano, tako da napokon možete vidjeti gdje ste. Zatim ulazite u sljedeću mračnu prostoriju ..."*¹

¹ prof. Andrew Wiles, citirano iz: A. D. Aczel: *Posljednji Fermatov teorem*, Izvori, Zagreb, 2001.

*" Znaj sijati rasipno sve što imaš i što jesi
da bi mogao biti radost onih koji će sutra žeti."*

Zahvaljujem voditelju rada prof. dr. sc. Dragutinu Svrtnu na svim korisnim savjetima i izvanrednom vođenju u svim fazama izrade ovog rada.

Također zahvaljujem svima, a posebno mojoj obitelji te svim studenticama i studentima, koji su mi iskazivali moralnu podršku.

Predgovor

Ova doktorska disertacija izrađena je pod vodstvom prof. dr. sc. Dragutina Svrtana, redovitog profesora na Matematičkom odjelu Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Disertacija se sastoji od četiri poglavlja:

1. Aranžmani hiperravnina,
2. Slobodna asocijativna algebra $\mathcal{B}$ s jedinicom,
3. Zakrenuta grupovna algebra $\mathcal{A}_n$,
4. Reprezentacija zakrenute grupovne algebre $\mathcal{A}_n$ na težinskim potprostorima $\mathcal{B}_{l_1 l_2 \dots l_n}$ algebre $\mathcal{B}$.

U prvom poglavlju razmatraju se orijentirani aranžmani hiperravnina i njima pridruženi pojmovi u n -dimenzionalnom afinom prostoru $\mathbf{V}^n$. Pritom se posebno promatra orijentirani diskriminantni aranžman $\mathbf{A}_{n-1}$ (braid arrangement), Varchenko-va matrica tog aranžmana i njena determinanta.

Predmet proučavanja drugog poglavlja je slobodna asocijativna $\mathbb{C}$ -algebra $\mathcal{B}$ s jedinicom $\mathcal{B} := \mathbb{C}\langle e_{i_1}, e_{i_2}, \dots, e_{i_N} \rangle$ sa skupom generatora $\{e_{i_s}\}_{1 \leq s \leq N}$. Pritom je $\mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$ fiksirani podskup skupa nenegativnih cijelih brojeva $\mathbb{N}_0 = \{0, 1, 2, \dots\}$. Ako stavimo da je stupanj svakog generatora e_{i_s} jednak jedan i pišemo $st(e_{i_s}) = 1$, $1 \leq s \leq N$, onda je algebra $\mathcal{B}$ prirodno $\mathbb{N}_0$ -graduirana $\mathcal{B} = \bigoplus_{n \geq 0} \mathcal{B}(n)$, gdje je $\mathcal{B}(0) = \mathbb{C}$, a $\mathcal{B}(n)$ se sastoji od svih homogenih nekomutativnih polinoma ukupnog stupnja n u varijablama $e_{i_1}, e_{i_2}, \dots, e_{i_N}$. Pritom dalje imamo rastav algebre $\mathcal{B}$ na direktnu sumu $\mathcal{B} = \mathcal{B}^{\text{gen}} \oplus \mathcal{B}^{\text{deg}}$, odnosno rastav svakog $\mathcal{B}(n)$ na direktnu sumu $\mathcal{B}(n) = \mathcal{B}(n)^{\text{gen}} \oplus \mathcal{B}(n)^{\text{deg}}$, gdje $\mathcal{B}(n)^{\text{gen}}$ (generički potprostor) označava potprostor generiran svim multilinearim monomima ukupnog stupnja $n (\leq N)$, a $\mathcal{B}(n)^{\text{deg}}$ (degenerirani potprostor) označava potprostor polinoma ukupnog stupnja n , nelinearnih u bar jednoj varijabli (generatoru).

Preciznije, rastav od $\mathcal{B}^{\text{gen}}$ i $\mathcal{B}^{\text{deg}}$ po multihomogenim komponentama glasi ovako:

$$\mathcal{B}^{\text{gen}} = \bigoplus_{n \geq 0} \mathcal{B}(n)^{\text{gen}} = \bigoplus_{\substack{n \geq 0 \\ k_1 < k_2 < \dots < k_n, k_i \in \mathcal{N}}} \mathcal{B}_{k_1 k_2 \dots k_n},$$

$$\mathcal{B}^{\text{deg}} = \bigoplus_{n \geq 0} \mathcal{B}(n)^{\text{deg}} = \bigoplus_{\substack{n \geq 0 \\ \sum_{s=1}^N m_s = n, \exists i, m_i \geq 2}} \mathcal{B}_{i_1^{m_1} i_2^{m_2} \dots i_N^{m_N}},$$

gdje je:

$$\mathcal{B}_{k_1 k_2 \dots k_n} = \text{span}_{\mathbb{C}} \{e_{j_1} e_{j_2} \dots e_{j_n} \mid j_1 j_2 \dots j_n = \text{permutacija skupa } \{k_1, k_2, \dots, k_n\}\},$$

$$\mathcal{B}_{i_1^{m_1} i_2^{m_2} \dots i_N^{m_N}} = \text{span}_{\mathbb{C}} \{e_{j_1} e_{j_2} \dots e_{j_n} \mid j_1 j_2 \dots j_n = \text{permutacija multiskupa } \{i_1^{m_1}, i_2^{m_2}, \dots, i_N^{m_N}\}\}.$$

Općenito će rastav algebre $\mathcal{B}$ po multihomogenim komponentama glasiti:

$$\mathcal{B} = \bigoplus_{\substack{n \geq 0 \\ l_1 \leq l_2 \leq \dots \leq l_n, l_j \in \mathcal{N}}} \mathcal{B}_{l_1 l_2 \dots l_n}.$$

Pritom svaki potprostor $\mathcal{B}_Q = \mathcal{B}_{l_1 l_2 \dots l_n}$ zovemo težinski potprostor algebre $\mathcal{B}$ pridružen multiskupu $Q = \{l_1 \leq l_2 \leq \dots \leq l_n\}$, $l_p \in \mathcal{N}$, kojeg ćemo pisati i ovako $Q = l_1 l_2 \dots l_n$.

Specijalno, ako je $l_1 < l_2 < \dots < l_n$, $l_1, l_2, \dots, l_n \in \mathcal{N}$, onda je $Q = \{l_1, l_2, \dots, l_n\}$ skup i njemu pridruženi potprostor će biti generički težinski potprostor $\mathcal{B}_Q$ algebre $\mathcal{B}$. Za multiskupove Q koji nisu skupovi će pripadni težinski potprostor $\mathcal{B}_Q$ biti degenerirani.

Neka su q_{ij} , $i, j \in \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$ zadani (kompleksni) parametri. Tada se na algebri $\mathcal{B}$ mogu promatrati linearni operatori $\partial_{i_1}, \partial_{i_2}, \dots, \partial_{i_N} : \mathcal{B} \rightarrow \mathcal{B}$ ("deformirane parcijalne derivacije") zadani ovako: $\partial_i(1) = 0$,

$$\partial_i(e_j) = \delta_{ij},$$

i dalje induktivno: $\partial_i(e_j x) = \delta_{ij} x + q_{ij} e_j \partial_i x$ za svaki $x \in \mathcal{B}$,

$i, j \in \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$, gdje je $\delta_{ij} = 1$ za $i = j$, $\delta_{ij} = 0$ za $i \neq j$.

Napomena: Kada bi svi q_{ij} bili jednaki jedan, onda bi ∂_i bila obična i -ta parcijalna derivacija po varijabli e_i .

U algebri $\mathcal{B}$ definira se **konstanta** kao element $C \in \mathcal{B}$ takav da je $\partial_i C = 0$ za svaki $i \in \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$.

Ako na algebri $\mathcal{B}$ uvedemo operator stupnja $\partial : \mathcal{B} \rightarrow \mathcal{B}$, formulom $\partial := \sum_{s=1}^N e_{i_s} \partial_{i_s}$, onda se konstanta u $\mathcal{B}$ može definirati kao bilo koji element $C \in \mathcal{B}$ za koji je $\partial C = 0$.

Osnovni problem koji će se u ovoj radnji proučavati je nalaženje prostora konstanti u algebri $\mathcal{B}$, tj. problem određivanja jezgre operatora stupnja ∂ .

Lako se vidi da operator stupnja $\partial : \mathcal{B} \rightarrow \mathcal{B}$ čuva rastav algebre $\mathcal{B}$ na težinske potprostore, tj. da je $\partial(\mathcal{B}_Q) \subset \mathcal{B}_Q$ za svaki multiskup Q nad $\mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$, stoga se problem nalaženja konstanti u algebri $\mathcal{B}$ svodi na traženje konstanti u pojedinim težinskim potprostorima $\mathcal{B}_Q$ algebre $\mathcal{B}$ ili ekvivalentno na traženje jezgre operatora $\partial|_{\mathcal{B}_Q} : \mathcal{B}_Q \rightarrow \mathcal{B}_Q$. U monomijalnoj bazi težinskog potprostora $\mathcal{B}_Q$ operatoru

$\partial|_{\mathcal{B}_Q} : \mathcal{B}_Q \rightarrow \mathcal{B}_Q$ će biti pridružena matrica koju ćemo označiti sa B_Q . Red matrice B_Q

je jednak $\dim \mathcal{B}_Q = \text{Card } \hat{Q}$, gdje je $\text{Card } \hat{Q} = \#$ permutacija multiskupa Q .

Netrivijalna konstanta u $\mathcal{B}_Q$ će postojati ako i samo ako je $\det B_Q = 0$, (tj. B_Q je singularna matrica), što nam daje određene uvjete na parametre q_{ij} , $i, j \in \mathcal{N}$.

Pritom će se proučavati uvjet kocikličnosti, odnosno takav izbor vrijednosti parametara q_{ij} , $i, j \in \mathcal{N}$ za koje postoji netrivijalna konstanta u $\mathcal{B}_Q$, ali takovih nema u $\mathcal{B}_{\bar{Q}}$ za svaki pravi podskup $\bar{Q} \subset Q$. Pokazati će se, takvi uvjeti kocikličnosti se dobivaju pomoću djeljitelja izraza: $1 - \prod_{1 \leq a \neq b \leq n} q_{l_a l_b}$, gdje produkt prolazi po svim parovima (l_a, l_b) elemenata multiskupa Q , $n = \text{Card } Q$.

U odjeljku 2.2 detaljno će se izračunati netrivijalne bazične konstante u težinskim potprostorima $\mathcal{B}(1)$, $\mathcal{B}(2)$, $\mathcal{B}(3)$ i $\mathcal{B}(4)$ algebre $\mathcal{B}$ te će se pokazati da u $\mathcal{B}(1)$ nema netrivijalnih konstanti. Također će se pokazati da konstante u bilo kojem degeneriranom težinskom potprostoru možemo konstruirati iz konstanti nekog generičkog težinskog prostora u određenoj identifikaciji elemenata u skupu Q , što dovodi do zaključka da je pri izračunavanju netrivijalnih konstanti u $\mathcal{B}(n)$, $n \geq 2$ dovoljno izračunati konstante u generičkim težinskim potprostorima.

U trećem poglavlju provode se razmatranja po uzoru na [MS1] u terminologiji zakrenute grupovne algebre (twisted group algebra).

Definira se općenitija grupovna algebra simetrične grupe S_n s koeficijentima u prstenu polinoma $R_n := \mathbb{C}[X_{km} \mid 1 \leq k, m \leq n]$, pri čemu se koristi djelovanje $S_n \times R_n \rightarrow R_n$ simetrične grupe S_n na R_n , definirano pravilom

$$g \cdot p(\dots, X_{km}, \dots) = p(\dots, X_{g(k)g(m)}, \dots), \quad (1)$$

za $g \in S_n$, koje je inducirano s prirodnim djelovanjem $S_n \times X \rightarrow X$ simetrične grupe S_n na skupu $X = \{X_{km} \mid 1 \leq k, m \leq n\}$:

$$(g, X_{km}) \mapsto g \cdot X_{km} = X_{g(k)g(m)}.$$

Tako definirana općenitija grupovna algebra naziva se zakrenuta grupovna algebra simetrične grupe S_n s koeficijentima u R_n i označava se sa: $\mathcal{A}_n = R_n \rtimes \mathbb{C}[S_n]$.

U algebri $\mathcal{A}_n$ je definirano množenje relacijom: $(p'g_1) \cdot (p''g_2) := (p' \cdot g_1 \cdot p'') g_1g_2$, gdje je $g_1 \cdot p''$ definirano pravilom (1), a g_1g_2 je produkt od g_1 sa g_2 u S_n .

U četvrtom poglavlju promatra se reprezentacija zakrenute grupovne algebre $\mathcal{A}_n$ na bilo kojem težinskom potprostoru $\mathcal{B}_Q = \mathcal{B}_{l_1 l_2 \dots l_n}$ algebre $\mathcal{B}$.

Uzimajući u obzir da se svaki degenerirani potprostor algebre $\mathcal{B}$ može dobiti iz generičkog potprostora specijalizacijom koja je inducirana poistovjećivanjem nekih elemenata u skupu Q , u nastavku ćemo se koncentrirati na proučavanje generičkih potprostora i reprezentacije algebre $\mathcal{A}_n$ na njima.

Posebno će se proučavati primjeri vrijednosti regularne reprezentacije $\mathcal{R}$ (izvjesnih elemenata $\widetilde{\alpha}_n, \widetilde{\beta}_n$ algebre $\mathcal{A}_n$, definiranih u trećem poglavlju) na općenitom generičkom potprostoru, ali isto tako i vrijednosti reprezentacije (tih elemenata) na općenitom degeneriranom težinskom potprostoru algebre $\mathcal{B}$.

Pokazati će se da regularna reprezentacija od $\widetilde{\alpha}_n$ na $\mathcal{B}_Q$ daje matricu koja je u direktnoj vezi s Varchenkovom matricom (prvo poglavlje). Također će se pokazati da regularna reprezentacija od $\widetilde{\beta}_n$ na $\mathcal{B}_Q$ daje matricu koja je u direktnoj vezi s odgovarajućom matricom B_Q (koja se dobiva pri izračunavanju konstanti u $\mathcal{B}_Q$).

Sadržaj

1. Aranžmani hiperravnina	1
2. Slobodna asocijativna algebra $\mathcal{B}$ s jedinicom	15
2.1. q -diferencijalna struktura na algebri $\mathcal{B}$	19
2.2. Računanje prostora konstanti u algebri $\mathcal{B}$	31
2.2.1. Računanje konstanti u $\mathcal{B}(1)$	34
2.2.2. Računanje prostora konstanti u $\mathcal{B}(2)$	35
2.2.3. Računanje prostora konstanti u $\mathcal{B}(3)$	38
2.2.4. Računanje prostora konstanti u $\mathcal{B}(4)$	52
3. Zakrenuta grupovna algebra $\mathcal{A}_n$	72
4. Reprezentacija zakrenute grupovne algebre $\mathcal{A}_n$ na težinskim potprostorima $\mathcal{B}_{l_1 l_2 \dots l_n}$ algebre $\mathcal{B}$	115
4.1. Faktorizacija matrice A_Q i njene determinante	132
4.2. Prikaz konstante pomoću iteriranih komutatora	153
Zaključak	183
Literatura	188
Sažetak	192
Summary	194
Životopis	196

1. Aranžmani hiperravnina

U ovom poglavlju dati će se kratki prikaz osnovnih pojmova pridruženih aranžmanima hiperravnina u afinom prostoru V .

Neka je V n -dimenzionalni realni afini prostor. Hiperravnina H je afini potprostor od V kodimenzijske 1, tj. $\dim H = n - 1$. Možemo pretpostaviti da je $V = \mathbb{R}^n$.

Definicija 1.1

Konačan skup međusobno različitih hiperravnina u afinom prostoru $\mathbb{R}^n$ se naziva *realni aranžman hiperravnina* (ili kraće *aranžman*) i označava se s C .

Kažemo da je $C = \{H_i \mid i = 1, 2, \dots, k\}$ aranžman, koji se sastoji od k hiperravnina H_i u n -dimenzionalnom afinom prostoru.

Aranžman hiperravnina se naziva *centralni aranžman* ako je presjek svih hiperravnina iz aranžmana C neprazan.

Navedimo nekoliko primjera centralnih aranžmana.

U afinoj ravnini $\mathbb{R}^2$ centralni aranžman je pramen pravaca kroz neku točku T , tj. aranžman $C = \{p_i \mid i = 1, 2, \dots, k\}$, koji se sastoji od k pravaca p_i takvih da je

$$\bigcap_{i=1}^k p_i = \{T\}.$$

U trodimenzionalnom afinom prostoru $\mathbb{R}^3$ centralni aranžmani su:

- 1) svezak ravnina kroz neki pravac p , tj. aranžman $C = \{H_i \mid i = 1, 2, \dots, k\}$, koji se sastoji od k ravnina H_i takvih da je $\bigcap_{i=1}^k H_i = \{p\}$, gdje je p zajednički pravac ravnina H_i .
- 2) snop ravnina kroz neku točku A , tj. aranžman $C = \{H_i \mid i = 1, 2, \dots, k\}$, koji se sastoji od k ravnina H_i takvih da je $\bigcap_{i=1}^k H_i = \{A\}$.

Slijede definicije osnovnih pojmova pridruženih aranžmanima hiperravnina.

Definicija 1.2

Brid aranžmana se naziva svaki neprazni presjek bilo koje familije hiperravnina iz aranžmana C . Skup svih bridova aranžmana C označavati ćemo s $\mathcal{E}(C)$. Primijetimo: $\emptyset \notin \mathcal{E}(C)$.

Domena aranžmana je bilo koja komponenta povezanosti D prostora $\mathbb{R}^n \setminus \bigcup_{H \in C} H$ = komplement unije svih hiperravnina H aranžmana C .

Skup svih domena aranžmana C označavati ćemo s $\mathcal{P}(C)$.

Strana aranžmana se naziva bilo koja strana domene aranžmana, bilo koje dimenzije, a *vrh aranžmana* se naziva nul-dimenzionalna strana aranžmana.

Primjedba 1.3

Brid aranžmana C je i cijeli afini prostor $\mathbb{R}^n$, jer je $\mathbb{R}^n = \bigcap_{a \in \emptyset} H_a \neq \emptyset$ presjek praznog skupa hiperravnina. Svaka hiperravnina iz aranžmana C je također brid aranžmana C , jer je $H_i = H_i \cap H_i \neq \emptyset$ za svaki $i \in \{1, 2, \dots, k\}$.

U afinom prostoru $\mathbb{R}^n$ je domena aranžmana ujedno i n -dimenzionalna strana aranžmana.

Ako svakoj hiperravnini H iz aranžmana C pridružimo komutirajuću varijablu $a = a(H) = wt(H)$, koju zovemo *težina hiperravnine* $H \in C$, onda se aranžman C naziva *otežani aranžman*.

Težina brida je jednaka produktu težina svih hiperravnina koje sadrže taj brid. Težina afinog prostora $\mathbb{R}^n$, kao brida aranžmana C , jednaka je jedan i pišemo: $a(\mathbb{R}^n) = 1$.

Neka je C aranžman u afinom prostoru $\mathbb{R}^n$ i neka je $A_C = \mathbb{Z}[a(H), H \in C]$ prsten polinoma u varijablama $a(H)$, $H \in C$.

Označimo sa M_C modul svih A_C -linearnih kombinacija domena aranžmana C . Tada se definira A_C -bilinearna simetrična forma $\mathcal{B}$ na A_C -modulu M_C na sljedeći način:

za bilo koje dvije domene P i Q aranžmana C stavimo:

$$\mathcal{B}(P, Q) = \prod_{H \in C, H \text{ odvajaja } P \text{ od } Q} a(H). \quad (1)$$

Pritom je produkt uzet po svim hiperravninama $H \in C$, koje odvajaju domenu P od domene Q .

$\mathcal{B}$ se naziva *kvantna bilinearna forma realnog otežanog aranžmana C* ili kraće *bilinearna forma od C* .

$\mathcal{B}$ je simetrična bilinearna forma, tj. vrijedi: $\mathcal{B}(P, Q) = \mathcal{B}(Q, P)$, $P, Q \in \mathcal{P}(C)$.

Primijetimo da je $\mathcal{B}(P, P) = 1$, $P \in \mathcal{P}(C)$.

Varchenkova matrica $\mathcal{B}$ (tj. matrica bilinearne forme realnog otežanog aranžmana C) je simetrična kvadratna matrica, kojoj su retci i stupci indeksirani domenama aranžmana C , a elementi su joj monomi oblika (1).

Teorem 1.4 (Varchenko [V1, Theorem 1.1])

Determinanta matrice bilinearne forme realnog otežanog aranžmana C dana je formulom:

$$\det \mathcal{B} = \prod_{L \in \mathcal{E}(C)} (1 - a(L)^2)^{l(L)} \quad (2)$$

gdje je: $a(L)$ težina brida L aranžmana C ,

$l(L)$ kratnost ili multiciplitet brida L aranžmana C .

Metode izračunavanja kratnosti brida prikazane su u [V1], a detaljno su obrađene u magistarskoj radnji [So].

Neka su $x_1, x_2, \dots, x_n$ koordinate afinog prostora $\mathbb{R}^n$. Tada u afinom prostoru $\mathbb{R}^n$ imamo $\frac{n(n-1)}{2}$ dijagonalnih hiperravnina:

$$H_{ij} = \{(x_1, x_2, \dots, x_n) \in \mathbb{R}^n \mid x_i = x_j\} \text{ za svaki } 1 \leq i < j \leq n.$$

Neka je $\mathbf{A}_{n-1} = \{H_{ij} \mid 1 \leq i < j \leq n\}$ aranžman u afinom prostoru $\mathbb{R}^n$, koji se sastoji od dijagonalnih hiperravnina H_{ij} za svaki $1 \leq i < j \leq n$ ($\mathbf{A}_{n-1}$ korenspondira Dinkinom dijagramu A_{n-1}).

Aranžman $\mathbf{A}_{n-1} = \{H_{ij} \mid 1 \leq i < j \leq n\}$ se naziva diskriminantni aranžman.

Primijetimo da je diskriminantni aranžman $\mathbf{A}_{n-1}$ centralni aranžman, pri čemu je centar dan sa: $\{(x_1, x_2, \dots, x_n) \in \mathbb{R}^n \mid x_1 = x_2 = \dots = x_n\}$.

Konkretno, u afinjoj ravlini $\mathbb{R}^2$ imamo diskriminantni aranžman $\mathbf{A}_1 = \{H_{12}\}$, koji se sastoji od jednog pravca (dijagonala) $H_{12} = \{(x_1, x_2) \in \mathbb{R}^2 \mid x_1 = x_2\}$. Pritom je pravac H_{12} ujedno i centar aranžmana $\mathbf{A}_1$.

U afinom prostoru $\mathbb{R}^3$ imamo diskriminantni aranžman $\mathbf{A}_2 = \{H_{12}, H_{13}, H_{23}\}$, koji se sastoji od tri dijagonalne ravnine:

$$H_{12} = \{(x_1, x_2, x_3) \in \mathbb{R}^3 \mid x_1 = x_2\},$$

$$H_{13} = \{(x_1, x_2, x_3) \in \mathbb{R}^3 \mid x_1 = x_3\},$$

$$H_{23} = \{(x_1, x_2, x_3) \in \mathbb{R}^3 \mid x_2 = x_3\}.$$

Centar aranžmana $\mathbf{A}_2$ je pravac

$$\{p\} = H_{12} \cap H_{13} \cap H_{23} = \{(x_1, x_2, x_3) \in \mathbb{R}^3 \mid x_1 = x_2 = x_3\}.$$

Proučavanjem diskriminantnih aranžmana $\mathbf{A}_{n-1}$ u $\mathbb{R}^n$, $n \geq 1$ dobiva se veza između domena diskriminantnog aranžmana $\mathbf{A}_{n-1}$ i elemenata skupa S_n , gdje S_n označava skup svih permutacija prvih n prirodnih brojeva.

Broj domena diskriminantnog aranžmana $\mathbf{A}_{n-1}$ je jednak redu grupe S_n , tj. iznosi $n!$. Time je svaka domena diskriminantnog aranžmana $\mathbf{A}_{n-1}$ indeksirana s točno jednom permutacijom iz skupa S_n , ali isto tako bilo koja permutacija $\sigma \in S_n$ indeksira točno jednu domenu diskriminantnog aranžmana C_{n-1} relacijom:

$$\sigma \leftrightarrow P_\sigma = \{(x_1, x_2, \dots, x_n) \in \mathbb{R}^n \mid x_{\sigma(1)} < x_{\sigma(2)} < \dots < x_{\sigma(n)}\}.$$

Neka je $\sigma = (\sigma(1), \sigma(2), \dots, \sigma(n))$ neka permutacija iz skupa S_n , tada imamo:

$$x, y \in P_\sigma \quad \Leftrightarrow \quad x_{\sigma(1)} < x_{\sigma(2)} < \dots < x_{\sigma(n)}, \quad y_{\sigma(1)} < y_{\sigma(2)} < \dots < y_{\sigma(n)}.$$

Neka je $a_{ij} = wt(H_{ij})$ ($1 \leq i < j \leq n$) težina hiperravnine $H_{ij} \in \mathbf{A}_{n-1}$.

Za bilo koje dvije domene $P_\sigma, P_\tau \in \mathcal{P}(\mathbf{A}_{n-1})$ je (P_σ, P_τ) -ti element Varchenkove matrice $\mathcal{B} = \mathcal{B}(\mathbf{A}_{n-1})$ jednak produktu svih težina a_{ij} takvih da indeksi "i", "j" imaju

svojstvo da se "i" pojavljuje lijevo od indeksa "j" u jednolinijskoj notaciji za σ , a desno od indeksa "j" u jednolinijskoj notaciji za τ .

 Uvodimo orijentaciju aranžmana, a samim time i orijentaciju diskriminantnog aranžmana $\mathbf{A}_{n-1}$. Najprije će se uvesti orijentacija bilo kojeg aranžmana u n-dimenzionalnom afinom prostoru.

Neka je $C = \{H_i \mid i = 1, 2, \dots, k\}$ aranžman, koji se sastoji od k različitih hiperravnina u afinom prostoru $\mathbb{R}^n$. Orijetaciju aranžmana uvodimo na sljedeći način.

Označimo s $\vec{n}_i$ jediničnu normalu na hiperravninu $H_i \in C$ u proizvoljnoj točki te hiperravnine. Tada s obzirom na jediničnu normalu $\vec{n}_i$ hiperravnina H_i dijeli afini prostor $\mathbb{R}^n$ na tri dijela: na samu hiperravninu H_i , otvoreni poluprostor koji sadrži $\vec{n}_i$ i otvoreni poluprostor koji ne sadrži $\vec{n}_i$.

Neka je $H_i^+ \subseteq \mathbb{R}^n \setminus H_i$ otvoreni poluprostor koji sadrži jediničnu normalu $\vec{n}_i$, $H_i^- \subseteq \mathbb{R}^n \setminus H_i$ otvoreni poluprostor koji ne sadrži $\vec{n}_i$ i neka je $H_i^0 = H_i$, $1 \leq i \leq k$.

Definicija 1.5

Strana aranžmana je bilo koji neprazni presjek oblika $\bigcap_{1 \leq i \leq k} H_i^{\varepsilon_i} \neq \emptyset$, gdje je $\varepsilon_i \in \{0, +, -\}$, $1 \leq i \leq k$.

Domena aranžmana je bilo koji neprazni presjek oblika $\bigcap_{1 \leq i \leq k} H_i^{\varepsilon_i} \neq \emptyset$, gdje je $\varepsilon_i \in \{+, -\}$, $1 \leq i \leq k$.

Primjer 1.6

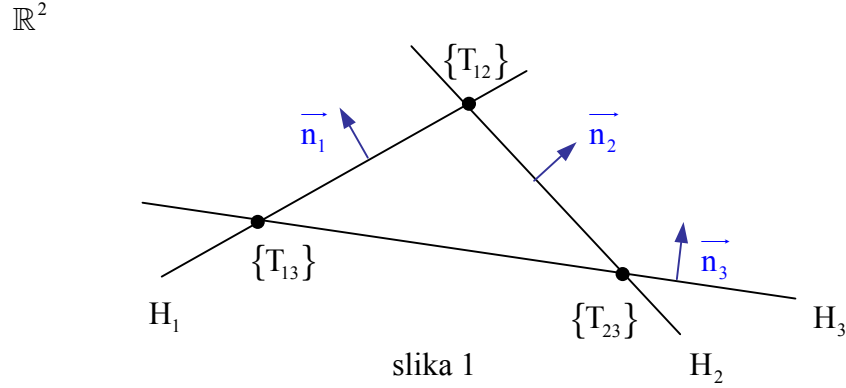
Promatrajmo necentralni aranžman $C = \{H_i \mid i = 1, 2, 3\}$ u afinoj ravnini $\mathbb{R}^2$ $\left(\bigcap_{i=1}^3 H_i = \emptyset \right)$, koji se sastoji od tri pravca H_i takvih da je:

$$H_i \cap H_j = \begin{cases} H_i & \text{za } i = j \\ \{T_{ij}\} & \text{za } i \neq j \end{cases} \quad \text{za svaki } i, j \in \{1, 2, 3\}.$$

Pritom je $T_{ij} = T_{ji}$.

Neka je $\vec{n}_i$ jedinična normala na pravac $H_i \in C$, $i=1,2,3$ (slika 1).

Tada je $H_i^+ \subseteq \mathbb{R}^2 \setminus H_i$ otvoreni poluprostor koji sadrži $\vec{n}_i$, $H_i^- \subseteq \mathbb{R}^2 \setminus H_i$ otvoreni poluprostor koji ne sadrži $\vec{n}_i$. Pritom je $H_i^0 = H_i$, $i=1,2,3$.



Primjenom definicije 1.5 dobivamo:

(1) nul-dimenzionalne strane (tj. vrhove) aranžmana C

$$\{T_{12}\} = H_1^0 \cap H_2^0 \cap H_3^+,$$

$$\{T_{13}\} = H_1^0 \cap H_2^- \cap H_3^0,$$

$$\{T_{23}\} = H_1^- \cap H_2^0 \cap H_3^0,$$

gdje je: $H_1^0 \cap H_2^0 \cap H_3^- = \emptyset$, $H_1^0 \cap H_2^+ \cap H_3^0 = \emptyset$, $H_1^+ \cap H_2^0 \cap H_3^0 = \emptyset$;

(2) jednodimenzionalne strane aranžmana C

$$H_1^0 \cap H_2^+ \cap H_3^+ = E_6, \quad H_1^+ \cap H_2^0 \cap H_3^+ = E_7, \quad H_1^+ \cap H_2^+ \cap H_3^0 = \emptyset,$$

$$H_1^0 \cap H_2^+ \cap H_3^- = \emptyset, \quad H_1^+ \cap H_2^0 \cap H_3^- = \emptyset, \quad H_1^+ \cap H_2^- \cap H_3^0 = E_9,$$

$$H_1^0 \cap H_2^- \cap H_3^+ = E_8, \quad H_1^- \cap H_2^0 \cap H_3^+ = E_5, \quad H_1^- \cap H_2^+ \cap H_3^0 = E_4,$$

$$H_1^0 \cap H_2^- \cap H_3^- = E_1, \quad H_1^- \cap H_2^0 \cap H_3^- = E_3, \quad H_1^- \cap H_2^- \cap H_3^0 = E_2,$$

(3) domene (dvodimenzionalne strane) aranžmana C

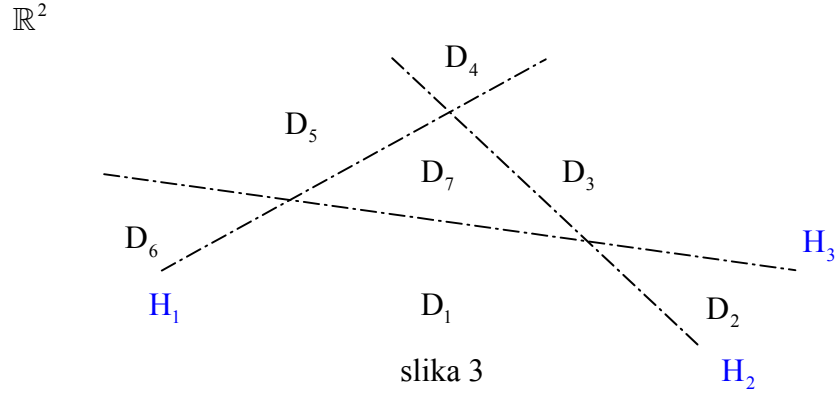
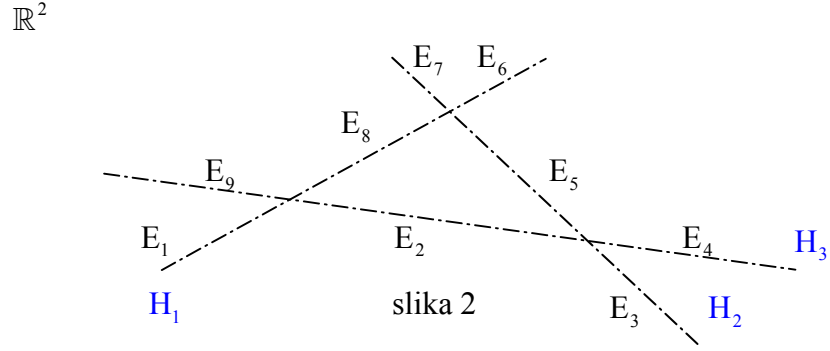
$$H_1^+ \cap H_2^+ \cap H_3^+ = D_4, \quad H_1^- \cap H_2^+ \cap H_3^+ = D_3,$$

$$H_1^+ \cap H_2^+ \cap H_3^- = \emptyset, \quad H_1^- \cap H_2^+ \cap H_3^- = D_2,$$

$$H_1^+ \cap H_2^- \cap H_3^+ = D_5, \quad H_1^- \cap H_2^- \cap H_3^+ = D_7,$$

$$H_1^+ \cap H_2^- \cap H_3^- = D_6, \quad H_1^- \cap H_2^- \cap H_3^- = D_1.$$

Oznake jednodimenzionalnih i dvodimenzionalnih strana aranžmana usklađene su sa njihovim prikazom na slici 2, odnosno 3.



Svakoj strani aranžmana C može se pridružiti niz oblika $(\varepsilon_1, \varepsilon_2, \varepsilon_3) \in \{0, +, -\}^3$, gdje je $\varepsilon_i = \text{sign}(H_i^{\varepsilon_i})$, $i = 1, 2, 3$. U tom kontekstu imamo:

$$\{T_{12}\} \mapsto (0, 0, +), \quad \{T_{13}\} \mapsto (0, -, 0), \quad \{T_{23}\} \mapsto (-, 0, 0),$$

$$E_1 \mapsto (0, -, -), \quad E_2 \mapsto (-, -, 0), \quad E_3 \mapsto (-, 0, -),$$

$$E_4 \mapsto (-, +, 0), \quad E_5 \mapsto (-, 0, +), \quad E_6 \mapsto (0, +, +),$$

$$E_7 \mapsto (+, 0, +), \quad E_8 \mapsto (0, -, +), \quad E_9 \mapsto (+, -, 0),$$

$$D_1 \mapsto (-, -, -), \quad D_2 \mapsto (-, +, -), \quad D_3 \mapsto (-, +, +),$$

$$D_4 \mapsto (+, +, +), \quad D_5 \mapsto (+, -, +), \quad D_6 \mapsto (+, -, -), \quad D_7 \mapsto (-, -, +).$$

Ako se svakom otvorenom poluprostoru $H_i^+ \subseteq \mathbb{R}^2 \setminus H_i$, $H_i^- \subseteq \mathbb{R}^2 \setminus H_i$, $i = 1, 2, 3$ pridruži težina $a_i^+ = \text{wt}(H_i^+)$, $a_i^- = \text{wt}(H_i^-)$ (primjedba 1.8), onda se dobiva da je Varchenkova matrica $\mathcal{B}$ otežanog aranžmana $C = \{H_i \mid i = 1, 2, 3\}$ oblika

$$\mathcal{B} = \begin{matrix} & D_1 & D_2 & D_3 & D_4 & D_5 & D_6 & D_7 \\ \begin{matrix} D_1 \\ D_2 \\ D_3 \\ D_4 \\ D_5 \\ D_6 \\ D_7 \end{matrix} & \left[\begin{array}{ccccccc} 1 & a_2^- & a_2^- a_3^- & a_1^- a_2^- a_3^- & a_1^- a_3^- & a_1^- & a_3^- \\ a_2^+ & 1 & a_3^- & a_1^- a_3^- & a_1^- a_2^+ a_3^- & a_1^- a_2^+ & a_2^+ a_3^- \\ a_2^+ a_3^+ & a_3^+ & 1 & a_1^- & a_1^- a_2^+ & a_1^- a_2^+ a_3^+ & a_2^+ \\ a_1^+ a_2^+ a_3^+ & a_1^+ a_3^+ & a_1^+ & 1 & a_2^+ & a_2^+ a_3^+ & a_1^+ a_2^+ \\ a_1^+ a_3^+ & a_1^+ a_2^- a_3^+ & a_1^+ a_2^- & a_2^- & 1 & a_3^+ & a_1^+ \\ a_1^+ & a_1^+ a_2^- & a_1^+ a_2^- a_3^- & a_2^- a_3^- & a_3^- & 1 & a_1^+ a_3^- \\ a_3^+ & a_2^- a_3^+ & a_2^- & a_1^- a_2^- & a_1^- & a_1^- a_3^+ & 1 \end{array} \right] \end{matrix}$$

pri čemu je njena determinanta jednaka

$$\det \mathcal{B} = (1 - a_1^+ a_1^-)^3 (1 - a_2^+ a_2^-)^3 (1 - a_3^+ a_3^-)^3.$$

Primjedba 1.7

Neka je $C = \{H_i \mid i=1,2,\dots,k\}$ bilo koji aranžman, koji se sastoji od k hiperravnina u n -dimenzionalnom afinom prostoru $\mathbb{R}^n$.

Tada vrijedi sljedeće tvrdnje:

- (1) $\dim H_i = n-1$ za svaki $1 \leq i \leq k$.
- (2) Ako je $D_j \subseteq \mathbb{R}^n \setminus \bigcup_{i=1}^k H_i$ domena aranžmana C , onda je $\dim D_j = n$.
- (3) Svaka domena aranžmana je n -dimenzionalna strana aranžmana.
- (4) Svako domeni aranžmana pridružen je niz oblika $(\varepsilon_1, \varepsilon_2, \dots, \varepsilon_k)$, gdje je $\varepsilon_i \in \{+, -\}$ za svaki $i \in \{1, 2, \dots, k\}$.

- (5) Svako $(n-1)$ -dimenzionalnoj strani aranžmana pridružen je niz oblika $(\varepsilon_1, \varepsilon_2, \dots, \varepsilon_k)$ takav da je:

- (a) $\exists! i \in \{1, 2, \dots, k\}$ sa svojstvom: $\varepsilon_i = 0$,
- (b) $\varepsilon_j \in \{+, -\}$ za svaki $j \in \{1, 2, \dots, k\} \setminus \{i\}$.

- (6) Svaka strana A (bilo koje dimenzije) aranžmana C je dana izrazom:

$$A = \bigcap_{1 \leq i \leq k} H_i^{\varepsilon_i} \neq \emptyset, \text{ gdje je } \varepsilon_i \in \{0, +, -\}, \text{ što povlači da je:}$$

$$A = \bigcap_{1 \leq i \leq k} H_i^{\varepsilon_i} = \bigcap_{1 \leq j \leq r} H_{i_j}^0 \bigcap_{r < s \leq k} H_{i_s}^{\varepsilon_{i_s}} \neq \emptyset, \quad \varepsilon_{i_s} \in \{+, -\}.$$

Pritom je $H_{i_j}^0 = H_{i_j} \in C$, $H_{i_s}^{\varepsilon_{i_s}} \subseteq \mathbb{R}^n \setminus H_{i_s}$.

(7) Ako je A strana aranžmana, koja se dobiva kao presjek r hiperravnina H_{i_j} iz aranžmana C i $(k-r)$ otvorenih poluprostora $H_{i_s}^{\varepsilon_{i_s}} \subseteq \mathbb{R}^n \setminus H_{i_s}$, onda je strani A pridružen niz oblika $(\varepsilon_1, \varepsilon_2, \dots, \varepsilon_k)$ takav da vrijedi:

(a) $\exists!$ r indeksa $i_1, i_2, \dots, i_r \in \{1, 2, \dots, k\}$ sa svojstvom: $\varepsilon_{i_1} = \varepsilon_{i_2} = \dots = \varepsilon_{i_r} = 0$

(b) $\varepsilon_j \in \{+, -\}$ za svaki $j \in \{1, 2, \dots, k\} \setminus \{i_1, i_2, \dots, i_r\}$.

(8) Ako je C centralni aranžman, onda je presjek svih hiperravnina iz aranžmana C neprazan. Neprazan presjek svih hiperravnina iz aranžmana C se naziva *centar aranžmana*.

Centru aranžmana $\bigcap_{i=1}^k H_i \neq \emptyset$ je pridružen niz oblika: $(\varepsilon_1, \varepsilon_2, \dots, \varepsilon_k) = (0, 0, \dots, 0)$.

Ako je centar aranžmana neka točka, tj. ako je $\bigcap_{i=1}^k H_i = \{T\}$, onda je centar aranžmana ujedno i nul-dimenzionalna strana aranžmana.

Primjedba 1.8

Kažemo da je aranžman C *otežani orijentirani aranžman hiperravnina* u afinom prostoru $\mathbb{R}^n$ ako je svakom otvorenom poluprostoru $H_i^+, H_i^- \subseteq \mathbb{R}^n \setminus H_i$, $1 \leq i \leq k$ pridružena komutirajuća varijabla $a_i^+ = wt(H_i^+)$, $a_i^- = wt(H_i^-)$ iz prstena $\mathbb{Z}[a_i^+, a_i^- \mid 1 \leq i \leq k]$. Pritom se a_i^+ naziva težina poluprostora H_i^+ , odnosno a_i^- težina poluprostora H_i^- .

Težina brida orijentiranog aranžana je jednaka produktu težina svih otvorenih poluprostora afinog prostora $\mathbb{R}^n$, čiji zatvarači sadrže taj brid.

Konkretno, težina brida (tj. hiperravnine) $H_i = Cl(H_i^+) \cap Cl(H_i^-)$ je jednaka umnošku težina $a_i^+ a_i^-$ otvorenih poluprostora $H_i^+, H_i^- \subseteq \mathbb{R}^n \setminus H_i$, čiji zatvarači sadrže brid H_i .

Elementi Varchenkove matrice $\mathcal{B}$ otežanog orijentiranog aranžmana C su monomi

$$\text{oblika} \quad \mathcal{B}(P, Q) = \prod_{P \subset H_i^{\varepsilon_i}, Q \not\subset H_i^{\varepsilon_i}} a_i^{\varepsilon_i}, \quad \varepsilon_i \in \{+, -\}. \quad (3)$$

Pritom produkt prolazi po svim poluprostorima $H_i^{\varepsilon_i} \subseteq \mathbb{R}^n \setminus H_i$, $\varepsilon_i \in \{+, -\}$ koji sadrže domenu P ali ne sadrže domenu Q .

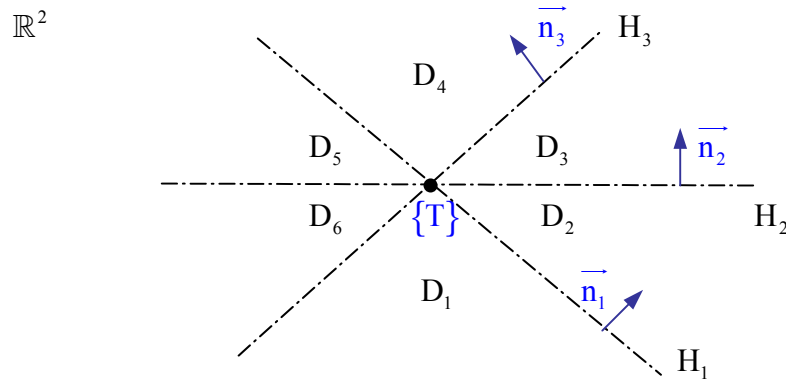
Primjer 1.9

Promatramo sada centralni aranžman $C = \{H_1, H_2, H_3\}$, koji se sastoji od tri pravca u afinjoj ravnini $\mathbb{R}^2$ takvih da je $\bigcap_{i=1}^3 H_i = \{T\}$. Točka T je centar aranžmana C .

Uvedimo orijentaciju aranžmana C . Neka je $\vec{n}_i$ jedinična normala na pravac $H_i \in C$, $i = 1, 2, 3$. Tada u suglasnosti s gore navedenim imamo da je $H_i^+ \subseteq \mathbb{R}^2 \setminus H_i$ otvoreni poluprostor koji sadrži $\vec{n}_i$, a $H_i^- \subseteq \mathbb{R}^2 \setminus H_i$ otvoreni poluprostor koji ne sadrži $\vec{n}_i$.

Primjenom definicije 1.5 dobiva se da aranžman C ima šest domena, koje ćemo označiti sa $D_1, D_2, \dots, D_6$, gdje je:

$$\begin{aligned} H_1^+ \cap H_2^+ \cap H_3^+ &= D_4, & H_1^- \cap H_2^+ \cap H_3^+ &= D_5, \\ H_1^+ \cap H_2^+ \cap H_3^- &= D_3, & H_1^- \cap H_2^+ \cap H_3^- &= \emptyset, \\ H_1^+ \cap H_2^- \cap H_3^+ &= \emptyset, & H_1^- \cap H_2^- \cap H_3^+ &= D_6, \\ H_1^+ \cap H_2^- \cap H_3^- &= D_2, & H_1^- \cap H_2^- \cap H_3^- &= D_1. \end{aligned}$$



slika 4

Pritom je svakoj domeni aranžmana C pridružen odgovarajući niz oblika $(\varepsilon_1, \varepsilon_2, \varepsilon_3)$ (primjedba 1.7) i pišemo

$$\begin{aligned} D_1 &\mapsto (-, -, -), & D_2 &\mapsto (+, -, -), & D_3 &\mapsto (+, +, -), \\ D_4 &\mapsto (+, +, +), & D_5 &\mapsto (-, +, +), & D_6 &\mapsto (-, -, +). \end{aligned}$$

Svakom otvorenom poluprostoru $H_i^{\varepsilon_i} \subseteq \mathbb{R}^2 \setminus H_i$, $\varepsilon_i \in \{+, -\}$, $i \in \{1, 2, 3\}$ pridružuje se težina $a_i^{\varepsilon_i} = wt(H_i^{\varepsilon_i})$ te se primjenom formule (3) (primjedba 1.8) dobiva da je Varchenkova matrica $\mathcal{B}$ aranžmana C dana sa

$$\mathcal{B} = \begin{matrix} & D_1 & D_2 & D_3 & D_4 & D_5 & D_6 \\ \begin{matrix} D_1 \\ D_2 \\ D_3 \\ D_4 \\ D_5 \\ D_6 \end{matrix} & \begin{bmatrix} 1 & a_1^- & a_1^- a_2^- & a_1^- a_2^- a_3^- & a_2^- a_3^- & a_3^- \\ a_1^+ & 1 & a_2^- & a_2^- a_3^- & a_1^+ a_2^- a_3^- & a_1^+ a_3^- \\ a_1^+ a_2^+ & a_2^+ & 1 & a_3^- & a_1^+ a_3^- & a_1^+ a_2^+ a_3^- \\ a_1^+ a_2^+ a_3^+ & a_2^+ a_3^+ & a_3^+ & 1 & a_1^+ & a_1^+ a_2^+ \\ a_2^+ a_3^+ & a_1^- a_2^+ a_3^+ & a_1^- a_3^+ & a_1^- & 1 & a_2^+ \\ a_3^+ & a_1^- a_3^+ & a_1^- a_2^- a_3^+ & a_1^- a_2^- & a_2^- & 1 \end{bmatrix} \end{matrix}$$

Pritom je: $\det \mathcal{B} = (1 - a_1^+ a_1^-)^2 (1 - a_2^+ a_2^-)^2 (1 - a_3^+ a_3^-)^2 (1 - a_1^+ a_1^- a_2^+ a_2^- a_3^+ a_3^-).$

Proučavanjem otežanih orijentiranih aranžmana u afinom prostoru $\mathbb{R}^n$ zaključujemo sljedeće.

Primjedba 1.10

Neka je $C = \{H_i \mid i = 1, 2, \dots, k\}$ centralni otežani orijentirani aranžman u afinom prostoru $\mathbb{R}^n$, gdje je $\left\{ \bigcap_{i=1}^k H_i \mid \bigcap_{i=1}^k H_i \neq \emptyset \right\}$ centar aranžmana C .

U suglasnosti s definicijom 1.2 proizlazi da su hiperravnine H_i , $1 \leq i \leq k$ i centar $\left\{ \bigcap_{i=1}^k H_i \right\}$ ujedno bridovi aranžmana C .

Iz svojstva da je težina brida orijentiranog aranžmana jednaka produktu težina svih otvorenih poluprostora čiji zatvarači sadrže taj brid, proizlazi da se determinanta Varchenkove matrice (centranog orijentiranog) aranžmana C izračunava po formuli:

$$\det \mathcal{B} = (1 - a_1^+ a_1^-)^2 (1 - a_2^+ a_2^-)^2 \cdots (1 - a_k^+ a_k^-)^2 (1 - a_1^+ a_1^- \cdots a_k^+ a_k^-)^{k-2}.$$

Pritom je: $a_i^+ a_i^-$ težina brida $H_i = \text{Cl}(H_i^+) \cap \text{Cl}(H_i^-)$, $i \in \{1, 2, \dots, k\}$,

$$a_1^+ a_1^- \cdots a_k^+ a_k^- \text{ težina brida (tj. centra) } \left\{ \bigcap_{i=1}^k H_i \right\} = \bigcap_{i=1}^k \text{Cl}(H_i^{\varepsilon_i}),$$

$$\varepsilon_i \in \{+, -\}, \quad 1 \leq i \leq k.$$

Na osnovu rečenog proizlazi da se Varchenkov teorem za otežane orijentirane aranžmane hiperravnina u afinom prostoru $\mathbb{R}^n$ iskazuje na sljedeći način:

 Determinanta matrice bilinearne forme realnog otežanog orijentiranog aranžmana C dana je formulom:

$$\det \mathcal{B} = \prod_{L \in \mathcal{E}(C)} (1 - a_L^+ a_L^-)^{l(L)} \quad (4)$$

gdje je: $a_L^+ a_L^-$ težina brida L aranžmana C ,

$\mathcal{E}(C)$ skup svih bridova aranžmana C ,

$l(L)$ kratnost ili multiciplitet brida L aranžmana C .

Pritom je: $a_L^+ := \prod_{L \subset \text{Cl}(H_i^+)} a_i^+$, $a_L^- := \prod_{L \subset \text{Cl}(H_i^-)} a_i^-$, $a_i^+ = wt(H_i^+)$, $a_i^- = wt(H_i^-)$.

Primjedba 1.11

Analogno gore navedenom uvodi se orijentacija diskriminantnog aranžmana $\mathbf{A}_{n-1} = \{H_{ij} \mid 1 \leq i < j \leq n\}$ u afinom prostoru $\mathbb{R}^n$. Pritom se sa $\vec{n}_{ij}$ označava jedinični vektor normale $\vec{n}_{ij}$ na hiperravninu $H_{ij} \in \mathbf{A}_{n-1}$ u proizvoljnoj točki te hiperravnine.

S obzirom na jediničnu normalu $\vec{n}_{ij}$ (dijagonalna) hiperravnina

$$H_{ij} = \{(x_1, x_2, \dots, x_n) \in \mathbb{R}^n \mid x_i = x_j\} \in \mathbf{A}_{n-1}, \quad 1 \leq i < j \leq n$$

dijeli afini prostor $\mathbb{R}^n$ na samu hiperravninu $H_{ij}^0 = H_{ij}$, na otvoreni poluprostor $H_{ij}^+ \subseteq \mathbb{R}^n \setminus H_{ij}$ koji sadrži $\vec{n}_{ij}$ i na otvoreni poluprostor $H_{ij}^- \subseteq \mathbb{R}^n \setminus H_{ij}$ koji ne sadrži $\vec{n}_{ij}$. Pritom je $H_{ij}^+ = \{(x_1, x_2, \dots, x_n) \in \mathbb{R}^n \mid x_i > x_j\}$,

$$H_{ij}^- = \{(x_1, x_2, \dots, x_n) \in \mathbb{R}^n \mid x_i < x_j\},$$

$1 \leq i < j \leq n$.

Svakom otvorenom poluprostoru $H_{ij}^+ \subseteq \mathbb{R}^n \setminus H_{ij}$, $H_{ij}^- \subseteq \mathbb{R}^n \setminus H_{ij}$, $1 \leq i < j \leq n$ prostora $\mathbb{R}^n$ pridružuje se odgovarajuća težina, koju ćemo označiti sa q_{ij} ili q_{ji} u ovisnosti o tome da li otvoreni poluprostor sadrži ili ne sadrži $\vec{n}_{ij}$.

Neka je

$$q_{ij} = wt(H_{ij}^+) \text{ težina otvorenog poluprostora } H_{ij}^+,$$

$$q_{ji} = wt(H_{ij}^-) \text{ težina otvorenog poluprostora } H_{ij}^-,$$

gdje je: $q_{ij} \neq q_{ji}$ za svaki $1 \leq i < j \leq n$.

U nastavku će se $\mathbf{A}_{n-1}$ zvati *otežani orijentirani diskriminantni aranžman* ili kraće *orijentirani aranžman* $\mathbf{A}_{n-1}$.

Neka su $P_\sigma, P_\tau \in \mathcal{P}(\mathbf{A}_{n-1})$ bilo koje dvije domene orijentiranog aranžmana $\mathbf{A}_{n-1}$ i neka $\mathcal{B}(\sigma, \tau)$ označava (P_σ, P_τ) -ti element Varchenkove matrice $\mathcal{B} = \mathcal{B}(\mathbf{A}_{n-1})$.

Tada je

$$\mathcal{B}(\sigma, \tau) = \prod_{(r, s) \in I(\tau^{-1}\sigma)} q_{\sigma(r)\sigma(s)}, \quad (5)$$

gdje je $I(\sigma) = \{(r, s) \mid r < s, \sigma(r) > \sigma(s)\}$ skup svih inverzija permutacije $\sigma \in S_n$.

Primjer 1.12

U afinom prostoru $\mathbb{R}^3$ imamo diskriminantni aranžman $\mathbf{A}_2 = \{H_{12}, H_{13}, H_{23}\}$,

koji se sastoji od tri dijagonalne ravnine $H_{12} = \{(x_1, x_2, x_3) \in \mathbb{R}^3 \mid x_1 = x_2\}$,

$H_{13} = \{(x_1, x_2, x_3) \in \mathbb{R}^3 \mid x_1 = x_3\}$ i $H_{23} = \{(x_1, x_2, x_3) \in \mathbb{R}^3 \mid x_2 = x_3\}$.

Neka je $\vec{n}_{ij}$ jedinična normala na hiperravninu $H_{ij} \in \mathbf{A}_2$, $1 \leq i < j \leq 3$.

Tada je $H_{ij}^+ = \{(x_1, x_2, x_3) \in \mathbb{R}^3 \mid x_i > x_j\}$ otvoreni poluprostor koji sadrži $\vec{n}_{ij}$,

$H_{ij}^- = \{(x_1, x_2, x_3) \in \mathbb{R}^3 \mid x_i < x_j\}$ otvoreni poluprostor koji ne sadrži $\vec{n}_{ij}$, $1 \leq i < j \leq 3$.

Svakom otvorenom poluprostoru pridružuje se težina $q_{ij} = wt(H_{ij}^+)$, $q_{ji} = wt(H_{ij}^-)$,

$q_{ij} \neq q_{ji}$, $1 \leq i < j \leq 3$ te se dobiva da je Varchenkova matrica $\mathcal{B} = \mathcal{B}(\mathbf{A}_2)$ oblika

$$\mathcal{B} = \begin{matrix} & \begin{matrix} P_{123} & P_{132} & P_{312} & P_{321} & P_{231} & P_{213} \end{matrix} \\ \begin{matrix} P_{123} \\ P_{132} \\ P_{312} \\ P_{321} \\ P_{231} \\ P_{213} \end{matrix} & \begin{bmatrix} 1 & q_{23} & q_{13}q_{23} & q_{12}q_{13}q_{23} & q_{12}q_{13} & q_{12} \\ q_{32} & 1 & q_{13} & q_{12}q_{13} & q_{12}q_{13}q_{32} & q_{12}q_{32} \\ q_{31}q_{32} & q_{31} & 1 & q_{12} & q_{12}q_{32} & q_{12}q_{31}q_{32} \\ q_{21}q_{31}q_{32} & q_{21}q_{31} & q_{21} & 1 & q_{32} & q_{31}q_{32} \\ q_{21}q_{31} & q_{21}q_{31}q_{23} & q_{21}q_{23} & q_{23} & 1 & q_{31} \\ q_{21} & q_{21}q_{23} & q_{21}q_{13}q_{23} & q_{13}q_{23} & q_{13} & 1 \end{bmatrix} \end{matrix} \quad (6)$$

kojoj je determinanta dana sa

$$\det \mathcal{B} = (1 - q_{12}q_{21})^2 (1 - q_{13}q_{31})^2 (1 - q_{23}q_{32})^2 (1 - q_{12}q_{21}q_{13}q_{31}q_{23}q_{32}).$$

S druge strane imamo da je Varchenkova matrica (neorijentiranog) diskriminantnog aranžmana $\mathbf{A}_2$, koju ćemo u ovom slučaju označiti sa $\mathcal{B}' = \mathcal{B}'(\mathbf{A}_2)$, dana sa

$$\mathcal{B}' = \begin{matrix} & \begin{matrix} P_{123} & P_{132} & P_{312} & P_{321} & P_{231} & P_{213} \end{matrix} \\ \begin{matrix} P_{123} \\ P_{132} \\ P_{312} \\ P_{321} \\ P_{231} \\ P_{213} \end{matrix} & \left[\begin{array}{cccccc} 1 & q_{23} & q_{13}q_{23} & q_{12}q_{13}q_{23} & q_{12}q_{13} & q_{12} \\ q_{23} & 1 & q_{13} & q_{12}q_{13} & q_{12}q_{13}q_{23} & q_{12}q_{23} \\ q_{13}q_{23} & q_{13} & 1 & q_{12} & q_{12}q_{23} & q_{12}q_{13}q_{23} \\ q_{12}q_{13}q_{23} & q_{12}q_{13} & q_{12} & 1 & q_{23} & q_{13}q_{23} \\ q_{12}q_{13} & q_{12}q_{13}q_{23} & q_{12}q_{23} & q_{23} & 1 & q_{13} \\ q_{12} & q_{12}q_{23} & q_{12}q_{13}q_{23} & q_{13}q_{23} & q_{13} & 1 \end{array} \right] \end{matrix} \quad (7)$$

Pritom je

$$\det \mathcal{B}' = (1 - q_{12}^2)^2 (1 - q_{13}^2)^2 (1 - q_{23}^2)^2 (1 - q_{12}^2 q_{13}^2 q_{23}^2).$$

Uspoređivanjem matrice $\mathcal{B}'$ s matricom $\mathcal{B}$ proizlazi da se matrica $\mathcal{B}'$ može dobiti iz matrice $\mathcal{B}$ specijalizacijom njenih elemenata uz uvjet $q_{ij} = q_{ji}$ za svaki $1 \leq i < j \leq 3$.

Zaključujemo:

Specijalno, ako je $q_{ij} = q_{ji}$ za svaki $1 \leq i < j \leq n$, onda Varchenkova matrica (neorijentiranog) diskriminantnog aranžmana proizlazi iz Varchenkove matrice orijentiranog diskriminantnog aranžmana.

Od posebne je važnosti Varchenkova matrica orijentiranog diskriminantnog aranžmana $\mathbf{A}_{n-1}$ u afinom prostoru $\mathbb{R}^n$. U nastavku, tj. u poglavljima 2 i 4 pokazati će se da je matrica orijentiranog diskriminantnog aranžmana $\mathbf{A}_{n-1}$ u direktnoj vezi s matricom koja se dobiva pri izračunavanju konstanti u težinskom potprostoru $\mathcal{B}_{l_1 l_2 \dots l_n}$, $l_1 < l_2 < \dots < l_n$, $n \geq 2$, $l_1, l_2, \dots, l_n \in \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$ slobodne asocijativne $\mathbb{C}$ -algebre s jedinicom $\mathcal{B} = \mathbb{C}\langle e_{i_1}, e_{i_2}, \dots, e_{i_N} \rangle$ u kojoj je uvedena $\mathbf{q}$ -diferencijalna struktura.

2. Slobodna asocijativna algebra $\mathcal{B}$ s jedinicom

Neka je $\mathbb{N}_0 = \{0, 1, 2, \dots\}$ skup svih nenegativnih cijelih brojeva i neka je $\mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$ fiksirani podskup od $\mathbb{N}_0$, gdje je $N \in \mathbb{N}_0$.

Neka je $\{e_{i_1}, e_{i_2}, \dots, e_{i_N}\}$ skup nekomutirajućih varijabli.

Označimo sa $\mathcal{B} = \mathbb{C}\langle e_{i_1}, e_{i_2}, \dots, e_{i_N} \rangle$ slobodnu asocijativnu $\mathbb{C}$ -algebru s jedinicom sa skupom generatora $\{e_{i_s}\}_{1 \leq s \leq N}$. Ako stavimo da je stupanj svakog generatora e_{i_s} jednak

jedan i pišemo $st(e_{i_s}) = 1$, $1 \leq s \leq N$, onda je algebra $\mathcal{B}$ prirodno $\mathbb{N}_0$ -graduirana

$\mathcal{B} = \bigoplus_{n \geq 0} \mathcal{B}(n)$, gdje je $\mathcal{B}(0) = \mathbb{C}$, a $\mathcal{B}(n)$ se sastoji od svih homogenih nekomutativnih

polinoma ukupnog stupnja n u N varijabli $e_{i_1}, e_{i_2}, \dots, e_{i_N}$.

Neka je $N \in \mathbb{N}_0 \setminus \{0\}$. Tada prostore multihomogenih polinoma n -tog stupnja generiranih varijablama $e_{i_1}, e_{i_2}, \dots, e_{i_N}$, gdje je $n \leq N$, možemo parametrizirati pomoću

(a) skupova: $\{k_1, k_2, \dots, k_n\} \subseteq \mathcal{N}$ takvih da je $k_1 < k_2 < \dots < k_n$,

(b) multiskupova: $\{i_1^{m_1}, i_2^{m_2}, \dots, i_N^{m_N}\}$ takvih da vrijedi:

$$(b_1) \quad m_s \in \mathbb{N}_0 \text{ za svaki } 1 \leq s \leq N, \quad N \in \mathbb{N}_0,$$

$$(b_2) \quad \text{postoji barem jedan } i \text{ takav da je } m_i \geq 2,$$

$$(b_3) \quad \sum_{s=1}^N m_s = n.$$

Nenegativni cijeli broj m_s je kratnost, tj. broj ponavljanja elementa i_s , $1 \leq s \leq N$.

Označimo sa M_n skup koji sadrži sve skupove oblika (a), odnosno sa M^n skup koji sadrži sve multiskupove oblika (b):

$$M_n = \{\{k_1, k_2, \dots, k_n\} \subseteq \mathcal{N} \mid k_1 < k_2 < \dots < k_n\}, \quad (1)$$

$$M^n = \left\{ \{i_1^{m_1}, i_2^{m_2}, \dots, i_N^{m_N}\} \mid \sum_{s=1}^N m_s = n, \exists i, m_i \geq 2 \right\}. \quad (2)$$

Neka je $Q = \{k_1, k_2, \dots, k_n\} \in M_n$, $k_1 < k_2 < \dots < k_n$ bilo koji n -člani podskup od $\mathcal{N}$.

Identificiramo li skup Q s nizom $k_1 k_2 \dots k_n$ i označimo sa

$$\hat{Q} = S_n Q = \{\sigma(k_1 k_2 \dots k_n) \mid \sigma \in S_n\}$$

skup svih permutacija skupa Q , tada je: $\text{Card } \hat{Q} = n!$.

Analogno, neka je $Q = \{i_1^{m_1}, i_2^{m_2}, \dots, i_N^{m_N}\}$, $\sum_{s=1}^N m_s = n$ bilo koji n -člani multiskup nad $\mathcal{N}$

u kojem se element i_s pojavljuje m_s puta, $1 \leq s \leq N$ te identificirajmo multiskup Q s

nizom

$$i_1^{m_1} i_2^{m_2} \dots i_N^{m_N} = \underbrace{i_1 \dots i_1}_{m_1} \underbrace{i_2 \dots i_2}_{m_2} \dots \underbrace{i_N \dots i_N}_{m_N}.$$

Označimo s $\hat{Q} = S_n Q = \left\{ \sigma \left(\underbrace{i_1 \dots i_1}_{m_1} \underbrace{i_2 \dots i_2}_{m_2} \dots \underbrace{i_N \dots i_N}_{m_N} \right) \mid \sigma \in S_n \right\}$

skup svih permutacija multiskupa Q . Tada je:

$$\text{Card } \hat{Q} = \binom{n}{m_1, m_2, \dots, m_N} = \frac{n!}{\prod_{s=1}^N m_s!}, \text{ gdje je } \sum_{s=1}^N m_s = n.$$

Uzimajući u obzir gore navedeno imamo sljedeće:

(i) Bilo kojem skupu $Q \in M_n$ pridružuje se generički težinski potprostor $\mathcal{B}_Q$ u $\mathcal{B}(n)$. Baza potprostora $\mathcal{B}_Q$ je sastavljena od svih monoma oblika $e_{j_1 j_2 \dots j_n} := e_{j_1} e_{j_2} \dots e_{j_n}$ za svaki $j_1 j_2 \dots j_n \in \hat{Q} = S_n Q$, stoga je dimenzija potprostora $\mathcal{B}_Q$ jednaka $\text{Card } \hat{Q} = n!$.

(ii) Bilo kojem multiskupu $Q \in M^n$ pridružuje se degenerirani težinski potprostor $\mathcal{B}_Q$ u $\mathcal{B}(n)$, kojemu bazu čine monomi $e_{j_1 j_2 \dots j_n} := e_{j_1} e_{j_2} \dots e_{j_n}$, $j_1 j_2 \dots j_n \in \hat{Q} = S_n Q$.

Dimenzija potprostora $\mathcal{B}_Q$ je jednaka $\text{Card } \hat{Q} = \frac{n!}{\prod_{s=1}^N m_s!}$.

Pritom je $\sum_{s=1}^N m_s = n$.

Drugim rječima, ako je Q skup, onda će njemu pridruženi potprostor $\mathcal{B}_Q \subset \mathcal{B}(n)$ biti generički težinski potprostor, a ako je Q multiskup koji nije skup, onda će njemu pridruženi potprostor $\mathcal{B}_Q \subset \mathcal{B}(n)$ biti degenerirani težinski potprostor.

Pritom je $\dim \mathcal{B}_Q = \text{Card } \hat{Q}$.

Na osnovu rečenog proizlazi rastav od $\mathcal{B}(n)$ na direktnu sumu

$$\mathcal{B}(n) = \mathcal{B}(n)^{\text{gen}} \oplus \mathcal{B}(n)^{\text{deg}},$$

gdje je $\mathcal{B}(n)^{\text{gen}} = \bigoplus_{Q \in M_n} \mathcal{B}_Q$, $\mathcal{B}(n)^{\text{deg}} = \bigoplus_{Q \in M^n} \mathcal{B}_Q$.

Skupovi M_n i M^n su dani relacijama (1) i (2).

Pritom $\mathcal{B}(n)^{\text{gen}}$ (generički potprostor) označava potprostor generiran svim multilinearnim monomima ukupnog stupnja $n (\leq N)$, a $\mathcal{B}(n)^{\text{deg}}$ (degenerirani potprostor) označava potprostor polinoma ukupnog stupnja n , nelinearnih u bar jednoj varijabli (generatoru).

S druge strane, skup $\mathcal{B} = \{e_{j_1 j_2 \dots j_n} := e_{j_1} e_{j_2} \dots e_{j_n} \mid j_1, j_2, \dots, j_n \in \mathcal{N}, n \geq 0\}$ je baza čitavog vektorskog prostora $\mathcal{B} = \bigoplus_{n \geq 0} \mathcal{B}(n)$. Označimo s

$$\mathcal{B}' = \{e_{j_1 j_2 \dots j_n} := e_{j_1} e_{j_2} \dots e_{j_n} \mid j_1, j_2, \dots, j_n \in \mathcal{N} \text{ svi različiti}, n \geq 0\} \subset \mathcal{B},$$

$$\mathcal{B}'' = \mathcal{B} \setminus \mathcal{B}' = \{e_{j_1 j_2 \dots j_n} := e_{j_1} e_{j_2} \dots e_{j_n} \mid j_1, j_2, \dots, j_n \in \mathcal{N} \text{ nisu svi različiti}, n \geq 0\} \subset \mathcal{B}.$$

Tada imamo rastav od $\mathcal{B}$ na direktnu sumu

$$\mathcal{B} = \mathcal{B}^{\text{gen}} \oplus \mathcal{B}^{\text{deg}},$$

pri čemu je:

$$\mathcal{B}^{\text{gen}} = \text{span}_{\mathbb{C}} \mathcal{B}', \quad \mathcal{B}^{\text{deg}} = \text{span}_{\mathbb{C}} \mathcal{B}''$$

pa je

$$\mathcal{B}^{\text{gen}} := \bigoplus_{n \geq 0} \mathcal{B}(n)^{\text{gen}}, \quad \mathcal{B}^{\text{deg}} := \bigoplus_{n \geq 0} \mathcal{B}(n)^{\text{deg}}.$$

Napomena:

U nastavku će se generički težinski potprostor $\mathcal{B}_Q \subset \mathcal{B}(n)^{\text{gen}}$ pridružen skupu $Q = \{k_1, k_2, \dots, k_n\}$ zapisivati u obliku $\mathcal{B}_{k_1 k_2 \dots k_n}$ ako je $k_1 < k_2 < \dots < k_n$, $k_p \in \mathcal{N}$, $1 \leq p \leq n$.

Analogno će se degenerirani težinski potprostor $\mathcal{B}_Q \subset \mathcal{B}(n)^{\text{deg}}$ pridružen multiskupu $Q = \{i_1^{m_1}, i_2^{m_2}, \dots, i_N^{m_N}\}$, koji nije skup, zapisivati u obliku $\mathcal{B}_{i_1^{m_1} i_2^{m_2} \dots i_N^{m_N}}$, $\sum_{s=1}^N m_s = n$, $\exists i, m_i \geq 2$.

Time dobivamo:

$$\mathcal{B}^{\text{gen}} := \bigoplus_{\substack{n \geq 0 \\ k_1 < k_2 < \dots < k_n, k_p \in \mathcal{N}}} \mathcal{B}_{k_1 k_2 \dots k_n}, \quad (3)$$

$$\mathcal{B}^{\text{deg}} := \bigoplus_{\substack{n \geq 0 \\ \sum_{s=1}^N m_s = n, \exists i, m_i \geq 2}} \mathcal{B}_{i_1^{m_1} i_2^{m_2} \dots i_N^{m_N}}, \quad (4)$$

pri čemu je:

$$\begin{aligned} \mathcal{B}_{k_1 k_2 \dots k_n} &= \text{span}_{\mathbb{C}} \{e_{j_1 j_2 \dots j_n} \mid j_1 j_2 \dots j_n = \text{permutacija skupa } \{k_1, k_2, \dots, k_n\}\}, \\ \mathcal{B}_{i_1^{m_1} i_2^{m_2} \dots i_N^{m_N}} &= \text{span}_{\mathbb{C}} \{e_{j_1 j_2 \dots j_n} \mid j_1 j_2 \dots j_n = \text{permutacija multiskupa } \{i_1^{m_1}, i_2^{m_2}, \dots, i_N^{m_N}\}\}. \end{aligned}$$

Općenito će rastav algebre $\mathcal{B}$ po multihomogenim komponentama glaziti:

$$\mathcal{B} = \bigoplus_{\substack{n \geq 0 \\ l_1 \leq l_2 \leq \dots \leq l_n, l_j \in \mathcal{N}}} \mathcal{B}_{l_1 l_2 \dots l_n}, \quad (5)$$

gdje svaki potprostor $\mathcal{B}_{l_1 l_2 \dots l_n}$ zovemo težinski potprostor algebre $\mathcal{B}$.

Pritom je težinski potprostor

$$\mathcal{B}_Q = \mathcal{B}_{l_1 l_2 \dots l_n} = \text{span}_{\mathbb{C}} \{e_{j_1 j_2 \dots j_n} \mid j_1 j_2 \dots j_n = \text{permutacija multiskupa } \{l_1 \leq l_2 \leq \dots \leq l_n\}\}$$

pridružen multiskupu $Q = \{l_1 \leq l_2 \leq \dots \leq l_n\}$, $l_1, l_2, \dots, l_n \in \mathcal{N}$, kojeg ćemo u nastavku pisati u obliku: $Q = l_1 l_2 \dots l_n$.

Napomena:

Ako je $l_1 < l_2 < \dots < l_n$, $l_1, l_2, \dots, l_n \in \mathcal{N}$, onda je $Q = \{l_1, l_2, \dots, l_n\}$ skup i njemu pridruženi potprostor će biti $\mathcal{B}_Q$ generički težinski potprostor algebre $\mathcal{B}$.

Za multiskupove Q koji nisu skupovi, će pripadni težinski potprostor $\mathcal{B}_Q$ biti degenerirani.

2.1. q -diferencijalna struktura na algebri $\mathcal{B}$

U slobodnoj asocijativnoj $\mathbb{C}$ -algebri $\mathcal{B}$ s jedinicom uvesti će se q -diferencijalna struktura na sljedeći način.

Neka su q_{ij} , $i, j \in \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$ zadani kompleksni parametri.

Ekvivalentno, označimo sa q pridruženo preslikavanje $q : \mathcal{N} \times \mathcal{N} \rightarrow \mathbb{C}$ takvo da

$$(i, j) \mapsto q_{ij}, \quad i, j \in \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}.$$

Tada uvodimo niz linearnih operatora na algebri $\mathcal{B}$ (koji poopćuju operatore parcijalnih derivacija) $\partial_{i_1}, \partial_{i_2}, \dots, \partial_{i_N} : \mathcal{B} \rightarrow \mathcal{B}$ zadanih sa:

$$\left. \begin{aligned} \partial_i(1) &= 0, \\ \partial_i(e_j) &= \delta_{ij}, \\ \partial_i(e_j x) &= \delta_{ij} x + q_{ij} e_j \partial_i x \quad \text{za svaki } x \in \mathcal{B}, \end{aligned} \right\} \quad (6)$$

$$i, j \in \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}.$$

Pritom je $\delta_{ij} = 1$ za $i = j$, $\delta_{ij} = 0$ za $i \neq j$.

Parametri q_{ij} , $i, j \in \mathcal{N}$ su kompleksni brojevi. Izbor parametara q_{ij} može se interpretirati kao izbor točke u parametarskom prostoru $\mathbb{C}^{N^2}$.

Primjedba 2.1.1

Relacijom (6) definirana je multiparametarski deformirana i -ta parcijalna derivacija, koja je analogon klasične i -te parcijalne derivacije, time da se u njenom opisu dodatno pojavljuju parametri q_{ij} .

Specijalno, kada bi svi q_{ij} bili jednaki jedan, tada bi ∂_i bila obična i -ta parcijalna derivacija po varijabli e_i .

Kažemo još da je relacijom (6) dana tzv. q -deformirana i -ta parcijalna derivacija.

U daljnjem ćemo algebru $\mathcal{B}$ promatrati zajedno s gore definiranom q -diferencijalnom strukturom.

Primjenom rekurzivne formule (6) lako dobivamo eksplicitnu formulu:

$$\begin{aligned}\partial_i (e_{j_1} e_{j_2} \cdots e_{j_n}) &= \sum_{\substack{1 \leq p \leq n \\ j_p = i}} q_{ij_1} q_{ij_2} \cdots q_{ij_{p-1}} e_{j_1} e_{j_2} \cdots e_{j_{p-1}} e_{j_{p+1}} \cdots e_{j_n} \\ &= \sum_{\substack{1 \leq p \leq n \\ j_p = i}} \left(\prod_{r=1}^{p-1} q_{ij_r} \right) e_{j_1} e_{j_2} \cdots e_{j_{p-1}} e_{j_{p+1}} \cdots e_{j_n} .\end{aligned}\quad (7)$$

Specijalno ako postoji samo jedan p takav da je $j_p = i$, (tj. u nizu $j_1 j_2 \cdots j_{p-1} j_p j_{p+1} \cdots j_n$ se i pojavljuje točno jednom), onda se formula (7) reducira na

$$\begin{aligned}\partial_{j_p} (e_{j_1} e_{j_2} \cdots e_{j_{p-1}} e_{j_p} e_{j_{p+1}} \cdots e_{j_n}) &= q_{j_p j_1} q_{j_p j_2} \cdots q_{j_p j_{p-1}} e_{j_1} e_{j_2} \cdots e_{j_{p-1}} e_{j_{p+1}} \cdots e_{j_n} \\ &= \prod_{r=1}^{p-1} q_{j_p j_r} e_{j_1} e_{j_2} \cdots e_{j_{p-1}} e_{j_{p+1}} \cdots e_{j_n} .\end{aligned}\quad (8)$$

Slično u slučaju $i = j_1 = j_2 = \cdots = j_{p-1} = j_p = j_{p+1} = \cdots = j_n$ iz formule (7) dobivamo:

$$\partial_i (e_i^n) = [n]_{q_{ii}} e_i^{n-1}, \quad (9)$$

pri čemu je

$$[n]_q := \sum_{r=0}^{n-1} q^r = 1 + q + q^2 + \cdots + q^{n-1}, \quad n \geq 1.$$

Primjer 2.1.2

Neka je $n = 6$, $j_1 = 1$, $j_2 = 3$, $j_3 = 1$, $j_4 = 2$, $j_5 = 1$, $j_6 = 2$.

Tada primjenom formule (7) dobivamo:

$$\begin{aligned}\partial_i (e_{j_1} e_{j_2} e_{j_3} e_{j_4} e_{j_5} e_{j_6}) &= \partial_i (e_1 e_3 e_1 e_2 e_1 e_2) \\ &= \begin{cases} e_3 e_1 e_2 e_1 e_2 + q_{11} q_{13} e_1 e_3 e_2 e_1 e_2 + q_{11}^2 q_{13} q_{12} e_1 e_3 e_1 e_2 e_2 & \text{za } i = 1, \\ q_{21}^2 q_{23} e_1 e_3 e_1 e_1 e_2 + q_{21}^3 q_{23} q_{22} e_1 e_3 e_1 e_2 e_1 & \text{za } i = 2, \\ q_{31} e_1 e_1 e_2 e_1 e_2 & \text{za } i = 3, \\ 0 & \text{za } i \geq 4. \end{cases}\end{aligned}$$

Označimo sada sa $x = e_{j_1} e_{j_2}$, $y = e_{j_3} e_{j_4} e_{j_5} e_{j_6}$.

Tada je

$$\partial_i (x \cdot y) = \partial_i (e_{j_1} e_{j_2} e_{j_3} e_{j_4} e_{j_5} e_{j_6}),$$

odnosno

$$\partial_i (x \cdot y) = \partial_i ((e_{j_1} e_{j_2}) \cdot (e_{j_3} e_{j_4} e_{j_5} e_{j_6})) = \partial_i ((e_1 e_3) \cdot (e_1 e_2 e_1 e_2)),$$

pri čemu se koristila pretpostavka da je $j_1 = 1$, $j_2 = 3$, $j_3 = 1$, $j_4 = 2$, $j_5 = 1$, $j_6 = 2$.

Imamo sljedeće:

za $i = 1$

$$\begin{aligned}\partial_1((e_1 e_3) \cdot (e_1 e_2 e_1 e_2)) &= e_3 e_1 e_2 e_1 e_2 + q_{11} q_{13} e_1 e_3 e_2 e_1 e_2 + q_{11}^2 q_{13} q_{12} e_1 e_3 e_1 e_2 e_2 \\ &= e_3 \cdot (e_1 e_2 e_1 e_2) + q_{11} q_{13} (e_1 e_3) \cdot (e_2 e_1 e_2 + q_{11} q_{12} e_1 e_2 e_2) \\ &= \partial_1(e_1 e_3) \cdot (e_1 e_2 e_1 e_2) + q_{11} q_{13} (e_1 e_3) \cdot \partial_1(e_1 e_2 e_1 e_2)\end{aligned}$$

za $i = 2$

$$\begin{aligned}\partial_2((e_1 e_3) \cdot (e_1 e_2 e_1 e_2)) &= q_{21}^2 q_{23} e_1 e_3 e_1 e_1 e_2 + q_{21}^3 q_{23} q_{22} e_1 e_3 e_1 e_2 e_1 \\ &= 0 \cdot (e_1 e_2 e_1 e_2) + q_{21} q_{23} (e_1 e_3) \cdot (q_{21} e_1 e_1 e_2 + q_{21}^2 q_{22} e_1 e_2 e_1) \\ &= \partial_2(e_1 e_3) \cdot (e_1 e_2 e_1 e_2) + q_{21} q_{23} (e_1 e_3) \cdot \partial_2(e_1 e_2 e_1 e_2)\end{aligned}$$

za $i = 3$

$$\begin{aligned}\partial_3((e_1 e_3) \cdot (e_1 e_2 e_1 e_2)) &= q_{31} e_1 e_1 e_2 e_1 e_2 \\ &= q_{31} e_1 \cdot (e_1 e_2 e_1 e_2) + q_{31} q_{33} (e_1 e_3) \cdot 0 \\ &= \partial_3(e_1 e_3) \cdot (e_1 e_2 e_1 e_2) + q_{31} q_{33} (e_1 e_3) \cdot \partial_3(e_1 e_2 e_1 e_2)\end{aligned}$$

za $i \geq 4$

$$\begin{aligned}\partial_i((e_1 e_3) \cdot (e_1 e_2 e_1 e_2)) &= 0 \\ &= 0 \cdot (e_1 e_2 e_1 e_2) + q_{i1} q_{i3} (e_1 e_3) \cdot 0 \\ &= \partial_i(e_1 e_3) \cdot (e_1 e_2 e_1 e_2) + q_{i1} q_{i3} (e_1 e_3) \cdot \partial_i(e_1 e_2 e_1 e_2)\end{aligned}$$

Time možemo pisati

$$\partial_i((e_{j_1} e_{j_2}) \cdot (e_{j_3} e_{j_4} e_{j_5} e_{j_6})) = \partial_i(e_{j_1} e_{j_2}) \cdot (e_{j_3} e_{j_4} e_{j_5} e_{j_6}) + q_{ij_1} q_{ij_2} (e_{j_1} e_{j_2}) \cdot \partial_i(e_{j_3} e_{j_4} e_{j_5} e_{j_6})$$

ili

$$\begin{aligned}\partial_i(x \cdot y) &= \partial_i(x) \cdot y + \prod_{r=1}^2 q_{ij_r} x \cdot \partial_i(y) \\ &= \partial_i(x) \cdot y + q' \cdot x \cdot \partial_i(y)\end{aligned}$$

gdje je $q' = \prod_{r=1}^2 q_{ij_r} \in \mathbb{C}$,

$$x = e_{j_1} e_{j_2}, y = e_{j_3} e_{j_4} e_{j_5} e_{j_6}.$$

Primjedba 2.1.3

Neka je $z = e_{j_1} e_{j_2} \cdots e_{j_m}$ takav da je $z = x \cdot y$,

pri čemu je $x = e_{j_1} e_{j_2} \cdots e_{j_k}$, $y = e_{j_{k+1}} e_{j_{k+2}} \cdots e_{j_m}$.

Tada primjenom formule (7) dobivamo:

$$\partial_i(z) = \partial_i(x \cdot y) = \partial_i(e_{j_1} e_{j_2} \cdots e_{j_m}) = \sum_{\substack{1 \leq p \leq m \\ j_p = i}} \prod_{r=1}^{p-1} q_{ij_r} e_{j_1} e_{j_2} \cdots e_{j_{p-1}} e_{j_{p+1}} \cdots e_{j_m}$$

$$\partial_i(x) = \partial_i(e_{j_1} e_{j_2} \cdots e_{j_k}) = \sum_{\substack{1 \leq p \leq k \\ j_p = i}} \prod_{r=1}^{p-1} q_{ij_r} e_{j_1} e_{j_2} \cdots e_{j_{p-1}} e_{j_{p+1}} \cdots e_{j_k}$$

$$\partial_i(y) = \partial_i(e_{j_{k+1}} e_{j_{k+2}} \cdots e_{j_m}) = \sum_{\substack{k+1 \leq p \leq m \\ j_p = i}} \prod_{r=k+1}^{p-1} q_{ij_r} e_{j_{k+1}} e_{j_{k+2}} \cdots e_{j_{p-1}} e_{j_{p+1}} \cdots e_{j_m}$$

gdje je $i \in \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$.

Za svaki (fiksni) $1 \leq k < m$ imamo da se suma

$$\partial_i(z) = \sum_{\substack{1 \leq p \leq m \\ j_p = i}} \prod_{r=1}^{p-1} q_{ij_r} e_{j_1} e_{j_2} \cdots e_{j_{p-1}} e_{j_{p+1}} \cdots e_{j_m}$$

može (na prirodan način) rastaviti na dva sumanda

$$(1) \quad \sum_{\substack{1 \leq p \leq k \\ j_p = i}} \prod_{r=1}^{p-1} q_{ij_r} e_{j_1} e_{j_2} \cdots e_{j_{p-1}} e_{j_{p+1}} \cdots e_{j_k} \cdot e_{j_{k+1}} e_{j_{k+2}} \cdots e_{j_m} \\ = \underbrace{\left(\sum_{\substack{1 \leq p \leq k \\ j_p = i}} \prod_{r=1}^{p-1} q_{ij_r} e_{j_1} e_{j_2} \cdots e_{j_{p-1}} e_{j_{p+1}} \cdots e_{j_k} \right)}_{=\partial_i(x)} \cdot \underbrace{e_{j_{k+1}} e_{j_{k+2}} \cdots e_{j_m}}_{=y} = \partial_i(x) \cdot y$$

i

$$(2) \quad \sum_{\substack{k+1 \leq p \leq m \\ j_p = i}} \prod_{r=1}^{p-1} q_{ij_r} e_{j_1} e_{j_2} \cdots e_{j_k} \cdot e_{j_{k+1}} e_{j_{k+2}} \cdots e_{j_{p-1}} e_{j_{p+1}} \cdots e_{j_m} \\ = \underbrace{e_{j_1} e_{j_2} \cdots e_{j_k}}_{=x} \cdot \left(\sum_{\substack{k+1 \leq p \leq m \\ j_p = i}} \prod_{r=1}^{p-1} q_{ij_r} e_{j_{k+1}} e_{j_{k+2}} \cdots e_{j_{p-1}} e_{j_{p+1}} \cdots e_{j_m} \right) \\ = x \cdot \left(\sum_{\substack{k+1 \leq p \leq m \\ j_p = i}} \prod_{r=1}^k q_{ij_r} \prod_{r=k+1}^{p-1} q_{ij_r} e_{j_{k+1}} e_{j_{k+2}} \cdots e_{j_{p-1}} e_{j_{p+1}} \cdots e_{j_m} \right)$$

$$\begin{aligned}
&= \prod_{r=1}^k q_{ij_r} x \cdot \underbrace{\left(\sum_{\substack{k+1 \leq p \leq m \\ j_p = i}} \prod_{r=k+1}^{p-1} q_{ij_r} e_{j_{k+1}} e_{j_{k+2}} \cdots e_{j_{p-1}} e_{j_{p+1}} \cdots e_{j_m} \right)}_{=\partial_i(y)} \\
&= \prod_{r=1}^k q_{ij_r} x \cdot \partial_i(y)
\end{aligned}$$

stoga dobivamo:

$$\begin{aligned}
&\sum_{\substack{l \leq p \leq m \\ j_p = i}} \prod_{r=1}^{p-1} q_{ij_r} e_{j_1} e_{j_2} \cdots e_{j_{p-1}} e_{j_{p+1}} \cdots e_{j_m} \\
&= \left(\sum_{\substack{l \leq p \leq k \\ j_p = i}} \prod_{r=1}^{p-1} q_{ij_r} e_{j_1} e_{j_2} \cdots e_{j_{p-1}} e_{j_{p+1}} \cdots e_{j_k} \right) \cdot e_{j_{k+1}} e_{j_{k+2}} \cdots e_{j_m} \\
&\quad + e_{j_1} e_{j_2} \cdots e_{j_k} \cdot \left(\sum_{\substack{k+1 \leq p \leq m \\ j_p = i}} \prod_{r=1}^{p-1} q_{ij_r} e_{j_{k+1}} e_{j_{k+2}} \cdots e_{j_{p-1}} e_{j_{p+1}} \cdots e_{j_m} \right)
\end{aligned}$$

ili

$$\partial_i(x \cdot y) = \partial_i(x) \cdot y + \prod_{r=1}^k q_{ij_r} x \cdot \partial_i(y),$$

gdje je $x = e_{j_1} e_{j_2} \cdots e_{j_k}$.

Propozicija 2.1.4

Neka je $x \in \mathcal{B}_Q = \text{span}_{\mathbb{C}} \{e_{j_1} e_{j_2} \cdots e_{j_n} \mid j_1 j_2 \dots j_n = \text{permutacija multiskupa } Q\}$,

gdje je $\mathcal{B}_Q$ težinski potprostor (algebre $\mathcal{B}$) pridružen multiskupu $Q = \{l_1 \leq l_2 \leq \dots \leq l_n\}$

nad $\mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$ i neka je $y \in \mathcal{B}$.

Tada vrijedi formula

$$\partial_i(x \cdot y) = \partial_i(x) \cdot y + q_{i l_1} q_{i l_2} \cdots q_{i l_n} \cdot x \cdot \partial_i(y) \quad (10)$$

za bilo koji $x \in \mathcal{B}_Q$.

Formula (10) je poopćena formula (6).

Propozicija 2.1.4 dokazuje se analogno provedenim razmatranjima u primjedbi 2.1.3.

Primjedba 2.1.5

U radovima fizičara [F2], [F3] i [FG] se operatori $\partial_i : \mathcal{B} \rightarrow \mathcal{B}$ interpretiraju kao operatori poništavanja (i -te čestice), a operatori množenja sa $e_i, e_i : \mathcal{B} \rightarrow \mathcal{B}$ kao operatori stvaranja i -te čestice, $i \in \mathcal{N}$.

Za svaki par (i, j) , $i \neq j$ uvodi se po jedna kvantna Serre-ova relacija na osnovu kojih se definiira Serre-ov ideal u generaliziranoj super Kac-Moody-jevoj algebri.

Nadalje, gore definirana algebra $\mathcal{B}$ je u direktnoj vezi s multiparametarskom quonskom algebrom $\mathcal{A} = \mathcal{A}^{(q)}$, definiranom u [MSP], [MS1], [MS2].

Ukratko, multiparametarska quonska algebra $\mathcal{A} = \mathcal{A}^{(q)}$ je asocijativna (kompleksna) algebra, koja je generirana sa skupom generatora $\{a_i, a_i^+, i \in I\}$ te u kojoj su jedine relacije oblika $a_i a_j^+ = q_{ij} a_j^+ a_i + \delta_{ij}$ za svaki $i, j \in I$.

Pritom je $\mathbf{q} = \{q_{ij} : i, j \in I, \overline{q_{ij}} = q_{ji}\}$ hermitska familija kompleksnih brojeva, tj. parametara, a I je konačan (ili beskonačan) skup indeksa.

U [MS1], [MS2] dana je Fock-ova reprezentacija algebre $\mathcal{A}^{(q)}$ na slobodnoj asocijativnoj algebri $\mathbf{f}$ (algebra nekomutirajućih polinoma u nekomutirajućim varijablama $\theta_i, i \in I$) u kojoj se generator a_i reprezentira pomoću generalizirane q_{ij} -deformirane parcijalne derivacije po varijabli θ_i (i -ti operator poništavanja), a generator a_i^+ pomoću množenja s θ_i (i -ti operator stvaranja). Pritom je operator koji reprezentira a_j^+ hermitski adjungiran operatoru koji reprezentira a_i ako je $|q_{ij}| < 1$ za svaki $i, j \in I$.

Definicija 2.1.6

Za element $C \in \mathcal{B}$ kažemo da je **konstanta** ako je $\partial_{i_s} C = 0$ za svaki $1 \leq s \leq N$.

Propozicija 2.1.7

Konstante u algebri $\mathcal{B}$ generiraju obostrani ideal I u algebri $\mathcal{B}$.

Dokaz:

Neka je $\mathcal{C} \subset \mathcal{B}$ potprostor svih konstanti u algebri $\mathcal{B}$.

Za bilo koju konstantu $C \in \mathcal{C}$ je po definiciji $\partial_i(C) = 0$ za svaki $i \in \mathcal{N}$, gdje su $\partial_i : \mathcal{B} \rightarrow \mathcal{B}$ linearni operatori na $\mathcal{B}$ definirani relacijom (6).

Neka je $I = \langle \mathcal{C} \rangle \subset \mathcal{B}$ obostrani ideal u algebri $\mathcal{B}$ generiran konstantama.

Prisjetimo se da je tipični element $x \in I$ oblika $x = \sum_{j=1}^k b_j' \cdot c_j \cdot b_j''$, $b_j', b_j'' \in \mathcal{B}$, $c_j \in \mathcal{C}$.

Pokažimo sada da je ideal I invarijantni potprostor svakog operatora $\partial_i : \mathcal{B} \rightarrow \mathcal{B}$, $i \in \mathcal{N}$, tj. da je $\partial_i(I) \subset I$ za svaki $i \in \mathcal{N}$.

Treba dokazati da $x \in I$ povlači da je $\partial_i(x) \in I$, $i \in \mathcal{N}$.

Neka je $x \in I$, $x = \sum_{j=1}^k b_j' \cdot c_j \cdot b_j''$, $b_j', b_j'' \in \mathcal{B}$, $c_j \in \mathcal{C}$.

Koristeći svojstvo da linearni operatori $\partial_i : \mathcal{B} \rightarrow \mathcal{B}$, $i \in \mathcal{N}$ zadovoljavaju svojstvo aditivnosti, dovoljno je pogledati djelovanje linearnih operatora na elementima

$$x_j = b_j' \cdot c_j \cdot b_j'', \quad b_j', b_j'' \in \mathcal{B}, \quad c_j \in \mathcal{C}$$

pri čemu će se koristiti propozicija 2.1.4. Imamo

$$\begin{aligned} \partial_i(x_j) &= \partial_i(b_j' \cdot c_j \cdot b_j'') \\ &= \partial_i(b_j') \cdot c_j \cdot b_j'' + q_j' \cdot b_j' \cdot \partial_i(c_j \cdot b_j'') \quad (\text{za neki } q_j' \in \mathbb{C}) \\ &= \partial_i(b_j') \cdot c_j \cdot b_j'' + q_j' \cdot b_j' \cdot \left(\underbrace{\partial_i(c_j)}_{=0} \cdot b_j'' + q_j'' \cdot c_j \cdot \partial_i(b_j'') \right) \quad (\text{za neki } q_j'' \in \mathbb{C}) \\ &= \partial_i(b_j') \cdot c_j \cdot b_j'' + q_j' \cdot q_j'' \cdot b_j' \cdot c_j \cdot \partial_i(b_j'') \\ &= \left(\partial_i(b_j') \cdot c_j \cdot b_j'' + q_j' \cdot b_j' \cdot c_j \cdot \partial_i(b_j'') \right) \in I \end{aligned}$$

gdje je $q_j = q_j' \cdot q_j''$.

Primjedba 2.1.8

Na kvocjentnoj algebri $\overline{\mathcal{B}} = \mathcal{B}/I = \{x + I \mid x \in \mathcal{B}\}$ možemo definirati operatore deriviranja $\overline{\partial}_i : \overline{\mathcal{B}} \rightarrow \overline{\mathcal{B}}$, $i \in \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$ na sljedeći način:

$$\overline{\partial}_i(x + I) := \partial_i x + I, \quad (11)$$

gdje je djelovanje linearnih q -diferencijalnih operatora $\{\partial_i\}_{i \in \mathcal{N}}$ na algebri $\mathcal{B}$ dano formulom (6).

Želimo dokazati da je operator $\overline{\partial_i}$ dobro definiran, tj. da ne ovisi o izboru reprezentante.

Pretpostavimo da je $x \in \mathcal{B}$ ekvivalentan s $x' \in \mathcal{B}$, tj. $x + I = x' + I$ ili $x = x' + y$ za neki $y \in I$.

Dokažimo da je $\partial_i x \in \mathcal{B}$ ekvivalentan s $\partial_i x' \in \mathcal{B}$ za svaki $i \in \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$.

Koristeći primjedbu 2.1.7 imamo da je ideal I invarijantni potprostor operatora $\partial_i : \mathcal{B} \rightarrow \mathcal{B}$, $i \in \mathcal{N}$, stoga iz pretpostavke

$$x = x' + y, \quad y \in I$$

$$\text{proizlazi} \quad \partial_i x = \partial_i(x' + y) = \partial_i x' + \partial_i y = \partial_i x' + y', \quad y' \in I$$

$$\text{ili} \quad \partial_i x + I = \partial_i x' + I$$

na osnovu čega zaključujemo da je $\partial_i x$ ekvivalentan s $\partial_i x'$ za svaki $i \in \mathcal{N}$.

Time smo pokazali da q -diferencijalna struktura $\{\partial_i\}$ algebre $\mathcal{B}$ inducira q -diferencijalnu strukturu $\{\overline{\partial_i}\}$ na kvocjentnoj algebri $\overline{\mathcal{B}} = \mathcal{B}/I$.

U [FG], [F2] se kvocjentna algebra $\overline{\mathcal{B}} = \mathcal{B}/I$ dovodi u relaciju sa Yang-Baxter-ovom jednačbom i kvantnim Kac-Moody-jevim algebrama.

Primjer 2.1.9

Ako za svaki $i \in \mathcal{N}$ je $q_{ii} = -1$, pri čemu je $\prod_{1 \leq j \neq k \leq m} q_{i_j, i_k} \neq 1$, $i_j, i_k \in \mathcal{N}$,

$m \in \{2, 3, \dots, N\}$, onda je ideal I algebre $\mathcal{B}$ generiran sa skupom $\{e_i^2\}_{i \in \mathcal{N}}$ i pišemo $I = \langle e_i^2 \mid i \in \mathcal{N} \rangle$. U tom je slučaju e_i^2 konstanta za svaki $i \in \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$.

Dokažimo to.

Primjenom formule (6) za svaki $j \in \mathcal{N}$ imamo

$$\begin{aligned} \partial_j(e_i^2) &= \partial_j(e_i e_i) = (\partial_j e_i) e_i + q_{ji} e_i (\partial_j e_i) \\ &= \delta_{ji} e_i + q_{ji} e_i \delta_{ji} = \begin{cases} 0 & \text{za } j \neq i, \\ (1 + q_{ii}) e_i & \text{za } j = i. \end{cases} \end{aligned}$$

Dobivamo da $q_{ii} = -1$ povlači $\partial_j(e_i^2) = 0$ za svaki $j \in \mathcal{N}$. U protivnom, ako je $q_{ii} \neq -1$, onda je $\partial_j(e_i^2) \neq 0$ za $j = i$.

Time proizlazi da je e_i^2 ako je $q_{ii} = -1$ za svaki $i \in \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$.

Napomena:

Ako je $q_{ii} = -1$ za svaki $i \in \mathcal{N}$ i ako postoji barem jedan $m \in \{2, 3, \dots, N\}$ takav da je $\prod_{1 \leq j \neq k \leq m} q_{i_j i_k} = 1$, onda će ideal I algebre $\mathcal{B}$ biti generiran sa skupom $\{e_i^2\}_{i \in \mathcal{N}}$, ali isto tako i sa nekim odgovarajućim skupom konstanti (koji se dobiva za $\prod_{1 \leq j \neq k \leq m} q_{i_j i_k} = 1$). Prirodno se nameće problem kako glasi taj skup konstanti.

U ovoj radnji će se detaljno proučavati nalaženje prostora konstanti u algebri $\mathcal{B}$ te će se detaljno izračunati prostor konstanti utežinskim potprostorima $\mathcal{B}(k)$, $1 \leq k \leq 4$ algebre $\mathcal{B}$.

Uvodimo sljedeće oznake.



Definiramo

$$\sigma_{ij} := q_{ij}q_{ji} \quad (12)$$

$i, j \in \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$, $i \neq j$; $q_{ij} \in \mathbb{C}$. Pritom je $\sigma_{ji} = \sigma_{ij}$.

Analogno za $i, j, k \in \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$, $i \neq j \neq k$ definira se

$$\sigma_{ijk} := \sigma_{ij}\sigma_{ik}\sigma_{jk} = q_{ij}q_{ji}q_{ik}q_{ki}q_{jk}q_{kj} \quad (13)$$

odnosno induktivno

$$\sigma_{i_1 i_2 \dots i_N} := \prod_{1 \leq j < k \leq N} \sigma_{i_j i_k} = \prod_{1 \leq j < k \leq N} q_{i_j i_k} \cdot \quad (14)$$

Specijalno za $j = i$ iz (12) proizlazi $\sigma_{ii} = q_{ii}^2$,

odnosno za $i_1 = i_2 = \dots = i_N = i$ iz (14) proizlazi

$$\sigma_{i^N} = q_{ii}^{N(N-1)}, \quad (15)$$

gdje je $i^N := \underbrace{ii \dots i}_{N \text{ puta}}$.

 Definiramo iterirane komutatore

$$Y_{i_1} := e_{i_1},$$

$$Y_{i_1 i_2} := [Y_{i_1}, e_{i_2}]_{q_{i_2 i_1}} = [e_{i_1}, e_{i_2}]_{q_{i_2 i_1}} = e_{i_1} e_{i_2} - q_{i_2 i_1} e_{i_2} e_{i_1},$$

$$\begin{aligned} Y_{i_1 i_2 i_3} &:= [Y_{i_1 i_2}, e_{i_3}]_{q_{i_3 i_1} q_{i_3 i_2}} = \left[[e_{i_1}, e_{i_2}]_{q_{i_2 i_1}}, e_{i_3} \right]_{q_{i_3 i_1} q_{i_3 i_2}} \\ &= (e_{i_1} e_{i_2} - q_{i_2 i_1} e_{i_2} e_{i_1}) e_{i_3} - q_{i_3 i_1} q_{i_3 i_2} e_{i_3} (e_{i_1} e_{i_2} - q_{i_2 i_1} e_{i_2} e_{i_1}) \\ &= e_{i_1} e_{i_2} e_{i_3} - q_{i_2 i_1} e_{i_2} e_{i_1} e_{i_3} - q_{i_3 i_1} q_{i_3 i_2} e_{i_3} e_{i_1} e_{i_2} + q_{i_3 i_1} q_{i_3 i_2} q_{i_2 i_1} e_{i_3} e_{i_2} e_{i_1}, \end{aligned}$$

⋮

$$\begin{aligned} Y_{i_1 i_2 \dots i_p} &:= [Y_{i_1 i_2 \dots i_{p-1}}, e_{i_p}]_{q_{i_p i_1} q_{i_p i_2} \dots q_{i_p i_{p-1}}} \\ &= Y_{i_1 i_2 \dots i_{p-1}} e_{i_p} - q_{i_p i_1} q_{i_p i_2} \dots q_{i_p i_{p-1}} e_{i_p} Y_{i_1 i_2 \dots i_{p-1}} \end{aligned} \quad (16)$$

$2 \leq p \leq N$.

Specijalno za $p = n$, $i_1 = 1$, $i_2 = 2, \dots, i_n = n$ imamo

$$\begin{aligned} Y_{12 \dots n} &= [Y_{12 \dots (n-1)}, e_n]_{q_{n1} q_{n2} \dots q_{n(n-1)}} \\ &= \left[[Y_{12 \dots (n-2)}, e_{n-1}]_{q_{(n-1)1} q_{(n-1)2} \dots q_{(n-1)(n-2)}}, e_n \right]_{q_{n1} q_{n2} \dots q_{n(n-1)}} \\ &\vdots \\ &= \left[\left[\dots [[Y_{12}, e_3]_{q_{31} q_{32}}, e_4]_{q_{41} q_{42} q_{43}}, \dots, e_{n-1} \right]_{q_{(n-1)1} q_{(n-1)2} \dots q_{(n-1)(n-2)}}, e_n \right]_{q_{n1} q_{n2} \dots q_{n(n-1)}} \end{aligned}$$

Ako je $i_1 = i_2 = i$, onda je iterirani komutator $Y_{i_1 i_2}$ oblika

$$Y_{ii} = (1 - q_{ii}) e_i^2. \quad (17)$$

Analogno, ako je $i_1 = i_2 = i_3 = i$, onda je iterirani komutator $Y_{i_1 i_2 i_3}$ oblika

$$Y_{iii} = (1 - q_{ii}) (1 - q_{ii}^2) e_i^3, \quad (18)$$

odnosno općenito za $i_1 = i_2 = \dots = i_n = i$ imamo

$$Y_{i^n} = \prod_{k=1}^{n-1} (1 - q_{ii}^k) e_i^n, \quad (19)$$

pri čemu je $i^n = \underbrace{ii \dots i}_n$.

 Definiramo jednostavne komutatore

$$\begin{aligned}
 X^{i_1 i_2} &:= [e_{i_1}, e_{i_2}]_{q_{i_2 i_1}} = e_{i_1} e_{i_2} - q_{i_2 i_1} e_{i_2} e_{i_1} \\
 X^{i_1 i_2 i_3} &:= [e_{i_1} e_{i_2}, e_{i_3}]_{q_{i_3 i_1} q_{i_3 i_2}} = e_{i_1} e_{i_2} e_{i_3} - q_{i_3 i_1} q_{i_3 i_2} e_{i_3} e_{i_1} e_{i_2} \\
 &\vdots \\
 X^{i_1 i_2 \dots i_p} &:= [e_{i_1} e_{i_2} \dots e_{i_{p-1}}, e_{i_p}]_{q_{i_p i_1} q_{i_p i_2} \dots q_{i_p i_{p-1}}} \\
 &= e_{i_1} e_{i_2} \dots e_{i_{p-1}} e_{i_p} - q_{i_p i_1} q_{i_p i_2} \dots q_{i_p i_{p-1}} e_{i_p} e_{i_1} e_{i_2} \dots e_{i_{p-1}}
 \end{aligned} \tag{20}$$

$2 \leq p \leq N$, gdje je $X^{i_1} := e_{i_1}$.

Specijalno za $i_1 = i_2 = \dots = i_N = i$ iz (20) proizlazi

$$X^{i^N} = [e_i^{N-1}, e_i]_{q_{ii}^{N-1}}. \tag{21}$$

Primjedba 2.1.10

Formula (19) daje direktnu vezu između n -te potencije $e_{i_s}^n = (e_{i_s})^n$ bilo kojeg generatora e_{i_s} , $i_s \in \mathcal{N}$ algebre $\mathcal{B}$ i pripadnog iteriranog komutatora $Y_{i_s^n}$

$$e_{i_s}^n = \frac{Y_{i_s^n}}{\prod_{k=1}^{n-1} (1 - q_{i_s i_s}^k)},$$

pri čemu je $1 - q_{i_s i_s}^k \neq 0$, $1 \leq s \leq N$, $n \geq 2$.

Propozicija 2.1.11

Za svaki $i, j \in \mathcal{N}$ vrijede sljedeće tvrdnje.

- (i) Ako je $Y_{ij} = 0$, $Y_{ji} = 0$, onda je $\sigma_{ij} = 1$.
- (ii) Ako je $\sigma_{ij} = 1$, onda je $Y_{ij} = -q_{ji} Y_{ji}$, odnosno $Y_{ji} = -q_{ij} Y_{ij}$.

Dokaz:

Pretpostavimo da je $i \neq j$, $i, j \in \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$. Tada

$$(i) \quad Y_{ij} = 0 \quad \Rightarrow \quad [e_i, e_j]_{q_{ji}} = 0, \quad \text{odnosno} \quad e_i e_j - q_{ji} e_j e_i = 0, \tag{22}$$

$$Y_{ji} = 0 \quad \Rightarrow \quad [e_j, e_i]_{q_{ij}} = 0, \quad \text{odnosno} \quad e_j e_i - q_{ij} e_i e_j = 0. \tag{23}$$

Rješavanjem sustava jednažbi (22) i (23) dobivamo $e_j e_i (1 - q_{ij} q_{ji}) = 0$, što povlači da je $q_{ij} q_{ji} = 1$, odnosno $\sigma_{ij} = 1$.

(ii) Iz $\sigma_{ij} = 1$ proizlazi $q_{ij} = \frac{1}{q_{ji}}$, odnosno $q_{ji} = \frac{1}{q_{ij}}$. Time je

$$Y_{ij} = [e_i, e_j]_{q_{ji}} = e_i e_j - q_{ji} e_j e_i = -q_{ji} \left(e_j e_i - \frac{1}{q_{ji}} e_i e_j \right) = -q_{ji} (e_j e_i - q_{ij} e_i e_j) = -q_{ji} Y_{ji}$$

Analogno se pokazuje da je $Y_{ji} = -q_{ij} Y_{ij}$ ako je $\sigma_{ij} = 1$.

Pretpostavimo sada da je $i = j$, $i, j \in \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$.

Tada je $Y_{ii} = [e_i, e_i]_{q_{ii}} = (1 - q_{ii}) e_i^2$.

Dakle, ako je $Y_{ii} = 0$, onda je $q_{ii} = 1$, što povlači da je $\sigma_{ii} = q_{ii}^2 = 1$.

Time smo potvrdili da tvrdnja (i) vrijedi također za $i = j$.

Provjerimo tvrdnju (ii) uz pretpostavku da je $i = j$.

U ovom slučaju treba provjeriti da li uvjet $\sigma_{ii} = 1$ povlači da je $Y_{ii} = -q_{ii} Y_{ii}$ ili

$(1 + q_{ii}) Y_{ii} = 0$, gdje je: $Y_{ii} = [e_i, e_i]_{q_{ii}} = (1 - q_{ii}) e_i^2$.

Neka je $\sigma_{ii} = 1$.

Tada iz $\sigma_{ii} = q_{ii}^2 = 1$ proizlazi $q_{ii} = 1$ ili $q_{ii} = -1$.

Ako je $q_{ii} = 1$, onda je $Y_{ii} = 0$, stoga je $(1 + q_{ii}) Y_{ii} = 0$, a za $q_{ii} = -1$ direktno proizlazi da je $(1 + q_{ii}) Y_{ii} = 0$.

Time zaključujemo da tvrdnje (i), (ii) vrijede za svaki $i, j \in \mathcal{N}$.

Primjedba 2.1.12

Na osnovu rečenog lako se dokazuje da vrijedi:

(i) ako je $Y_{j_1 j_2 j_3 \dots j_n} = 0$, $Y_{j_2 j_1 j_3 \dots j_n} = 0$, onda je $\sigma_{j_1 j_2} = 1$,

(ii) ako je $\sigma_{j_1 j_2} = 1$, onda je $Y_{j_1 j_2 j_3 \dots j_n} = -q_{j_2 j_1} Y_{j_2 j_1 j_3 \dots j_n}$,

(tj. $Y_{j_1 j_2 j_3 \dots j_n} + q_{j_2 j_1} Y_{j_2 j_1 j_3 \dots j_n} = 0$), gdje je $j_1, j_2, \dots, j_n \in \mathcal{N}$.

2. 2. Računanje prostora konstanti u algebri $\mathcal{B}$

Osnovni problem koji se nameće, a koji će se detaljno proučavati u ovoj radnji, je određivanje prostora konstanti u slobodnoj asocijativnoj $\mathbb{C}$ -algebri s jedinicom $\mathcal{B} = \mathbb{C}\langle e_{i_1}, e_{i_2}, \dots, e_{i_N} \rangle$ u kojoj je uvedena q -diferencijalna struktura nizom linearnih (diferencijalnih) operatora $\partial_{i_s} : \mathcal{B} \rightarrow \mathcal{B}$, $1 \leq s \leq N$ na algebri $\mathcal{B}$ zadanih relacijom (6).

Podsjetimo se, element $C \in \mathcal{B}$ naziva se konstanta u algebri $\mathcal{B}$ ako je $\partial_{i_s} C = 0$ za svaki $1 \leq s \leq N$.

Uvedimo sada operator stupnja $\partial : \mathcal{B} \rightarrow \mathcal{B}$ na algebri $\mathcal{B}$ formulom

$$\partial := \sum_{s=1}^N e_{i_s} \partial_{i_s},$$

gdje su $e_{i_s} \partial_{i_s} : \mathcal{B} \rightarrow \mathcal{B}$, $1 \leq s \leq N$ linearni operatori na algebri $\mathcal{B}$.

Tada imamo

$$\partial C = \sum_{s=1}^N e_{i_s} \partial_{i_s} C = 0 \quad \text{ako i samo ako je} \quad \partial_{i_s} C = 0 \quad \text{za svaki } 1 \leq s \leq N,$$

na osnovu čega zaključujemo da se konstanta u algebri $\mathcal{B}$ može definirati kao bilo koji element $C \in \mathcal{B}$ za koji je $\partial C = 0$ ili $C \in \text{Ker } \partial$, gdje $\text{Ker } \partial$ označava jezgru operatora stupnja $\partial : \mathcal{B} \rightarrow \mathcal{B}$.

Dakle, problem nalaženja prostora konstanti u algebri $\mathcal{B}$ može se promatrati kao problem određivanja jezgre operatora stupnja ∂ .

S druge strane, koristeći činjenicu da operator stupnja čuva rastav algebre $\mathcal{B}$ na težinske potprostore, tj. da je $\partial(\mathcal{B}_Q) \subset \mathcal{B}_Q$ za svaki multiskup $Q = \{l_1 \leq l_2 \leq \dots \leq l_n\}$ nad $\mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$, zaključujemo da se problem određivanja konstanti u algebri $\mathcal{B}$ može svesti na problem određivanja konstanti u pojedinačnim težinskim potprostorima $\mathcal{B}_Q$ algebre $\mathcal{B}$, što je ekvivalentno traženju jezgre operatora $\partial|_{\mathcal{B}_Q} : \mathcal{B}_Q \rightarrow \mathcal{B}_Q$.

Pogledajmo sada kako djeluje operator $\partial|_{\mathcal{B}_Q} : \mathcal{B}_Q \rightarrow \mathcal{B}_Q$ na elementima baze težinskog potprostora

$$\mathcal{B}_Q = \text{span}_{\mathbb{C}} \{ e_{j_1 j_2 \dots j_n} = e_{j_1} e_{j_2} \dots e_{j_n} \mid j_1 j_2 \dots j_n = \text{permutacija multiskupa } Q \}$$

pridruženog multiskupu $Q = \{l_1 \leq l_2 \leq \dots \leq l_n\}$ nad $\mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$.

Imamo

$$\begin{aligned} \partial|_{\mathcal{B}_Q} (e_{j_1 j_2 \dots j_n}) &= \partial|_{\mathcal{B}_Q} (e_{j_1 j_2 \dots j_{p-1} j_p j_{p+1} \dots j_n}) \\ &= \sum_{s=1}^N e_{i_s} \partial_{i_s} (e_{j_1 j_2 \dots j_{p-1} j_p j_{p+1} \dots j_n}) \end{aligned}$$

odnosno primjenom formule (7) dobivamo

$$\begin{aligned} \partial|_{\mathcal{B}_Q} (e_{j_1 j_2 \dots j_n}) &= \sum_{s=1}^N \sum_{\substack{1 \leq p \leq n \\ j_p = i_s}} q_{i_s j_1} q_{i_s j_2} \dots q_{i_s j_{p-1}} e_{i_s j_1 j_2 \dots j_{p-1} j_{p+1} \dots j_n} \\ &= \sum_{s=1}^N \sum_{\substack{1 \leq p \leq n \\ j_p = i_s}} \left(\prod_{r=1}^{p-1} q_{i_s j_r} \right) e_{i_s j_1 j_2 \dots j_{p-1} j_{p+1} \dots j_n} \end{aligned} \quad (24)$$

$$j_1 j_2 \dots j_n \in \hat{Q} = S_n Q.$$

U monomijalnoj bazi težinskog potprostora $\mathcal{B}_Q$ operatoru $\partial|_{\mathcal{B}_Q}$ je pridružena kvadratna matrica, koju ćemo označiti sa B_Q .

Drugim rječima retci, tj. stupci matrice B_Q su indeksirani elementima baze težinskog potprostora $\mathcal{B}_Q$ pa je red matrice B_Q jednak $\dim \mathcal{B}_Q = \text{Card } \hat{Q}$.

Pritom je $\text{Card } \hat{Q} = \# \text{ permutacija multiskupa } Q$.

Specijalno, ako je Q podskup od $\mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$, onda je relacija (24) oblika

$$\partial|_{\mathcal{B}_Q} (e_{j_1 j_2 \dots j_n}) = \sum_{p=1}^n \left(\prod_{r=1}^{p-1} q_{j_p j_r} \right) e_{j_p j_1 j_2 \dots j_{p-1} j_{p+1} \dots j_n}. \quad (25)$$

Relaciju (25) možemo pisati ovako

$$\mathbf{B}_Q e_{j_1 j_2 \dots j_n} = \sum_{p=1}^n \left(\prod_{r=1}^{p-1} q_{j_p j_r} \right) e_{j_p j_1 j_2 \dots j_{p-1} j_{p+1} \dots j_n} \quad (26)$$

gdje je $\mathbf{B}_Q = \partial|_{\mathcal{B}_Q}$ ili u raspisanom obliku

$$\begin{aligned} \mathbf{B}_Q \mathbf{e}_{j_1 j_2 \dots j_n} = & 1 \mathbf{e}_{j_1 j_2 \dots j_n} + q_{j_2 j_1} \mathbf{e}_{j_2 j_1 j_3 \dots j_n} + q_{j_3 j_1} q_{j_3 j_2} \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_2 j_4 \dots j_n} + \dots \\ & + q_{j_p j_1} q_{j_p j_2} \dots q_{j_p j_{p-1}} \mathbf{e}_{j_p j_1 j_2 \dots j_{p-1} j_{p+1} \dots j_n} + \dots + q_{j_n j_1} q_{j_n j_2} \dots q_{j_n j_{n-1}} \mathbf{e}_{j_n j_1 j_2 \dots j_{n-1}} \end{aligned} \quad (27)$$

U ovom slučaju je red matrice $\mathbf{B}_Q$ jednak $\dim \mathcal{B}_Q = \text{Card } \hat{Q} = n!$.

Nužan i dovoljan uvjet egzistencije netrivialne (bazične) konstante u težinskom potprostoru $\mathcal{B}_Q$ pridruženog multiskupu $Q = \{l_1 \leq l_2 \leq \dots \leq l_n\}$ nad $\mathcal{N}$ je

$$\det \mathbf{B}_Q = 0$$

ili $\mathbf{B}_Q$ je singularna matrica.

Drugim rječima, ako je $\det \mathbf{B}_Q \neq 0$, onda u težinskom potprostoru $\mathcal{B}_Q$ nema netrivialne konstante. Netrivialna konstanta u $\mathcal{B}_Q$ će postojati ako i samo ako je determinanta matrice $\mathbf{B}_Q$ jednaka nuli.

Time se nameće prvi problem:

faktorizacija determinante matrice $\mathbf{B}_Q$, a samim time i faktorizacija matrice $\mathbf{B}_Q$.

Taj će se problem detaljnije proučavati u četvrtom poglavlju po uzoru na radove Svrtana-Meljanca, Kroba i drugih.

Nadalje, iz jednadžbe $\det \mathbf{B}_Q = 0$ proizaći će određeni uvjeti na parametre q_{ij} , $i, j \in \mathcal{N}$ za koje će postojati netrivialna konstanta u $\mathcal{B}_Q$, ali isto tako i u $\mathcal{B}_{\bar{Q}}$ za neki pravi podskup $\bar{Q} \subset Q$, stoga se nameće drugi problem:

određivanje vrijednosti parametra q_{ij} , $i, j \in \mathcal{N}$, tj. tzv. *uvjeta kocičnosti* za koji postoji netrivialna (bazična) konstanta u $\mathcal{B}_Q$, ali ne postoji u $\mathcal{B}_{\bar{Q}}$ za svaki pravi podskup $\bar{Q} \subset Q$.

Pretpostavimo da je uvjet kocičnosti zadovoljen. Tada u $\mathcal{B}_Q$ postoji do na faktor netrivialna (bazična) konstanta, koju ćemo uz podesnu normalizaciju označavati sa C_Q . Pritom za sve preostale vrijednosti parametara q_{ij} , $i, j \in \mathcal{N}$ za koje je $\det \mathbf{B}_Q = 0$, a koje ne zadovoljavaju uvjet kocičnosti, dobivamo tzv. bazične konstante, koje imaju svojstvo da proizlaze iz C_Q , na osnovu čega zaključujemo da netrivialna bazična konstanta C_Q generira obostrani ideal I_Q u $\mathcal{B}_Q$, tj. $I_Q = \langle C_Q \rangle$.

Prirodno se postavlja sljedeći problem:

kolika je dimenzija prostora konstanti u $\mathcal{B}_Q$ ako je uvjet kocikličnosti zadovoljen i kakav je zapis konstante C_Q ?

Taj će se problem detaljno proučavati u sljedećim pododjeljcima ovog odjeljka s obzirom na bilo koji težinski potprostor (generički ili degenerirani) $\mathcal{B}_Q$ algebre $\mathcal{B}$ takav da je $2 \leq \text{Card } Q \leq 4$ (ili pravi podskup $\mathcal{B}_Q \subset \mathcal{B}(n)$, $2 \leq n \leq 4$). Pritom će se pokazati da u $\mathcal{B}(1)$ nema netrivialnih (bazičnih) konstanti.

Također će se pokazati da konstante u bilo kojem degeneriranom težinskom potprostoru možemo konstruirati iz konstanti nekog generičkog težinskog potprostora u određenoj identifikaciji elemenata u skupu Q , što dovodi do zaključka da je pri izračunavanju netrivialnih konstanti u $\mathcal{B}(n)$, $n \geq 2$ dovoljno izračunati konstante u generičkim težinskim potprostorima.

2. 2. 1. Računanje konstanti u $\mathcal{B}(1)$

Potprostor $\mathcal{B}(1)$ se sastoji od svih homogenih nekomutativnih polinoma prvog stupnja u N varijabli $\{e_{i_s}\}_{1 \leq s \leq N}$. Pretpostavimo da je

$$C = \sum_{s=1}^N \alpha_s e_{i_s}$$

konstanta u potprostoru $\mathcal{B}(1)$. Tada primjenom definicije 2.1.6 imamo:

$$\partial_i C = 0 \quad \text{za svaki } i \in \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}.$$

Dobivamo:

$$0 = \partial_i \left(\sum_{s=1}^N \alpha_s e_{i_s} \right) = \sum_{s=1}^N \alpha_s (\partial_i e_{i_s}) = \sum_{s=1}^N \alpha_s \delta_{ii_s}$$

što povlači da je:

$$\alpha_s = 0 \quad \text{za svaki } 1 \leq s \leq N,$$

$$\text{jer je: } \delta_{ii_s} = \begin{cases} 1 & \text{za } i = i_s \\ 0 & \text{za } i \neq i_s \end{cases}.$$

Odatle slijedi $C = 0$,

odnosno u $\mathcal{B}(1)$ nema netrivialnih konstanti.

2. 2. 2. Računanje prostora konstanti u $\mathcal{B}(2)$

Potprostor $\mathcal{B}(2)$ se sastoji od svih homogenih nekomutativnih polinoma drugog stupnja generiranih varijablama $e_{i_1}, \dots, e_{i_N}$. Imamo:

$$\sum_{r,s=1}^N \alpha_{rs} e_{i_r} e_{i_s} = \sum_{1 \leq r < s \leq N} (\alpha_{rs} e_{i_r} e_{i_s} + \alpha_{sr} e_{i_s} e_{i_r}) + \sum_{r=1}^N \alpha_{rr} e_{i_r}^2,$$

$$\alpha_{rs}, \alpha_{rr} \in \mathbb{C}.$$

Neka je $Q = \{l_1 \leq l_2\}$ bilo koji dvočlani multiskup nad $\mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$ s pripadnim težinskim potprostorom $\mathcal{B}_Q \subset \mathcal{B}(2)$.

Pritom je $\mathcal{B}_Q = \text{span}_{\mathbb{C}} \{e_{j_1 j_2} = e_{j_1} e_{j_2} \mid j_1 j_2 = \text{permutacija multiskupa } Q\}$.

Djelovanjem operatora stupnja na težinskom potprostoru $\mathcal{B}_Q \subset \mathcal{B}(2)$

$$\partial|_{\mathcal{B}_Q} : \mathcal{B}_Q \rightarrow \mathcal{B}_Q$$

iz formule (24) proizlazi:

$$\partial|_{\mathcal{B}_Q} (e_{j_1 j_2}) = 1 e_{j_1 j_2} + q_{j_2 j_1} e_{j_2 j_1}, \quad (28)$$

gdje je $j_1 j_2 \in \hat{Q} = S_2 Q$.



Neka je $Q = \{l_1, l_2\}$ skup. Tada je njemu pridruženi generički težinski potprostor $\mathcal{B}_{l_1 l_2}$, $l_1 < l_2$ dan sa $\mathcal{B}_{l_1 l_2} = \text{span}_{\mathbb{C}} \{e_{l_1 l_2}, e_{l_2 l_1}\}$.

Imamo: $\hat{Q} = S_2 Q = \{l_1 l_2, l_2 l_1\}$, stoga iz (28) proizlazi:

$$\partial|_{\mathcal{B}_{l_1 l_2}} (e_{l_1 l_2}) = 1 e_{l_1 l_2} + q_{l_2 l_1} e_{l_2 l_1},$$

$$\partial|_{\mathcal{B}_{l_1 l_2}} (e_{l_2 l_1}) = 1 e_{l_2 l_1} + q_{l_1 l_2} e_{l_1 l_2} = q_{l_1 l_2} e_{l_1 l_2} + 1 e_{l_2 l_1},$$

pa je matrica $B_{l_1 l_2}$, pridružena operatoru $\partial|_{\mathcal{B}_{l_1 l_2}} : \mathcal{B}_{l_1 l_2} \rightarrow \mathcal{B}_{l_1 l_2}$ u monomijalnoj bazi generičkog potprostora $\mathcal{B}_{l_1 l_2}$, dana sa:

$$B_{l_1 l_2} = \begin{matrix} & l_1 l_2 & l_2 l_1 \\ \begin{matrix} l_1 l_2 \\ l_2 l_1 \end{matrix} & \begin{bmatrix} 1 & q_{l_1 l_2} \\ q_{l_2 l_1} & 1 \end{bmatrix} \end{matrix}$$

Njena determinanta je $\det B_{l_1 l_2} = 1 - \sigma_{l_1 l_2}$, gdje je $\sigma_{l_1 l_2} := q_{l_1 l_2} q_{l_2 l_1}$.

Matrica $B_{l_1 l_2}$ je singularna ako i samo ako je $\det B_{l_1 l_2} = 0$, tj. $\sigma_{l_1 l_2} = 1$.

Ako je $\sigma_{l_1 l_2} \neq 1$, onda u potprostoru $\mathcal{B}_{l_1 l_2}$ nema netrivialnih konstanti.

Netrivialna konstanta u $\mathcal{B}_{l_1 l_2}$ postoji jedino ako je $\sigma_{l_1 l_2} = 1$.

Ako je $\sigma_{l_1 l_2} = 1$, onda je $\{-q_{l_1 l_2} e_{l_1 l_2} + e_{l_2 l_1}\}$ baza prostora konstanti u potprostoru $\mathcal{B}_{l_1 l_2}$.

Jednostavnim izračunavanjem dobiva se da je netrivialna konstanta u potprostoru $\mathcal{B}_{l_1 l_2}$

oblika: $C_{l_1 l_2} = \alpha Y_{l_2 l_1}$, $\alpha \in \mathbb{C} \setminus \{0\}$.

Pritom je: $Y_{l_2 l_1} = [e_{l_2}, e_{l_1}]_{q_{l_1 l_2}} = e_{l_2 l_1} - q_{l_1 l_2} e_{l_1 l_2}$, gdje je: $e_{ij} := e_i e_j$.

Dobili smo da je prostor konstanti u generičkom potprostoru $\mathcal{B}_{l_1 l_2}$ jednodimenzionalan te da je iterirani komutator $Y_{l_2 l_1}$ moguća bazična konstanta u $\mathcal{B}_{l_1 l_2}$ ako je $\sigma_{l_1 l_2} = 1$.

Primjedba 2.2.2.1

Ako je $\sigma_{l_1 l_2} = 1$, onda su iterirani komutatori $Y_{l_1 l_2}$ i $Y_{l_2 l_1}$ linearno zavisni (propozicija 2.1.11), stoga možemo uzeti da je ideal $\mathcal{I}_{l_1 l_2}$ u potprostoru $\mathcal{B}_{l_1 l_2}$ generiran komutatorom $Y_{l_1 l_2}$, tj. $\mathcal{I}_{l_1 l_2} = \langle Y_{l_1 l_2} \rangle$, ako je $l_1 < l_2$.



Neka je $l_1 = l_2 = l$. Tada je multiskupu $Q = \{l^2\}$, $l \in \mathcal{N}$ pridružen degenerirani težinski potprostor $\mathcal{B}_{l^2} = \text{span}_{\mathbb{C}} \{e_u\}$, gdje je $e_u = e_l e_l = e_{l^2}$.

Iz formule (24) slijedi da u monomijalnoj bazi potprostora $\mathcal{B}_{l^2}$ operatoru $\partial|_{\mathcal{B}_{l^2}} : \mathcal{B}_{l^2} \rightarrow \mathcal{B}_{l^2}$ je pridružena 1×1 matrica B_{l^2} , kojoj je jedini element jednak $1 + q_u$,

što povlači da je: $\det B_{l^2} = 1 + q_u$.

Napomena:

Primijetimo da za $l_1 = l_2 = l$ iz (24) proizlazi: $\partial|_{\mathcal{B}_{l^2}}(e_u) = (1 + q_u)e_u$,

što povlači da je
$$B_{l^2} = l^2 [1 + q_u]$$

odnosno: $\det B_{l^2} = 1 + q_u$.

Pritom je: $\widehat{Q} = S_2 Q = \{l\} = \{l^2\}$.

Matrica B_{l^2} je singularna ako i samo ako je $q_{ll} = -1$. Tada je bilo koja netrivialna konstanta u $\mathcal{B}_{l^2}$ oblika $C_{ll} = \alpha e_{l^2}$, $\alpha \in \mathbb{C} \setminus \{0\}$, gdje je $e_{l^2} := e_l^2$.

Ako je $q_{ll} \neq -1$, onda u $\mathcal{B}_{l^2}$ nema netrivialnih konstanti.

Specijalno za $\alpha = 0$ imamo da je $C_{ll} = 0$ trivijalna konstanta u potprostoru $\mathcal{B}_{l^2}$.

Dobili smo da je prostor konstanti u degeneriranom potprostoru $\mathcal{B}_{l^2}$ jednodimenzionalan i da je $C_{ll} = e_{l^2}$ bazična konstanta u $\mathcal{B}_{l^2}$ ako je $[2]_{q_{ll}} = 0$.

Pritom je $[2]_{q_{ll}} = 1 + q_{ll}$.

Primjedba 2.2.2.2

Uzimajući u obzir primjedbu 2.1.10 za $q_{ll} \neq 1$ imamo:

$$e_{l^2} = \frac{Y_{l^2}}{1 - q_{ll}} = \frac{Y_{ll}}{1 - q_{ll}}. \quad (29)$$

S druge strane, primijetimo da iz $\sigma_{l_1 l_2} = 1$ za $l_1 = l_2 = l$ proizlazi: $q_{ll}^2 = 1$,

odnosno: $q_{ll} = 1$ ili $q_{ll} = -1$.

Dakle, zbog uvjeta $q_{ll} \neq 1$ u (29) imamo da će bazična konstanta e_{l^2} biti linearno zavisna s iteriranim komutatorom Y_{ll} ako je $q_{ll} = -1$.

Pritom za $q_{ll} = -1$ iz (29) dobivamo: $e_{l^2} = \frac{1}{2} Y_{ll}$

ili $Y_{ll} = 2 e_{l^2}$. (30)

Na osnovu rečenog zaključujemo:

Netrivialna konstanta $C_{ll} = \beta e_{l^2}$, $\beta \in \mathbb{C} \setminus \{0\}$ u degeneriranom potprostoru $\mathcal{B}_{l^2}$ proizlazi iz netrivialne konstante $C_{l_1 l_2} = \alpha Y_{l_1 l_2}$, $\alpha \in \mathbb{C} \setminus \{0\}$ odgovarajućeg generičkog težinskog potprostoru $\mathcal{B}_{l_1 l_2}$ ako stavimo: $l_1 = l_2 = l$.

Pritom se uvjet kockičnosti $\sigma_{l_1 l_2} = 1$ degenerira na uvjet $q_{ll} = -1$.

Dimenzija prostora konstanti u $\mathcal{B}(2)$ je manja ili jednaka $\binom{N+1}{2}$.

Dimenzija je maksimalna ako je $\sigma_{l_1 l_2} = 1$ za svaki $l_1, l_2 \in \mathcal{N}$, $l_1 < l_2$ i $q_{ll} = -1$ za svaki $l \in \mathcal{N}$.

Konstante u potprostoru $\mathcal{B}(2)$ generiraju obostrani ideal $I_2 = \langle Y_{l_1 l_2} \rangle$ ako je $\sigma_{l_1 l_2} = 1$, $l_1 \leq l_2$, $l_1, l_2 \in \mathcal{N}$. Pritom je $Y_{l_1 l_2} = [e_{l_1}, e_{l_2}]_{q_{l_2 l_1}} = e_{l_1 l_2} - q_{l_2 l_1} e_{l_2 l_1}$.

2. 2. 3. Računanje prostora konstanti u $\mathcal{B}(3)$

Neka je $Q = \{l_1 \leq l_2 \leq l_3\}$ bilo koji tročlani multiskup nad $\mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$ i neka je $\mathcal{B}_Q \subset \mathcal{B}(3)$ težinski potprostor pridružen multiskupu Q , gdje je

$$\mathcal{B}_Q = \text{span}_{\mathbb{C}} \{e_{j_1 j_2 j_3} = e_{j_1} e_{j_2} e_{j_3} \mid j_1 j_2 j_3 = \text{permutacija multiskupa } Q\} \subset \mathcal{B}(3).$$

Tada djelovanjem operatora stupnja $\partial|_{\mathcal{B}_Q} : \mathcal{B}_Q \rightarrow \mathcal{B}_Q$ na potprostoru $\mathcal{B}_Q$ primjenom formule (24) dobivamo

$$\partial|_{\mathcal{B}_Q} (e_{j_1 j_2 j_3}) = 1 e_{j_1 j_2 j_3} + q_{j_2 j_1} e_{j_2 j_1 j_3} + q_{j_3 j_1} q_{j_3 j_2} e_{j_3 j_1 j_2}, \quad (31)$$

gdje je $j_1 j_2 j_3 \in \hat{Q} = S_3 Q$.

1. Generički slučaj:

Neka je $\mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3}$, $l_1 < l_2 < l_3$ generički težinski potprostor pridružen skupu $Q = \{l_1, l_2, l_3\}$.

Pritom je $\hat{Q} = S_3 Q = \{l_1 l_2 l_3, l_1 l_3 l_2, l_2 l_1 l_3, l_2 l_3 l_1, l_3 l_1 l_2, l_3 l_2 l_1\}$, stoga iz (31) proizlazi

$$\partial|_{\mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3}} (e_{l_1 l_2 l_3}) = 1 e_{l_1 l_2 l_3} + q_{l_2 l_1} e_{l_2 l_1 l_3} + q_{l_3 l_1} q_{l_3 l_2} e_{l_3 l_1 l_2},$$

$$\partial|_{\mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3}} (e_{l_1 l_3 l_2}) = 1 e_{l_1 l_3 l_2} + q_{l_3 l_1} e_{l_3 l_1 l_2} + q_{l_2 l_1} q_{l_2 l_3} e_{l_2 l_1 l_3},$$

$$\partial|_{\mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3}} (e_{l_2 l_1 l_3}) = 1 e_{l_2 l_1 l_3} + q_{l_1 l_3} e_{l_1 l_3 l_2} + q_{l_2 l_3} q_{l_2 l_1} e_{l_2 l_3 l_1},$$

$$\partial|_{\mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3}} (e_{l_2 l_3 l_1}) = 1 e_{l_2 l_3 l_1} + q_{l_3 l_2} e_{l_3 l_2 l_1} + q_{l_1 l_2} q_{l_1 l_3} e_{l_1 l_2 l_3},$$

$$\partial|_{\mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3}} (e_{l_3 l_1 l_2}) = 1 e_{l_3 l_1 l_2} + q_{l_1 l_2} e_{l_1 l_2 l_3} + q_{l_3 l_2} q_{l_3 l_1} e_{l_3 l_2 l_1},$$

$$\partial|_{\mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3}} (e_{l_3 l_2 l_1}) = 1 e_{l_3 l_2 l_1} + q_{l_2 l_1} e_{l_2 l_1 l_3} + q_{l_3 l_1} q_{l_3 l_2} e_{l_3 l_1 l_2}.$$

U monomijalnoj bazi generičkog potprostora $\mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3}$ operatoru $\partial|_{\mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3}} : \mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3} \rightarrow \mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3}$ je pridružena matrica $B_{l_1 l_2 l_3}$

$$B_{l_1 l_2 l_3} = \begin{matrix} & \begin{matrix} l_1 l_2 l_3 & l_1 l_3 l_2 & l_3 l_1 l_2 & l_3 l_2 l_1 & l_2 l_3 l_1 & l_2 l_1 l_3 \end{matrix} \\ \begin{matrix} l_1 l_2 l_3 \\ l_1 l_3 l_2 \\ l_3 l_1 l_2 \\ l_3 l_2 l_1 \\ l_2 l_3 l_1 \\ l_2 l_1 l_3 \end{matrix} & \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 & q_{l_1 l_2} q_{l_1 l_3} & q_{l_1 l_2} \\ 0 & 1 & q_{l_1 l_3} & q_{l_1 l_3} q_{l_1 l_2} & 0 & 0 \\ q_{l_3 l_1} q_{l_3 l_2} & q_{l_3 l_1} & 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & q_{l_3 l_2} & q_{l_3 l_2} q_{l_3 l_1} \\ 0 & 0 & q_{l_2 l_3} q_{l_2 l_1} & q_{l_2 l_3} & 1 & 0 \\ q_{l_2 l_1} & q_{l_2 l_1} q_{l_2 l_3} & 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \end{matrix}$$

Izračunavanjem determinante matrice $B_{l_1 l_2 l_3}$ dobivamo da je

$$\begin{aligned} \det B_{l_1 l_2 l_3} &= (1 - \sigma_{l_1 l_2})(1 - \sigma_{l_1 l_3})(1 - \sigma_{l_2 l_3})(1 - \sigma_{l_1 l_2 l_3}) \\ &= \prod_{1 \leq i < j \leq 3} (1 - \sigma_{l_i l_j})(1 - \sigma_{l_i l_j l_k}). \end{aligned}$$

Pritom je $\sigma_{ij} = q_{ij} q_{ji}$, $\sigma_{l_1 l_2 l_3} = \sigma_{l_1 l_2} \sigma_{l_1 l_3} \sigma_{l_2 l_3}$.

Ako je $\sigma_{l_1 l_2} \neq 1$, $\sigma_{l_1 l_3} \neq 1$, $\sigma_{l_2 l_3} \neq 1$, $\sigma_{l_1 l_2 l_3} \neq 1$, onda u $\mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3}$ nema netrivialnih konstanti.

U generičkom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3}$ postojati će netrivialna bazična konstanta ako i samo ako je $\det B_{l_1 l_2 l_3} = 0$, tj. $\sigma_{l_1 l_2} = 1 \vee \sigma_{l_1 l_3} = 1 \vee \sigma_{l_2 l_3} = 1 \vee \sigma_{l_1 l_2 l_3} = 1$.

U nastavku će se dokazati da je prostor konstanti u $\mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3}$ jednodimenzionalan te da se za $\sigma_{l_1 l_2 l_3} = 1$ dobiva konstanta, koju ćemo uz podesnu normalizaciju označiti sa $C_{l_1 l_2 l_3}$. Konstanta $C_{l_1 l_2 l_3}$ generirati će ideal $I_{l_1 l_2 l_3}$ u potprostoru $\mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3}$, ako je $l_1 \leq l_2 \leq l_3$, $l_1, l_2, l_3 \in \mathcal{N}$.

Radi jednostavnosti zapisa, pretpostavimo da je $l_1 = 1$, $l_2 = 2$, $l_3 = 3$.

Tada je skupu $Q = \{1, 2, 3\}$ pridružen generički težinski potprostor $\mathcal{B}_{123}$ te je u skladu s gore navedenim u bazi potprostora $\mathcal{B}_{123}$ operatoru $\partial|_{\mathcal{B}_{123}} : \mathcal{B}_{123} \rightarrow \mathcal{B}_{123}$ pridružena matrica B_{123} , kojoj je determinanta $\det B_{123} = (1 - \sigma_{12})(1 - \sigma_{13})(1 - \sigma_{23})(1 - \sigma_{123})$.

Slijedi izračunavanje prostora konstanti u generičkom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_{123}$ u ovisnosti o izborima vrijednosti parametara q_{ij} za koje je $\det B_{123} = 0$.

Ako je $\sigma_{12} \neq 1$, $\sigma_{13} \neq 1$, $\sigma_{23} \neq 1$, $\sigma_{123} \neq 1$, onda u $\mathcal{B}_{123}$ nema konstanti.

♦ Ako je $\sigma_{123} = 1$, $\sigma_{12} \neq 1$, $\sigma_{13} \neq 1$, $\sigma_{23} \neq 1$, onda vektor

$$\left(1, -\frac{\sigma_{13}\sigma_{23}-1}{q_{23}(\sigma_{13}-1)}, \frac{q_{31}(\sigma_{23}-1)}{q_{23}(\sigma_{13}-1)}, q_{21}q_{31}q_{32}, -\frac{q_{21}q_{31}(\sigma_{13}\sigma_{23}-1)}{\sigma_{13}-1}, \frac{q_{21}\sigma_{13}(\sigma_{23}-1)}{\sigma_{13}-1} \right)$$

pripada jezgri operatora $\partial|_{\mathcal{B}_{123}}$, što znači da bazična konstanta može biti oblika

$$\begin{aligned} C_{123} = & \frac{1-\sigma_{13}}{q_{31}} (e_{123} + q_{21}q_{31}q_{32} e_{321}) + \frac{1-\sigma_{12}}{q_{12}} (e_{231} + q_{32}q_{12}q_{13} e_{132}) \\ & + \frac{1-\sigma_{23}}{q_{23}} (e_{312} + q_{13}q_{23}q_{21} e_{213}). \end{aligned} \quad (32)$$

Koristeći svojstvo $\sigma_{ji} = \sigma_{ij}$ možemo pisati

$$\begin{aligned} C_{123} = & \frac{1-\sigma_{12}}{q_{12}} (e_{231} + q_{32}q_{12}q_{13} e_{132}) + \frac{1-\sigma_{31}}{q_{31}} (e_{123} + q_{21}q_{31}q_{32} e_{321}) \\ & + \frac{1-\sigma_{23}}{q_{23}} (e_{312} + q_{13}q_{23}q_{21} e_{213}) \end{aligned}$$

ili kraće

$$C_{123} = \sum_{cyc} \frac{1-\sigma_{12}}{q_{12}} (e_{231} + q_{32}q_{12}q_{13} e_{132}) \quad (33)$$

gdje $\sum_{cyc}$ označuje cikličku sumu.

Uvodimo oznaku

$$\tilde{X}_{p_1 p_2 p_3} := e_{p_1 p_2 p_3} + \prod_{1 \leq j < k \leq 3} q_{p_k p_j} w_3 e_{p_1 p_2 p_3}, \quad (34)$$

gdje w_3 označava najdulju permutaciju u S_3 i $w_3 e_{p_1 p_2 p_3}$ je zapravo $e_{p_3 p_2 p_1}$ pa je

$$\tilde{X}_{p_1 p_2 p_3} = e_{p_1 p_2 p_3} + q_{p_2 p_1} q_{p_3 p_1} q_{p_3 p_2} e_{p_3 p_2 p_1}.$$

Uzimajući u obzir uvedenu oznaku (33) u nastavku će se podrazumijevati da je

$$C_{123} = \frac{1-\sigma_{12}}{q_{12}} \tilde{X}_{231} + \frac{1-\sigma_{13}}{q_{31}} \tilde{X}_{123} + \frac{1-\sigma_{23}}{q_{23}} \tilde{X}_{312}. \quad (35)$$

ili

$$C_{123} = \sum_{cyc} \frac{1-\sigma_{12}}{q_{12}} \tilde{X}_{231}$$

bazična konstanta u $\mathcal{B}_{123}$ ako je $\sigma_{123} = 1$, $\sigma_{12} \neq 1$, $\sigma_{13} \neq 1$, $\sigma_{23} \neq 1$.

- Ako je $\sigma_{12} = 1$, $\sigma_{13} \neq 1$, $\sigma_{23} \neq 1$, onda je vektor $(1, 0, -q_{31}q_{32}, q_{31}q_{32}q_{21}, 0, -q_{21})$ u jezgri operatora $\partial|_{\mathcal{B}_{123}}$, tj. $\{e_{123} - q_{31}q_{32}e_{312} + q_{31}q_{32}q_{21}e_{321} - q_{21}e_{213}\}$ je baza prostora konstanti u težinskom potprostoru $\mathcal{B}_{123}$.

Jednostavnim izračunavanjem dobiva se da je iterirani komutator

$$Y_{123} = \left[[e_1, e_2]_{q_{21}}, e_3 \right]_{q_{31}q_{32}}$$

moguća bazična konstanta u $\mathcal{B}_{123}$ ako je $\sigma_{12} = 1$, $\sigma_{13} \neq 1$, $\sigma_{23} \neq 1$.

- Ako je $\sigma_{13} = 1$, $\sigma_{12} \neq 1$, $\sigma_{23} \neq 1$, onda vektor $(0, 1, -q_{31}, 0, q_{23}q_{21}q_{31}, -q_{23}q_{21})$ pripada jezgri operatora $\partial|_{\mathcal{B}_{123}}$, tj. $\{e_{132} - q_{31}e_{312} + q_{23}q_{21}q_{31}e_{231} - q_{23}q_{21}e_{213}\}$ je baza prostora konstanti u težinskom potprostoru $\mathcal{B}_{123}$ pa je u ovom slučaju iterirani komutator $Y_{132} = \left[[e_1, e_3]_{q_{31}}, e_2 \right]_{q_{21}q_{23}}$ moguća bazična konstanta u $\mathcal{B}_{123}$.

- Ako je $\sigma_{23} = 1$, $\sigma_{12} \neq 1$, $\sigma_{13} \neq 1$, onda je vektor $(-q_{12}q_{13}, q_{12}q_{13}q_{32}, 0, -q_{32}, 1, 0)$ u jezgri operatora $\partial|_{\mathcal{B}_{123}}$, tj. $\{-q_{12}q_{13}e_{123} + q_{12}q_{13}q_{32}e_{132} - q_{32}e_{321} + e_{231}\}$ je baza prostora konstanti u težinskom potprostoru $\mathcal{B}_{123}$, što povlači da je moguća bazična konstanta iterirani komutator oblika $Y_{231} = \left[[e_2, e_3]_{q_{32}}, e_1 \right]_{q_{12}q_{13}}$.

Pritom vrijedi $Y_{i_1i_2i_3} = -q_{i_2i_1}Y_{i_2i_1i_3}$ ako je $\sigma_{i_1i_2} = 1$.

Napomena:

Neka je $\sigma_{12} = 1$, $\sigma_{13} = 1$, $\sigma_{23} \neq 1$. Tada dobivamo da oba vektora

$$(1, 0, -q_{31}q_{32}, q_{31}q_{32}q_{21}, 0, -q_{21}), (0, 1, -q_{31}, 0, q_{23}q_{21}q_{31}, -q_{23}q_{21})$$

pripadaju jezgri operatora $\partial|_{\mathcal{B}_{123}}$, što znači da je bazična konstanta prikaziva pomoću iteriranih komutatora Y_{123} i Y_{132} .

Analogno se dobiva da je bazična konstanta u $\mathcal{B}_{123}$ prikaziva pomoću iteriranih komutatora Y_{213} i Y_{231} ako je $\sigma_{21} = 1$, $\sigma_{23} = 1$, $\sigma_{13} \neq 1$, odnosno iteriranih komutatora Y_{312} i Y_{321} ako je $\sigma_{31} = 1$, $\sigma_{32} = 1$, $\sigma_{12} \neq 1$.

Pritom je $\sigma_{ji} = \sigma_{ij}$ za svaki $i \neq j$.

Linearna kombinacija iteriranih komutatora $Y_{i_1 i_2 i_3}$ i $Y_{i_1 i_3 i_2}$ neće se posebno isticati kao bazična konstanta u $\mathcal{B}_{123}$, jer iz pretpostavke da su komutatori $Y_{i_1 i_2 i_3}$ i $Y_{i_1 i_3 i_2}$ bazične konstante proizlazi da je njihova linearna kombinacija također bazična konstanta.

Tvrđnja 2.2.3.1

Ako je $\sigma_{12} = \sigma_{13} = \sigma_{23} = 1$, onda su iterirani komutatori Y_{123} , Y_{132} i Y_{231} linearno zavisni.

Dokažimo danu tvrdnju.

Neka je $\sigma_{12} = \sigma_{13} = \sigma_{23} = 1$ tako da vrijedi

$$\lambda_1 Y_{123} + \lambda_2 Y_{132} + \lambda_3 Y_{231} = 0 \quad (36)$$

Želimo pokazati da postoji barem jedan $\lambda_i \neq 0$, $i = 1, 2, 3$.

Po definiciji je

$$\begin{aligned} Y_{123} &= \left[[e_1, e_2]_{q_{21}}, e_3 \right]_{q_{31} q_{32}} = e_1 e_2 e_3 - q_{21} e_2 e_1 e_3 - q_{31} q_{32} e_3 e_1 e_2 + q_{31} q_{32} q_{21} e_3 e_2 e_1 \\ &= e_{123} - q_{21} e_{213} - q_{31} q_{32} e_{312} + q_{31} q_{32} q_{21} e_{321} \\ Y_{132} &= \left[[e_1, e_3]_{q_{31}}, e_2 \right]_{q_{21} q_{23}} = e_1 e_3 e_2 - q_{31} e_3 e_1 e_2 - q_{21} q_{23} e_2 e_1 e_3 + q_{21} q_{23} q_{31} e_2 e_3 e_1 \\ &= e_{132} - q_{31} e_{312} - q_{21} q_{23} e_{213} + q_{21} q_{23} q_{31} e_{231} \\ Y_{231} &= \left[[e_2, e_3]_{q_{32}}, e_1 \right]_{q_{12} q_{13}} = e_2 e_3 e_1 - q_{32} e_3 e_2 e_1 - q_{12} q_{13} e_1 e_2 e_3 + q_{12} q_{13} q_{32} e_1 e_3 e_2 \\ &= e_{231} - q_{32} e_{321} - q_{12} q_{13} e_{123} + q_{12} q_{13} q_{32} e_{132} \end{aligned}$$

Uvrštavanjem komutatora Y_{123} , Y_{132} i Y_{231} u (36) dobivamo

$$\begin{aligned} &\lambda_1 e_{123} - \lambda_1 q_{21} e_{213} - \lambda_1 q_{31} q_{32} e_{312} + \lambda_1 q_{31} q_{32} q_{21} e_{321} \\ &+ \lambda_2 e_{132} - \lambda_2 q_{31} e_{312} - \lambda_2 q_{21} q_{23} e_{213} + \lambda_2 q_{21} q_{23} q_{31} e_{231} \\ &+ \lambda_3 e_{231} - \lambda_3 q_{32} e_{321} - \lambda_3 q_{12} q_{13} e_{123} + \lambda_3 q_{12} q_{13} q_{32} e_{132} = 0 \end{aligned}$$

odnosno

$$\begin{aligned} &(\lambda_1 - \lambda_3 q_{12} q_{13}) e_{123} + (\lambda_2 + \lambda_3 q_{12} q_{13} q_{32}) e_{132} \\ &+ (-\lambda_1 q_{31} q_{32} - \lambda_2 q_{31}) e_{312} + (\lambda_1 q_{31} q_{32} q_{21} - \lambda_3 q_{32}) e_{321} \\ &+ (\lambda_2 q_{21} q_{23} q_{31} + \lambda_3) e_{231} + (-\lambda_1 q_{21} - \lambda_2 q_{21} q_{23}) e_{213} = 0 \end{aligned}$$

na osnovu čega proizlazi

$$\left. \begin{aligned} \lambda_1 (1 - \sigma_{12} \sigma_{13}) &= 0, \\ \lambda_2 (1 - \sigma_{23}) &= 0, \\ \lambda_3 (1 - \sigma_{12} \sigma_{13} \sigma_{23}) &= 0. \end{aligned} \right\} \quad (37)$$

Koristeći pretpostavku $\sigma_{12} = 1$, $\sigma_{13} = 1$, $\sigma_{23} = 1$ iz (37) proizlazi da koeficijenti λ_i , $i = 1, 2, 3$ ne moraju nužno svi biti jednaki nuli, što povlači da su iterirani komutatori Y_{123} , Y_{132} i Y_{231} linearno zavisni.

Primjer 2.2.3.2

Želimo pokazati da bazična konstanta Y_{123} proizlazi iz bazične konstante C_{123} ako je $\sigma_{123} = 1$, $\sigma_{12} = 1$, $\sigma_{13} \neq 1$, $\sigma_{23} \neq 1$, gdje je $\sigma_{123} = \sigma_{12} \sigma_{13} \sigma_{23}$.

Neka je $\sigma_{123} = 1$, $\sigma_{12} = 1$, $\sigma_{13} \neq 1$, $\sigma_{23} \neq 1$. Tada imamo

$$\sigma_{12} = 1, \sigma_{13} \sigma_{23} = 1, \sigma_{13} \neq 1, \sigma_{23} \neq 1. \quad (38)$$

Uvrštavanjem $\sigma_{12} = 1$ u bazičnu konstantu C_{123} danu relacijom (32) dobiva se nova konstanta, koju ćemo označiti sa C'

$$\begin{aligned} C' &= \frac{1 - \sigma_{13}}{q_{31}} (e_{123} + q_{21} q_{31} q_{32} e_{321}) + q_{32} (\sigma_{13} - 1) (e_{312} + q_{13} q_{23} q_{21} e_{213}) \\ &= \frac{1 - \sigma_{13}}{q_{31}} (e_{123} + q_{21} q_{31} q_{32} e_{321} - q_{31} q_{32} e_{312} - q_{31} q_{13} q_{23} q_{32} q_{21} e_{213}) \\ &= \frac{1 - \sigma_{13}}{q_{31}} Y_{123} \end{aligned} \quad (39)$$

Pritom smo koristili sljedeće

- uvjeti $\sigma_{123} = 1$, $\sigma_{12} = 1$ povlače $q_{32} (\sigma_{13} - 1) = \frac{1 - \sigma_{23}}{q_{23}}$,
- uvjeti (38) povlače $q_{31} q_{13} q_{23} q_{32} q_{21} = q_{21}$ i
- definiciju iteriranog komutatora $Y_{123} = e_{123} - q_{21} e_{213} - q_{31} q_{32} e_{312} + q_{31} q_{32} q_{21} e_{321}$.

Lako se može pokazati da je bilo koji iterirani komutator $Y_{i_1 i_2 i_3}$, $i_1, i_2, i_3 \in \{1, 2, 3\}$, $i_1 \neq i_2 \neq i_3$ linearno zavisan s bazičnom konstantom C_{123} (tj. da proizlazi iz C_{123}) ako je $\sigma_{123} = 1$, $\sigma_{i_1 i_2} = 1$, $\sigma_{i_1 i_3} \neq 1$, $\sigma_{i_2 i_3} \neq 1$.

Primijetimo da vrijedi $C_{j_1 j_2 j_3} = \lambda C_{123}$, $\lambda \in \mathbb{C} \setminus \{0\}$,

gdje je $j_1 j_2 j_3$ bilo koja permutacija skupa $\{1, 2, 3\}$. Pritom je $C_{j_1 j_2 j_3}$ oblika

$$C_{j_1 j_2 j_3} = \sum_{cyc} \frac{1 - \sigma_{j_1 j_2}}{q_{j_1 j_2}} \tilde{X}_{j_2 j_3 j_1}. \quad (40)$$

gdje $\sum_{cyc}$ označuje cikličku sumu. $\tilde{X}_{p_1 p_2 p_3}$ je definirano relacijom (34).

Uzimajući u obzir gore navedeno zaključujemo da je prostor konstanti u generičkom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_{123}$ jednodimenzionalan te da je ideal $\mathcal{I}_{123} = \langle C_{123} \rangle$ u $\mathcal{B}_{123}$ generiran bazičnom konstantom C_{123} ako je $\sigma_{123} = 1$.

Zaključujemo:

Prostor konstanti u bilo kojem generičkom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3}$, $l_1 < l_2 < l_3$, $l_1, l_2, l_3 \in \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$ algebre $\mathcal{B}$ je jednodimenzionalan.

Ideal $\mathcal{I}_{l_1 l_2 l_3} = \langle C_{l_1 l_2 l_3} \rangle$ u $\mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3}$ biti će generiran bazičnom konstantom $C_{l_1 l_2 l_3}$ ako je $\sigma_{l_1 l_2 l_3} = 1$, $l_1 < l_2 < l_3$.

Razlikujemo sljedeće slučajeve

(1) Bazična konstanta $C_{l_1 l_2 l_3}$ može biti oblika

$$C_{l_1 l_2 l_3} = \sum_{cyc} \frac{1 - \sigma_{l_1 l_2}}{q_{l_1 l_2}} (e_{l_2 l_3 l_1} + q_{l_3 l_2} q_{l_1 l_2} q_{l_3 l_1} e_{l_3 l_2 l_1})$$

ili kraće
$$C_{l_1 l_2 l_3} = \sum_{cyc} \frac{1 - \sigma_{l_1 l_2}}{q_{l_1 l_2}} \tilde{X}_{l_2 l_3 l_1}.$$

ako je $\sigma_{l_1 l_2 l_3} = 1$, $\sigma_{l_1 l_2} \neq 1$, $\sigma_{l_1 l_3} \neq 1$, $\sigma_{l_2 l_3} \neq 1$.

Pritom je $\tilde{X}_{p_1 p_2 p_3} = e_{p_1 p_2 p_3} + q_{p_2 p_1} q_{p_3 p_1} q_{p_3 p_2} e_{p_3 p_2 p_1}$ te $\sum_{cyc}$ označuje cikličku sumu.

(2) Ako je $\sigma_{l_1 l_2 l_3} = 1$, $\sigma_{i_1 i_2} = 1$, $\sigma_{i_1 i_3} \neq 1$, $\sigma_{i_2 i_3} \neq 1$, $i_1, i_2, i_3 \in \{l_1, l_2, l_3\}$, $i_1 \neq i_2 \neq i_3$, onda je bazična konstanta $C_{l_1 l_2 l_3}$ proporcionalna iteriranom komutatoru $Y_{i_1 i_2 i_3}$ i pišemo

$$C_{l_1 l_2 l_3} = \alpha Y_{i_1 i_2 i_3}, \quad \alpha \in \mathbb{C} \setminus \{0\}.$$

(3) Ako je $\sigma_{l_1 l_2 l_3} \neq 1$, $\sigma_{l_1 l_2} \neq 1$, $\sigma_{l_1 l_3} \neq 1$, $\sigma_{l_2 l_3} \neq 1$, onda u generičkom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3}$ nema konstanti.

2. Degenerirani slučaj:



Pretpostavimo da je $l_3 = l_1$.

Tada je multiskupu $Q = \{l_1, l_1, l_2\} = \{l_1^2, l_2\}$ nad $\mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$ pridruženi

degenerirani težinski potprostor dan sa $\mathcal{B}_{l_1^2 l_2} = \text{span}_{\mathbb{C}} \{e_{l_1 l_1 l_2}, e_{l_1 l_2 l_1}, e_{l_2 l_1 l_1}\}$.

U ovom slučaju je $\hat{Q} = S_3 Q = \{l_1 l_1 l_2, l_1 l_2 l_1, l_2 l_1 l_1\}$ pa iz formule (24) proizlazi

$$\partial|_{\mathcal{B}_{l_1^2 l_2}} (e_{l_1 l_1 l_2}) = 1 e_{l_1 l_1 l_2} + q_{l_1 l_1} e_{l_1 l_1 l_2} + q_{l_2 l_1} q_{l_2 l_1} e_{l_2 l_1 l_1} = (1 + q_{l_1 l_1}) e_{l_1 l_1 l_2} + q_{l_2 l_1}^2 e_{l_2 l_1 l_1},$$

$$\partial|_{\mathcal{B}_{l_1^2 l_2}} (e_{l_1 l_2 l_1}) = 1 e_{l_1 l_2 l_1} + q_{l_2 l_1} e_{l_1 l_2 l_1} + q_{l_1 l_1} q_{l_1 l_2} e_{l_1 l_2 l_1} = q_{l_1 l_1} q_{l_1 l_2} e_{l_1 l_2 l_1} + 1 e_{l_1 l_2 l_1} + q_{l_2 l_1} e_{l_2 l_1 l_1},$$

$$\partial|_{\mathcal{B}_{l_1^2 l_2}} (e_{l_2 l_1 l_1}) = 1 e_{l_2 l_1 l_1} + q_{l_1 l_2} e_{l_1 l_2 l_1} + q_{l_1 l_2} q_{l_1 l_1} e_{l_1 l_2 l_1} = q_{l_1 l_2} (1 + q_{l_1 l_1}) e_{l_1 l_2 l_1} + 1 e_{l_2 l_1 l_1},$$

što povlači da u monomijalnoj bazi potprostora $\mathcal{B}_{l_1^2 l_2}$ operatoru $\partial|_{\mathcal{B}_{l_1^2 l_2}} : \mathcal{B}_{l_1^2 l_2} \rightarrow \mathcal{B}_{l_1^2 l_2}$ je pridružena matrica $B_{l_1^2 l_2}$ oblika

$$B_{l_1^2 l_2} = \begin{matrix} & \begin{matrix} l_1 l_1 l_2 & l_1 l_2 l_1 & l_2 l_1 l_1 \end{matrix} \\ \begin{matrix} l_1 l_1 l_2 \\ l_1 l_2 l_1 \\ l_2 l_1 l_1 \end{matrix} & \begin{bmatrix} 1 + q_{l_1 l_1} & q_{l_1 l_1} q_{l_1 l_2} & 0 \\ 0 & 1 & q_{l_2 l_1} (1 + q_{l_1 l_1}) \\ q_{l_2 l_1}^2 & q_{l_2 l_1} & 1 \end{bmatrix} \end{matrix}$$

kojoj je determinanta

$$\begin{aligned} \det B_{l_1^2 l_2} &= (1 + q_{l_1 l_1}) (1 - \sigma_{l_1 l_2}) (1 - q_{l_1 l_1} \sigma_{l_1 l_2}) \\ &= (1 + q_{l_1 l_1}) \prod_{k=0}^1 (1 - q_{l_1 l_1}^k \sigma_{l_1 l_2}) = [2]_{q_{l_1 l_1}} \prod_{k=0}^1 (1 - q_{l_1 l_1}^k \sigma_{l_1 l_2}) = [2]_{q_{l_1 l_1}} ! \prod_{k=0}^1 (1 - q_{l_1 l_1}^k \sigma_{l_1 l_2}). \end{aligned}$$

Pritom je $[2]_{q_{l_1 l_1}} ! := [2]_{q_{l_1 l_1}} \cdot [1]_{q_{l_1 l_1}} = [2]_{q_{l_1 l_1}} = 1 + q_{l_1 l_1}$, $[1]_{q_{l_1 l_1}} := 1$.

Ako je $q_{l_1 l_1} \sigma_{l_1 l_2} \neq 1$, $\sigma_{l_1 l_2} \neq 1$, $[2]_{q_{l_1 l_1}} \neq 0$, onda u $\mathcal{B}_{l_1^2 l_2}$ nema konstanti.

U degeneriranom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_{l_1^2 l_2}$ postojati će netrivialna bazična konstanta ako i samo ako je $\det B_{l_1^2 l_2} = 0$, tj. $q_{l_1 l_1} \sigma_{l_1 l_2} = 1$ ili $\sigma_{l_1 l_2} = 1$ ili $[2]_{q_{l_1 l_1}} = 0$.

U nastavku će se dokazati da je tada prostor konstanti u $\mathcal{B}_{l_1^2 l_2}$ jednodimenzionalan.

Ako je $q_{l_1 l_1} \sigma_{l_1 l_2} = 1$, onda ćemo konstruirati konstantu $C_{l_1 l_1 l_2}$, koja će generirati ideal

$I_{l_1 l_1 l_2}$ u potprostoru $\mathcal{B}_{l_1^2 l_2}$.

Radi jednostavnosti zapisa pretpostavimo da je $l_1 = 1, l_2 = 2$.

Tada je multiskupu $Q = \{1^2, 2\}$ pridružen degenerirani težinski potprostor $\mathcal{B}_{1^2 2}$ pa je u monomijalnoj bazi potprostora $\mathcal{B}_{1^2 2}$ operatoru $\partial|_{\mathcal{B}_{1^2 2}} : \mathcal{B}_{1^2 2} \rightarrow \mathcal{B}_{1^2 2}$ pridružena matrica $B_{1^2 2}$. Pritom je $\det B_{1^2 2} = (1 + q_{11})(1 - \sigma_{12})(1 - q_{11}\sigma_{12})$.

Slijedi izračunavanje prostora konstanti u degeneriranom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_{1^2 2}$ u ovisnosti o izborima vrijednosti parametara q_{ij} za koje je $\det B_{1^2 2} = 0$.

Ako je $q_{11}\sigma_{12} \neq 1, \sigma_{12} \neq 1, [2]_{q_{11}} \neq 0$, onda u $\mathcal{B}_{1^2 2}$ nema konstanti.

Pritom je $[2]_{q_{11}} = 1 + q_{11}$.

♦ Ako je $q_{11}\sigma_{12} = 1, \sigma_{12} \neq 1, [2]_{q_{11}} \neq 0$ ili $q_{11}\sigma_{12} = 1, \sigma_{12} = 1, ([2]_{q_{11}} \neq 0)$, onda vektor $(q_{11}q_{12}^2, -q_{12}(1 + q_{11}), 1)$ pripada jezgri operatora $\partial|_{\mathcal{B}_{1^2 2}}$, tj.

$\{q_{11}q_{12}^2 e_{112} - q_{12}(1 + q_{11})e_{121} + e_{211}\}$ je baza prostora konstanti u $\mathcal{B}_{1^2 2}$ pa za bazičnu konstantu možemo uzeti

$$C_{112} = Y_{211}, \quad (41)$$

gdje je

$$Y_{211} = [Y_{21}, e_1]_{q_{11}q_{12}} = [[e_2, e_1]_{q_{12}}, e_1]_{q_{11}q_{12}} = e_{211} - q_{12}(1 + q_{11})e_{121} + q_{11}q_{12}^2 e_{112},$$

(uz uobičajene pokrate: $e_{j_1 j_2 j_3} = e_{j_1} e_{j_2} e_{j_3}$).

➤ Ako je $[2]_{q_{11}} = 0, \sigma_{12} \neq 1$, onda je $\{e_{112} - q_{21}^2 e_{211}\}$ baza prostora konstanti u $\mathcal{B}_{1^2 2}$ pa se bazična konstanta može pisati u obliku jednostavnog komutatora

$$X^{112} := [e_1^2, e_2]_{q_{21}^2} = e_{112} - q_{21}^2 e_{211}. \quad (42)$$

Prirodno se nameće sljedeće pitanje:

da li su komutatori Y_{211} i X^{112} linearno zavisni, odnosno da li bazična konstanta X^{112} može proizaći iz bazične konstante Y_{211} ako je $q_{11}\sigma_{12} = 1, [2]_{q_{11}} = 0$?

Pretpostavimo da je $q_{11}\sigma_{12} = 1$, $[2]_{q_{11}} = 0$, gdje je $[2]_{q_{11}} = q_{11} + 1$.

Tada primjenom uvjeta $q_{11}\sigma_{12} = 1$ dobivamo

$$\begin{aligned} Y_{211} &= \left[[e_2, e_1]_{q_{12}}, e_1 \right]_{q_{11}q_{12}} = e_{211} - q_{12}(1 + q_{11})e_{121} + q_{11}q_{12}^2 e_{112} \\ &= q_{11}q_{12}^2 \left(e_{112} - \frac{1}{q_{11}q_{12}}(1 + q_{11})e_{121} + \frac{1}{q_{11}q_{12}^2}e_{211} \right) \\ &= q_{11}q_{12}^2 (e_{112} - q_{21}(1 + q_{11})e_{121} + q_{11}q_{21}^2 e_{211}). \end{aligned} \quad (43)$$

Uvrštavanjem $q_{11} = -1$ u (43) dobiva se nova konstanta, koju ćemo označiti sa Y'_{211} .

Dobivamo

$$Y'_{211} = -q_{12}^2 X^{112}, \quad (44)$$

pri čemu smo koristili (42).

Komutatori Y_{211} i X^{112} su proporcionalni, tj. jednostavni komutator X^{112} može se dobiti iz iteriranog komutatora Y_{211} ako je $q_{11}\sigma_{12} = 1$, $[2]_{q_{11}} = 0$, stoga možemo uzeti da je ideal $I_{112} = \langle C_{112} \rangle$ u potprostoru $\mathcal{B}_{1^2 2} (= \mathcal{B}_{112})$ generiran bazičnom konstantom $C_{112} = Y_{211}$ ako je $q_{11}\sigma_{12} = 1$.

Primjedba 2.2.3.3

Za iterirane komutatore vrijede sljedeća svojstva.

(i) Ako je $\sigma_{12} = 1$, $[2]_{q_{11}} \neq 0$, onda je $Y_{211} = -q_{12} Y_{121}$.

(ii) Ako je $[2]_{q_{11}} = 0$, onda je $Y_{211} = -\frac{q_{12}^2}{2} Y_{112}$.

Zaključujemo:

Prostor konstanti u bilo kojem degeneriranom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_{l_1^2 l_2}$, $l_1 \neq l_2$, $l_1, l_2 \in \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$ algebre $\mathcal{B}$ je jednodimenzionalan.

Ideal $I_{l_1 l_2} = \langle C_{l_1 l_2} \rangle$ u $\mathcal{B}_{l_1^2 l_2}$ biti će generiran bazičnom konstantom $C_{l_1 l_2}$ ako je $q_{l_1} \sigma_{l_1 l_2} = 1$, $l_1 \neq l_2$.

Razlikujemo sljedeće slučajeve

- (1) Bazična konstanta $C_{l_1 l_2}$ može biti oblika $C_{l_1 l_2} = Y_{l_2 l_1}$ ako je $q_{l_1 l_1} \sigma_{l_1 l_2} = 1$, $\sigma_{l_1 l_2} \neq 1$, $[2]_{q_{l_1 l_1}} \neq 0$ ili ako je $q_{l_1 l_1} \sigma_{l_1 l_2} = 1$, $\sigma_{l_1 l_2} = 1$, $[2]_{q_{l_1 l_1}} \neq 0$. Pritom je $Y_{l_2 l_1} = [Y_{l_2 l_1}, e_{l_1}]_{q_{l_1 l_1} q_{l_1 l_2}} = e_{l_2 l_1} - q_{l_1 l_2} (1 + q_{l_1 l_1}) e_{l_1 l_2} + q_{l_1 l_1} q_{l_1 l_2}^2 e_{l_1 l_2}$.
- (2) Ako je $q_{l_1 l_1} \sigma_{l_1 l_2} = 1$, $[2]_{q_{l_1 l_1}} = 0$, onda je bazična konstanta $C_{l_1 l_2}$ linearno zavisna s jednostavnim komutatorom $X^{l_1 l_2}$ i pišemo $C_{l_1 l_2} = \alpha X^{l_1 l_2}$, $\alpha \in \mathbb{C} \setminus \{0\}$. Pritom je $X^{l_1 l_2} = [e_{l_1}^2, e_{l_2}]_{q_{l_2 l_1}^2} = e_{l_1 l_2} - q_{l_2 l_1}^2 e_{l_2 l_1}$.
- (3) Ako je $q_{l_1 l_1} \sigma_{l_1 l_2} \neq 1$, $\sigma_{l_1 l_2} \neq 1$, $[2]_{q_{l_1 l_1}} \neq 0$, onda u $\mathcal{B}_{l_1^2 l_2}$ nema konstanti.



Pretpostavimo sada da je $l_1 = l_2 = l_3 = l$.

Tada je multiskupu $Q = \{l^3\}$ nad $\mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$ pridruženi degenerirani težinski potprostor $\mathcal{B}_{l^3} = \text{span}_{\mathbb{C}} \{e_{lll}\}$, gdje je $e_{lll} = e_l e_l e_l = e_{l^3}$.

Imamo da je $\hat{Q} = S_3 Q = \{lll\} = \{l^3\}$, stoga primjenom formule (24) proizlazi

$$\partial|_{\mathcal{B}_{l^3}}(e_{lll}) = (1 + q_{ll} + q_{ll}^2) e_{lll},$$

što povlači da u monomijalnoj bazi potprostora $\mathcal{B}_{l^3}$ operatoru $\partial|_{\mathcal{B}_{l^3}} : \mathcal{B}_{l^3} \rightarrow \mathcal{B}_{l^3}$ je pridružena 1×1 matrica B_{l^3} , kojoj je jedini element jednak $1 + q_{ll} + q_{ll}^2$ pa je

$$\det B_{l^3} = 1 + q_{ll} + q_{ll}^2.$$

Matrica B_{l^3} je singularna ako i samo ako je $1 + q_{ll} + q_{ll}^2 = 0$, tj. $q_{ll} = \frac{-1 \pm i\sqrt{3}}{2}$.

Tada je bilo koja netrivialna konstanta u potprostoru $\mathcal{B}_{l^3}$ oblika $C_{lll} = \alpha e_{l^3}$, $\alpha \in \mathbb{C} \setminus \{0\}$, gdje je $e_{l^3} = e_l^3$. Ako je $1 + q_{ll} + q_{ll}^2 \neq 0$, onda u $\mathcal{B}_{l^3}$ nema konstanti.

Dobili smo da je prostor konstanti u degeneriranom potprostoru $\mathcal{B}_{l^3}$ jednodimenzionalan i da je $C_{lll} = e_{l^3}$ bazična konstanta u $\mathcal{B}_{l^3}$ ako je $[3]_{q_{ll}} = 0$.

Pritom je $[3]_{q_{ll}} = 1 + q_{ll} + q_{ll}^2$.

U nastavku se želi pokazati da se ideal I_3 u potprostoru $\mathcal{B}(3)$ može generirati konstantama oblika $C_{l_1 l_2 l_3}$, ako je $\sigma_{l_1 l_2 l_3} = 1$, $l_1 \leq l_2 \leq l_3$, $l_1, l_2, l_3 \in \mathcal{N}$.

Da bi se to pokazalo potrebno je dokazati tvrdnju:

bazična konstanta u bilo kojem degeneriranom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_Q \subset \mathcal{B}(3)$ (Q je multiskup koji nije skup) može se konstruirati iz bazične konstante nekog generičkog težinskog potprostora $\mathcal{B}_Q \subset \mathcal{B}(3)$ (Q je skup) određenom specijalizacijom koja je inducirana poistovjećivanjem nekih elemenata u skupu Q .

Tvrdnja 2.2.3.4

Iz bazične konstante $C_{l_1 l_2 l_3}$ generičkog težinskog potprostora $\mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3}$ dobiva se bazična konstanta $C'_{l_1 l_1 l_2}$ u odgovarajućem degeneriranom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_{l_1^2 l_2}$ ako se pritom npr. poistovijete elementi l_3 i l_1 .

Neka je $\sigma_{l_1 l_2 l_3} = 1$, $\sigma_{l_1 l_2} \neq 1$, $\sigma_{l_1 l_3} \neq 1$, $\sigma_{l_2 l_3} \neq 1$. (45)

Tada je u generičkom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3}$ bazična konstanta $C_{l_1 l_2 l_3}$ dana sa

$$C_{l_1 l_2 l_3} = \frac{1 - \sigma_{l_1 l_2}}{q_{l_1 l_2}} (e_{l_2 l_3 l_1} + q_{l_3 l_2} q_{l_1 l_2} q_{l_1 l_3} e_{l_1 l_3 l_2}) + \frac{1 - \sigma_{l_1 l_3}}{q_{l_1 l_3}} (e_{l_1 l_2 l_3} + q_{l_2 l_1} q_{l_3 l_1} q_{l_3 l_2} e_{l_3 l_2 l_1}) \\ + \frac{1 - \sigma_{l_2 l_3}}{q_{l_2 l_3}} (e_{l_3 l_1 l_2} + q_{l_1 l_3} q_{l_2 l_3} q_{l_2 l_1} e_{l_2 l_1 l_3}).$$

Pretpostavimo da je $l_3 = l_1$. Tada iz (45) proizlazi

$$q_{l_1 l_1}^2 \sigma_{l_1 l_2}^2 = 1, q_{l_1 l_1}^2 \neq 1, \sigma_{l_1 l_2} \neq 1$$

ili

$$(1 - q_{l_1 l_1} \sigma_{l_1 l_2})(1 + q_{l_1 l_1} \sigma_{l_1 l_2}) = 0, q_{l_1 l_1} \neq 1, q_{l_1 l_1} \neq -1, \sigma_{l_1 l_2} \neq 1, \quad (46)$$

gdje je $l_1 < l_2$, $l_1, l_2 \in \mathcal{N}$.

Označimo sa $C'_{l_1 l_1 l_2}$ bazičnu konstantu u odgovarajućem degeneriranom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_{l_1^2 l_2}$, koja će se dobiti iz bazične konstante $C_{k_1 k_2 k_3}$ za $l_3 = l_1$. Tada je

$$C'_{l_1 l_1 l_2} = \frac{1 - q_{l_1 l_1}^2}{q_{l_1 l_1}} (1 + q_{l_1 l_1} \sigma_{l_1 l_2}) e_{l_2 l_1 l_1} + \frac{1 - \sigma_{l_1 l_2}}{\sigma_{l_1 l_2}} (q_{l_1 l_2} (1 + q_{l_1 l_1} \sigma_{l_1 l_2}) e_{l_1 l_1 l_2} + q_{l_2 l_1} (1 + q_{l_1 l_1} \sigma_{l_1 l_2}) e_{l_2 l_1 l_1}).$$

Uzimajući u obzir (46) zaključujemo sljedeće

(i) Ako je $q_{l_1} \sigma_{l_1 l_2} = -1$, $q_{l_1} \neq 1$, $q_{l_1} \neq -1$, $\sigma_{l_1 l_2} \neq 1$, onda je $C'_{l_1 l_2} = 0$, tj. $C'_{l_1 l_2}$ je trivijalna konstanta.

(ii) Ako je $q_{l_1} \sigma_{l_1 l_2} = 1$, $q_{l_1} \neq 1$, $q_{l_1} \neq -1$, $\sigma_{l_1 l_2} \neq 1$, onda je

$$\begin{aligned} C'_{l_1 l_2} &= 2(1 - q_{l_1}) \left(\frac{1 + q_{l_1}}{q_{l_1}} e_{l_1 l_2} - q_{l_1} e_{l_1 l_2} - q_{l_2} e_{l_2 l_1} \right) \\ &= 2 \frac{1 - \sigma_{l_1 l_2}}{q_{l_1 l_2}} (e_{l_2 l_1} - q_{l_1} (1 + q_{l_1}) e_{l_1 l_2} + q_{l_1} q_{l_2}^2 e_{l_1 l_2}) \\ &= 2 \frac{1 - \sigma_{l_1 l_2}}{q_{l_1 l_2}} Y_{l_2 l_1} \\ &= 2 \frac{1 - \sigma_{l_1 l_2}}{q_{l_1 l_2}} C_{l_1 l_2}. \end{aligned}$$

Dobili smo da se bazična konstanta $C_{l_1 l_2}$ u degeneriranom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_{l_1^2 l_2}$ može konstruirati iz bazične konstante $C_{l_1 l_2 l_3}$ generičkog težinskog potprostora $\mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3}$ ako pritom u skupu Q element l_3 poistovijetimo s elementom l_1 .

Pritom se uvjet kocikličnosti $\sigma_{l_1 l_2 l_3} = 1$ degenerira na uvjet $q_{l_1} \sigma_{l_1 l_2} = 1$.

Tvrdnja 2.2.3.5

Iz bazične konstante $C_{l_1 l_2 l_3}$ generičkog težinskog potprostora $\mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3}$ može se dobiti bazična konstanta C'_{lll} u degeneriranom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_{l^3}$ ako stavimo $l_1 = l_2 = l_3 = l$.

Dakle, pretpostavimo da je $l_1 = l_2 = l_3 = l$. Tada iz (45) proizlazi

$$q_{ll}^6 = 1, \quad q_{ll}^2 \neq 1$$

ili

$$(1 - q_{ll} + q_{ll}^2)(1 + q_{ll} + q_{ll}^2) = 0, \quad q_{ll} \neq 1, \quad q_{ll} \neq -1. \quad (47)$$

Označimo sa C'_{lll} bazičnu konstantu u degeneriranom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_{l^3}$, koja će se dobiti iz bazične konstante $C_{k_1 k_2 k_3}$ za $l_1 = l_2 = l_3 = l$.

Tada je

$$C'_{ll} = 3 \frac{1 - q_{ll}^2}{q_{ll}} (1 + q_{ll}^3) e_{ll} = \frac{3(1 - q_{ll}^2)(1 + q_{ll})(1 - q_{ll} + q_{ll}^2)}{q_{ll}} e_{l^3}.$$

Uzimajući u obzir (47) zaključujemo sljedeće

- (i) Ako je $1 - q_{ll} + q_{ll}^2 = 0$, onda je $C'_{ll} = 0$, tj. C'_{ll} je trivijalna konstanta.
- (ii) Ako je $1 + q_{ll} + q_{ll}^2 = 0$, onda je $C'_{ll} = \alpha C_{ll}$, $\alpha \in \mathbb{C} \setminus \{0\}$.

Pritom se koristi svojstvo da

$$1 - q_{ll} + q_{ll}^2 = 0, \text{ tj. } 1 + q_{ll} + q_{ll}^2 = 0 \text{ povlači } q_{ll} \neq 1, q_{ll} \neq -1.$$

Dobili smo da se bazična konstanta C_{ll} u degeneriranom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_{l^3}$ može konstruirati iz bazične konstante $C_{l_1 l_2 l_3}$ generičkog težinskog potprostora $\mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3}$ ako stavimo $l_1 = l_2 = l_3 = l$.

Pritom se uvjet kockičnosti $\sigma_{l_1 l_2 l_3} = 1$ degenerira na uvjet $1 + q_{ll} + q_{ll}^2 = 0$.

Zaključujemo:

Konstante u potprostoru $\mathcal{B}(3)$ generiraju obostrani ideal $\mathcal{I}_3 = \langle C_{l_1 l_2 l_3} \rangle$ ako je $\sigma_{l_1 l_2 l_3} = 1$, $l_1 \leq l_2 \leq l_3$, $l_1, l_2, l_3 \in \mathcal{N}$.

Pritom je

$$C_{l_1 l_2 l_3} = \sum_{cyc} \frac{1 - \sigma_{l_1 l_2}}{q_{l_1 l_2}} \tilde{X}_{l_2 l_3 l_1},$$

gdje je $\tilde{X}_{p_1 p_2 p_3} = e_{p_1 p_2 p_3} + q_{p_2 p_1} q_{p_3 p_1} q_{p_3 p_2} e_{p_3 p_2 p_1}$ te $\sum_{cyc}$ označuje cikličku sumu.

Dimenzija prostora konstanti u $\mathcal{B}(3)$ je manja ili jednaka $\binom{N+2}{3}$.

Dimenzija je maksimalna ako je

$$\sigma_{l_1 l_2 l_3} = 1 \text{ za svaki } l_1, l_2, l_3 \in \mathcal{N}, l_1 < l_2 < l_3,$$

$$q_{l_1 l_1} \sigma_{l_1 l_2} = 1 \text{ za svaki } l_1, l_2 \in \mathcal{N}, l_1 \neq l_2 \text{ i}$$

$$1 + q_{ll} + q_{ll}^2 = 0 \text{ za svaki } l \in \mathcal{N}.$$

2. 2. 4. Računanje prostora konstanti u $\mathcal{B}(4)$

U ovom odjeljku će predmet razmatranja biti nekomutirajući polinomi četvrtog stupnja u varijablama $e_{i_1}, \dots, e_{i_N}$.

Odredimo prostor konstanti u potprostoru $\mathcal{B}(4)$.

Neka je $Q = \{l_1 \leq l_2 \leq l_3 \leq l_4\}$ multiskup nad $\mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$. Tada je multiskupu Q pridružen težinski potprostor $\mathcal{B}_Q \subset \mathcal{B}(4)$ takav da je

$$\mathcal{B}_Q = \text{span}_{\mathbb{C}} \{e_{j_1 j_2 j_3 j_4} = e_{j_1} e_{j_2} e_{j_3} e_{j_4} \mid j_1 j_2 j_3 j_4 = \text{permutacija multiskupa } Q\}.$$

Iz formule (24) slijedi da je operator $\partial|_{\mathcal{B}_Q} : \mathcal{B}_Q \rightarrow \mathcal{B}_Q$ na potprostoru $\mathcal{B}_Q$ definiran sa

$$\partial|_{\mathcal{B}_Q} (e_{j_1 j_2 j_3 j_4}) = 1 e_{j_1 j_2 j_3 j_4} + q_{j_2 j_1} e_{j_2 j_1 j_3 j_4} + q_{j_3 j_1} q_{j_3 j_2} e_{j_3 j_1 j_2 j_4} + q_{j_4 j_1} q_{j_4 j_2} q_{j_4 j_3} e_{j_4 j_1 j_2 j_3}, \quad (48)$$

$$j_1 j_2 j_3 j_4 \in \hat{Q} = S_4 Q.$$

U daljnjim razmatranjima promatrati će se najprije generički težinski potprostor $\mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3 l_4}$, $l_1 < l_2 < l_3 < l_4$ pridružen skupu $Q = \{l_1, l_2, l_3, l_4\}$, a potom će se u skupu Q poistovijetiti neki elementi. Time će se dobiti odgovarajući multiskupovi (koji nisu skupovi) i njima pridruženi degenerirani potprostori.

U potprostoru $\mathcal{B}(4)$ razlikujemo četiri tipa degeneriranih potprostora

- 1) $\mathcal{B}_{i_1^2 i_2 i_3}$, $i_1 \neq i_2 < i_3$, $i_1, i_2, i_3 \in \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$,
- 2) $\mathcal{B}_{i_1^2 i_2^2}$, $i_1 < i_2$, $i_1, i_2 \in \mathcal{N}$,
- 3) $\mathcal{B}_{i_1^3 i_2}$, $i_1 \neq i_2$, $i_1, i_2 \in \mathcal{N}$,
- 4) $\mathcal{B}_{i^4}$ $i \in \mathcal{N}$.

S druge strane navedene degenerirane potprostore možemo konstruirati tako da ih pridružimo odgovarajućem multiskupu Q , koji će se dobiti iz skupa $Q = \{l_1, l_2, l_3, l_4\}$ podskupa od $\mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$ tako da

- 1) poistovijetimo bilo koja dva elementa skupa Q (a preostala dva ostavimo nepromijenjena),

- 2) poistovijetimo po dva elementa skupa Q ,
- 3) poistovijetimo bilo koja tri elementa skupa Q ,
- 4) poistovijetimo sva četiri elementa skupa Q .

Konkretno

- 1) Pretpostavimo da je $l_4 = l_1$.

Tada će iz skupa $Q = \{l_1, l_2, l_3, l_4\}$ nastati multiskup $Q = \{l_1^2, l_2, l_3\}$ te će njemu pridruženi degenerirani težinski potprostor biti

$$\mathcal{B}_{l_1^2 l_2 l_3} = \text{span}_{\mathbb{C}} \{e_{l_1 l_1 l_2 l_3}, e_{l_1 l_1 l_3 l_2}, e_{l_1 l_2 l_1 l_3}, e_{l_1 l_2 l_3 l_1}, e_{l_1 l_3 l_1 l_2}, e_{l_1 l_3 l_2 l_1}, e_{l_2 l_1 l_1 l_3}, e_{l_2 l_1 l_3 l_1}, e_{l_2 l_3 l_1 l_1}, e_{l_3 l_1 l_1 l_2}, e_{l_3 l_1 l_2 l_1}, e_{l_3 l_2 l_1 l_1}\},$$

- 2) Pretpostavimo da je $l_4 = l_1$, $l_3 = l_2$.

Tada će iz skupa $Q = \{l_1, l_2, l_3, l_4\}$ nastati multiskup $Q = \{l_1^2, l_2^2\}$, kojemu će pridruženi degenerirani težinski potprostor biti

$$\mathcal{B}_{l_1^2 l_2^2} = \text{span}_{\mathbb{C}} \{e_{l_1 l_1 l_2 l_2}, e_{l_1 l_2 l_1 l_2}, e_{l_1 l_2 l_2 l_1}, e_{l_2 l_1 l_1 l_2}, e_{l_2 l_1 l_2 l_1}, e_{l_2 l_2 l_1 l_1}\},$$

- 3) Pretpostavimo da je $l_4 = l_3 = l_1$.

Tada će iz skupa $Q = \{l_1, l_2, l_3, l_4\}$ nastati multiskup $Q = \{l_1^3, l_2\}$, kojemu će pridruženi degenerirani težinski potprostor biti

$$\mathcal{B}_{l_1^3 l_2} = \text{span}_{\mathbb{C}} \{e_{l_1 l_1 l_1 l_2}, e_{l_1 l_1 l_2 l_1}, e_{l_1 l_2 l_1 l_1}, e_{l_2 l_1 l_1 l_1}\},$$

- 4) Pretpostavimo da je $l_4 = l_3 = l_2 = l_1 = l$.

Tada će iz skupa $Q = \{l_1, l_2, l_3, l_4\}$ nastati multiskup $Q = \{l_1^4\}$ te će njemu pridruženi degenerirani težinski potprostor biti $\mathcal{B}_{l^4} = \text{span}_{\mathbb{C}} \{e_{llll}\}$, gdje je $e_{llll} = e_l e_l e_l e_l = e_{l^4}$.



Izračunajmo najprije prostor konstanti u generičkom težinskom potprostoru

$$\begin{aligned} \mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3 l_4} = \text{span}_{\mathbb{C}} \{ & e_{l_1 l_2 l_3 l_4}, e_{l_1 l_2 l_4 l_3}, e_{l_1 l_4 l_2 l_3}, e_{l_4 l_1 l_2 l_3}, e_{l_4 l_1 l_3 l_2}, e_{l_4 l_4 l_3 l_2}, e_{l_4 l_3 l_4 l_2}, e_{l_3 l_1 l_2 l_4}, \\ & e_{l_3 l_1 l_4 l_2}, e_{l_3 l_4 l_1 l_2}, e_{l_4 l_3 l_1 l_2}, e_{l_4 l_3 l_2 l_1}, e_{l_3 l_4 l_2 l_1}, e_{l_3 l_2 l_4 l_1}, e_{l_2 l_3 l_4 l_1}, e_{l_2 l_3 l_1 l_4}, \\ & e_{l_2 l_4 l_3 l_1}, e_{l_4 l_2 l_3 l_1}, e_{l_4 l_2 l_1 l_3}, e_{l_2 l_4 l_1 l_3}, e_{l_2 l_4 l_3 l_1}, e_{l_2 l_1 l_3 l_4} \}, \end{aligned}$$

pridruženom skupu $Q = \{l_1, l_2, l_3, l_4\} \subset \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$ uz uobičajenu pokratu

$$e_{ijk\ldots m} := e_i e_j e_k e_{\ldots m}.$$

Pritom koristimo Johnson-Trotterov uređaj na skupu permutacija.

Radi jednostavnosti zapisa pretpostavimo da je $l_1 = 1$, $l_2 = 2$, $l_3 = 3$, $l_4 = 4$.

Tada djelovanjem operatora stupnja $\partial|_{\mathcal{B}_{1234}} : \mathcal{B}_{1234} \rightarrow \mathcal{B}_{1234}$ na potprostoru $\mathcal{B}_{1234}$ primjenom formule (24) dobivamo

$$\partial|_{\mathcal{B}_{1234}}(e_{j_1 j_2 j_3 j_4}) = 1 e_{j_1 j_2 j_3 j_4} + q_{j_2 j_1} e_{j_2 j_1 j_3 j_4} + q_{j_3 j_1} q_{j_3 j_2} e_{j_3 j_1 j_2 j_4} + q_{j_4 j_1} q_{j_4 j_2} q_{j_4 j_3} e_{j_4 j_1 j_2 j_3} \quad (49)$$

gdje je $j_1 j_2 j_3 j_4 \in \{1234, 1243, 1423, 4123, 4132, 1432, 1342, 1324, 3124, 3142, 3412, 4312, 4321, 3421, 3241, 3214, 2314, 2341, 2431, 4231, 4213, 2413, 2143, 2134\}$.

U monomijalnoj bazi generičkog težinskog potprostora $\mathcal{B}_{1234}$ operatoru $\partial|_{\mathcal{B}_{1234}}$ je pridružena kvadratna matrica B_{1234} reda $4! = 24$.

Izračunavanjem determinante matrice B_{1234} dobivamo

$$\det B_{1234} = (1 - \sigma_{12})^2 (1 - \sigma_{13})^2 (1 - \sigma_{14})^2 (1 - \sigma_{23})^2 (1 - \sigma_{24})^2 (1 - \sigma_{34})^2 \\ (1 - \sigma_{123})(1 - \sigma_{124})(1 - \sigma_{134})(1 - \sigma_{234})(1 - \sigma_{1234})^2$$

ili kraće

$$\det B_{1234} = \prod_{1 \leq i < j \leq 4} (1 - \sigma_{ij})^2 \cdot \prod_{1 \leq i < j < k \leq 4} (1 - \sigma_{ijk}) \cdot (1 - \sigma_{1234})^2. \quad (50)$$

Ako je $\sigma_{ij} \neq 1$, $1 \leq i < j \leq 4$, $\sigma_{ijk} \neq 1$, $1 \leq i < j < k \leq 4$, $\sigma_{1234} \neq 1$, onda u $\mathcal{B}_{1234}$ nema konstanti. U $\mathcal{B}_{1234}$ postoji netrivialna bazična konstanta ako i samo ako je

$$\sigma_{12} = 1 \vee \sigma_{13} = 1 \vee \sigma_{14} = 1 \vee \sigma_{23} = 1 \vee \sigma_{24} = 1 \vee \sigma_{34} = 1 \\ \vee \sigma_{123} = 1 \vee \sigma_{124} = 1 \vee \sigma_{134} = 1 \vee \sigma_{234} = 1 \vee \sigma_{1234} = 1, \quad (51)$$

gdje je $\sigma_{1234} = \sigma_{12} \sigma_{13} \sigma_{14} \sigma_{23} \sigma_{24} \sigma_{34}$, $\sigma_{ijk} = \sigma_{ij} \sigma_{ik} \sigma_{jk}$, $\sigma_{ab} = q_{ab} q_{ba}$.

Ako je $\sigma_{1234} = 1$, $\sigma_{ij} \neq 1$, $1 \leq i < j \leq 4$, $\sigma_{ijk} \neq 1$, $1 \leq i < j < k \leq 4$, onda je prostor konstanti u $\mathcal{B}_{1234}$ dvodimenzionalan.

Dobivamo da se bazične konstante, koje ćemo označiti s C'_{1234} , C''_{1234} , mogu pisati u obliku

$$\begin{aligned}
C'_{1234} = & q_{31} (1 - \sigma_{14}) (1 - \sigma_{124}) (1 - \sigma_{134}) \left[\frac{1 - \sigma_{13}}{q_{31}} (\tilde{X}_{1234} - q_{41} q_{42} q_{43} \sigma_{123} \tilde{X}_{4123}) \right. \\
& \left. + \frac{1 - \sigma_{12}}{q_{12}} (\tilde{X}_{2314} - q_{41} q_{42} q_{43} \sigma_{123} \tilde{X}_{4231}) + q_{32} (\sigma_{12} \sigma_{13} - 1) (\tilde{X}_{3124} - q_{41} q_{42} q_{43} \tilde{X}_{4312}) \right] \\
& + q_{21} q_{14} q_{41} q_{42} q_{43} (1 - \sigma_{13}) (1 - \sigma_{123}) (1 - \sigma_{134}) \left[\frac{1 - \sigma_{12}}{q_{21}} (\tilde{X}_{1423} - q_{31} q_{32} q_{34} \sigma_{124} \tilde{X}_{3142}) \right. \\
& \left. + \frac{1 - \sigma_{14}}{q_{14}} (\tilde{X}_{4213} - q_{31} q_{32} q_{34} \sigma_{124} \tilde{X}_{3421}) + q_{24} (\sigma_{12} \sigma_{14} - 1) (\tilde{X}_{2143} - q_{31} q_{32} q_{34} \tilde{X}_{3214}) \right] \\
& + q_{41} q_{13} q_{31} q_{32} q_{34} q_{14} q_{41} q_{42} q_{43} (1 - \sigma_{12}) (1 - \sigma_{123}) (1 - \sigma_{124}) \left[\frac{1 - \sigma_{14}}{q_{41}} (\tilde{X}_{1342} - q_{21} q_{23} q_{24} \sigma_{134} \tilde{X}_{2134}) \right. \\
& \left. + \frac{1 - \sigma_{13}}{q_{13}} (\tilde{X}_{3412} - q_{21} q_{23} q_{24} \sigma_{134} \tilde{X}_{2341}) + q_{43} (\sigma_{13} \sigma_{14} - 1) (\tilde{X}_{4132} - q_{21} q_{23} q_{24} \tilde{X}_{2413}) \right],
\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
C''_{1234} = & \frac{q_{31} (1 - \sigma_{14}) (1 - \sigma_{124}) (1 - \sigma_{134})}{\sigma_{14} \sigma_{24}} \left[\frac{1 - \sigma_{13}}{q_{31}} (\tilde{X}_{1234} - q_{41} q_{42} q_{43} \tilde{X}_{4123}) \right. \\
& \left. + \frac{1 - \sigma_{12}}{q_{12}} (\tilde{X}_{2314} - q_{41} q_{42} q_{43} \tilde{X}_{4231}) + \frac{\sigma_{12} \sigma_{13} - 1}{q_{23} \sigma_{12} \sigma_{13}} (\tilde{X}_{3124} - q_{41} q_{42} q_{43} \sigma_{123} \tilde{X}_{4312}) \right] \\
& + q_{21} q_{14} q_{41} q_{42} q_{43} (1 - \sigma_{13}) (1 - \sigma_{123}) (1 - \sigma_{134}) \left[\frac{1 - \sigma_{12}}{q_{21}} (\tilde{X}_{1423} - q_{31} q_{32} q_{34} \tilde{X}_{3142}) \right. \\
& \left. + \frac{1 - \sigma_{14}}{q_{14}} (\tilde{X}_{4213} - q_{31} q_{32} q_{34} \tilde{X}_{3421}) + \frac{\sigma_{12} \sigma_{14} - 1}{q_{42} \sigma_{12} \sigma_{14}} (\tilde{X}_{2143} - q_{31} q_{32} q_{34} \sigma_{124} \tilde{X}_{3214}) \right] \\
& + \frac{q_{41} q_{13} q_{31} q_{32} q_{34} q_{14} q_{41} q_{42} q_{43} (1 - \sigma_{12}) (1 - \sigma_{123}) (1 - \sigma_{124})}{\sigma_{12} \sigma_{14} \sigma_{23} \sigma_{24}} \left[\frac{1 - \sigma_{14}}{q_{41}} (\tilde{X}_{1342} - q_{21} q_{23} q_{24} \tilde{X}_{2134}) \right. \\
& \left. + \frac{1 - \sigma_{13}}{q_{13}} (\tilde{X}_{3412} - q_{21} q_{23} q_{24} \tilde{X}_{2341}) + \frac{\sigma_{13} \sigma_{14} - 1}{q_{34} \sigma_{13} \sigma_{14}} (\tilde{X}_{4132} - q_{21} q_{23} q_{24} \sigma_{134} \tilde{X}_{2413}) \right].
\end{aligned}$$

Koristili smo oznaku

$$\tilde{X}_{p_1 p_2 p_3 p_4} := e_{p_1 p_2 p_3 p_4} - \prod_{1 \leq j < k \leq 4} q_{p_k p_j} w_4 e_{p_1 p_2 p_3 p_4}, \quad (52)$$

gdje w_4 označava najdulju permutaciju u S_4 , stoga je (52) dano sa

$$\tilde{X}_{p_1 p_2 p_3 p_4} = e_{p_1 p_2 p_3 p_4} - q_{p_2 p_1} q_{p_3 p_1} q_{p_3 p_2} q_{p_4 p_1} q_{p_4 p_2} q_{p_4 p_3} e_{p_4 p_3 p_2 p_1}.$$

Primjedba 2.2.4.1

Uvodimo oznake

$$Z_{p_1 p_2 p_3 p_4} := (1 - \sigma_{p_1 p_4})(1 - \sigma_{p_1 p_2 p_4})(1 - \sigma_{p_1 p_3 p_4}) \left[\frac{1 - \sigma_{p_1 p_3}}{q_{p_3 p_1}} V_{p_1 p_2 p_3, p_4} + \frac{1 - \sigma_{p_1 p_2}}{q_{p_1 p_2}} V_{p_2 p_3 p_1, p_4} + q_{p_3 p_2} (\sigma_{p_1 p_2} \sigma_{p_1 p_3} - 1) W_{p_3 p_1 p_2, p_4} \right] \quad (53)$$

$$Z'_{p_1 p_2 p_3 p_4} := (1 - \sigma_{p_1 p_4})(1 - \sigma_{p_1 p_2 p_4})(1 - \sigma_{p_1 p_3 p_4}) \left[\frac{1 - \sigma_{p_1 p_3}}{q_{p_3 p_1}} W_{p_1 p_2 p_3, p_4} + \frac{1 - \sigma_{p_1 p_2}}{q_{p_1 p_2}} W_{p_2 p_3 p_1, p_4} + \frac{\sigma_{p_1 p_2} \sigma_{p_1 p_3} - 1}{q_{p_2 p_3} \sigma_{p_1 p_2} \sigma_{p_1 p_3}} V_{p_3 p_1 p_2, p_4} \right] \quad (54)$$

gdje je

$$V_{p_1 p_2 p_3, p_4} := \tilde{X}_{p_1 p_2 p_3 p_4} - \prod_{1 \leq j < 4} q_{p_4 p_j} \sigma_{p_1 p_2 p_3} \tilde{X}_{p_4 p_1 p_2 p_3}, \quad (55)$$

$$W_{p_1 p_2 p_3, p_4} := \tilde{X}_{p_1 p_2 p_3 p_4} - \prod_{1 \leq j < 4} q_{p_4 p_j} \tilde{X}_{p_4 p_1 p_2 p_3}, \quad (56)$$

$\tilde{X}_{p_1 p_2 p_3 p_4}$ je definirano sa (52).

Pritom je

$$\prod_{1 \leq j < 4} q_{p_4 p_j} \sigma_{p_1 p_2 p_3} = \frac{1}{\prod_{1 \leq j < 4} q_{p_j p_4}}, \quad (57)$$

što direktno proizlazi iz pretpostavke $\sigma_{p_1 p_2 p_3 p_4} = 1$.

S obzirom na uvedene oznake u primjedbi 2.2.4.1 imamo da bazične konstante C'_{1234} , C''_{1234} u $\mathcal{B}_{1234}$ možemo napisati u obliku

$$\left. \begin{aligned} C'_{1234} &= q_{31} Z_{1234} + q_{21} q_{14} q_{41} q_{42} q_{43} Z_{1423} + q_{41} q_{13} q_{31} q_{32} q_{34} q_{14} q_{41} q_{42} q_{43} Z_{1342}, \\ C''_{1234} &= \frac{q_{31}}{\sigma_{14} \sigma_{24}} Z'_{1234} + q_{21} q_{14} q_{41} q_{42} q_{43} Z'_{1423} + \frac{q_{41} q_{13} q_{31} q_{32} q_{34} q_{14} q_{41} q_{42} q_{43}}{\sigma_{12} \sigma_{14} \sigma_{23} \sigma_{24}} Z'_{1342} \end{aligned} \right\} \quad (58)$$

ako vrijedi uvjet kocikličnosti $\sigma_{1234} = 1$, $\sigma_{ij} \neq 1$, $1 \leq i < j \leq 4$, $\sigma_{ijk} \neq 1$, $1 \leq i < j < k \leq 4$.

Detaljnim izračunavanjem bazičnih konstanti u generičkom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_{1234}$ došlo se je do sljedećeg zaključka:

Pretpostavimo da je uvjet kocikličnosti zadovoljen, tj. $\sigma_{1234} = 1$, $\sigma_{ij} \neq 1$, $1 \leq i < j \leq 4$, $\sigma_{ijk} \neq 1$, $1 \leq i < j < k \leq 4$. Tada za bazične konstante uzimamo C'_{1234} , C''_{1234} u $\mathcal{B}_{1234}$. Za sve preostale vrijednosti parametara q_{ij} za koje je $\det B_{1234} = 0$, a koje ne zadovoljavaju uvjet kocikličnosti dobivaju se bazične konstante proporcionalne s C'_{1234} , C''_{1234} . Konkretno

(1) Ako je $\sigma_{1234} = 1$, $\sigma_{123} = 1$, $\sigma_{ij} \neq 1$, $1 \leq i < j \leq 4$, onda se dobiva da je prostor konstanti u $\mathcal{B}_{1234}$ jednodimenzijski te da je moguća bazična konstanta iterirani komutator $[C_{123}, e_4]_{q_{41}q_{42}q_{43}}$ proporcionalan s C'_{1234} , ali isto tako i s C''_{1234} .

Dakle, iz bazične konstante C'_{1234} , odnosno C''_{1234} može se konstruirati moguća bazična konstanta C_{1234} takva da je $C_{1234} = \alpha [C_{123}, e_4]_{q_{41}q_{42}q_{43}}$, $\alpha \in \mathbb{C} \setminus \{0\}$.

Pritom je $[C_{123}, e_4]_{q_{41}q_{42}q_{43}} = C_{123} e_4 - q_{41}q_{42}q_{43} e_4 C_{123}$,

$$C_{123} = \sum_{cyc} \frac{1 - \sigma_{12}}{q_{12}} \tilde{X}_{231} \quad (\text{ciklička suma}),$$

$$\tilde{X}_{p_1 p_2 p_3} = e_{p_1 p_2 p_3} + q_{p_2 p_1} q_{p_3 p_1} q_{p_3 p_2} e_{p_3 p_2 p_1}.$$

(2) Ako je $\sigma_{1234} = 1$, $\sigma_{12} = 1$, $\sigma_{123} \neq 1$, $\sigma_{13} \neq 1$, $\sigma_{14} \neq 1$, $\sigma_{23} \neq 1$, $\sigma_{24} \neq 1$, $\sigma_{34} \neq 1$, onda se dobiva da je prostor konstanti u $\mathcal{B}_{1234}$ dvodimenzijski. U ovom slučaju imamo da su bazične konstante C'_{1234} , C''_{1234} proporcionalne iteriranim komutatorima Y_{2134} , Y_{2143} . Pritom je

$$Y_{2134} = \left[[Y_{21}, e_3]_{q_{31}q_{32}}, e_4 \right]_{q_{41}q_{42}q_{43}}, \quad Y_{2143} = \left[[Y_{21}, e_4]_{q_{41}q_{42}}, e_3 \right]_{q_{31}q_{32}q_{34}}.$$

Na osnovu rečenog zaključujemo da je prostor konstanti u generičkom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_{1234}$ najviše dvodimenzijski.

Ideal $\mathcal{I}_{1234} = \langle C'_{1234}, C''_{1234} \rangle \subset \mathcal{B}_{1234}$ je generiran bazičnim konstantama C'_{1234} , C''_{1234} ako je $\sigma_{1234} = 1$.

Slijedi izračunavanje prostora konstanti, tj. bazičnih netrivialnih konstanti u degeneriranim težinskim potprostorima $\mathcal{B}_{l_1^2 l_2 l_3}$, $\mathcal{B}_{l_1^2 l_2^2}$, $\mathcal{B}_{l_1^3 l_2}$ i $\mathcal{B}_{l^4}$.



Izračunavanje prostora konstanti u $\mathcal{B}_{l_1^2 l_2 l_3}$.

Pretpostavimo da je $l_1 = 1, l_2 = 2, l_3 = 3$. Tada primjenom formule (24) dobivamo

$$\partial|_{\mathcal{B}_{1^2 2 3}}(e_{j_1 j_2 j_3 j_4}) = 1 e_{j_1 j_2 j_3 j_4} + q_{j_2 j_1} e_{j_2 j_1 j_3 j_4} + q_{j_3 j_1} q_{j_3 j_2} e_{j_3 j_1 j_2 j_4} + q_{j_4 j_1} q_{j_4 j_2} q_{j_4 j_3} e_{j_4 j_1 j_2 j_3} \quad (59)$$

gdje je $j_1 j_2 j_3 j_4 \in \{1123, 1132, 1213, 1231, 1312, 1321, 2113, 2131, 2311, 3112, 3121, 3211\}$.

Pritom je u monomijalnoj bazi degeneriranog težinskog potprostora $\mathcal{B}_{1^2 2 3}$ operatoru

$\partial|_{\mathcal{B}_{1^2 2 3}} : \mathcal{B}_{1^2 2 3} \rightarrow \mathcal{B}_{1^2 2 3}$ pridružena kvadratna matrica $B_{1^2 2 3} = B_{1123}$ reda $\frac{4!}{2!} = 12$.

Izračunavanjem determinante matrice B_{1123} dobivamo

$$\det B_{1^2 2 3} = (1 + q_{11})^2 (1 - \sigma_{12})^2 (1 - \sigma_{13})^2 (1 - \sigma_{23}) \\ (1 - q_{11} \sigma_{12})(1 - q_{11} \sigma_{13})(1 - \sigma_{123})(1 - q_{11}^2 \sigma_{12}^2 \sigma_{13}^2 \sigma_{23})$$

ili

$$\det B_{1^2 2 3} = \prod_{k=1}^2 ([k]_{q_{11}}!)^2 \prod_{m=2}^3 (1 - q_{11}^{2-k} \sigma_{1m})^k \prod_{r=0}^2 \left(1 - q_{11}^{2-\binom{r}{2}} \sigma_{12}^r \sigma_{13}^r \sigma_{23}\right).$$

U težinskom potprostoru $\mathcal{B}_{1^2 2 3}$ nema konstanti ako je $[2]_{q_{11}} \neq 0, \sigma_{12} \neq 1, \sigma_{13} \neq 1, \sigma_{23} \neq 1, \sigma_{123} \neq 1, q_{11} \sigma_{12} \neq 1, q_{11} \sigma_{13} \neq 1, q_{11}^2 \sigma_{12}^2 \sigma_{13}^2 \sigma_{23} \neq 1$.

Netrivijalne bazične konstante u potprostoru $\mathcal{B}_{1^2 2 3}$ postoje ako i samo ako je $q_{11} = -1$

$\vee \sigma_{12} = 1 \vee \sigma_{13} = 1 \vee \sigma_{23} = 1 \vee \sigma_{123} = 1 \vee q_{11} \sigma_{12} = 1 \vee q_{11} \sigma_{13} = 1 \vee q_{11}^2 \sigma_{12}^2 \sigma_{13}^2 \sigma_{23} = 1$.

♦ Ako je $q_{11}^2 \sigma_{12}^2 \sigma_{13}^2 \sigma_{23} = 1, q_{11} \sigma_{12} \neq 1, q_{11} \sigma_{13} \neq 1, \sigma_{123} \neq 1, \sigma_{12} \neq 1, \sigma_{13} \neq 1, \sigma_{23} \neq 1,$

$[2]_{q_{11}} \neq 0$, onda je prostor konstanti u $\mathcal{B}_{1^2 2 3}$ jednodimenzionalan, a bazična

konstanta može se pisati u obliku

$$C_{1123} = \left(\frac{1 - q_{11} \sigma_{13}}{q_{31}}\right) \cdot \left(\frac{1 - \sigma_{13}}{q_{31}}\right) \tilde{X}_{1123} + \left(\frac{1 - q_{11} \sigma_{12}}{q_{12}}\right) \cdot \left(\frac{1 - \sigma_{12}}{q_{12}}\right) \tilde{X}_{2311} \\ + \left(\frac{1 - q_{11} \sigma_{12} \sigma_{13}}{q_{12} q_{31}}\right) \cdot \left(\frac{1 - q_{11}^2 \sigma_{12} \sigma_{13}}{q_{11} q_{12} q_{31}}\right) \tilde{X}_{2113} + \left(\frac{1 + q_{11}}{q_{11}}\right) \cdot \left(\frac{1 - q_{11} \sigma_{13}}{q_{31}}\right) \cdot \left(\frac{1 - q_{11} \sigma_{12}}{q_{12}}\right) \tilde{X}_{1231} \\ - \left(\frac{1 + q_{11}}{q_{11}}\right) \cdot \left(\frac{1 - q_{11} \sigma_{13}}{q_{31}}\right) \cdot \left(\frac{1 - q_{11} \sigma_{12} \sigma_{13}}{q_{12} q_{31}}\right) \tilde{X}_{1213} - \left(\frac{1 + q_{11}}{q_{11}}\right) \cdot \left(\frac{1 - q_{11} \sigma_{12}}{q_{12}}\right) \cdot \left(\frac{1 - q_{11} \sigma_{12} \sigma_{13}}{q_{12} q_{31}}\right) \tilde{X}_{2131} \quad (60)$$

Pritom je $\widetilde{X}_{p_1 p_2 p_3 p_4}$ definirano relacijom (52).

Napomena:

Za bilo koji izbor vrijednosti parametara q_{ij} za koje je $\det B_{l^{223}} = 0$ dobiva se konstanta, koja je linearno zavisna s bazičnom konstantom C_{1123} danom sa (60). Ideal $I_{1123} = \langle C_{1123} \rangle$ u $\mathcal{B}_{l^{223}}$ je generiran bazičnom konstantom C_{1123} ako je $q_{11}^2 \sigma_{12}^2 \sigma_{13}^2 \sigma_{23} = 1$.

Konkretno imamo

➤ Ako je $\sigma_{123} = 1$, $q_{11} \sigma_{12} \neq 1$, $q_{11} \sigma_{13} \neq 1$, $\sigma_{12} \neq 1$, $\sigma_{13} \neq 1$, $\sigma_{23} \neq 1$, $[2]_{q_{11}} \neq 0$,

onda je

$$C_{1123} = \lambda [C_{123}, e_1]_{q_{11} q_{12} q_{13}}, \quad (61)$$

$\lambda \in \mathbb{C} \setminus \{0\}$ (vidi primjedbu 2.2.4.3).

➤ Ako je $q_{11} \sigma_{12} = 1$, $q_{11} \sigma_{13} \neq 1$, $\sigma_{12} \neq 1$, $\sigma_{13} \neq 1$, $\sigma_{23} \neq 1$, $[2]_{q_{11}} \neq 0$, onda je

$$C_{1123} = \lambda Y_{2113}, \quad (62)$$

$\lambda \in \mathbb{C} \setminus \{0\}$. Analogno, za $q_{11} \sigma_{13} = 1$, $q_{11} \sigma_{12} \neq 1$, $\sigma_{12} \neq 1$, $\sigma_{13} \neq 1$, $\sigma_{23} \neq 1$, $[2]_{q_{11}} \neq 0$ dobivamo

$$C_{1123} = \lambda Y_{3112}, \quad (63)$$

$\lambda \in \mathbb{C} \setminus \{0\}$.

➤ Ako je $\sigma_{12} = 1$, $q_{11} \sigma_{13} \neq 1$, $\sigma_{13} \neq 1$, $\sigma_{23} \neq 1$, $[2]_{q_{11}} \neq 0$, onda je prostor konstanti dvodimenzionalan te se bazična konstanta C_{1123} može zapisati u obliku linearne kombinacije komutatora Y_{2113} i Y_{2131}

$$C_{1123} = \alpha_1 Y_{2113} + \alpha_2 Y_{2131}, \quad (64)$$

$\alpha_1, \alpha_2 \in \mathbb{C} \setminus \{0\}$.

Uzimajući u obzir da je $Y_{j_1 j_2 j_3 j_4} = -q_{j_2 j_1} Y_{j_2 j_1 j_3 j_4}$, ako je $\sigma_{j_1 j_2} = 1$ zaključujemo da se konstanta (64) može pisati u obliku

$$C_{1123} = \alpha_1 Y_{j_1 j_2 13} + \alpha_2 Y_{j_1 j_2 31}, \quad (65)$$

gdje je $j_1 j_2 \in S_2$, tj. $j_1 j_2$ je bilo koja permutacija skupa $\{1, 2\}$.

$$\text{Analogno se dobiva da je } C_{1123} = \alpha_1 Y_{j_1 j_2 12} + \alpha_2 Y_{j_1 j_2 21}, \quad (66)$$

ako je $\sigma_{13} = 1$, $q_{11}\sigma_{12} \neq 1$, $\sigma_{12} \neq 1$, $\sigma_{23} \neq 1$, $[2]_{q_{11}} \neq 0$.

Pritom je $j_1 j_2$ bilo koja permutacija skupa $\{1, 3\}$.

➤ Ako je $\sigma_{23} = 1$, $q_{11}\sigma_{12} \neq 1$, $q_{11}\sigma_{13} \neq 1$, $\sigma_{12} \neq 1$, $\sigma_{13} \neq 1$, $[2]_{q_{11}} \neq 0$, onda je prostor konstanti jednodimenzionalan, pri čemu se dobiva da je bazična konstanta C_{1123} linearno zavisna s iteriranim komutatorom $Y_{2311} = -q_{32} Y_{3211}$ i pišemo

$$C_{1123} = \lambda Y_{j_1 j_2 11}, \quad (67)$$

$\lambda \in \mathbb{C} \setminus \{0\}$, gdje je $j_1 j_2$ bilo koja permutacija skupa $\{2, 3\}$.

➤ Ako je $[2]_{q_{11}} = 0$, $\sigma_{123} \neq 1$, $\sigma_{12} \neq 1$, $\sigma_{13} \neq 1$, $\sigma_{23} \neq 1$, onda je prostor konstanti dvodimenzionalan. U ovom slučaju imamo da se bazična konstanta C_{1123} može pisati kao linearna kombinacija iteriranih komutatora Y_{1123} i Y_{1132}

$$C_{1123} = \alpha_1 Y_{1123} + \alpha_2 Y_{1132}, \quad (68)$$

$\alpha_1, \alpha_2 \in \mathbb{C} \setminus \{0\}$. Pritom je

$$Y_{11j_1 j_2} = 2 [X^{11j_1}, e_{j_2}]_{q_{j_2 1}^2 q_{j_2 j_1}}, \quad j_1 \neq j_2, \quad j_1, j_2 \in \{2, 3\},$$

$$X^{11j_1} = [e_1^2, e_{j_1}]_{q_{j_1 1}^2}.$$

Primjedba 2.2.4.2

Iz navedenog proizlazi da se iz bazične konstante C_{1123} može konstruirati bilo koji iterirani komutator Y_η , η = permutacija multiskupa $\{1^2, 2, 3\}$ (ili linearna kombinacija nekih od njih) u ovisnosti o odgovarajućim izborima vrijednosti parametara q_{ij} za koje je $\det B_{1^2 23} = 0$.

Navedimo još nekoliko primjera.

➤ Ako je $\sigma_{12} = 1$, $\sigma_{23} = 1$, $[2]_{q_{11}} \neq 0$, $\sigma_{13} \neq 1$, onda je

$$C_{1123} = \alpha_1 Y_{j_1 j_2 13} + \alpha_2 Y_{j_1 j_2 31} + \alpha_3 Y_{j_3 j_4 11},$$

gdje je $j_1 j_2$ je bilo koja permutacija skupa $\{1, 2\}$,

$j_3 j_4$ je bilo koja permutacija skupa $\{2, 3\}$.

Analogno, ako je $\sigma_{13} = 1, \sigma_{23} = 1, [2]_{q_{11}} \neq 0, \sigma_{12} \neq 1$, onda je

$$C_{1123} = \alpha_1 Y_{j_1 j_2 12} + \alpha_2 Y_{j_1 j_2 21} + \alpha_3 Y_{j_3 j_4 11},$$

gdje je $j_1 j_2$ je bilo koja permutacija skupa $\{1, 3\}$,

$j_3 j_4$ je bilo koja permutacija skupa $\{2, 3\}$.

↗ Ako je $\sigma_{12} = 1, \sigma_{13} = 1, [2]_{q_{11}} \neq 0, \sigma_{23} \neq 1$, onda je

$$\begin{aligned} C_{1123} = & \alpha_1 Y_{j_1 j_2} Y_{j_3 j_4} + \alpha_2 Y_{j_3 j_4} Y_{j_1 j_2} \\ & + \gamma (Y_{211} e_3 + q_{12} q_{13} q_{31}^2 q_{32} (1 + q_{11}) e_1 e_3 Y_{21} + q_{11}^* q_{31}^2 q_{32} q_{12}^2 e_3 Y_{112}) \\ & + \delta (Y_{311} e_2 + q_{12} q_{13} q_{21}^2 q_{23} (1 + q_{11}) e_1 e_2 Y_{31} + q_{11}^* q_{21}^2 q_{23} q_{13}^2 e_2 Y_{113}) \end{aligned}$$

$j_1 j_2$ je bilo koja permutacija skupa $\{1, 2\}$, $j_3 j_4$ je bilo koja permutacija skupa $\{1, 3\}$.

Pritom je: $q_{ii}^* = \frac{1}{1 - q_{ii}}$.

↗ Ako je $\sigma_{12} = 1, \sigma_{13} = 1, [2]_{q_{11}} = 0, \sigma_{23} \neq 1$, onda je

$$C_{1123} = \alpha_1 Y_{j_1 j_2} Y_{j_3 j_4} + \alpha_2 Y_{j_3 j_4} Y_{j_1 j_2} + \alpha_3 Y_{1123} + \alpha_4 Y_{1132}$$

$j_1 j_2$ je bilo koja permutacija skupa $\{1, 2\}$, a $j_3 j_4$ je bilo koja permutacija skupa $\{1, 3\}$.

↗ Ako je $\sigma_{12} = 1, \sigma_{13} = 1, \sigma_{23} = 1, [2]_{q_{11}} = 0$, onda je

$$C_{1123} = \alpha_1 Y_{j_1 j_2} Y_{j_3 j_4} + \alpha_2 Y_{j_3 j_4} Y_{j_1 j_2} + \alpha_3 Y_{11} Y_{j_5 j_6} + \alpha_4 Y_{k_1 k_2 k_3 2} + \varepsilon (e_3 Y_{112} - q_{13}^2 [Y_{11} e_3, e_2]_{q_{21}^2 q_{23}})$$

gdje je $j_1 j_2 =$ permutacija skupa $\{1, 2\}$, $j_3 j_4 =$ permutacija skupa $\{1, 3\}$,

$j_5 j_6 =$ permutacija skupa $\{2, 3\}$, $k_1 k_2 k_3 =$ permutacija multiskupa $\{1^2, 3\}$.



Izračunavanje prostora konstanti u $\mathcal{B}_{l_1^2 l_2^2}$.

Pretpostavimo da je $l_1 = 1, l_2 = 2$.

Tada je multiskupu $Q = \{1^2, 2^2\}$ pridružen degenerirani težinski potprostor

$$\begin{aligned} \mathcal{B}_{1^2 2^2} &= \text{span}_{\mathbb{C}} \{e_{j_1 j_2 j_3 j_4} \mid j_1 j_2 j_3 j_4 = \text{permutacija multiskupa } Q = \{1^2, 2^2\}\} \\ &= \text{span}_{\mathbb{C}} \{e_{1122}, e_{1212}, e_{1221}, e_{2112}, e_{2121}, e_{2211}\}. \end{aligned}$$

Primjenom formule (24) dobivamo

$$\partial|_{\mathcal{B}_{1^2 2^2}} (e_{j_1 j_2 j_3 j_4}) = 1 e_{j_1 j_2 j_3 j_4} + q_{j_2 j_1} e_{j_2 j_1 j_3 j_4} + q_{j_3 j_1} q_{j_3 j_2} e_{j_3 j_1 j_2 j_4} + q_{j_4 j_1} q_{j_4 j_2} q_{j_4 j_3} e_{j_4 j_1 j_2 j_3}$$

gdje je $j_1 j_2 j_3 j_4 \in S_4 Q = \{1122, 1212, 1221, 2112, 2121, 2211\}$.

Operatoru $\partial|_{\mathcal{B}_{1^2 2^2}} : \mathcal{B}_{1^2 2^2} \rightarrow \mathcal{B}_{1^2 2^2}$ u monomijalnoj bazi degeneriranog potprostora $\mathcal{B}_{1^2 2^2}$

pridružena je kvadratna matrica $B_{1^2 2^2} (= B_{1122})$ reda $\frac{4!}{2!2!} = 6$ takva da je

$$B_{1^2 2^2} = \begin{matrix} & \begin{matrix} 1122 & 1212 & 1221 & 2112 & 2121 & 2211 \end{matrix} \\ \begin{matrix} 1122 \\ 1212 \\ 1221 \\ 2112 \\ 2121 \\ 2211 \end{matrix} & \begin{bmatrix} 1+q_{11} & q_{11}q_{12} & q_{11}q_{12}^2 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & q_{12}(1+q_{11}) & q_{11}q_{12}^2 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 & q_{12} & q_{12}^2(1+q_{11}) \\ q_{21}^2(1+q_{22}) & q_{21} & 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & q_{22}q_{21}^2 & q_{21}(1+q_{22}) & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & q_{22}q_{21}^2 & q_{22}q_{21} & 1+q_{22} \end{bmatrix} \end{matrix}.$$

Izračunavanjem determinante matrice $B_{1^2 2^2}$ dobivamo

$$\det B_{1^2 2^2} = (1+q_{11})(1+q_{22})(1-\sigma_{12})^2 (1-q_{11}\sigma_{12})(1-q_{22}\sigma_{12})(1+q_{11}q_{22}\sigma_{12}^2)$$

ili

$$\det B_{1^2 2^2} = \prod_{k=1}^2 [k]_{q_{11}}! (1-q_{11}^{2-k}\sigma_{12})^k \prod_{r=0}^2 \left(1 + (-1)^r q_{11}^{\binom{2}{r}} q_{22} \sigma_{12}^r \right).$$

U potprostoru $\mathcal{B}_{1^2 2^2}$ nema konstanti ako $[2]_{q_{11}} \neq 0$, $[2]_{q_{22}} \neq 0$, $\sigma_{12} \neq 1$, $q_{11}\sigma_{12} \neq 1$, $q_{22}\sigma_{12} \neq 1$, $q_{11}q_{22}\sigma_{12}^2 \neq -1$.

Netrivijalne konstante postoje ako i samo ako je

$$[2]_{q_{11}} = 0 \vee [2]_{q_{22}} = 0 \vee \sigma_{12} = 1 \vee q_{11}\sigma_{12} = 1 \vee q_{22}\sigma_{12} = 1 \vee q_{11}q_{22}\sigma_{12}^2 = -1.$$

Napomena:

Ideal $I_{1122} = \langle C_{1122} \rangle$ u $\mathcal{B}_{1^2 2^2}$ moguće je generirati bazičnom konstantom C_{1122} oblika (69) ako je $q_{11}q_{22}\sigma_{12}^2 = -1$. Za sve preostale izbore vrijednosti parametara q_{ij} za koje je $\det B_{1^2 2^2} = 0$ dobiti će se bazične konstante koje će biti linearno zavisne s bazičnom konstantom C_{1122} .

- ♦ Ako je $q_{11}q_{22}\sigma_{12}^2 = -1$, $q_{11}\sigma_{12} \neq 1$, $q_{22}\sigma_{12} \neq 1$, $\sigma_{12} \neq 1$, $[2]_{q_{11}} \neq 0$, $[2]_{q_{22}} \neq 0$, onda je prostor konstanti u $\mathcal{B}_{1^2 2^2}$ jednodimenzionalan.

Pritom se dobiva bazična konstanta, koju ćemo označiti s C_{1122} , a koju je moguće zapisati u obliku

$$C_{1122} = \frac{1-\sigma_{12}}{q_{12}} \tilde{X}_{2211} - \frac{1}{q_{21}^2} \cdot \left(\frac{1+q_{11}}{q_{11}} \right) \cdot \left(\frac{1+q_{22}}{q_{22}} \right) \tilde{X}_{1212} \\ + \left(\frac{1+q_{11}}{q_{11}} \right) \cdot \left(\frac{1-q_{11}\sigma_{12}}{q_{21}} \right) e_1 e_2^2 e_1 + \left(\frac{1+q_{22}}{q_{22}} \right) \cdot \left(\frac{1-q_{22}\sigma_{12}}{q_{21}} \right) e_2 e_1^2 e_2, \quad (69)$$

gdje je $\tilde{X}_{p_1 p_2 p_3 p_4}$ definirano relacijom (52).

- Ako je $q_{11}\sigma_{12} = 1$, $\sigma_{12} \neq 1$, $[2]_{q_{11}} \neq 0$, $[2]_{q_{22}} \neq 0$, onda je bazična konstanta C_{1122} proporcionalna iteriranom komutatoru Y_{2112} i pišemo

$$C_{1122} = \lambda Y_{2112}, \quad (70)$$

$$\lambda \in \mathbb{C} \setminus \{0\}, \text{ gdje je } Y_{2112} = [Y_{211}, e_2]_{q_{21}^2 q_{22}}.$$

Analogno se za $q_{22}\sigma_{12} = 1$, $\sigma_{12} \neq 1$, $[2]_{q_{11}} \neq 0$, $[2]_{q_{22}} \neq 0$ dobiva $C_{1122} = \lambda Y_{1221}$.

- Ako je $\sigma_{12} = 1$, $[2]_{q_{11}} \neq 0$, $[2]_{q_{22}} \neq 0$, onda imamo

$$C_{1122} = \lambda_1 Y_{j_1 j_2} e_1 e_2 + \lambda_2 e_1 Y_{j_1 j_2} e_2 + \lambda_3 e_2 Y_{j_1 j_2} e_1 + \lambda_4 e_2 e_1 Y_{j_1 j_2} + \alpha Y_{j_1 j_2} Y_{j_1 j_2}, \quad (71)$$

gdje je $j_1 j_2 = \text{permutacija skupa } \{1, 2\}$, $\alpha, \lambda_k \in \mathbb{C} \setminus \{0\}$, $1 \leq k \leq 4$.

Specijalno iz (71) proizlazi $C'_{1122} = \alpha_1 Y_{1212} + \alpha_2 Y_{j_1 j_2} Y_{j_1 j_2}$,

$$C''_{1122} = \lambda_1 Y_{j_1 j_2 1} e_2 + \lambda_2 e_2 Y_{j_1 j_2 1} + \alpha Y_{j_1 j_2} Y_{j_1 j_2},$$

$j_1 j_2 = \text{permutacija skupa } \{1, 2\}$

Pritom $Y_{j_1 j_2} Y_{j_1 j_2}$ može biti oblika Y_{12}^2 , $Y_{12} Y_{21}$, $Y_{21} Y_{12}$, Y_{21}^2 .

- Ako je $[2]_{q_{11}} = 0$, $[2]_{q_{22}} \neq 0$, $\sigma_{12} \neq 1$, onda je bazična konstanta proporcionalna iteriranom komutatoru Y_{1122} i pišemo

$$C_{1122} = \lambda Y_{1122}, \quad (72)$$

$$\lambda \in \mathbb{C} \setminus \{0\}, \text{ gdje je } Y_{1122} = \left[[Y_{11}, e_2]_{q_{21}^2}, e_2 \right]_{q_{21}^2 q_{22}}.$$

Analogno se za $[2]_{q_{22}} = 0$, $[2]_{q_{11}} \neq 0$, $\sigma_{12} \neq 1$ dobiva $C_{1122} = \lambda Y_{2211}$, $\lambda \in \mathbb{C} \setminus \{0\}$.

 Izračunavanje prostora konstanti u $\mathcal{B}_{l_1^3 l_2} = \text{span}_{\mathbb{C}} \{e_{l_1 l_1 l_1 l_2}, e_{l_1 l_1 l_2 l_1}, e_{l_1 l_2 l_1 l_1}, e_{l_2 l_1 l_1 l_1}\}$.

Pretpostavimo da je $l_1 = 1$, $l_2 = 2$.

Tada je multiskupu $Q = \{1^3, 2\}$ pridružen degenerirani težinski potprostor $\mathcal{B}_{1^3 2}$.

Primjenom formule (24) dobivamo

$$\partial|_{\mathcal{B}_{1^3 2}}(e_{j_1 j_2 j_3 j_4}) = 1 e_{j_1 j_2 j_3 j_4} + q_{j_2 j_1} e_{j_2 j_1 j_3 j_4} + q_{j_3 j_1} q_{j_3 j_2} e_{j_3 j_1 j_2 j_4} + q_{j_4 j_1} q_{j_4 j_2} q_{j_4 j_3} e_{j_4 j_1 j_2 j_3}$$

gdje je $j_1 j_2 j_3 j_4 \in S_4 Q = \{1112, 1121, 1211, 2111\}$.

Operatoru $\partial|_{\mathcal{B}_{1^3 2}} : \mathcal{B}_{1^3 2} \rightarrow \mathcal{B}_{1^3 2}$ u monomijalnoj bazi potprostora $\mathcal{B}_{1^3 2}$ pridružena je

kvadratna matrica $B_{1^3 2} (= B_{1112})$ reda $\frac{4!}{3!} = 4$ takva da je

$$B_{1^3 2} = \begin{matrix} & \begin{matrix} 1112 & 1121 & 1211 & 2111 \end{matrix} \\ \begin{matrix} 1112 \\ 1121 \\ 1211 \\ 2111 \end{matrix} & \begin{bmatrix} 1+q_{11}+q_{11}^2 & q_{11}^2 q_{12} & 0 & 0 \\ 0 & 1+q_{11} & q_{11} q_{12} (1+q_{11}) & 0 \\ 0 & 0 & 1 & q_{12} (1+q_{11}+q_{11}^2) \\ q_{21}^3 & q_{21}^2 & q_{21} & 1 \end{bmatrix} \end{matrix}.$$

Njena determinanta je

$$\begin{aligned} \det B_{1^3 2} &= (1+q_{11})(1+q_{11}+q_{11}^2)(1-\sigma_{12})(1-q_{11}\sigma_{12})(1-q_{11}^2\sigma_{12}) \\ &= [2]_{q_{11}} [3]_{q_{11}} \prod_{k=0}^2 (1-q_{11}^k \sigma_{12}), \end{aligned}$$

odnosno

$$\det B_{1^3 2} = [3]_{q_{11}} ! \prod_{k=0}^2 (1-q_{11}^k \sigma_{12}).$$

Ako je $[2]_{q_{11}} \neq 0$, $[3]_{q_{11}} \neq 0$, $\sigma_{12} \neq 1$, $q_{11}\sigma_{12} \neq 1$, $q_{11}^2\sigma_{12} \neq 1$, onda u potprostoru $\mathcal{B}_{1^3 2}$ nema konstanti. Netrivijalne konstante postoje ako i samo ako je

$$[2]_{q_{11}} = 0 \vee [3]_{q_{11}} = 0 \vee \sigma_{12} = 1 \vee q_{11}\sigma_{12} = 1 \vee q_{11}^2\sigma_{12} = 1.$$

Ideal $I_{112} = \langle C_{112} \rangle$ u $\mathcal{B}_{\mathbb{F}^2}$ moguće je generirati bazičnom konstantom C_{112} oblika (73) ako je $q_{11}^2 \sigma_{12} = 1$. Za sve preostale izbore vrijednosti parametara q_{ij} za koje je $\det B_{\mathbb{F}^2} = 0$ dobiti će se bazične konstante koje će biti linearno zavisne s bazičnom konstantom C_{112} .

- ♦ Ako je $q_{11}^2 \sigma_{12} = 1$, $q_{11} \sigma_{12} \neq 1$, $\sigma_{12} \neq 1$, $[3]_{q_{11}} \neq 0$, $[2]_{q_{11}} \neq 0$ ili $q_{11}^2 \sigma_{12} = 1$, $q_{11} \sigma_{12} = 1$, $\sigma_{12} \neq 1$, $[3]_{q_{11}} \neq 0$, $[2]_{q_{11}} \neq 0$ ili $q_{11}^2 \sigma_{12} = 1$, $\sigma_{12} = 1$, $[3]_{q_{11}} \neq 0$, $[2]_{q_{11}} \neq 0$, onda se dobiva da je

$$\left\{ -q_{11}^3 q_{12}^3 e_{1112} + q_{11} q_{12}^2 (1 + q_{11} + q_{11}^2) e_{1121} - q_{12} (1 + q_{11} + q_{11}^2) e_{1211} + e_{2111} \right\}$$

baza prostora konstanti u $\mathcal{B}_{\mathbb{F}^2}$, što znači da će bazična konstanta C_{112} biti proporcionalna s iteriranim komutatorom Y_{2111} i pišemo

$$C_{112} = \lambda Y_{2111}, \quad \lambda \in \mathbb{C} \setminus \{0\}, \quad (73)$$

gdje je $Y_{2111} = \left[[Y_{21}, e_1]_{q_{11} q_{12}}, e_1 \right]_{q_{11}^2 q_{12}}$

$$= e_{2111} - q_{12} (1 + q_{11} + q_{11}^2) e_{1211} + q_{11} q_{12}^2 (1 + q_{11} + q_{11}^2) e_{1121} - q_{11}^3 q_{12}^3 e_{1112}.$$

- Ako je $q_{11}^2 \sigma_{12} = 1$, $[3]_{q_{11}} = 0$, $\sigma_{12} \neq 1$, onda je prostor konstanti jednodimenzionalan te je baza prostora konstanti u $\mathcal{B}_{\mathbb{F}^2}$ dana sa $\{e_{1112} - q_{21}^3 e_{2111}\}$, što znači da će bazična konstanta C_{112} biti proporcionalna s jednostavnim komutatorom X^{112} i pišemo

$$C_{112} = \lambda X^{112}, \quad \lambda \in \mathbb{C} \setminus \{0\}. \quad (74)$$

Pritom je $X^{112} = [e_1^3, e_2]_{q_{21}^3} = e_{1112} - q_{21}^3 e_{2111}$.

- Ako je $q_{11}^2 \sigma_{12} = 1$, $[2]_{q_{11}} = 0$, onda se dobiva da je prostor konstanti dvodimenzionalan. U ovom slučaju imamo da se bazična konstanta $C_{112} (= Y_{2111})$ može zapisati kao linearna kombinacija

$$C_{112} = \alpha_1 Y_{11} Y_{j_1 j_2} + \alpha_2 Y_{j_1 j_2} Y_{11}. \quad (75)$$

Tu je $j_1 j_2 = \text{permutacija skupa } \{1, 2\}$.



Izračunavanje prostora konstanti u $\mathcal{B}_{t^4} = \text{span}_{\mathbb{C}} \{e_{lll} \mid e_{lll} = e_{t^4}\}$.

U ovom slučaju imamo da je degeneriran potprostor $\mathcal{B}_{t^4}$ pridružen multiskupu $Q = \{l^4\}$ nad $\mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$.

Imamo $\hat{Q} = S_3 Q = \{lll\} = \{l^4\}$.

Iz formule (24) slijedi da u monomijalnoj bazi potprostora $\mathcal{B}_{t^4}$ operatoru $\partial|_{\mathcal{B}_{t^4}} : \mathcal{B}_{t^4} \rightarrow \mathcal{B}_{t^4}$ je pridružena 1×1 matrica $B_{t^4} = [1 + q_{ll} + q_{ll}^2 + q_{ll}^3]$, što povlači da je

$$\det B_{t^4} = 1 + q_{ll} + q_{ll}^2 + q_{ll}^3. \quad (76)$$

Matrica B_{t^4} je singularna ako i samo ako je $1 + q_{ll} + q_{ll}^2 + q_{ll}^3 = 0$. Tada je bilo koja netrivialna konstanta u $\mathcal{B}_{t^4}$ oblika $C_{lll} = \alpha e_{t^4}$, $\alpha \in \mathbb{C} \setminus \{0\}$, gdje je $e_{t^4} = e_l^4$.

Ako je $1 + q_{ll} + q_{ll}^2 + q_{ll}^3 \neq 0$, onda u $\mathcal{B}_{t^4}$ nema konstanti.

Prostor konstanti u degeneriranom potprostoru $\mathcal{B}_{t^4}$ je jednodimenzionalan te je $C_{lll} = e_{t^4}$ bazična konstanta u $\mathcal{B}_{t^4}$ ako je $[4]_{q_{ll}} = 0$. Pritom je $[4]_{q_{ll}} = 1 + q_{ll} + q_{ll}^2 + q_{ll}^3$.

Primjedba 2.2.4.3

Koristeći primjedbu 2.1.10 imamo da su e_{t^4} i Y_{lll} linearno zavisni, tj. bazična konstanta $C_{lll} (= e_{t^4})$ je proporcionalna iteriranom komutatoru Y_{lll} , gdje je

$$Y_{lll} = (1 - q_{ll})(1 - q_{ll}^2)(1 - q_{ll}^3)e_{t^4}$$

$$\text{ili:} \quad Y_{lll} = (1 - q_{ll})^3 (1 + q_{ll})(1 + q_{ll} + q_{ll}^2)e_{t^4}. \quad (77)$$

Pritom je $q_{ll} \neq 1$, $q_{ll} \neq -1$, $1 + q_{ll} + q_{ll}^2 \neq 0$.

Napomenimo da se pod uvjetom $[4]_{q_{ll}} = 0$ podrazumijeva da je $1 + q_{ll}^2 = 0$, $q_{ll} \neq -1$ (ako se želi dobiti da je Y_{lll} netrivialna konstanta), jer je po definiciji

$$[4]_{q_{ll}} = 1 + q_{ll} + q_{ll}^2 + q_{ll}^3 = (1 + q_{ll})(1 + q_{ll}^2).$$

Primijetimo da se uvrštavanjem $q_{ll} = -1$ u (77) dobiva $Y_{lll} = 0$, što znači da je Y_{lll} , a samim time i C_{lll} trivijalna konstanta.

Resumirajmo gore provedena razmatranja.

 Prostor konstanti u bilo kojem generičkom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3 l_4}$, $l_1 < l_2 < l_3 < l_4$, $l_1, l_2, l_3, l_4 \in \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$ algebre $\mathcal{B}$ je najviše dvodimenzionalan. Ideal $\mathcal{I}_{l_1 l_2 l_3 l_4} = \langle C'_{l_1 l_2 l_3 l_4}, C''_{l_1 l_2 l_3 l_4} \rangle \subset \mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3 l_4}$ je generiran bazičnim konstantama $C'_{l_1 l_2 l_3 l_4}$, $C''_{l_1 l_2 l_3 l_4}$ u $\mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3 l_4}$ ako je $\sigma_{l_1 l_2 l_3 l_4} = 1$.

Razlikujemo sljedeće slučajeve

(1) Ako je $\sigma_{l_1 l_2 l_3 l_4} = 1$, $\sigma_{l_i l_j} \neq 1$, $1 \leq i < j \leq 4$, $\sigma_{l_a l_b l_c} \neq 1$, $1 \leq a < b < c \leq 4$,

onda se bazične konstante $C'_{l_1 l_2 l_3 l_4}$, $C''_{l_1 l_2 l_3 l_4}$ mogu zapisati u obliku

$$\begin{aligned} C'_{l_1 l_2 l_3 l_4} &= q_{l_3 l_1} Z_{l_1 l_2 l_3 l_4} + q_{l_2 l_1} q_{l_1 l_4} q_{l_4 l_1} q_{l_4 l_2} q_{l_4 l_3} Z_{l_1 l_4 l_2 l_3} \\ &\quad + q_{l_4 l_1} q_{l_1 l_3} q_{l_3 l_1} q_{l_3 l_2} q_{l_3 l_4} q_{l_1 l_4} q_{l_4 l_1} q_{l_4 l_2} q_{l_4 l_3} Z_{l_1 l_3 l_4 l_2}, \\ C''_{l_1 l_2 l_3 l_4} &= \frac{q_{l_3 l_1}}{\sigma_{l_1 l_4} \sigma_{l_2 l_4}} Z'_{l_1 l_2 l_3 l_4} + q_{l_2 l_1} q_{l_1 l_4} q_{l_4 l_1} q_{l_4 l_2} q_{l_4 l_3} Z'_{l_1 l_4 l_2 l_3} \\ &\quad + \frac{q_{l_4 l_1} q_{l_1 l_3} q_{l_3 l_1} q_{l_3 l_2} q_{l_3 l_4} q_{l_1 l_4} q_{l_4 l_1} q_{l_4 l_2} q_{l_4 l_3}}{\sigma_{l_1 l_2} \sigma_{l_1 l_4} \sigma_{l_2 l_3} \sigma_{l_2 l_4}} Z'_{l_1 l_3 l_4 l_2}, \end{aligned}$$

pri čemu je

$$\begin{aligned} Z_{p_1 p_2 p_3 p_4} &= (1 - \sigma_{p_1 p_4}) (1 - \sigma_{p_1 p_2 p_4}) (1 - \sigma_{p_1 p_3 p_4}) \left[\frac{1 - \sigma_{p_1 p_3}}{q_{p_3 p_1}} V_{p_1 p_2 p_3, p_4} \right. \\ &\quad \left. + \frac{1 - \sigma_{p_1 p_2}}{q_{p_1 p_2}} V_{p_2 p_3 p_1, p_4} + q_{p_3 p_2} (\sigma_{p_1 p_2} \sigma_{p_1 p_3} - 1) W_{p_3 p_1 p_2, p_4} \right], \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} Z'_{p_1 p_2 p_3 p_4} &= (1 - \sigma_{p_1 p_4}) (1 - \sigma_{p_1 p_2 p_4}) (1 - \sigma_{p_1 p_3 p_4}) \left[\frac{1 - \sigma_{p_1 p_3}}{q_{p_3 p_1}} W_{p_1 p_2 p_3, p_4} \right. \\ &\quad \left. + \frac{1 - \sigma_{p_1 p_2}}{q_{p_1 p_2}} W_{p_2 p_3 p_1, p_4} + \frac{\sigma_{p_1 p_2} \sigma_{p_1 p_3} - 1}{q_{p_2 p_3} \sigma_{p_1 p_2} \sigma_{p_1 p_3}} V_{p_3 p_1 p_2, p_4} \right], \end{aligned}$$

$$V_{p_1 p_2 p_3, p_4} = \widetilde{X}_{p_1 p_2 p_3 p_4} - \prod_{1 \leq j < 4} q_{p_4 p_j} \sigma_{p_1 p_2 p_3} \widetilde{X}_{p_4 p_1 p_2 p_3},$$

$$W_{p_1 p_2 p_3, p_4} = \widetilde{X}_{p_1 p_2 p_3 p_4} - \prod_{1 \leq j < 4} q_{p_4 p_j} \widetilde{X}_{p_4 p_1 p_2 p_3},$$

$$\widetilde{X}_{p_1 p_2 p_3 p_4} = e_{p_1 p_2 p_3 p_4} - \prod_{1 \leq j < k \leq 4} q_{p_k p_j} e_{p_4 p_3 p_2 p_1}.$$

(2) Ako je $\sigma_{l_1 l_2 l_3 l_4} = 1$, $\sigma_{l_i l_j} = 1$, $i, j, k \in \{1, 2, 3, 4\}$, $i \neq j \neq k$, $\sigma_{l_i l_j} \neq 1$, $1 \leq i < j \leq 4$, onda su obe bazične konstante $C'_{l_1 l_2 l_3 l_4}$, $C''_{l_1 l_2 l_3 l_4}$ proporcionalne iteriranom komutatoru $\left[C_{l_i l_j l_k}, e_{l_m} \right]_{q_{l_m l_i} q_{l_m l_j} q_{l_m l_k}}$, $m \in \{1, 2, 3, 4\} \setminus \{i, j, k\}$.

Pritom je $\left[C_{l_i l_j l_k}, e_{l_m} \right]_{q_{l_m l_i} q_{l_m l_j} q_{l_m l_k}} = C_{l_i l_j l_k} e_{l_m} - q_{l_m l_i} q_{l_m l_j} q_{l_m l_k} e_{l_m} C_{l_i l_j l_k}$, gdje je

$$C_{l_i l_j l_k} = \sum_{cyc} \frac{1 - \sigma_{l_i l_j}}{q_{l_i l_j}} \tilde{X}_{l_i l_j l_k} \text{ (ciklička suma), } \tilde{X}_{p_1 p_2 p_3} = e_{p_1 p_2 p_3} + q_{p_2 p_1} q_{p_3 p_1} q_{p_3 p_2} e_{p_3 p_2 p_1}.$$

(3) Ako je $\sigma_{l_1 l_2 l_3 l_4} = 1$, $\sigma_{l_i l_j} = 1$, $i, j \in \{1, 2, 3, 4\}$, $i \neq j$, $\sigma_{l_a l_b} \neq 1$, $a, b \in \{1, 2, 3, 4\}$, $a \neq b$ (a, b nisu istovremeno jednaki i, j), onda su bazične konstante $C'_{l_1 l_2 l_3 l_4}$, $C''_{l_1 l_2 l_3 l_4}$ proporcionalne iteriranim komutatorima $Y_{l_i l_j l_k l_m}$, $Y_{l_j l_i l_m l_k}$, $k, m \in \{1, 2, 3, 4\} \setminus \{i, j\}$, $k \neq m$.

Pritom je $Y_{l_i l_j l_k l_m} = -q_{l_i l_j} Y_{l_j l_i l_m l_k}$, $Y_{l_j l_i l_m l_k} = -q_{l_i l_j} Y_{l_i l_j l_m l_k}$, jer je $\sigma_{l_i l_j} = 1$.

(4) Ako je $\sigma_{l_1 l_2 l_3 l_4} \neq 1$, $\sigma_{l_i l_j} \neq 1$, $1 \leq i < j \leq 4$, $\sigma_{l_a l_b l_c} \neq 1$, $1 \leq a < b < c \leq 4$, onda u generičkom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3 l_4}$ nema konstanti.

 Prostor konstanti u bilo kojem degeneriranom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_{l_1^2 l_2 l_3}$,

$l_1 \neq l_2 < l_3$, $l_1, l_2, l_3 \in \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$ algebre $\mathcal{B}$ je jednodimenzionalan.

Ideal $\mathcal{I}_{l_1 l_2 l_3} = \langle C_{l_1 l_2 l_3} \rangle \subset \mathcal{B}_{l_1^2 l_2 l_3}$ biti će generiran bazičnom konstantom $C_{l_1 l_2 l_3}$ ako je $q_{l_1}^2 \sigma_{l_1 l_2}^2 \sigma_{l_1 l_3}^2 \sigma_{l_2 l_3} = 1$, $l_1 \neq l_2 < l_3$.

Razlikujemo sljedeće slučajeve

(1) Ako je $q_{l_1}^2 \sigma_{l_1 l_2}^2 \sigma_{l_1 l_3}^2 \sigma_{l_2 l_3} = 1$, $\sigma_{l_1 l_2} \neq 1$, $q_{l_1} \sigma_{l_1 l_j} \neq 1$, $j = 2, 3$, $\sigma_{l_i l_j} \neq 1$, $1 \leq i < j \leq 3$,

$[2]_{q_{l_1}} \neq 0$, onda se bazična konstanta $C_{l_1 l_2 l_3}$ može zapisati u obliku

$$\begin{aligned} C_{l_1 l_2 l_3} = & \frac{1 - q_{l_1} \sigma_{l_1 l_3}}{q_{l_3 l_1}} \cdot \frac{1 - \sigma_{l_1 l_3}}{q_{l_3 l_1}} \tilde{X}_{l_1 l_2 l_3} + \frac{1 - q_{l_1} \sigma_{l_1 l_2}}{q_{l_1 l_2}} \cdot \frac{1 - \sigma_{l_1 l_2}}{q_{l_1 l_2}} \tilde{X}_{l_2 l_3 l_1} \\ & + \frac{1 - q_{l_1} \sigma_{l_1 l_2} \sigma_{l_1 l_3}}{q_{l_1 l_2} q_{l_3 l_1}} \cdot \frac{1 - q_{l_1}^2 \sigma_{l_1 l_2} \sigma_{l_1 l_3}}{q_{l_1} q_{l_1 l_2} q_{l_3 l_1}} \tilde{X}_{l_2 l_3 l_1} + \frac{1 + q_{l_1}}{q_{l_1 l_2}} \cdot \frac{1 - q_{l_1} \sigma_{l_1 l_3}}{q_{l_3 l_1}} \cdot \frac{1 - q_{l_1} \sigma_{l_1 l_2}}{q_{l_1 l_2}} \tilde{X}_{l_2 l_3 l_1} \\ & - \frac{1 + q_{l_1}}{q_{l_1 l_2}} \cdot \frac{1 - q_{l_1} \sigma_{l_1 l_3}}{q_{l_3 l_1}} \cdot \frac{1 - q_{l_1} \sigma_{l_1 l_2} \sigma_{l_1 l_3}}{q_{l_1 l_2} q_{l_3 l_1}} \tilde{X}_{l_2 l_3 l_1} - \frac{1 + q_{l_1}}{q_{l_1 l_2}} \cdot \frac{1 - q_{l_1} \sigma_{l_1 l_2}}{q_{l_1 l_2}} \cdot \frac{1 - q_{l_1} \sigma_{l_1 l_3}}{q_{l_1 l_2} q_{l_3 l_1}} \tilde{X}_{l_2 l_3 l_1} \end{aligned}$$

$\widetilde{X}_{P_1P_2P_3P_4}$ je definiran relacijom (52).

(2) Ako je $q_{l_1l_1}^2 \sigma_{l_1l_2}^2 \sigma_{l_1l_3}^2 \sigma_{l_2l_3} = 1$, $\sigma_{l_1l_2l_3} = 1$, $q_{l_1l_1} \sigma_{l_1l_j} \neq 1$, $j=2,3$, $\sigma_{l_1l_j} \neq 1$, $1 \leq i < j \leq 3$, $[2]_{q_{l_1l_1}} \neq 0$, onda je

$$C_{l_1l_1l_2l_3} = \lambda [C_{l_1l_2l_3}, e_{l_1}]_{q_{l_1l_1} q_{l_1l_2} q_{l_1l_3}}, \lambda \in \mathbb{C} \setminus \{0\}.$$

(3) Ako je $q_{l_1l_1}^2 \sigma_{l_1l_2}^2 \sigma_{l_1l_3}^2 \sigma_{l_2l_3} = 1$, $\sigma_{l_1l_2l_3} \neq 1$, $q_{l_1l_1} \sigma_{l_1l_j} = 1$, $j \in \{2,3\}$, $q_{l_1l_1} \sigma_{l_1l_m} \neq 1$, $m \in \{2,3\} \setminus \{j\}$, $\sigma_{l_1l_j} \neq 1$, $1 \leq i < j \leq 3$, $[2]_{q_{l_1l_1}} \neq 0$, onda je

$$C_{l_1l_1l_2l_3} = \lambda Y_{l_1l_1l_1l_m}, \lambda \in \mathbb{C} \setminus \{0\}.$$

(4) Ako je $q_{l_1l_1}^2 \sigma_{l_1l_2}^2 \sigma_{l_1l_3}^2 \sigma_{l_2l_3} = 1$, $\sigma_{l_1l_2l_3} \neq 1$, $q_{l_1l_1} \sigma_{l_1l_j} \neq 1$, $j=2,3$, $\sigma_{l_1l_j} = 1$, $j \in \{2,3\}$, $\sigma_{l_1l_m} \neq 1$, $m \in \{2,3\} \setminus \{j\}$, $\sigma_{l_2l_3} \neq 1$, $[2]_{q_{l_1l_1}} \neq 0$, onda je

$$C_{l_1l_1l_2l_3} = \alpha_1 Y_{l_1l_1l_1l_m} + \alpha_2 Y_{l_1l_1l_m l_1}, \alpha_1, \alpha_2 \in \mathbb{C} \setminus \{0\}.$$

Pritom je $Y_{l_1l_1l_1l_m} = -q_{l_1l_1} Y_{l_1l_1l_m l_1}$, $Y_{l_1l_1l_m l_1} = -q_{l_1l_1} Y_{l_1l_1l_1l_m}$.

(5) Ako je $q_{l_1l_1}^2 \sigma_{l_1l_2}^2 \sigma_{l_1l_3}^2 \sigma_{l_2l_3} = 1$, $\sigma_{l_1l_2l_3} \neq 1$, $q_{l_1l_1} \sigma_{l_1l_j} \neq 1$, $j=2,3$, $\sigma_{l_1l_j} \neq 1$, $j \in \{2,3\}$, $\sigma_{l_2l_3} = 1$, $[2]_{q_{l_1l_1}} \neq 0$, onda je $C_{l_1l_1l_2l_3} = \alpha Y_{l_2l_3l_1l_1}$, $\alpha \in \mathbb{C} \setminus \{0\}$.

Pritom je $Y_{l_2l_3l_1l_1} = -q_{l_2l_3} Y_{l_2l_3l_1l_1}$.

(6) Ako je $q_{l_1l_1}^2 \sigma_{l_1l_2}^2 \sigma_{l_1l_3}^2 \sigma_{l_2l_3} = 1$, $\sigma_{l_1l_2l_3} = 1$, $q_{l_1l_1} \sigma_{l_1l_j} \neq 1$, $j=2,3$, $\sigma_{l_1l_j} \neq 1$, $1 \leq i < j \leq 3$, $[2]_{q_{l_1l_1}} = 0$, onda je $C_{l_1l_1l_2l_3} = \alpha_1 Y_{l_1l_1l_2l_3} + \alpha_2 Y_{l_1l_1l_3l_2}$, $\alpha_1, \alpha_2 \in \mathbb{C} \setminus \{0\}$.

(7) Ako je $q_{l_1l_1}^2 \sigma_{l_1l_2}^2 \sigma_{l_1l_3}^2 \sigma_{l_2l_3} \neq 1$, $\sigma_{l_1l_2l_3} \neq 1$, $q_{l_1l_1} \sigma_{l_1l_j} \neq 1$, $j=2,3$, $\sigma_{l_1l_j} \neq 1$, $1 \leq i < j \leq 3$, $[2]_{q_{l_1l_1}} \neq 0$, onda u $\mathcal{B}_{l_1^2 l_2 l_3}$ nema konstanti.

 Prostor konstanti u bilo kojem degeneriranom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_{l_1^2 l_2^2}$,

$l_1 < l_2$, $l_1, l_2 \in \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$ algebre $\mathcal{B}$ je jednodimenzionalan.

Ideal $I_{l_1l_1l_2l_2} = \langle C_{l_1l_1l_2l_2} \rangle \subset \mathcal{B}_{l_1^2 l_2^2}$ biti će generiran bazičnom konstantom $C_{l_1l_1l_2l_2}$ ako je

$$q_{l_1l_1} q_{l_2l_2} \sigma_{l_1l_2}^2 = -1, l_1 < l_2.$$

Razlikujemo slučajeve

(1) Ako je $q_{l_1 l_2} \sigma_{l_1 l_2}^2 = -1$, $q_{l_1 l_j} \sigma_{l_1 l_2} \neq 1$, $j=1,2$, $\sigma_{l_1 l_2} \neq 1$, $[2]_{q_{l_1 l_j}} \neq 0$, $j=1,2$, onda se bazična konstanta $C_{l_1 l_1 l_2 l_2}$ može zapisati u obliku

$$C_{l_1 l_1 l_2 l_2} = \frac{1 - \sigma_{l_1 l_2}}{q_{l_1 l_2}} \tilde{X}_{l_2 l_2 l_1 l_1} - \frac{1}{q_{l_2 l_1}^2} \cdot \frac{1 + q_{l_1 l_1}}{q_{l_1 l_1}} \cdot \frac{1 + q_{l_2 l_2}}{q_{l_2 l_2}} \tilde{X}_{l_1 l_2 l_1 l_2} \\ + \frac{1 + q_{l_1 l_1}}{q_{l_1 l_1}} \cdot \frac{1 - q_{l_1 l_1} \sigma_{l_1 l_2}}{q_{l_2 l_1}} e_{l_1 l_2 l_2 l_1} + \frac{1 + q_{l_2 l_2}}{q_{l_2 l_2}} \cdot \frac{1 - q_{l_2 l_2} \sigma_{l_1 l_2}}{q_{l_2 l_1}} e_{l_2 l_1 l_1 l_2},$$

gdje je $\tilde{X}_{p_1 p_2 p_3 p_4}$ definirano relacijom (52).

(2) Ako je $q_{l_1 l_2} \sigma_{l_1 l_2}^2 = -1$, $q_{l_1 l_j} \sigma_{l_1 l_2} = 1$, $j \in \{1,2\}$, $q_{l_k l_k} \sigma_{l_1 l_2} \neq 1$, $k \in \{1,2\} \setminus \{j\}$, $\sigma_{l_1 l_2} \neq 1$, $[2]_{q_{l_1 l_j}} \neq 0$, $j=1,2$, onda je $C_{l_1 l_1 l_2 l_2} = \lambda Y_{l_k l_j l_j l_k}$, $\lambda \in \mathbb{C} \setminus \{0\}$.

(3) Ako je $q_{l_1 l_2} \sigma_{l_1 l_2}^2 = -1$, $q_{l_1 l_j} \sigma_{l_1 l_2} \neq 1$, $j=1,2$, $\sigma_{l_1 l_2} = 1$, $[2]_{q_{l_1 l_j}} \neq 0$, $j=1,2$, onda je $C_{l_1 l_1 l_2 l_2} = \lambda_1 Y_{j_1 j_2} e_{l_1 l_2} + \lambda_2 e_{l_1} Y_{j_1 j_2} e_{l_2} + \lambda_3 e_{l_2} Y_{j_1 j_2} e_{l_1} + \lambda_4 e_{l_2 l_1} Y_{j_1 j_2} + \alpha Y_{j_1 j_2} Y_{j_1 j_2}$,

gdje je $j_1 j_2 =$ permutacija skupa $\{l_1, l_2\}$, $\alpha, \lambda_k \in \mathbb{C} \setminus \{0\}$, $1 \leq k \leq 4$.

(4) Ako je $q_{l_1 l_2} \sigma_{l_1 l_2}^2 = -1$, $q_{l_1 l_j} \sigma_{l_1 l_2} \neq 1$, $j=1,2$, $\sigma_{l_1 l_2} \neq 1$, $[2]_{q_{l_1 l_j}} = 0$, $j \in \{1,2\}$, $[2]_{q_{l_k l_k}} \neq 0$, $k \in \{1,2\} \setminus \{j\}$, onda je $C_{l_1 l_1 l_2 l_2} = \lambda Y_{l_j l_j l_k l_k}$, $\lambda \in \mathbb{C} \setminus \{0\}$.

(5) Ako je $q_{l_1 l_2} \sigma_{l_1 l_2}^2 \neq -1$, $q_{l_1 l_j} \sigma_{l_1 l_2} \neq 1$, $j=1,2$, $\sigma_{l_1 l_2} \neq 1$, $[2]_{q_{l_1 l_j}} \neq 0$, $j=1,2$, onda u $\mathcal{B}_{l_1^2 l_2^2}$ nema konstanti.

 Prostor konstanti u bilo kojem degeneriranom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_{l_1^2 l_2^2}$,

$l_1 \neq l_2$, $l_1, l_2 \in \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$ algebre $\mathcal{B}$ je jednodimenzionalan.

Ideal $I_{l_1 l_1 l_2 l_2} = \langle C_{l_1 l_1 l_2 l_2} \rangle \subset \mathcal{B}_{l_1^2 l_2^2}$ biti će generiran bazičnom konstantom $C_{l_1 l_1 l_2 l_2}$ ako je

$$q_{l_1 l_1}^2 \sigma_{l_1 l_2} = 1, \quad l_1 \neq l_2.$$

Razlikujemo slučajeve

(1) Ako je $q_{l_1 l_1}^2 \sigma_{l_1 l_2} = 1$, $q_{l_1 l_1} \sigma_{l_1 l_2} \neq 1$, $\sigma_{l_1 l_2} \neq 1$, $[k]_{q_{l_1 l_1}} \neq 0$, $k = 2, 3$, onda je

$$C_{l_1 l_1 l_2} = \lambda Y_{l_2 l_1 l_1}, \quad \lambda \in \mathbb{C} \setminus \{0\}.$$

Pritom se (85) također dobiva i za $q_{l_1 l_1}^2 \sigma_{l_1 l_2} = 1$, $q_{l_1 l_1} \sigma_{l_1 l_2} = 1$, $\sigma_{l_1 l_2} \neq 1$, $[k]_{q_{l_1 l_1}} \neq 0$,

$k = 2, 3$, ali i za $q_{l_1 l_1}^2 \sigma_{l_1 l_2} = 1$, $q_{l_1 l_1} \sigma_{l_1 l_2} \neq 1$, $\sigma_{l_1 l_2} = 1$, $[k]_{q_{l_1 l_1}} \neq 0$, $k = 2, 3$.

(2) Ako je $q_{l_1 l_1}^2 \sigma_{l_1 l_2} = 1$, $q_{l_1 l_1} \sigma_{l_1 l_2} \neq 1$, $\sigma_{l_1 l_2} \neq 1$, $[3]_{q_{l_1 l_1}} = 0$, $[2]_{q_{l_1 l_1}} \neq 0$, onda je

$$C_{l_1 l_1 l_2} = \lambda Y_{l_1 l_1 l_2}, \quad \lambda \in \mathbb{C} \setminus \{0\}.$$

(3) Ako je $q_{l_1 l_1}^2 \sigma_{l_1 l_2} = 1$, $[2]_{q_{l_1 l_1}} = 0$, (tj. $[3]_{q_{l_1 l_1}} \neq 0$), onda je

$$C_{l_1 l_1 l_2} = \alpha_1 Y_{l_1 l_1} Y_{j_1 j_2} + \alpha_2 Y_{j_1 j_2} Y_{l_1 l_1},$$

$\alpha_1, \alpha_2 \in \mathbb{C} \setminus \{0\}$, gdje je $j_1 j_2$ = permutacija skupa $\{l_1, l_2\}$.

Pritom iz $q_{l_1 l_1}^2 \sigma_{l_1 l_2} = 1$, $[2]_{q_{l_1 l_1}} = 0$ proizlazi $\sigma_{l_1 l_2} = 1$.

(4) Ako je $q_{l_1 l_1}^2 \sigma_{l_1 l_2} \neq 1$, $q_{l_1 l_1} \sigma_{l_1 l_2} \neq 1$, $\sigma_{l_1 l_2} \neq 1$, $[k]_{q_{l_1 l_1}} \neq 0$, $k = 2, 3$, onda u $\mathcal{B}_{l_1 l_2}$ nema konstanti.

 Prostor konstanti u bilo kojem degeneriranom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_{l^4}$, $l \in \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$ algebre $\mathcal{B}$ je jednodimenzijski. Ideal $I_{l^{lll}} = \langle C_{l^{lll}} \rangle \subset \mathcal{B}_{l^4}$ biti će generiran bazičnom konstantom $C_{l^{lll}} = \alpha e_{l^4}$ ako je $[4]_{q_{ll}} = 0$.

Pritom je $[4]_{q_{ll}} = 1 + q_{ll} + q_{ll}^2 + q_{ll}^3$. Ako je $[4]_{q_{ll}} \neq 0$, onda u $\mathcal{B}_{l^4}$ nema konstanti.

Primjedba 2.2.4.4

Koristeći činjenicu da se bazična konstanta u bilo kojem degeneriranom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_Q \subset \mathcal{B}(4)$ (Q je multiskup koji nije skup) može konstruirati iz bazične konstante nekog generičkog težinskog potprostora $\mathcal{B}_Q \subset \mathcal{B}(3)$ (Q je skup) određenom specijalizacijom koja je inducirana poistovjećivanjem nekih elemenata u skupu Q zaključujemo da će konstante u potprostoru $\mathcal{B}(4)$ generirati ideal $I_4 = \langle C_{l_1 l_2 l_3 l_4} \rangle$ ako je $\sigma_{l_1 l_2 l_3 l_4} = 1$, $l_1 \leq l_2 \leq l_3 \leq l_4$, $l_1, l_2, l_3, l_4 \in \mathcal{N}$.

Pritom je dimenzija prostora konstanti u $\mathcal{B}(4)$ manja ili jednaka $2 \cdot \binom{N+3}{4}$.

3. Zakrenuta grupovna algebra $\mathcal{A}_n$

U ovom poglavlju provesti ćemo razmatranja analogno kao i u [MS1] time da će se koristiti notacije zakrenute grupovne algebre (twisted group algebra).

Neka je $R_n := \mathbb{C}[X_{km} \mid 1 \leq k, m \leq n]$ prsten polinoma u n^2 komutirajućih varijabli X_{km} , a S_n simetrična grupa skupa $\{1, 2, \dots, n\}$. Elementi skupa S_n su bijekcije n -članog skupa $\{1, 2, \dots, n\}$, a množenje je kompozicija.

Neka je $X := \{X_{km} \mid 1 \leq k, m \leq n\}$. Pogledajmo najprije prirodno djelovanje $S_n \times X \rightarrow X$ simetrične grupe S_n na skupu X definirano sa

$$g \cdot X_{km} := X_{g(k)g(m)}, \quad (1)$$

$g \in S_n$. Tada to djelovanje inducira djelovanje $S_n \times R_n \rightarrow R_n$ simetrične grupe S_n na prstenu polinoma $R_n = \mathbb{C}[X_{km} \mid 1 \leq k, m \leq n]$ takvo da je:

$$g \cdot p(\dots, X_{km}, \dots) = p(\dots, X_{g(k)g(m)}, \dots), \quad (2)$$

$g \in S_n$. Primijetimo, (obična) grupovna algebra simetrične grupe S_n , jednaka $\mathbb{C}[S_n] = \left\{ \sum_{\sigma \in S_n} c_\sigma \sigma \mid c_\sigma \in \mathbb{C} \right\}$, je slobodni vektorski prostor generiran skupom S_n na kojemu je množenje vektora baze dano s množenjem u grupi S_n i pišemo:

$$\left(\sum_{\sigma \in S_n} c'_\sigma \sigma \right) \cdot \left(\sum_{\tau \in S_n} c''_\tau \tau \right) = \sum_{\sigma, \tau \in S_n} c'_\sigma c''_\tau \sigma \circ \tau.$$

Definirajmo sada općenitiju grupovnu algebru simetrične grupe S_n s koeficijentima u prstenu polinoma R_n , pri čemu se koristi gore spomenuto djelovanje S_n na R_n . Tako definirana općenitija grupovna algebra naziva se zakrenuta grupovna algebra simetrične grupe S_n s koeficijentima u prstenu polinoma R_n i označava se sa

$$\mathcal{A}_n := R_n \rtimes \mathbb{C}[S_n]. \quad (3)$$

U zakrenutoj grupovnoj algebri $\mathcal{A}_n = \left\{ \sum_{g_i \in S_n} p_i g_i \mid p_i \in R_n \right\}$ je množenje definirano sa

$$(p_1 g_1) \cdot (p_2 g_2) := (p_1 \cdot g_1 \cdot p_2) g_1 g_2, \quad (4)$$

gdje je $g_1 \cdot p_2$ definirano pravilom (2), a $g_1 g_2$ je produkt od g_1 sa g_2 u S_n .

Neka je $g \in S_n$ bilo koja permutacija iz skupa S_n .

Uvodimo oznaku

$$I(g) = \{(a, b) \mid 1 \leq a < b \leq n, g(a) > g(b)\}$$

za skup inverzija permutacije $g \in S_n$.

Definicija 3.1

Bilo kojoj permutaciji $g \in S_n$ pridružimo monom $X_g \in R_n$ u prstenu polinoma

$R_n = \mathbb{C}[X_{km} \mid 1 \leq k, m \leq n]$ definiran sa

$$\begin{aligned} X_g &:= \prod_{a < b, g^{-1}(a) > g^{-1}(b)} X_{ab} \\ &= \prod_{(a,b) \in I(g^{-1})} X_{ab}. \end{aligned} \quad (5)$$

Definicija 3.2

Bilo kojem nepraznom skupu $A \subseteq \{1, 2, \dots, n\}$ pridružimo monom $X_A \in R_n$ definiran sa

$$\begin{aligned} X_A &:= \prod_{(a,b) \in A \times A, a \neq b} X_{ab} = \prod_{(a,b) \in A \times A, a < b} X_{ab} \cdot X_{ba} \\ &= \prod_{(a,b) \in A \times A, a < b} X_{\{a,b\}}. \end{aligned} \quad (6)$$

Uočimo da je $X_{\{a,b\}} = X_{ab} \cdot X_{ba}$ (slučaj za $A = \{a, b\}$).

Definicija 3.3

Bilo kojoj permutaciji $g \in S_n$ pridružimo element $\tilde{g}$ u zakrenutoj grupovnoj algebri $\mathcal{A}_n$ definiran sa

$$\tilde{g} := X_g g. \quad (7)$$

Uočimo da koeficijent X_g kodira sve inverzije od g^{-1} , a samim time i od g .

Napomena:

U nastavku će se često koristiti elementi iz zakrenute grupovne algebre $\mathcal{A}_n$, definirani sa 3.3.

Propozicija 3.4 (Multiparametarski identitet)

Neka su $g_1, g_2 \in S_n$ bilo koje dvije permutacije iz skupa S_n .

Tada za odgovarajuće elemente $\widetilde{g}_1, \widetilde{g}_2 \in \mathcal{A}_n$ algebre $\mathcal{A}_n$ vrijedi

$$\widetilde{g}_1 \cdot \widetilde{g}_2 = X(g_1, g_2) \cdot \widetilde{g_1 \circ g_2} \quad (8)$$

pri čemu je

$$X(g_1, g_2) = \prod_{(a,b) \in I(g_1^{-1}) - I(g_2^{-1}g_1^{-1})} X_{\{a,b\}} = \prod_{(a,b) \in I(g_1) \cap I(g_2^{-1})} X_{\{g_1(a), g_1(b)\}}, \quad (9)$$

gdje je $X_{\{a,b\}} = X_{ab} \cdot X_{ba}$.

Dokaz:

Za $g_1, g_2 \in S_n$ imamo

$$\begin{aligned} \widetilde{g}_1 &= X_{g_1} g_1 = \left(\prod_{(a,b) \in I(g_1^{-1})} X_{ab} \right) g_1, \\ \widetilde{g}_2 &= X_{g_2} g_2 = \left(\prod_{(a',b') \in I(g_2^{-1})} X_{a'b'} \right) g_2, \end{aligned}$$

stoga je

$$\begin{aligned} \widetilde{g}_1 \cdot \widetilde{g}_2 &= (X_{g_1} g_1) \cdot (X_{g_2} g_2) \\ &= (X_{g_1} \cdot g_1 \cdot X_{g_2}) g_1 \circ g_2 \\ &= \left(X_{g_1} \cdot g_1 \cdot \prod_{(a',b') \in I(g_2^{-1})} X_{a'b'} \right) g_1 \circ g_2 \\ &= \left(X_{g_1} \cdot g_1 \cdot \prod_{a' < b', g_2^{-1}(a') > g_2^{-1}(b')} X_{a'b'} \right) g_1 \circ g_2 \\ &= \left(X_{g_1} \cdot \prod_{a' < b', g_2^{-1}(a') > g_2^{-1}(b')} X_{g_1(a') g_1(b')} \right) g_1 \circ g_2. \end{aligned}$$

Označimo

$$a = g_1(a'), \quad b = g_1(b'),$$

tada je

$$a' = g_1^{-1}(a), \quad b' = g_1^{-1}(b),$$

na osnovu čega dobivamo

$$\begin{aligned}
&= \left(X_{g_1} \cdot \prod_{g_1^{-1}(a) < g_1^{-1}(b), g_2^{-1}(g_1^{-1}(a)) > g_2^{-1}(g_1^{-1}(b))} X_{ab} \right) g_1 \circ g_2 \\
&= \left(\prod_{(a,b) \in I(g_1^{-1})} X_{ab} \cdot \prod_{(g_1^{-1}(a), g_1^{-1}(b)) \in I(g_2^{-1})} X_{ab} \right) g_1 \circ g_2 \\
&= \left(\prod_{(a,b) \in I(g_1^{-1})} X_{ab} \cdot \prod_{(a,b) \in I(g_2^{-1}g_1^{-1}) - I(g_1^{-1})} X_{ab} \cdot \prod_{(b,a) \in I(g_1^{-1}) - I(g_2^{-1}g_1^{-1})} X_{ab} \right) g_1 \circ g_2 \\
&\stackrel{(10)}{=} \left(\prod_{(a,b) \in I(g_1^{-1})} X_{ab} \cdot \left(\prod_{(a,b) \in I(g_1^{-1}) \cap I(g_2^{-1}g_1^{-1})} X_{ab}^{-1} \cdot \prod_{(a,b) \in I(g_2^{-1}g_1^{-1})} X_{ab} \right) \cdot \prod_{(b,a) \in I(g_1^{-1}) - I(g_2^{-1}g_1^{-1})} X_{ab} \right) g_1 \circ g_2 \\
&= \left(\left(\prod_{(a,b) \in I(g_1^{-1})} X_{ab} \cdot \prod_{(a,b) \in I(g_1^{-1}) \cap I(g_2^{-1}g_1^{-1})} X_{ab}^{-1} \right) \cdot \prod_{(b,a) \in I(g_1^{-1}) - I(g_2^{-1}g_1^{-1})} X_{ab} \cdot \prod_{(a,b) \in I(g_2^{-1}g_1^{-1})} X_{ab} \right) g_1 \circ g_2 \\
&\stackrel{(11)}{=} \left(\prod_{(a,b) \in I(g_1^{-1}) - I(g_2^{-1}g_1^{-1})} X_{ab} \cdot \prod_{(b,a) \in I(g_1^{-1}) - I(g_2^{-1}g_1^{-1})} X_{ab} \cdot \prod_{(a,b) \in I(g_2^{-1}g_1^{-1})} X_{ab} \right) g_1 \circ g_2 \\
&= \left(\prod_{(a,b) \in I(g_1^{-1}) - I(g_2^{-1}g_1^{-1})} X_{ab} X_{ba} \cdot \prod_{(a,b) \in I(g_2^{-1}g_1^{-1})} X_{ab} \right) g_1 \circ g_2 \\
&= \prod_{(a,b) \in I(g_1^{-1}) - I(g_2^{-1}g_1^{-1})} X_{\{a,b\}} \cdot \left(\prod_{(a,b) \in I(g_2^{-1}g_1^{-1})} X_{ab} \right) g_1 \circ g_2 \\
&= X(g_1, g_2) \cdot \widetilde{g_1 \circ g_2} .
\end{aligned}$$

U gornjem izvodu korišćene su sljedeće relacije

$$\prod_{(a,b) \in I(g_2^{-1}g_1^{-1}) - I(g_1^{-1})} X_{ab} = \prod_{(a,b) \in I(g_1^{-1}) \cap I(g_2^{-1}g_1^{-1})} X_{ab}^{-1} \cdot \prod_{(a,b) \in I(g_2^{-1}g_1^{-1})} X_{ab} , \quad (10)$$

$$\prod_{(a,b) \in I(g_1^{-1})} X_{ab} \cdot \prod_{(a,b) \in I(g_1^{-1}) \cap I(g_2^{-1}g_1^{-1})} X_{ab}^{-1} = \prod_{(a,b) \in I(g_1^{-1}) - I(g_2^{-1}g_1^{-1})} X_{ab} . \quad (11)$$

Pritom relacija (10) proizlazi iz

$$\prod_{(a,b) \in I(g_2^{-1}g_1^{-1})} X_{ab} := \prod_{(a,b) \in I(g_1^{-1}) \cap I(g_2^{-1}g_1^{-1})} X_{ab} \cdot \prod_{(a,b) \in I(g_2^{-1}g_1^{-1}) - I(g_1^{-1})} X_{ab} ,$$

a relacija (11) iz

$$\prod_{(a,b) \in I(g_1^{-1})} X_{ab} := \prod_{(a,b) \in I(g_1^{-1}) - I(g_2^{-1}g_1^{-1})} X_{ab} \cdot \prod_{(a,b) \in I(g_1^{-1}) \cap I(g_2^{-1}g_1^{-1})} X_{ab} .$$

Napomena:

U nastavku ćemo kompoziciju permutacija $g_1 \circ g_2$ označavati sa $g_1 g_2$.

Primjedba 3.5

Faktor $X(g_1, g_2)$ vodi brigu o smanjivanju broja inverzija kod množenja permutacija g_1 sa g_2 .

Ako su skupovi inverzija $I(g_1)$ i $I(g_2)$ tzv. relativno prosti, tj. ako je

$$\text{Card}(I(g_1 g_2)) = \text{Card}(I(g_1)) + \text{Card}(I(g_2)),$$

onda je $X(g_1, g_2) = 1$ pa iz formule (8) dobivamo $\widetilde{g_1} \cdot \widetilde{g_2} = \widetilde{g_1 g_2}$.

Primjeri 3.6

(1) Uzmimo $g_1 = 132 \in S_3$, $g_2 = 231 \in S_3$.

Tada je $g_1^{-1} = 132$, $g_2^{-1} = 312$.

Imamo $I(g_1^{-1}) = \{(2, 3)\}$, $I(g_2^{-1}) = \{(1, 2), (1, 3)\}$,

odnosno $I(g_1) = \{(2, 3)\}$, $I(g_2) = \{(1, 3), (2, 3)\}$,

U algebri $\mathcal{A}_3$ za elemente

$$\widetilde{g_1} = \prod_{(a,b) \in I(g_1^{-1})} X_{ab} g_1 = X_{23} g_1,$$

$$\widetilde{g_2} = \prod_{(a,b) \in I(g_2^{-1})} X_{ab} g_2 = X_{12} X_{13} g_2,$$

koristeći propoziciju 3.4. dobivamo $\widetilde{g_1} \cdot \widetilde{g_2} = X(g_1, g_2) \widetilde{g_1 g_2}$, odnosno $\widetilde{g_1} \cdot \widetilde{g_2} = \widetilde{g_1 g_2}$,

jer je primjenom formule (9)

$$X(g_1, g_2) = \prod_{(a,b) \in I(g_1) \cap I(g_2^{-1})} X_{\{g_1(a), g_1(b)\}} = \prod_{(a,b) \in \emptyset} X_{\{g_1(a), g_1(b)\}} = 1,$$

što povlači da su skupovi inverzija $I(g_1)$ i $I(g_2)$ relativno prosti.

S druge strane iz

$$g_1 g_2 = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 1 & 3 & 2 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 2 & 3 & 1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 3 & 2 & 1 \end{pmatrix}$$

proizlazi $I(g_1 g_2) = \{(1, 2), (1, 3), (2, 3)\}$, tj. $\text{Card}(I(g_1 g_2)) = 3$.

Uzimajući u obzir da je $\text{Card}(I(g_1)) = 1$, $\text{Card}(I(g_2)) = 2$, dobivamo da je

$$\text{Card}(I(g_1 g_2)) = \text{Card}(I(g_1)) + \text{Card}(I(g_2)),$$

na osnovu čega možemo zaključiti da je $X(g_1, g_2) = 1$.

Izračunajmo sada $\widetilde{g_1} \cdot \widetilde{g_2}$.

Koristeći definiciju množenja u zakrenutoj grupovnoj algebri dobivamo:

$$\begin{aligned} \widetilde{g_1} \cdot \widetilde{g_2} &= (X_{23} g_1)(X_{12} X_{13} g_2) = X_{23} X_{g_1(1)g_1(2)} X_{g_1(1)g_1(3)} g_1 g_2 = X_{23} X_{13} X_{12} g_1 g_2 \\ &= X_{12} X_{13} X_{23} g_1 g_2 = \widetilde{g_1 g_2}. \end{aligned}$$

Uočimo da je $(g_1 g_2)^{-1} = g_1 g_2$, tj. $I((g_1 g_2)^{-1}) = I(g_1 g_2) = \{(1, 2), (1, 3), (2, 3)\}$ te da je

$$\widetilde{g_1 g_2} = \prod_{(a,b) \in I((g_1 g_2)^{-1})} X_{ab} g_1 g_2 = X_{12} X_{13} X_{23} g_1 g_2.$$

(2) Uzmimo sada $g_1 = 132 \in S_3$, $g_2 = 312 \in S_3$.

Tada je $g_1^{-1} = 132$, $g_2^{-1} = 231$.

Imamo $I(g_1^{-1}) = \{(2, 3)\}$, $I(g_2^{-1}) = \{(1, 3), (2, 3)\}$

$$I(g_1) = \{(2, 3)\}, \quad I(g_2) = \{(1, 2), (1, 3)\}$$

U ovom slučaju imamo $\widetilde{g_1} = \prod_{(a,b) \in I(g_1^{-1})} X_{ab} g_1 = X_{23} g_1$,

$$\widetilde{g_2} = \prod_{(a,b) \in I(g_2^{-1})} X_{ab} g_2 = X_{13} X_{23} g_2.$$

Primjenom formule (9) dobivamo

$$X(g_1, g_2) = \prod_{(a,b) \in I(g_1) \cap I(g_2^{-1})} X_{\{g_1(a), g_1(b)\}} = \prod_{(a,b) \in \{(2,3)\}} X_{\{g_1(a), g_1(b)\}} = X_{\{3,2\}} = X_{\{2,3\}},$$

(g_1 i g_2 nisu "relativno prosti").

S druge strane iz

$$g_1 g_2 = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 1 & 3 & 2 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 3 & 1 & 2 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 2 & 1 & 3 \end{pmatrix}$$

proizlazi $I(g_1 g_2) = \{(1, 2)\}$, tj. $\text{Card}(I(g_1 g_2)) = 1$.

Uzimajući u obzir da je $\text{Card}(I(g_1)) = 1$, $\text{Card}(I(g_2)) = 2$, dobivamo da je

$$\text{Card}(I(g_1 g_2)) \neq \text{Card}(I(g_1)) + \text{Card}(I(g_2)),$$

tj. $X(g_1, g_2) \neq 1$.

Lako se pokaže da je

$$\begin{aligned}\widetilde{g_1} \cdot \widetilde{g_2} &= (X_{23} g_1)(X_{13} X_{23} g_2) = X_{23} X_{g_1(1)g_1(3)} X_{g_1(2)g_1(3)} g_1 g_2 = X_{23} X_{12} X_{32} g_1 g_2 \\ &= X_{\{2,3\}} X_{12} g_1 g_2,\end{aligned}$$

$$\widetilde{g_1 g_2} = \prod_{(a,b) \in I((g_1 g_2)^{-1})} X_{ab} g_1 g_2 = X_{12} g_1 g_2,$$

odnosno $\widetilde{g_1} \cdot \widetilde{g_2} = X_{\{2,3\}} \widetilde{g_1 g_2}$

Pritom smo koristili $(g_1 g_2)^{-1} = 213 = g_1 g_2$, odnosno $I((g_1 g_2)^{-1}) = I(g_1 g_2) = \{(1, 2)\}$.

Definicija 3.7

Za $1 \leq a \leq b \leq n$ označimo sa $t_{a,b}$ cikličku permutaciju, koja preslikava

$$(a) \mapsto (b) \mapsto (b-1) \mapsto (b-2) \mapsto \dots \mapsto (a+1) \mapsto (a)$$

te sve preostale brojeve k , $1 \leq k < a$ ili $b < k \leq n$ fiksira, tj.

$$t_{a,b}(k) = \begin{cases} k & 1 \leq k < a \text{ ili } b < k \leq n, \\ b & k = a, \\ k-1 & a < k \leq b. \end{cases}$$

U dvorednoj notaciji imamo

$$t_{a,b} = \begin{pmatrix} 1 & 2 & \dots & a-1 & a & a+1 & a+2 & \dots & b & b+1 & \dots & n-1 & n \\ 1 & 2 & \dots & a-1 & b & a & a+1 & \dots & b-1 & b+1 & \dots & n-1 & n \end{pmatrix},$$

ili u skraćenom obliku

$$t_{a,b} = \begin{pmatrix} a & a+1 & a+2 & \dots & b \\ b & a & a+1 & \dots & b-1 \end{pmatrix}. \quad (12)$$

Pritom je skup inverzija od $t_{a,b}$ dan sa

$$I(t_{a,b}) = \{(a, j) \mid a < j \leq b, t_{a,b}(a) > t_{a,b}(j)\} = \{(a, a+1), (a, a+2), \dots, (a, b-1), (a, b)\}$$

i vrijedi $\text{Card}(I(t_{a,b})) = |I(t_{a,b})| = b - a$.

Za duljinu $|t_{a,b}| (= \ell(t_{a,b}))$ cikličke permutacije $t_{a,b}$ imamo $|t_{a,b}| = b - a + 1$.

Primjedba 3.8

Inverz cikličke permutacije $t_{a,b}$ je dan sa

$$t_{a,b}^{-1}(k) = \begin{cases} k & 1 \leq k < a \text{ ili } b < k \leq n, \\ k+1 & a \leq k < b, \\ a & k = b, \end{cases} \quad (13)$$

odnosno

$$t_{a,b}^{-1} = \begin{pmatrix} a & a+1 & \cdots & b-1 & b \\ a+1 & a+2 & \cdots & b & a \end{pmatrix}.$$

Pritom je skup inverzija od $t_{a,b}^{-1}$ dan sa

$$I(t_{a,b}^{-1}) = \{(i, b) \mid a \leq i < b, t_{a,b}^{-1}(i) > t_{a,b}^{-1}(b)\} = \{(a, b), (a+1, b), \dots, (b-2, b), (b-1, b)\},$$

te je $|I(t_{a,b}^{-1})| = b - a$. Jasno, $|t_{a,b}^{-1}| = |t_{a,b}| = b - a + 1$.

Notacija 3.9

Za bilo koji $1 \leq a \leq b \leq n$ definiira se

$$t_{b,a} := t_{a,b}^{-1}. \quad (14)$$

Pritom je $I(t_{b,a}) = I(t_{a,b}^{-1})$.

Promatrajmo sada specijalne slučajeve od $t_{b,a}$, $1 \leq a \leq b \leq n$.

➤ Ako je $b = a$, onda je

$$t_{a,a} = \text{id}, \quad (15)$$

što povlači da je $I(t_{a,a}) = \emptyset$.

➤ Ako je $b = a + 1$, onda primjenom relacije (13) dobivamo

$$t_{a+1,a}(k) = \begin{cases} k & 1 \leq k < a \text{ ili } a+1 < k \leq n, \\ a+1 & k = a, \\ a & k = a+1, \end{cases} \quad (16)$$

ili

$$t_{a,a+1} = \begin{pmatrix} a & a+1 \\ a+1 & a \end{pmatrix}$$

pa je $I(t_{a+1,a}) = \{(a, a+1)\}$.

Napomena:

Očito je $t_{a,a+1}^{-1} = t_{a,a+1}$ za svaki $1 \leq a \leq n-1$, tj. vrijedi $t_{a+1,a} = t_{a,a+1}$.

Time je $I(t_{a+1,a}) = I(t_{a,a+1}) = \{(a, a+1)\}$.

Za transpoziciju susjednih elemenata uvodimo pokratu

$$t_a := t_{a+1,a} . \quad (17)$$

za $1 \leq a \leq n-1$.

Pritom je $I(t_a) = \{(a, a+1)\}$.

Primjenom definicije 3.1 dobivamo

$$\left. \begin{aligned} X_{t_{a,b}} &= \prod_{(i',j') \in I(t_{a,b}^{-1})} X_{i'j'} = \prod_{i=a}^{b-1} X_{ib} , \\ X_{t_{b,a}} &= X_{t_{a,b}^{-1}} = \prod_{(i',j') \in I(t_{a,b})} X_{i'j'} = \prod_{j=a+1}^b X_{aj} , \\ X_{t_{a,a}} &= X_{t_{a,a}^{-1}} = \prod_{(i',j') \in \emptyset} X_{i'j'} = 1 , \\ X_{t_a} &= \prod_{(i,j) \in \{(a,a+1)\}} X_{ij} = X_{aa+1} . \end{aligned} \right\} \quad (18)$$

i analogno primjenom definicije 3.3 dobivamo sljedeće elemente u zakrenutoj grupovnoj algebri $\mathcal{A}_n$

$$\left. \begin{aligned} \widetilde{t_{a,b}} &= \left(\prod_{i=a}^{b-1} X_{ib} \right) t_{a,b} , \\ \widetilde{t_{b,a}} &= \left(\prod_{j=a+1}^b X_{aj} \right) t_{b,a} , \\ \widetilde{t_{a,a}} &= \text{id} , \\ \widetilde{t_a} &= X_{aa+1} t_a . \end{aligned} \right\} \quad (19)$$

Lema 3.10

Za $1 \leq a \leq n-1$ vrijedi

$$\widetilde{t_a}^2 = X_{\{a,a+1\}} \text{id} , \quad (20)$$

gdje je $X_{\{a,a+1\}} = X_{aa+1} \cdot X_{a+1,a}$.

Dokaz:

Primjenom propozicije 3.4 imamo da je

$$\begin{aligned}\widetilde{t_a}^2 &= \widetilde{t_a} \widetilde{t_a} = X(t_a, t_a) \cdot \underbrace{\widetilde{t_a} \widetilde{t_a}}_{=id} = \prod_{(i,j) \in I(t_a) \cap I(t_a^{-1})} X_{\{t_a(i), t_a(j)\}} \cdot id \\ &= \prod_{(i,j) \in \{(a, a+1)\}} X_{\{t_a(i), t_a(j)\}} id = X_{\{t_a(a), t_a(a+1)\}} id = X_{\{a+1, a\}} id = X_{\{a, a+1\}} id.\end{aligned}$$

Time je lema dokazana.

Dokažimo da se svaka ciklička permutacija $t_{a,b}$ ($1 \leq a < b \leq n$) rastavlja u produkt jednostavnih transpozicija ovako:

$$t_{a,b} = t_{b-1} t_{b-2} \cdots t_{a+1} t_a = \prod_{a \leq j \leq b-1}^{\leftarrow} t_j \quad (21)$$

i analogno njen inverz $t_{b,a}$:

$$t_{b,a} = t_a t_{a+1} \cdots t_{b-2} t_{b-1} = \prod_{j=a}^{b-1} t_j. \quad (22)$$

Pritom formula (22) proizlazi direktno iz formule (21), pri čemu se koristi svojstvo da je $t_k^{-1} = t_k$ za svaki $1 \leq k \leq n-1$.

Dokaz formule (21) provodimo indukcijom.

Ako je $b = a+1$, onda je $t_{a,a+1} = t_a$,

što je u suglasnosti s gore navedenim. Pretpostavimo da je $t_{a,b} = t_{b-1} t_{b-2} \cdots t_{a+1} t_a$ za svaki $1 \leq a < b \leq n$. Tada treba dokazati da vrijedi $t_{a,b+1} = t_b t_{b-1} t_{b-2} \cdots t_{a+1} t_a$.

Koristeći definiciju 3.7 dobivamo

$$t_{a,b+1}(k) = \begin{cases} k & 1 \leq k < a, \\ b+1 & k = a, \\ k-1 & a < k \leq b, \\ b & k = b+1, \\ k & b+1 < k \leq n. \end{cases}$$

$$\text{S druge strane imamo } t_b t_{a,b}(k) = \begin{cases} t_b(k) = k & 1 \leq k < a, \\ t_b(b) = b+1 & k = a, \\ t_b(k-1) = k-1 & a < k \leq b, \\ t_b(b+1) = b & k = b+1, \\ t_b(k) = k & b+1 < k \leq n, \end{cases}$$

stoga dobivamo $t_{a,b+1}(k) = t_b t_{a,b}(k)$ za svaki $1 \leq k \leq n$.

Uzimajući u obzir pretpostavku $t_{a,b} = t_{b-1}t_{b-2} \cdots t_{a+1}t_a$ zaključujemo da je

$$t_{a,b+1}(k) = t_b(t_{b-1}t_{b-2} \cdots t_{a+1}t_a)(k) = t_bt_{b-1}t_{b-2} \cdots t_{a+1}t_a(k)$$

za svaki $1 \leq k \leq n$.

Lema 3.11

Za svaki $1 \leq a < b \leq n$ vrijede sljedeće tvrdnje

$$(i) \quad \widetilde{t_{b-1}} \cdot \widetilde{t_{b-2}} \cdots \widetilde{t_{a+1}} \cdot \widetilde{t_a} = \widetilde{t_{a,b}} = \left(\prod_{i=a}^{b-1} X_{ib} \right) t_{a,b},$$

$$(ii) \quad \widetilde{t_a} \cdot \widetilde{t_{a+1}} \cdots \widetilde{t_{b-2}} \cdot \widetilde{t_{b-1}} = \widetilde{t_{b,a}} = \left(\prod_{j=a+1}^b X_{aj} \right) t_{b,a}.$$

Dokaz:

Za dokaz tvrdnje (i) koristiti ćemo matematičku indukciju. Dokažimo najprije prvi dio tvrdnje (i), tj. $\widetilde{t_{b-1}} \cdot \widetilde{t_{b-2}} \cdots \widetilde{t_{a+1}} \cdot \widetilde{t_a} = \widetilde{t_{a,b}}$ za svaki $1 \leq a < b \leq n$.

Ako je $b = a + 1$, onda je $\widetilde{t_a} = \widetilde{t_{a,a+1}}$, što je u suglasnosti s gore navedenim.

Pretpostavimo da je $\widetilde{t_{b-1}} \cdot \widetilde{t_{b-2}} \cdots \widetilde{t_{a+1}} \cdot \widetilde{t_a} = \widetilde{t_{a,b}}$ za svaki $1 \leq a < b \leq n$.

Tada treba dokazati da vrijedi $\widetilde{t_b} \cdot \widetilde{t_{b-1}} \cdot \widetilde{t_{b-2}} \cdots \widetilde{t_{a+1}} \cdot \widetilde{t_a} = \widetilde{t_{a,b+1}}$.

Koristeći pretpostavku indukcije dobivamo

$$\begin{aligned} \widetilde{t_b} \cdot \widetilde{t_{b-1}} \cdot \widetilde{t_{b-2}} \cdots \widetilde{t_{a+1}} \cdot \widetilde{t_a} &= \widetilde{t_b} \cdot \left(\widetilde{t_{b-1}} \cdot \widetilde{t_{b-2}} \cdots \widetilde{t_{a+1}} \cdot \widetilde{t_a} \right) = \widetilde{t_b} \cdot \widetilde{t_{a,b}} \stackrel{\text{prop. 3.4}}{=} X(t_b, t_{a,b}) \cdot \widetilde{t_{a,b}} \\ &= \widetilde{t_b t_{a,b}}, \end{aligned}$$

pri čemu se primjenom formule (9) dobiva $X(t_b, t_{a,b}) = \prod_{\substack{(i,j) \in I(t_b) \cap I(t_{a,b}^{-1}) \\ \neq \emptyset}} X_{\{t_b(i), t_b(j)\}} = 1$,

jer je $I(t_b) = \{(b, b+1)\}$,

$$I(t_{a,b}) = \{(a, b), (a+1, b), \dots, (b-1, b)\}.$$

S druge strane, koristeći dokazano svojstvo $t_b t_{a,b} = t_{a,b+1}$ imamo da je $\widetilde{t_b t_{a,b}} = \widetilde{t_{a,b+1}}$,

što povlači da je $\widetilde{t_b} \cdot \widetilde{t_{b-1}} \cdot \widetilde{t_{b-2}} \cdots \widetilde{t_{a+1}} \cdot \widetilde{t_a} = \widetilde{t_{a,b+1}}$ za svaki $1 \leq a < b \leq n$.

Time je dokazan prvi dio tvrdnje (i).

Drugi dio tvrdnje (i), tj. $\widetilde{t_{b-1}} \cdot \widetilde{t_{b-2}} \cdots \widetilde{t_{a+1}} \cdot \widetilde{t_a} = \left(\prod_{i=a}^{b-1} X_{ib} \right) t_{a,b}$, slijedi iz (19).

Analogno se matematičkom indukcijom dokazuje tvrdnja (ii).

Lema 3.12

U algebri $\mathcal{A}_n$ vrijede tzv. pletenične relacije (braid relations)

$$\widetilde{t}_a \cdot \widetilde{t}_{a+1} \cdot \widetilde{t}_a = \widetilde{t}_{a+1} \cdot \widetilde{t}_a \cdot \widetilde{t}_{a+1} \quad \text{za svaki } 1 \leq a \leq n-2, \quad (23)$$

$$\widetilde{t}_a \cdot \widetilde{t}_b = \widetilde{t}_b \cdot \widetilde{t}_a \quad \text{za svaki } 1 \leq a, b \leq n-1, |a-b| \geq 2. \quad (24)$$

Dokažimo te relacije.

Dokaz relacije (23). Po definiciji je

$$t_a(k) = \begin{cases} k & 1 \leq k < a \text{ ili } a+1 < k \leq n, \\ a+1 & k = a, \\ a & k = a+1, \end{cases}$$

odnosno

$$t_{a+1}(k) = \begin{cases} k & 1 \leq k < a+1 \text{ ili } a+2 < k \leq n, \\ a+2 & k = a+1, \\ a+1 & k = a+2, \end{cases}$$

stoga dobivamo

$$t_a t_{a+1} t_a(k) = \begin{cases} t_a t_{a+1}(k) = t_a(k) = k & 1 \leq k < a \text{ ili } a+2 < k \leq n, \\ t_a t_{a+1}(a+1) = t_a(a+2) = a+2 & k = a, \\ t_a t_{a+1}(a) = t_a(a) = a+1 & k = a+1, \\ t_a t_{a+1}(a+2) = t_a(a+1) = a & k = a+2, \end{cases}$$

odnosno

$$t_{a+1} t_a t_{a+1}(k) = \begin{cases} t_{a+1} t_a(k) = t_{a+1}(k) = k & 1 \leq k < a \text{ ili } a+2 < k \leq n, \\ t_{a+1} t_a(a) = t_{a+1}(a+1) = a+2 & k = a, \\ t_{a+1} t_a(a+2) = t_{a+1}(a+2) = a+1 & k = a+1, \\ t_{a+1} t_a(a+1) = t_{a+1}(a) = a & k = a+2. \end{cases}$$

Dakle, $t_a t_{a+1} t_a(k) = t_{a+1} t_a t_{a+1}(k)$ za svaki $1 \leq k \leq n$.

Izračunajmo sada

$$\begin{aligned} \widetilde{t}_a \cdot \widetilde{t}_{a+1} \cdot \widetilde{t}_a &= (X_{aa+1} t_a) \cdot (X_{a+1a+2} t_{a+1}) \cdot (X_{aa+1} t_a) \\ &= (X_{aa+1} X_{t_a(a+1)t_a(a+2)}) \cdot (t_a t_{a+1}) \cdot (X_{aa+1} t_a) \\ &= (X_{aa+1} X_{aa+2} X_{t_a t_{a+1}(a) t_a t_{a+1}(a+1)}) t_a t_{a+1} t_a \\ &= (X_{aa+1} X_{aa+2} X_{a+1a+2}) t_a t_{a+1} t_a, \end{aligned} \quad (25)$$

$$\begin{aligned}
\widetilde{t_{a+1}} \cdot \widetilde{t_a} \cdot \widetilde{t_{a+1}} &= (X_{a+1 \ a+2} \ t_{a+1}) \cdot (X_{aa+1} \ t_a) \cdot (X_{a+1 \ a+2} \ t_{a+1}) \\
&= (X_{a+1 \ a+2} \ X_{t_{a+1}(a) \ t_{a+1}(a+1)}) \cdot (t_{a+1} \ t_a) \cdot (X_{a+1 \ a+2} \ t_{a+1}) \\
&= (X_{a+1 \ a+2} \ X_{aa+2} \ X_{t_{a+1}t_a(a+1) \ t_{a+1}t_a(a+2)}) t_{a+1} \ t_a \ t_{a+1} \\
&= (X_{a+1 \ a+2} \ X_{aa+2} \ X_{aa+1}) t_{a+1} \ t_a \ t_{a+1} \\
&= (X_{aa+1} \ X_{aa+2} \ X_{a+1 \ a+2}) t_{a+1} \ t_a \ t_{a+1}.
\end{aligned} \tag{26}$$

Uzimajući u obzir da je $t_a t_{a+1} t_a(k) = t_{a+1} t_a t_{a+1}(k)$ za svaki $1 \leq k \leq n$ iz (25) i (26) proizlazi tražena relacija (23).

Slijedi dokaz relacije (24). Po definiciji je

$$t_a(k) = \begin{cases} k & 1 \leq k < a \text{ ili } a+1 < k \leq n, \\ a+1 & k = a, \\ a & k = a+1, \end{cases}$$

$$t_b(k) = \begin{cases} k & 1 \leq k < b \text{ ili } b+1 < k \leq n, \\ b+1 & k = b, \\ b & k = b+1, \end{cases}$$

stoga je za svaki $1 \leq a, b \leq n-1$, $|a-b| \geq 2$ dobivamo

$$t_a t_b(k) = \begin{cases} t_a(k) = k & 1 \leq k < a, b \text{ ili } a+1, b+1 < k \leq n, \\ t_a(a) = a+1 & k = a, \\ t_a(a+1) = a & k = a+1, \\ t_a(b+1) = b+1 & k = b, \\ t_a(b) = b & k = b+1, \end{cases}$$

odnosno

$$t_b t_a(k) = \begin{cases} t_b(k) = k & 1 \leq k < a, b \text{ ili } a+1, b+1 < k \leq n, \\ t_b(a+1) = a+1 & k = a, \\ t_b(a) = a & k = a+1, \\ t_b(b) = b+1 & k = b, \\ t_b(b+1) = b & k = b+1, \end{cases}$$

što povlači da je $t_a t_b(k) = t_b t_a(k)$ za svaki $1 \leq k \leq n$, $1 \leq a, b \leq n-1$, $|a-b| \geq 2$.

Izračunajmo

$$\begin{aligned}
\widetilde{t_a} \cdot \widetilde{t_b} &= (X_{aa+1} \ t_a)(X_{bb+1} \ t_b) \\
&= (X_{aa+1} \ X_{t_a(b) \ t_a(b+1)}) t_a t_b = (X_{aa+1} \ X_{bb+1}) t_a t_b,
\end{aligned} \tag{27}$$

$$\begin{aligned}
\widetilde{t_b} \cdot \widetilde{t_a} &= (X_{b b+1} t_b)(X_{a a+1} t_a) \\
&= (X_{b b+1} X_{t_b(a) t_b(a+1)}) t_b t_a = (X_{b b+1} X_{a a+1}) t_b t_a.
\end{aligned} \tag{28}$$

Tada iz (27) i (28) uz prethodno navedeno proizlazi relacija (24).

Korolar 3.13

Neka je $g \in S_n$ bilo koja permutacija u skupu S_n i neka je $t_{b,a}$, $1 \leq a < b \leq n$ inverz cikličke permutacije $t_{a,b}$.

Tada vrijedi

$$\widetilde{g} \cdot \widetilde{t_{b,a}} = \left(\prod_{a < j \leq b, g(a) > g(j)} X_{\{g(j), g(a)\}} \right) \cdot \widetilde{g t_{b,a}}, \tag{29}$$

$$\widetilde{g}, \widetilde{t_{b,a}} \in \mathcal{A}_n.$$

Dokaz:

Primjenom definicije 3.3 imamo

$$\begin{aligned}
\widetilde{g} &= X_g g = \left(\prod_{(i,j) \in I(g^{-1})} X_{ij} \right) g = \left(\prod_{i < j, g^{-1}(i) > g^{-1}(j)} X_{ij} \right) g, \\
\widetilde{t_{b,a}} &= X_{t_{b,a}} t_{b,a} = \left(\prod_{(i',j') \in I(t_{a,b})} X_{i'j'} \right) t_{b,a} = \left(\prod_{a < j \leq b, t_{a,b}(a) > t_{a,b}(j)} X_{aj} \right) t_{b,a}, \quad 1 \leq a < b \leq n.
\end{aligned}$$

Koristeći propoziciju 3.4 dobivamo

$$\begin{aligned}
\widetilde{g} \cdot \widetilde{t_{b,a}} &= X(g, t_{b,a}) \widetilde{g t_{b,a}} = \left(\prod_{(i,j) \in I(g^{-1}) - I(t_{a,b} g^{-1})} X_{\{i,j\}} \right) \cdot \widetilde{g t_{b,a}} = \left(\prod_{(i,j) \in I(g) \cap I(t_{a,b})} X_{\{g(i), g(j)\}} \right) \cdot \widetilde{g t_{b,a}} \\
&= \left(\prod_{a < j \leq b, g(a) > g(j)} X_{\{g(a), g(j)\}} \right) \cdot \widetilde{g t_{b,a}}
\end{aligned}$$

gdje je $X_{\{a,b\}} = X_{ab} X_{ba}$.

Pritom se koristilo svojstvo

$$I(g) \cap I(t_{a,b}) = \{(a, j) \mid 1 \leq a < j \leq b \leq n, g(a) > g(j)\},$$

pri čemu je

$$I(g) = \{(a', b') \mid 1 \leq a' < b' \leq n, g(a') > g(b')\},$$

$$I(t_{a,b}) = \{(a, j) \mid 1 \leq a < j \leq b \leq n, t_{a,b}(a) > t_{a,b}(j)\} = \{(a, a+1), (a, a+2), \dots, (a, b-1), (a, b)\}.$$

Primjedba 3.14

Ako je $g \in S_j \times S_{n-j}$, $1 \leq j \leq n$, onda za $\widetilde{g}, \widetilde{t_{k,j}} \in \mathcal{A}_n$ vrijedi

$$\widetilde{g} \cdot \widetilde{t_{k,j}} = \widetilde{gt_{k,j}}. \quad (30)$$

Relacija (30) proizlazi iz primjedbe 3.5, pri čemu je $|I(gt_{k,j})| = |I(g)| + |I(t_{k,j})|$, gdje je: $|I(g)| = \text{Card}(I(g))$.

Teorem 3.15 (Rastav permutacije u produkt cikličkih permutacija)

Za bilo koju permutaciju $g \in S_n$ postoje $t_{k_j,j}$, $j \leq k_j \leq n$ za svaki $j \in \{1, 2, \dots, n\}$ tako da je

$$g = t_{k_n,n} \cdot t_{k_{n-1},n-1} \cdots t_{k_j,j} \cdots t_{k_2,2} \cdot t_{k_1,1}, \quad (31)$$

Dokaz:

Neka je $g \in S_n$ bilo koja permutacija skupu S_n .

Tražimo cikličku permutaciju $t_{k_1,1}$, $1 \leq k_1 \leq n$, takvu da permutacija $gt_{k_1,1}^{-1} := g_1$ fiksira 1, tj. $g_1 \in S_1 \times S_{n-1}$. Tada mora vrijediti:

$$g(k_1) = g_1(t_{k_1,1}(k_1)) = g_1(1) = 1.$$

Zaključujemo $k_1 = g^{-1}(1)$, stoga je $t_{g^{-1}(1),1}$ tražena ciklička permutacija.

Nadalje, za permutaciju $g_1 \in S_1 \times S_{n-1}$ tražimo cikličku permutaciju $t_{k_2,2}$, ($2 \leq k_2 \leq n$), takvu da permutacija $g_1 t_{k_2,2}^{-1} := g_2$ fiksira 1 i 2, tj. $g_2 \in S_1 \times S_1 \times S_{n-2} = S_1^2 \times S_{n-2}$.

Tada mora vrijediti:

$$g_1(k_2) = g_2(t_{k_2,2}(k_2)) = g_2(2) = 2,$$

stoga se iz $g_1(k_2) = 2$ dobiva $k_2 = g_1^{-1}(2)$ pa je tražena ciklička permutacija dana sa $t_{k_2,2} = t_{g_1^{-1}(2),2}$.

Ponavljanjem navedenog postupka za svaki $1 \leq j \leq n$ zaključujemo da za permutaciju $g_{j-1} \in S_1^{j-1} \times S_{n-j+1}$ postoji ciklička permutacija $t_{k_j,j}$, ($j \leq k_j \leq n$) takva da za permutaciju g_j definiranu sa $g_{j-1} t_{k_j,j}^{-1} = g_j$ vrijedi $g_j(j) = j$. Pritom je $k_j = g_{j-1}^{-1}(j)$, stoga je tražena ciklička permutacija $t_{k_j,j}$ dana sa $t_{g_{j-1}^{-1}(j),j}$ i nužno je $g_j \in S_1^j \times S_{n-j}$.

Uzimajući u obzir navedeno dobivamo da se bilo koja permutacija $g \in S_n$ može rastaviti u produkt (31).

Komentar 3.16

Osim navedenog rastava (31), permutacija $g \in S_n$ može se rastaviti i u obliku sljedećih produkata cikličkih permutacija:

$$(i) \quad g = t_{1,k_1} \cdot t_{2,k_2} \cdots t_{j,k_j} \cdots t_{n-1,k_{n-1}} \cdot t_{n,k_n},$$

gdje je $j \leq k_j \leq n$ za svaki $j \in \{1, 2, \dots, n\}$;

$$(ii) \quad g = t_{l_n,1} \cdot t_{l_{n-1},2} \cdots t_{l_j,n-j+1} \cdots t_{l_2,n-1} \cdot t_{l_1,n},$$

gdje je $1 \leq l_j \leq n - j + 1$ za svaki $j \in \{1, 2, \dots, n\}$;

$$(iii) \quad g = t_{n,l_1} \cdot t_{n-1,l_2} \cdots t_{n-j+1,l_j} \cdots t_{2,l_{n-1}} \cdot t_{1,l_n},$$

gdje je $1 \leq l_j \leq n - j + 1$ za svaki $j \in \{1, 2, \dots, n\}$.

Obrazložimo ukratko navedene rastave:

Neka je $g \in S_n$ bilo koja permutacija.

(i) Tražimo cikličku permutaciju t_{1,k_1} ($1 \leq k_1 \leq n$) takvu da permutacija $t_{1,k_1}^{-1} g := g_1$ fiksira 1, tj. $g_1 \in S_1 \times S_{n-1}$. Tada mora vrijediti: $g(1) = t_{1,k_1}(g_1(1)) = t_{1,k_1}(1) = k_1$, stoga je tražena ciklička permutacija dana sa $t_{1,k_1} = t_{1,g(1)}$.

Ponavljanjem navedenog postupka za svaki $1 \leq j \leq n$ zaključujemo da za permutaciju $g_{j-1} \in S_1^{j-1} \times S_{n-j+1}$ postoji ciklička permutacija t_{j,k_j} , ($j \leq k_j \leq n$) takva da za permutaciju g_j definiranu sa $t_{j,k_j}^{-1} g_{j-1} = g_j$ vrijedi $g_j(j) = j$, tj. $g_j \in S_1^j \times S_{n-j}$.

Pritom je $k_j = g_{j-1}(j)$, stoga je $t_{j,g_{j-1}(j)}$ tražena ciklička permutacija.

(ii) Tražimo cikličku permutaciju $t_{l_1,n}$, $1 \leq l_1 \leq n$, takvu da permutacija $g t_{l_1,n}^{-1} := g_1$ fiksira n , tj. $g_1 \in S_{n-1} \times S_1$. Tada mora vrijediti: $g(l_1) = g_1(t_{l_1,n}(l_1)) = g_1(n) = n$, iz čega se dobiva $l_1 = g^{-1}(n)$, stoga je tražena ciklička permutacija dana sa $t_{l_1,n} = t_{g^{-1}(n),n}$.

Analogno, za permutaciju $g_1 \in S_{n-1} \times S_1$ tražimo cikličku permutaciju $t_{l_2,n-1}$, ($1 \leq l_2 \leq n-1$), takvu da permutacija $g_1 t_{l_2,n-1}^{-1} := g_2$ fiksira n i $(n-1)$, tj. $g_2 \in S_{n-2} \times S_1^2$.

Tada mora vrijediti: $g_1(l_2) = g_2(t_{l_2,n-1}(l_2)) = g_2(n-1) = n-1$.

Zaključujemo $l_2 = g_1^{-1}(n-1)$, stoga je $t_{g_1^{-1}(n-1),n-1}$ tražena ciklička permutacija.

Ponavljanjem navedenog postupka za svaki $1 \leq j \leq n$ zaključujemo da za permutaciju $g_{j-1} \in S_{n-j+1} \times S_1^{j-1}$ postoji ciklička permutacija $t_{l_j, n-j+1}$, ($1 \leq l_j \leq n-j+1$) takva da za permutaciju $g_{j-1} t_{l_j, n-j+1}^{-1} = g_j$ vrijedi $g_j(n-j+1) = n-j+1$ i nužno je $g_j \in S_{n-j} \times S_1^j$. Pritom dobivamo $l_j = g_{j-1}^{-1}(n-j+1)$ pa je $t_{l_j, n-j+1} = t_{g_{j-1}^{-1}(n-j+1), n-j+1}$ tražena ciklička permutacija.

(iii) Tražimo cikličku permutaciju t_{n, l_1} , $1 \leq l_1 \leq n$, takvu da permutacija $t_{n, l_1}^{-1} g := g_1$ fiksira n , tj. $g_1 \in S_{n-1} \times S_1$. Tada mora vrijediti: $g(n) = t_{n, l_1}(g_1(n)) = t_{n, l_1}(n) = l_1$ pa je tražena ciklička permutacija dana sa $t_{n, l_1} = t_{n, g(n)}$.

Ponavljanjem navedenog postupka za svaki $1 \leq j \leq n$ zaključujemo da za permutaciju $g_{j-1} \in S_{n-j+1} \times S_1^{j-1}$ postoji ciklička permutacija t_{n-j+1, l_j} , ($1 \leq l_j \leq n-j+1$) takva da za permutaciju $t_{n-j+1, l_j}^{-1} g_{j-1} = g_j$ vrijedi $g_j(n-j+1) = n-j+1$ i nužno je $g_j \in S_{n-j} \times S_1^j$. Pritom dobivamo $l_j = g_{j-1}(n-j+1)$ pa je $t_{n-j+1, l_j} = t_{n-j+1, g_{j-1}(n-j+1)}$ tražena ciklička permutacija.



U nastavku će se za rastav bilo koje permutacije $g \in S_n$, $n \geq 2$ u produkt cikličkih permutacija koristiti formula (31) iz teorema 3.15.

Primjer 3.17

Promatrajmo $S_3 = \{123, 132, 312, 321, 231, 213\}$ skup svih permutacija tročlanog skupa $\{1, 2, 3\}$. Primjenom teorema 3.15 dobivamo

$$\begin{aligned} 123 &= t_{3,3} t_{2,2} t_{1,1}, & 321 &= t_{3,3} t_{3,2} t_{3,1}, \\ 132 &= t_{3,3} t_{3,2} t_{1,1}, & 231 &= t_{3,3} t_{2,2} t_{3,1}, \\ 312 &= t_{3,3} t_{3,2} t_{2,1}, & 213 &= t_{3,3} t_{2,2} t_{2,1}. \end{aligned}$$

Tada su odgovarajući elementi u $\mathcal{A}_3$ dani sa

$$\begin{aligned} \widetilde{123} &= \widetilde{t_{3,3} t_{2,2} t_{1,1}} = \widetilde{t_{3,3}} \cdot \widetilde{t_{2,2}} \cdot \widetilde{t_{1,1}}, & \widetilde{321} &= \widetilde{t_{3,3} t_{3,2} t_{3,1}} = \widetilde{t_{3,3}} \cdot \widetilde{t_{3,2}} \cdot \widetilde{t_{3,1}}, \\ \widetilde{132} &= \widetilde{t_{3,3} t_{3,2} t_{1,1}} = \widetilde{t_{3,3}} \cdot \widetilde{t_{3,2}} \cdot \widetilde{t_{1,1}}, & \widetilde{231} &= \widetilde{t_{3,3} t_{2,2} t_{3,1}} = \widetilde{t_{3,3}} \cdot \widetilde{t_{2,2}} \cdot \widetilde{t_{3,1}}, \\ \widetilde{312} &= \widetilde{t_{3,3} t_{3,2} t_{2,1}} = \widetilde{t_{3,3}} \cdot \widetilde{t_{3,2}} \cdot \widetilde{t_{2,1}}, & \widetilde{213} &= \widetilde{t_{3,3} t_{2,2} t_{2,1}} = \widetilde{t_{3,3}} \cdot \widetilde{t_{2,2}} \cdot \widetilde{t_{2,1}}. \end{aligned}$$

Slijedeće računanje ilustrira opću situaciju, koju ćemo kasnije koristiti u mnogim računanjima.

Promatrajmo u algebri $\mathcal{A}_3$ element $\widetilde{\alpha}_3$ takav da je $\widetilde{\alpha}_3 = \sum_{g \in S_3} \widetilde{g}$, odnosno

$$\begin{aligned}
\widetilde{\alpha}_3 &= \sum_{g \in S_3} \widetilde{g} = \widetilde{123} + \widetilde{132} + \widetilde{312} + \widetilde{321} + \widetilde{231} + \widetilde{213} \\
&= \widetilde{t_{3,3}} \cdot \widetilde{t_{2,2}} \cdot \widetilde{t_{1,1}} + \widetilde{t_{3,3}} \cdot \widetilde{t_{3,2}} \cdot \widetilde{t_{1,1}} + \widetilde{t_{3,3}} \cdot \widetilde{t_{3,2}} \cdot \widetilde{t_{2,1}} + \widetilde{t_{3,3}} \cdot \widetilde{t_{3,2}} \cdot \widetilde{t_{3,1}} + \widetilde{t_{3,3}} \cdot \widetilde{t_{2,2}} \cdot \widetilde{t_{3,1}} + \widetilde{t_{3,3}} \cdot \widetilde{t_{2,2}} \cdot \widetilde{t_{2,1}} \\
&= (\widetilde{t_{3,3}}) \cdot (\widetilde{t_{2,2}} \cdot \widetilde{t_{1,1}} + \widetilde{t_{3,2}} \cdot \widetilde{t_{1,1}} + \widetilde{t_{3,2}} \cdot \widetilde{t_{2,1}} + \widetilde{t_{3,2}} \cdot \widetilde{t_{3,1}} + \widetilde{t_{2,2}} \cdot \widetilde{t_{3,1}} + \widetilde{t_{2,2}} \cdot \widetilde{t_{2,1}}) \\
&= (\widetilde{t_{3,3}}) \cdot (\widetilde{t_{3,2}} \cdot (\widetilde{t_{3,1}} + \widetilde{t_{2,1}} + \widetilde{t_{1,1}}) + \widetilde{t_{2,2}} \cdot (\widetilde{t_{3,1}} + \widetilde{t_{2,1}} + \widetilde{t_{1,1}})) \\
&= \left(\underbrace{\widetilde{t_{3,3}}}_{=id} \right) \cdot \left(\underbrace{\widetilde{t_{3,2}} + \widetilde{t_{2,2}}}_{=id} \right) \cdot \left(\underbrace{\widetilde{t_{3,1}} + \widetilde{t_{2,1}} + \widetilde{t_{1,1}}}_{=id} \right) \\
&= (\widetilde{t_{3,2}} + id) \cdot (\widetilde{t_{3,1}} + \widetilde{t_{2,1}} + id)
\end{aligned} \tag{32}$$

i uvedimo oznake

$$\begin{aligned}
\widetilde{\beta}_1 &= \widetilde{t_{3,3}} = id, \\
\widetilde{\beta}_2 &= \widetilde{t_{3,2}} + \widetilde{t_{2,2}} = \widetilde{t_{3,2}} + id, \\
\widetilde{\beta}_3 &= \widetilde{t_{3,1}} + \widetilde{t_{2,1}} + \widetilde{t_{1,1}} = \widetilde{t_{3,1}} + \widetilde{t_{2,1}} + id.
\end{aligned}$$

Tada iz relacije (32) proizlazi

$$\widetilde{\alpha}_3 = \widetilde{\beta}_2 \cdot \widetilde{\beta}_3.$$



Zaključujemo sljedeće

ako u algebri $\mathcal{A}_3$ odaberemo element $\widetilde{\alpha}_3$ takav da je $\widetilde{\alpha}_3 = \sum_{g \in S_3} \widetilde{g}$, onda se $\widetilde{\alpha}_3$ može

faktorizirati po formuli $\widetilde{\alpha}_3 = \widetilde{\beta}_1 \cdot \widetilde{\beta}_2 \cdot \widetilde{\beta}_3 = \widetilde{\beta}_2 \cdot \widetilde{\beta}_3$.

Pritom su elementi $\widetilde{\beta}_1, \widetilde{\beta}_2, \widetilde{\beta}_3 \in \mathcal{A}_3$ dani formulama

$$\widetilde{\beta}_1 = id, \quad \widetilde{\beta}_2 = \widetilde{t_{3,2}} + id, \quad \widetilde{\beta}_3 = \widetilde{t_{3,1}} + \widetilde{t_{2,1}} + id.$$

U nastavku će se dokazati da se $\widetilde{\alpha}_n \in \mathcal{A}_n$, $\widetilde{\alpha}_n = \sum_{g \in S_n} \widetilde{g}$ može faktorizirati po formuli

$$\widetilde{\alpha}_n = \widetilde{\beta}_2 \cdots \widetilde{\beta_{n-1}} \cdot \widetilde{\beta}_n.$$

Definicija 3.18

U algebri $\mathcal{A}_n$ definiraju se elementi $\widetilde{\beta_{n-k+1}} \in \mathcal{A}_n$, $1 \leq k \leq n$ na sljedeći način

$$\widetilde{\beta_{n-k+1}} := \widetilde{t_{n,k}} + \widetilde{t_{n-1,k}} + \cdots + \widetilde{t_{k+1,k}} + \widetilde{t_{k,k}} \quad (33)$$

ili kraće

$$\widetilde{\beta_{n-k+1}} = \sum_{k \leq s \leq n}^{\leftarrow} \widetilde{t_{s,k}} = \sum_{k+1 \leq s \leq n}^{\leftarrow} \widetilde{t_{s,k}} + \text{id}, \quad (34)$$

gdje je $\widetilde{t_{s,s}} = \text{id}$ (oznaka $\sum^{\leftarrow}$ sugerira da sumande zapišemo u obrnutom redoslijedu).

U raspisanom obliku imamo

$$\begin{aligned} \widetilde{\beta_n} &= \widetilde{t_{n,1}} + \widetilde{t_{n-1,1}} + \cdots + \widetilde{t_{2,1}} + \widetilde{t_{1,1}} = \widetilde{t_{n,1}} + \widetilde{t_{n-1,1}} + \cdots + \widetilde{t_{2,1}} + \text{id} \\ \widetilde{\beta_{n-1}} &= \widetilde{t_{n,2}} + \widetilde{t_{n-1,2}} + \cdots + \widetilde{t_{3,2}} + \widetilde{t_{2,2}} = \widetilde{t_{n,2}} + \widetilde{t_{n-1,2}} + \cdots + \widetilde{t_{3,2}} + \text{id} \\ &\vdots \\ \widetilde{\beta_{n-k+1}} &= \widetilde{t_{n,k}} + \widetilde{t_{n-1,k}} + \cdots + \widetilde{t_{k+1,k}} + \widetilde{t_{k,k}} = \widetilde{t_{n,k}} + \widetilde{t_{n-1,k}} + \cdots + \widetilde{t_{k+1,k}} + \text{id} \\ \widetilde{\beta_{n-k}} &= \widetilde{t_{n,k+1}} + \widetilde{t_{n-1,k+1}} + \cdots + \widetilde{t_{k+2,k+1}} + \widetilde{t_{k+1,k+1}} = \widetilde{t_{n,k+1}} + \widetilde{t_{n-1,k+1}} + \cdots + \widetilde{t_{k+2,k+1}} + \text{id} \\ &\vdots \\ \widetilde{\beta_3} &= \widetilde{t_{n,n-2}} + \widetilde{t_{n-1,n-2}} + \widetilde{t_{n-2,n-2}} = \widetilde{t_{n,n-2}} + \widetilde{t_{n-1,n-2}} + \text{id}, \\ \widetilde{\beta_2} &= \widetilde{t_{n,n-1}} + \widetilde{t_{n-1,n-1}} = \widetilde{t_{n,n-1}} + \text{id}, \\ \widetilde{\beta_1} &= \widetilde{t_{n,n}} = \text{id}. \end{aligned}$$

Propozicija 3.19

Neka je
$$\widetilde{\alpha_n} = \sum_{g \in S_n} \widetilde{g}. \quad (35)$$

Tada je

$$\widetilde{\alpha_n} = \widetilde{\beta_2} \cdots \widetilde{\beta_{n-1}} \cdot \widetilde{\beta_n} = \prod_{1 \leq k \leq n-1}^{\leftarrow} \widetilde{\beta_{n-k+1}}. \quad (36)$$

Pritom su elementi $\widetilde{\beta_{n-k+1}} \in \mathcal{A}_n$ definirani sa (33), tj. (34).

Dokaz:

Relacija (36) je poopćenje prethodno navedene formule (32) za $n = 3$.

Prema teoremu 3.15 o rastavu bilo koje permutacije $g \in S_n$ na produkt cikličkih permutacija imamo:

U nastavku će se pokazati da se svaki element $\widetilde{\beta_{n-k+1}} \in \mathcal{A}_n$, $1 \leq k \leq n-1$ može dekomponirati po formuli $\widetilde{\beta_{n-k+1}} = \widetilde{\delta_{n-k+1}} \cdot \widetilde{\gamma_{n-k+1}}^{-1}$ pomoću elemenata $\widetilde{\gamma_{n-k+1}}$ i algebre $\mathcal{A}_n$, koje ćemo definirati u 3.21.

91

Lema 3.20

Pretpostavimo da je $1 \leq k \leq p < s \leq n$. Tada u algebri $\mathcal{A}_n$ vrijedi relacija

$$\widetilde{t_{p,k}} \cdot \widetilde{t_{s,k}} = \widetilde{t_k^2} \cdot \widetilde{t_{s,k+1}} \cdot \widetilde{t_{p-1,k}}. \quad (37)$$

Pritom je $\widetilde{t_k^2} = \widetilde{t_{k+1,k}^2} = X_{\{k,k+1\}} \text{id}$ (vidi lemu 3.10).

Dokaz:

Primjenom propozicije 3.4 dobivamo

$$\begin{aligned} \widetilde{t_{p,k}} \cdot \widetilde{t_{s,k}} &= \left(\prod_{(a,b) \in I(t_{p,k}) \cap I(t_{s,k}^{-1})} X_{\{t_{p,k}(a), t_{p,k}(b)\}} \right) \cdot \widetilde{t_{p,k} t_{s,k}} \\ &= \left(X_{\{t_{p,k}(k), t_{p,k}(p)\}} \right) \cdot \widetilde{t_{p,k} t_{s,k}} \\ &= \left(X_{\{k+1,k\}} \right) \cdot \widetilde{t_{p,k} t_{s,k}} \\ &= \widetilde{t_k^2} \cdot \widetilde{t_{p,k} t_{s,k}}. \end{aligned} \quad (38)$$

Pritom se koristilo da je

$$I(t_{p,k}) \cap I(t_{k,s}) = \{(k,p)\},$$

gdje za $1 \leq k \leq p < s \leq n$ je

$$I(t_{p,k}) = \{(k,p), (k+1,p), \dots, (p-2,p), (p-1,p)\},$$

$$I(t_{k,s}) = \{(k,k+1), (k,k+2), \dots, (k,p), \dots, (k,s-1), (k,s)\}.$$

Uzimajući u obzir da je

$$\widetilde{t_{p,k} t_{s,k}} = \left(\prod_{(a,b) \in I(t_{p,k} t_{s,k})^{-1}} X_{ab} \right) \cdot t_{p,k} t_{s,k} = \left(\prod_{(a,b) \in I(t_{k,s} t_{k,p})} X_{ab} \right) \cdot t_{p,k} t_{s,k},$$

imamo da se izraz (38) može pisati u obliku

$$\widetilde{t_{p,k} t_{s,k}} = \widetilde{t_k^2} \cdot \left(\prod_{(a,b) \in I(t_{k,s} t_{k,p})} X_{ab} \right) \cdot t_{p,k} t_{s,k}. \quad (39)$$

Raspišimo sada desnu stranu jednakosti (37). Primjenom propozicije 3.4 dobivamo

$$\begin{aligned}
\widetilde{t_{s,k+1}} \cdot \widetilde{t_{p-1,k}} &= \left(\prod_{(a,b) \in I(t_{s,k+1}) \cap I(t_{p-1,k}^{-1})} X_{\{t_{s,k+1}(a), t_{s,k+1}(b)\}} \right) \cdot \widetilde{t_{s,k+1} t_{p-1,k}} \\
&= \left(\prod_{(a,b) \in I(t_{s,k+1}) \cap I(t_{k,p-1})} X_{\{t_{s,k+1}(a), t_{s,k+1}(b)\}} \right) \cdot \widetilde{t_{s,k+1} t_{p-1,k}} \\
&= \widetilde{t_{s,k+1} t_{p-1,k}}
\end{aligned}$$

pri čemu se koristilo da je

$$\prod_{(a,b) \in I(t_{s,k+1}) \cap I(t_{k,p-1})} X_{\{t_{s,k+1}(a), t_{s,k+1}(b)\}} = 1,$$

jer je

$$I(t_{s,k+1}) \cap I(t_{k,p-1}) = \emptyset,$$

što proizlazi iz

$$I(t_{s,k+1}) = \{(k+1, s), (k+2, s), \dots, (p-1, s), (p, s), \dots, (s-2, s), (s-1, s)\},$$

$$I(t_{k,p-1}) = \{(k, k+1), (k, k+2), \dots, (k, p-2), (k, p-1)\},$$

gdje je $1 \leq k \leq p < s \leq n$.

Time dobivamo

$$\begin{aligned}
\widetilde{t_{s,k+1}} \cdot \widetilde{t_{p-1,k}} &= \widetilde{t_{s,k+1} t_{p-1,k}} = \left(\prod_{(a,b) \in I(t_{s,k+1} t_{p-1,k})^{-1}} X_{ab} \right) \cdot t_{s,k+1} t_{p-1,k} \\
&= \left(\prod_{(a,b) \in I(t_{k,p-1} t_{k+1,s})} X_{ab} \right) \cdot t_{s,k+1} t_{p-1,k}. \tag{40}
\end{aligned}$$

Sada ćemo usporediti permutacije $t_{p,k} t_{s,k}$ i $t_{s,k+1} t_{p-1,k}$.

Imamo da za $1 \leq k \leq p < s \leq n$ vrijedi

$$\begin{aligned}
t_{p,k} &= \begin{pmatrix} k & k+1 & \cdots & p-2 & p-1 & p & p+1 & \cdots & s-1 & s \\ k+1 & k+2 & \cdots & p-1 & p & k & p+1 & \cdots & s-1 & s \end{pmatrix}, \\
t_{s,k} &= \begin{pmatrix} k & k+1 & \cdots & p-2 & p-1 & p & p+1 & \cdots & s-1 & s \\ k+1 & k+2 & \cdots & p-1 & p & p+1 & p+2 & \cdots & s & k \end{pmatrix}, \\
t_{s,k+1} &= \begin{pmatrix} k & k+1 & \cdots & p-2 & p-1 & p & p+1 & \cdots & s-1 & s \\ k & k+2 & \cdots & p-1 & p & p+1 & p+2 & \cdots & s & k+1 \end{pmatrix}, \\
t_{p-1,k} &= \begin{pmatrix} k & k+1 & \cdots & p-2 & p-1 & p & p+1 & \cdots & s-1 & s \\ k+1 & k+2 & \cdots & p-1 & k & p & p+1 & \cdots & s-1 & s \end{pmatrix},
\end{aligned}$$

stoga je

$$t_{p,k}t_{s,k} = \begin{pmatrix} k & k+1 & \cdots & p-2 & p-1 & p & p+1 & \cdots & s-1 & s \\ k+2 & k+3 & \cdots & p & k & p+1 & p+2 & \cdots & s & k+1 \end{pmatrix},$$

odnosno

$$t_{s,k+1}t_{p-1,k} = \begin{pmatrix} k & k+1 & \cdots & p-2 & p-1 & p & p+1 & \cdots & s-1 & s \\ k+2 & k+3 & \cdots & p & k & p+1 & p+2 & \cdots & s & k+1 \end{pmatrix},$$

što povlači da je

$$t_{p,k}t_{s,k} = t_{s,k+1}t_{p-1,k}.$$

Iz jednakosti cikličkih permutacija proizlazi jednakost njihovih skupova inverzija, tj.

$$I(t_{p,k}t_{s,k}) = I(t_{s,k+1}t_{p-1,k}),$$

a samim time vrijedi da je

$$I((t_{p,k}t_{s,k})^{-1}) = I((t_{s,k+1}t_{p-1,k})^{-1})$$

odnosno

$$I(t_{k,s}t_{k,p}) = I(t_{k,p-1}t_{k+1,s})$$

gdje je $t_{a,b} = t_{b,a}^{-1}$, $1 \leq k \leq p < s \leq n$.

Na osnovu rečenog iz (40) proizlazi

$$\widetilde{t_{s,k+1}} \cdot \widetilde{t_{p-1,k}} = \left(\prod_{(a,b) \in I(t_{k,s}t_{k,p})} X_{ab} \right) \cdot t_{p,k}t_{s,k},$$

što uvrštavanjem u (39) dokazuje tvrdnju (37).

Definicija 3.21

Za svaki $1 \leq k \leq n-1$ u algebri $\mathcal{A}_n$ definiramo elemente $\widetilde{\gamma_{n-k+1}}$ i $\widetilde{\delta_{n-k+1}}$ na sljedeći način

$$\widetilde{\gamma_{n-k+1}} := (\text{id} - \widetilde{t_{n,k}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{n-1,k}}) \cdots (\text{id} - \widetilde{t_{k+2,k}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{k+1,k}}), \quad (41)$$

$$\widetilde{\delta_{n-k+1}} := (\text{id} - \widetilde{t_k^2 t_{n,k+1}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_k^2 t_{n-1,k+1}}) \cdots (\text{id} - \widetilde{t_k^2 t_{k+2,k+1}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_k^2 t_{k+1,k+1}}) \quad (42)$$

Pritom je $\widetilde{t_k^2} = \widetilde{t_{k+1,k}^2} = X_{\{k,k+1\}} \text{id}$.

Propozicija 3.22

Za elemente $\widetilde{\beta_{n-k+1}} = \widetilde{t_{n,k}} + \widetilde{t_{n-1,k}} + \cdots + \widetilde{t_{k+1,k}} + \text{id} \quad (1 \leq k \leq n-1)$

definirane u 3.18, vrijedi faktorizacija

$$\widetilde{\beta_{n-k+1}} = \widetilde{\delta_{n-k+1}} \cdot \widetilde{\gamma_{n-k+1}}^{-1}. \quad (43)$$

Dokaz:

Primijetimo da se elementi $\widetilde{\gamma_{n-k+1}}$ i $\widetilde{\delta_{n-k+1}}$, $1 \leq k \leq n-1$ definirani u 3.21 mogu kraće zapisati u obliku

$$\begin{aligned} \widetilde{\gamma_{n-k+1}} &= \prod_{k+1 \leq s \leq n}^{\leftarrow} (\text{id} - \widetilde{t_{s,k}}), \\ \widetilde{\delta_{n-k+1}} &= \prod_{k+1 \leq s \leq n}^{\leftarrow} (\text{id} - \widetilde{t_k^2 t_{s,k+1}}). \end{aligned}$$

Element $\widetilde{\beta_{n-k+1}}$ iz definicije 3.18 možemo kraće zapisati

$$\widetilde{\beta_{n-k+1}} = \sum_{k \leq p \leq n}^{\leftarrow} \widetilde{t_{p,k}}.$$

Neka je $k \leq s \leq n$. Uvodimo oznaku

$$\widetilde{\beta_{n-k+1, s}} := \sum_{k \leq p \leq s}^{\leftarrow} \widetilde{t_{p,k}}. \quad (44)$$

Specijalno iz (44) proizlazi $\widetilde{\beta_{n-k+1, k}} = \sum_{k \leq p \leq k}^{\leftarrow} \widetilde{t_{p,k}} = \widetilde{t_{k,k}} = \text{id}$ ako je $s = k$,

$$\widetilde{\beta_{n-k+1, n}} = \sum_{k \leq p \leq n}^{\leftarrow} \widetilde{t_{p,k}} = \widetilde{\beta_{n-k+1}} \quad \text{ako je } s = n.$$

Pretpostavimo da je $s \geq k+1$ fiksiran. Tada primjenom (44) dobivamo

$$\begin{aligned} \widetilde{\beta_{n-k+1, s}} \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{s,k}}) &= \widetilde{\beta_{n-k+1, s}} - \widetilde{\beta_{n-k+1, s}} \cdot \widetilde{t_{s,k}} \\ &= \sum_{k \leq p \leq s}^{\leftarrow} \widetilde{t_{p,k}} - \sum_{k \leq p \leq s}^{\leftarrow} \widetilde{t_{p,k}} \cdot \widetilde{t_{s,k}} \\ &= \widetilde{t_{s,k}} + \sum_{k \leq p \leq s-1}^{\leftarrow} \widetilde{t_{p,k}} - \sum_{k+1 \leq p \leq s}^{\leftarrow} \widetilde{t_{p,k}} \cdot \widetilde{t_{s,k}} - \underbrace{\widetilde{t_{k,k}}}_{=\text{id}} \cdot \widetilde{t_{s,k}} \\ &= \sum_{k \leq p \leq s-1}^{\leftarrow} \widetilde{t_{p,k}} - \sum_{k+1 \leq p \leq s}^{\leftarrow} \widetilde{t_{p,k}} \cdot \widetilde{t_{s,k}} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
& \stackrel{\text{lema 3.20}}{=} \sum_{k \leq p \leq s-1} \widetilde{t_{p,k}} - \sum_{k+1 \leq p \leq s} \widetilde{t_k^2} \cdot \widetilde{t_{s,k+1}} \cdot \widetilde{t_{p-1,k}} \\
&= \sum_{k \leq p \leq s-1} \widetilde{t_{p,k}} - \sum_{k \leq p \leq s-1} \widetilde{t_k^2} \cdot \widetilde{t_{s,k+1}} \cdot \widetilde{t_{p,k}} \\
&= \sum_{k \leq p \leq s-1} \left(\text{id} - \widetilde{t_k^2} \widetilde{t_{s,k+1}} \right) \cdot \widetilde{t_{p,k}} \\
&= \left(\text{id} - \widetilde{t_k^2} \widetilde{t_{s,k+1}} \right) \cdot \sum_{k \leq p \leq s-1} \widetilde{t_{p,k}} \\
&= \left(\text{id} - \widetilde{t_k^2} \widetilde{t_{s,k+1}} \right) \cdot \widetilde{\beta_{n-k+1, s-1}}.
\end{aligned}$$

Time imamo

$$\widetilde{\beta_{n-k+1, s}} \cdot \left(\text{id} - \widetilde{t_{s,k}} \right) = \left(\text{id} - \widetilde{t_k^2} \widetilde{t_{s,k+1}} \right) \cdot \widetilde{\beta_{n-k+1, s-1}}. \quad (45)$$

Indukcijom po $k+1 \leq s \leq n$ iz dobivene jednakosti (45) proizlazi

$$\left. \begin{aligned}
& \widetilde{\beta_{n-k+1, k+1}} \cdot \left(\text{id} - \widetilde{t_{k+1,k}} \right) = \left(\text{id} - \widetilde{t_k^2} \widetilde{t_{k+1,k+1}} \right) \cdot \underbrace{\widetilde{\beta_{n-k+1, k}}}_{=\text{id}}, \\
& \widetilde{\beta_{n-k+1, k+2}} \cdot \left(\text{id} - \widetilde{t_{k+2,k}} \right) = \left(\text{id} - \widetilde{t_k^2} \widetilde{t_{k+2,k+1}} \right) \cdot \widetilde{\beta_{n-k+1, k+1}}, \\
& \vdots \\
& \widetilde{\beta_{n-k+1, n-1}} \cdot \left(\text{id} - \widetilde{t_{n-1,k}} \right) = \left(\text{id} - \widetilde{t_k^2} \widetilde{t_{n-1,k+1}} \right) \cdot \widetilde{\beta_{n-k+1, n-2}},
\end{aligned} \right\} \quad (46)$$

$$\widetilde{\beta_{n-k+1, n}} \cdot \left(\text{id} - \widetilde{t_{n,k}} \right) = \left(\text{id} - \widetilde{t_k^2} \widetilde{t_{n,k+1}} \right) \cdot \widetilde{\beta_{n-k+1, n-1}}. \quad (47)$$

Pomnožimo li sdesna izraz (47) sa $\left(\text{id} - \widetilde{t_{n-1,k}} \right) \cdots \left(\text{id} - \widetilde{t_{k+2,k}} \right) \cdot \left(\text{id} - \widetilde{t_{k+1,k}} \right)$ dobivamo

$$\begin{aligned}
& \widetilde{\beta_{n-k+1, n}} \cdot \left(\text{id} - \widetilde{t_{n,k}} \right) \cdot \left(\text{id} - \widetilde{t_{n-1,k}} \right) \cdots \left(\text{id} - \widetilde{t_{k+2,k}} \right) \cdot \left(\text{id} - \widetilde{t_{k+1,k}} \right) \\
&= \left(\text{id} - \widetilde{t_k^2} \widetilde{t_{n,k+1}} \right) \cdot \widetilde{\beta_{n-k+1, n-1}} \cdot \left(\text{id} - \widetilde{t_{n-1,k}} \right) \cdots \left(\text{id} - \widetilde{t_{k+2,k}} \right) \cdot \left(\text{id} - \widetilde{t_{k+1,k}} \right)
\end{aligned}$$

odakle primjenom jednakosti (46) proizlazi da je

$$\begin{aligned}
& \widetilde{\beta_{n-k+1, n}} \cdot \left(\text{id} - \widetilde{t_{n,k}} \right) \cdot \left(\text{id} - \widetilde{t_{n-1,k}} \right) \cdots \left(\text{id} - \widetilde{t_{k+2,k}} \right) \cdot \left(\text{id} - \widetilde{t_{k+1,k}} \right) \\
&= \left(\text{id} - \widetilde{t_k^2} \widetilde{t_{n,k+1}} \right) \cdot \left(\text{id} - \widetilde{t_k^2} \widetilde{t_{n-1,k+1}} \right) \cdots \left(\text{id} - \widetilde{t_k^2} \widetilde{t_{k+2,k+1}} \right) \cdot \left(\text{id} - \widetilde{t_k^2} \widetilde{t_{k+1,k+1}} \right)
\end{aligned}$$

ili

$$\widetilde{\beta_{n-k+1}} \cdot \prod_{k+1 \leq s \leq n}^{\leftarrow} (\text{id} - \widetilde{t_{s,k}}) = \prod_{k+1 \leq s \leq n}^{\leftarrow} (\text{id} - \widetilde{t_k}^2 \widetilde{t_{s,k+1}})$$

(gdje je $\widetilde{\beta_{n-k+1, n}} = \widetilde{\beta_{n-k+1}}$), što povlači da je

$$\widetilde{\beta_{n-k+1}} \cdot \widetilde{\gamma_{n-k+1}} = \widetilde{\delta_{n-k+1}},$$

odnosno

$$\widetilde{\beta_{n-k+1}} = \widetilde{\delta_{n-k+1}} \cdot \widetilde{\gamma_{n-k+1}}^{-1}, \quad 1 \leq k \leq n-1.$$

Time je dokazana propozicija 3.22.

Lema 3.23

Neka je $w_n = n(n-1)(n-2) \cdots 21$ najdulja permutacija u S_n i neka je $g \in S_n$ bilo koja permutacija u S_n .

Tada u algebri $\mathcal{A}_n$ imamo elemente $\widetilde{w_n}$ i $\widetilde{g}$ za koje vrijedi

$$\widetilde{g w_n} \cdot \widetilde{w_n} = \widetilde{w_n} \cdot \widetilde{w_n g} = \left(\prod_{i < j, g^{-1}(i) < g^{-1}(j)} X_{\{i,j\}} \right) \widetilde{g} \quad (48)$$

Dokaz:

Primijetimo da je najdulja permutacija $w_n \in S_n$ definirana sa

$$w_n = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & \cdots & n-2 & n-1 & n \\ n & n-1 & n-2 & \cdots & 3 & 2 & 1 \end{pmatrix},$$

odnosno

$$w_n(k) = n - k + 1, \quad 1 \leq k \leq n.$$

Pritom vrijede svojstva

- (i) $w_n^{-1} = w_n$,
- (ii) $w_n w_n = w_n^{-1} w_n^{-1} = \text{id}$,
- (iii) $I(w_n) = I(w_n^{-1}) = \{(a, b) \mid 1 \leq a < b \leq n\}$,
- (iv) $I(w_n w_n) = I(w_n^{-1} w_n^{-1}) = \emptyset$,
- (v) $w_n = t_{1,n} t_{2,n} t_{3,n} \cdots t_{n-2,n} t_{n-1,n}$.

Neka je $g \in S_n$ bilo koja permutacija iz skupa S_n .

Tada primjenom propozicije 3.4 dobivamo

$$\begin{aligned}
\widetilde{g w_n} \cdot \widetilde{w_n} &= X(g w_n, w_n) \cdot \widetilde{g w_n w_n} \\
&= X(g w_n, w_n) \cdot \widetilde{g} \\
&= \left(\prod_{(a,b) \in I(w_n^{-1} g^{-1}) - I(w_n^{-1} w_n^{-1} g^{-1})} X_{\{a,b\}} \right) \widetilde{g} \\
&= \left(\prod_{(a,b) \in I(w_n^{-1} g^{-1}) - I(g^{-1})} X_{\{a,b\}} \right) \widetilde{g} \\
&= \left(\underbrace{\prod_{(a,b) \in I(g^{-1}) \cap I(w_n^{-1} g^{-1})} X_{\{a,b\}}^{-1}}_{=1} \prod_{(a,b) \in I(w_n^{-1} g^{-1})} X_{\{a,b\}} \right) \widetilde{g} \\
&= \left(\prod_{(a,b) \in I(w_n^{-1} g^{-1})} X_{\{a,b\}} \right) \widetilde{g}.
\end{aligned}$$

Uzimajući u obzir da je

$$(w_n^{-1} g^{-1})(k) = w_n^{-1}(g^{-1}(k)) = n - g^{-1}(k) + 1,$$

imamo da je

$$\begin{aligned}
I(w_n^{-1} g^{-1}) &= \{(a, b) \mid 1 \leq a < b \leq n, (n - g^{-1}(a) + 1) > (n - g^{-1}(b) + 1)\} \\
&= \{(a, b) \mid 1 \leq a < b \leq n, g^{-1}(a) < g^{-1}(b)\},
\end{aligned}$$

$$\text{što povlači} \quad \widetilde{g w_n} \cdot \widetilde{w_n} = \left(\prod_{a < b, g^{-1}(a) < g^{-1}(b)} X_{\{a,b\}} \right) \widetilde{g}. \quad (49)$$

Napomena:

$$\text{Primijetimo da vrijedi} \quad \prod_{(a,b) \in I(g^{-1}) \cap I(w_n^{-1} g^{-1})} X_{\{a,b\}}^{-1} = 1,$$

jer je

$$\begin{aligned}
I(g^{-1}) &= \{(a, b) \mid 1 \leq a < b \leq n, g^{-1}(a) > g^{-1}(b)\}, \\
I(w_n^{-1} g^{-1}) &= \{(a, b) \mid 1 \leq a < b \leq n, (n - g^{-1}(a) + 1) > (n - g^{-1}(b) + 1)\} \\
&= \{(a, b) \mid 1 \leq a < b \leq n, g^{-1}(a) < g^{-1}(b)\},
\end{aligned}$$

odnosno

$$I(g^{-1}) \cap I(w_n^{-1} g^{-1}) = \emptyset.$$

S druge strane je

$$\begin{aligned}
\widetilde{w_n} \cdot \widetilde{w_n g} &= X(w_n, w_n g) \cdot \widetilde{w_n w_n g} \\
&= X(w_n, w_n g) \cdot \widetilde{g} \\
&= \left(\prod_{(a,b) \in I(w_n^{-1}) - I(g^{-1} w_n^{-1} w_n^{-1})} X_{\{a,b\}} \right) \widetilde{g} \\
&= \left(\prod_{(a,b) \in I(w_n^{-1}) - I(g^{-1})} X_{\{a,b\}} \right) \widetilde{g}.
\end{aligned}$$

Pritom je

$$\begin{aligned}
I(w_n^{-1}) - I(g^{-1}) &= \{(a,b) \mid 1 \leq a < b \leq n\} \setminus \{(a,b) \mid 1 \leq a < b \leq n, g^{-1}(a) > g^{-1}(b)\} \\
&= \{(a,b) \mid 1 \leq a < b \leq n, g^{-1}(a) < g^{-1}(b)\}
\end{aligned}$$

pa je

$$\widetilde{w_n} \cdot \widetilde{w_n g} = \left(\prod_{a < b, g^{-1}(a) < g^{-1}(b)} X_{\{a,b\}} \right) \widetilde{g}. \quad (50)$$

Iz dobivenih izraza (49) i (50) proizlazi jednakost (48) za bilo koji $g \in S_n$ i najdulju permutaciju $w_n = n(n-1)(n-2) \cdots 21$ u skupu S_n .

Napomena:

Primjenom svojstva (i) na svojsvo (v) najdulje permutacije $w_n \in S_n$ dobivamo

$$w_n = t_{1,n} t_{2,n} t_{3,n} \cdots t_{n-2,n} t_{n-1,n} = t_{n-1,n}^{-1} t_{n-2,n}^{-1} \cdots t_{3,n}^{-1} t_{2,n}^{-1} t_{1,n}^{-1},$$

odnosno

$$w_n = t_{n,n-1} t_{n,n-2} \cdots t_{n,3} t_{n,2} t_{n,1}. \quad (51)$$

Pritom se koristila definicija 3.9.

↞ Rezimirajmo prethodno izloženo.

U algebri $\mathcal{A}_n$ imamo element $\widetilde{\alpha_n} = \sum_{g \in S_n} \widetilde{g}$. Propozicijom 3.19 dokazali smo da

se element $\widetilde{\alpha_n}$ može faktorizirati elementima $\widetilde{\beta_{n-k+1}} \in \mathcal{A}_n$, $1 \leq k \leq n-1$ formulom

$$\widetilde{\alpha_n} = \prod_{1 \leq k \leq n-1}^{\leftarrow} \widetilde{\beta_{n-k+1}}, \text{ gdje su elementi } \widetilde{\beta_{n-k+1}} \text{ definirani u 3.18 na sljedeći način}$$

$$\widetilde{\beta_{n-k+1}} = \sum_{k \leq s \leq n}^{\leftarrow} \widetilde{t_{s,k}} = \sum_{k+1 \leq s \leq n} \widetilde{t_{s,k}} + \text{id}. \text{ Pritom je } \widetilde{\beta_1} = \text{id}.$$

Nadalje, primjenom propozicije 3.22 imamo da se svaki element $\widetilde{\beta_{n-k+1}}$ može faktorizirati po formuli $\widetilde{\beta_{n-k+1}} = \widetilde{\delta_{n-k+1}} \cdot \widetilde{\gamma_{n-k+1}}^{-1}$, gdje je (prema definiciji 3.21)

$$\begin{aligned}\widetilde{\gamma_{n-k+1}} &= \prod_{k+1 \leq s \leq n}^{\leftarrow} (\text{id} - \widetilde{t_{s,k}}), \\ \widetilde{\delta_{n-k+1}} &= \prod_{k+1 \leq s \leq n}^{\leftarrow} (\text{id} - \widetilde{t_{k+1,k}}^2 \widetilde{t_{s,k+1}}).\end{aligned}$$

Imamo da se element $\widetilde{\beta_{n-k+1}}$, $1 \leq k \leq n-1$ može faktorizirati primjenom formule

$$\widetilde{\beta_{n-k+1}} = \prod_{k+1 \leq s \leq n}^{\leftarrow} (\text{id} - \widetilde{t_{k+1,k}}^2 \widetilde{t_{s,k+1}}) \cdot \left[\prod_{k+1 \leq s \leq n}^{\leftarrow} (\text{id} - \widetilde{t_{s,k}}) \right]^{-1}$$

ili

$$\widetilde{\beta_{n-k+1}} = \prod_{k+1 \leq s \leq n}^{\leftarrow} (\text{id} - \widetilde{t_{k+1,k}}^2 \widetilde{t_{s,k+1}}) \cdot \prod_{k+1 \leq s \leq n}^{\rightarrow} (\text{id} - \widetilde{t_{s,k}})^{-1}, \quad (52)$$

stoga se element $\widetilde{\alpha_n} \in \mathcal{A}_n$, $\widetilde{\alpha_n} = \sum_{g \in S_n} \widetilde{g}$ može faktorizirati na sljedeći način

$$\widetilde{\alpha_n} = \prod_{1 \leq k \leq n-1}^{\leftarrow} \widetilde{\beta_{n-k+1}} = \prod_{1 \leq k \leq n-1}^{\leftarrow} \left(\prod_{k+1 \leq s \leq n}^{\leftarrow} (\text{id} - \widetilde{t_{k+1,k}}^2 \widetilde{t_{s,k+1}}) \cdot \prod_{k+1 \leq s \leq n}^{\rightarrow} (\text{id} - \widetilde{t_{s,k}})^{-1} \right). \quad (53)$$

Slijedi detaljniji raspis elemenata $\widetilde{\beta_{n-k+1}}$, $\widetilde{\gamma_{n-k+1}}$ i $\widetilde{\delta_{n-k+1}}$, $1 \leq k \leq n-1$ s ciljem da se bolje razumije formula (52), a samim time i formula (53).

Neka je n fiksiran.

Tada za $k=1$ imamo:

$$\begin{aligned}\widetilde{\beta_n} &= \widetilde{t_{n,1}} + \widetilde{t_{n-1,1}} + \cdots + \widetilde{t_{3,1}} + \widetilde{t_{2,1}} + \text{id}, \\ \widetilde{\gamma_n} &= (\text{id} - \widetilde{t_{n,1}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{n-1,1}}) \cdots (\text{id} - \widetilde{t_{3,1}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{2,1}}), \\ \widetilde{\delta_n} &= (\text{id} - \widetilde{t_{2,1}}^2 \widetilde{t_{n,2}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{2,1}}^2 \widetilde{t_{n-1,2}}) \cdots (\text{id} - \widetilde{t_{2,1}}^2 \widetilde{t_{3,2}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{2,1}}^2 \widetilde{t_{2,2}}),\end{aligned}$$

stoga je

$$\boxed{\begin{aligned}\widetilde{\beta_n} &= (\text{id} - \widetilde{t_{2,1}}^2 \widetilde{t_{n,2}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{2,1}}^2 \widetilde{t_{n-1,2}}) \cdots (\text{id} - \widetilde{t_{2,1}}^2 \widetilde{t_{3,2}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{2,1}}^2 \widetilde{t_{2,2}}) \cdot \\ &\quad \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{2,1}})^{-1} \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{3,1}})^{-1} \cdots (\text{id} - \widetilde{t_{n-1,1}})^{-1} \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{n,1}})^{-1}.\end{aligned}} \quad (54)$$

Ako je $k = 2$, onda je $n - k + 1 = n - 1$ i vrijedi:

$$\begin{aligned}\widetilde{\beta}_{n-1} &= \widetilde{t_{n,2}} + \widetilde{t_{n-1,2}} + \cdots + \widetilde{t_{4,2}} + \widetilde{t_{3,2}} + \text{id}, \\ \widetilde{\gamma}_{n-1} &= (\text{id} - \widetilde{t_{n,2}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{n-1,2}}) \cdots (\text{id} - \widetilde{t_{4,2}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{3,2}}), \\ \widetilde{\delta}_{n-1} &= (\text{id} - \widetilde{t_{3,2}^2 t_{n,3}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{3,2}^2 t_{n-1,3}}) \cdots (\text{id} - \widetilde{t_{3,2}^2 t_{4,3}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{3,2}^2 t_{3,3}})\end{aligned}$$

pa je

$$\boxed{\begin{aligned}\widetilde{\beta}_{n-1} &= (\text{id} - \widetilde{t_{3,2}^2 t_{n,3}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{3,2}^2 t_{n-1,3}}) \cdots (\text{id} - \widetilde{t_{3,2}^2 t_{4,3}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{3,2}^2 t_{3,3}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{3,2}})^{-1} \cdot \\ &\cdot (\text{id} - \widetilde{t_{4,2}})^{-1} \cdots (\text{id} - \widetilde{t_{n-1,2}})^{-1} \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{n,2}})^{-1}.\end{aligned}}$$

Ako je $k = p - 1$, onda je $n - k + 1 = n - p + 2$ i vrijedi:

$$\begin{aligned}\widetilde{\beta}_{n-p+2} &= \widetilde{t_{n,p-1}} + \widetilde{t_{n-1,p-1}} + \cdots + \widetilde{t_{p+1,p-1}} + \widetilde{t_{p,p-1}} + \text{id}, \\ \widetilde{\gamma}_{n-p+2} &= (\text{id} - \widetilde{t_{n,p-1}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{n-1,p-1}}) \cdots (\text{id} - \widetilde{t_{p+1,p-1}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{p,p-1}}), \\ \widetilde{\delta}_{n-p+2} &= (\text{id} - \widetilde{t_{p,p-1}^2 t_{n,p}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{p,p-1}^2 t_{n-1,p}}) \cdots (\text{id} - \widetilde{t_{p,p-1}^2 t_{p+1,p}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{p,p-1}^2 t_{p,p}}),\end{aligned}$$

stoga je

$$\boxed{\begin{aligned}\widetilde{\beta}_{n-p+2} &= (\text{id} - \widetilde{t_{p,p-1}^2 t_{n,p}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{p,p-1}^2 t_{n-1,p}}) \cdots (\text{id} - \widetilde{t_{p,p-1}^2 t_{p+1,p}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{p,p-1}^2 t_{p,p}}) \cdot \\ &\cdot (\text{id} - \widetilde{t_{p,p-1}})^{-1} \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{p+1,p-1}})^{-1} \cdots (\text{id} - \widetilde{t_{n-1,p-1}})^{-1} \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{n,p-1}})^{-1}.\end{aligned}}$$

Analogno ako je $k = p$, onda je $n - k + 1 = n - p + 1$ i vrijedi:

$$\begin{aligned}\widetilde{\beta}_{n-p+1} &= \widetilde{t_{n,p}} + \widetilde{t_{n-1,p}} + \cdots + \widetilde{t_{p+2,p}} + \widetilde{t_{p+1,p}} + \text{id}, \\ \widetilde{\gamma}_{n-p+1} &= (\text{id} - \widetilde{t_{n,p}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{n-1,p}}) \cdots (\text{id} - \widetilde{t_{p+2,p}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{p+1,p}}), \\ \widetilde{\delta}_{n-p+1} &= (\text{id} - \widetilde{t_{p+1,p}^2 t_{n,p+1}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{p+1,p}^2 t_{n-1,p+1}}) \cdots (\text{id} - \widetilde{t_{p+1,p}^2 t_{p+2,p+1}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{p+1,p}^2 t_{p+1,p+1}})\end{aligned}$$

pa je

$$\boxed{\begin{aligned}\widetilde{\beta}_{n-p+1} &= (\text{id} - \widetilde{t_{p+1,p}^2 t_{n,p+1}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{p+1,p}^2 t_{n-1,p+1}}) \cdots (\text{id} - \widetilde{t_{p+1,p}^2 t_{p+2,p+1}}) \cdot \\ &\cdot (\text{id} - \widetilde{t_{p+1,p}^2 t_{p+1,p+1}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{p+1,p}})^{-1} \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{p+2,p}})^{-1} \cdots (\text{id} - \widetilde{t_{n-1,p}})^{-1} \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{n,p}})^{-1}.\end{aligned}}$$

Navedimo još, ako je $k = n - 2$, onda je $n - k + 1 = 3$ te je:

$$\begin{aligned}\widetilde{\beta}_3 &= \widetilde{t_{n,n-2}} + \widetilde{t_{n-1,n-2}} + \text{id}, \\ \widetilde{\gamma}_3 &= (\text{id} - \widetilde{t_{n,n-2}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{n-1,n-2}}), \\ \widetilde{\delta}_3 &= (\text{id} - \widetilde{t_{n-1,n-2}}^2 \cdot \widetilde{t_{n,n-1}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{n-1,n-2}}^2 \cdot \widetilde{t_{n-1,n-1}})\end{aligned}$$

pa je

$$\boxed{\widetilde{\beta}_3 = (\text{id} - \widetilde{t_{n-1,n-2}}^2 \cdot \widetilde{t_{n,n-1}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{n-1,n-2}}^2 \cdot \widetilde{t_{n-1,n-1}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{n-1,n-2}})^{-1} \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{n,n-2}})^{-1},}$$

odnosno ako je $k = n - 1$, onda je $n - k + 1 = 2$ i vrijedi:

$$\begin{aligned}\widetilde{\beta}_2 &= \widetilde{t_{n,n-1}} + \text{id}, \\ \widetilde{\gamma}_2 &= \text{id} - \widetilde{t_{n,n-1}}, \\ \widetilde{\delta}_2 &= \text{id} - \widetilde{t_{n,n-1}}^2 \cdot \widetilde{t_{n,n}},\end{aligned}$$

tj.

$$\boxed{\widetilde{\beta}_2 = (\text{id} - \widetilde{t_{n,n-1}}^2 \cdot \widetilde{t_{n,n}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{n,n-1}})^{-1} .}$$

Napomena:

Primjenom tvrdnje (ii) iz leme 3.11 imamo da se svaki element $\widetilde{t_{b,a}} \in \mathcal{A}_n$, $1 \leq a < b \leq n$ može dekomponirati pomoću elementarnih transpozicija $\widetilde{t_j}$, $a \leq j \leq b - 1$ na sljedeći način $\widetilde{t_{b,a}} = \widetilde{t_a} \cdot \widetilde{t_{a+1}} \cdots \widetilde{t_{b-2}} \cdot \widetilde{t_{b-1}} = \prod_{j=a}^{b-1} \widetilde{t_j}$, stoga možemo pisati

$$\widetilde{\beta_{n-k+1}} = \sum_{k+1 \leq s \leq n}^{\leftarrow} \left(\prod_{j=k}^{s-1} \widetilde{t_j} \right) + \text{id}, \quad (55)$$

$$\widetilde{\gamma_{n-k+1}} = \prod_{k+1 \leq s \leq n}^{\leftarrow} \left(\text{id} - \prod_{j=k}^{s-1} \widetilde{t_j} \right), \quad (56)$$

$$\widetilde{\delta_{n-k+1}} = \prod_{k+1 \leq s \leq n}^{\leftarrow} \left(\text{id} - \widetilde{t_{k+1,k}}^2 \cdot \prod_{j=k+1}^{s-1} \widetilde{t_j} \right) = \prod_{k+1 \leq s \leq n}^{\leftarrow} \left(\text{id} - \widetilde{t_k}^2 \cdot \prod_{j=k+1}^{s-1} \widetilde{t_j} \right). \quad (57)$$

ili u raspisanom obliku

$$\begin{aligned}\widetilde{\beta_{n-k+1}} &= (\widetilde{t_k} \cdot \widetilde{t_{k+1}} \cdots \widetilde{t_{n-1}}) + (\widetilde{t_k} \cdot \widetilde{t_{k+1}} \cdots \widetilde{t_{n-2}}) + \cdots + (\widetilde{t_k} \cdot \widetilde{t_{k+1}}) + \widetilde{t_k} + \text{id} \\ \widetilde{\gamma_{n-k+1}} &= (\text{id} - \widetilde{t_k} \cdot \widetilde{t_{k+1}} \cdots \widetilde{t_{n-1}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_k} \cdot \widetilde{t_{k+1}} \cdots \widetilde{t_{n-2}}) \cdots (\text{id} - \widetilde{t_k} \cdot \widetilde{t_{k+1}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_k}) \\ \widetilde{\delta_{n-k+1}} &= (\text{id} - \widetilde{t_k}^2 \cdot \widetilde{t_{k+1}} \cdot \widetilde{t_{k+2}} \cdots \widetilde{t_{n-1}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_k}^2 \cdot \widetilde{t_{k+1}} \cdot \widetilde{t_{k+2}} \cdots \widetilde{t_{n-2}}) \cdots (\text{id} - \widetilde{t_k}^2 \cdot \widetilde{t_{k+1}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_k}^2).\end{aligned}$$

Pritom za $s = k + 1$ je $\prod_{j=k+1}^k \widetilde{t}_j := \text{id}$.

U ovom slučaju imamo da se izraz (52) može pisati u obliku

$$\widetilde{\beta_{n-k+1}} = \prod_{k+1 \leq s \leq n}^{\leftarrow} \left(\text{id} - \widetilde{t}_k^2 \cdot \prod_{j=k+1}^{s-1} \widetilde{t}_j \right) \cdot \prod_{k+1 \leq s \leq n}^{\rightarrow} \left(\text{id} - \prod_{j=k}^{s-1} \widetilde{t}_j \right)^{-1} \quad (58)$$

ili raspisano

$$\begin{aligned} \widetilde{\beta_{n-k+1}} = & \left(\text{id} - \widetilde{t}_k^2 \cdot \widetilde{t}_{k+1} \cdot \widetilde{t}_{k+2} \cdots \widetilde{t}_{n-1} \right) \cdot \left(\text{id} - \widetilde{t}_k^2 \cdot \widetilde{t}_{k+1} \cdot \widetilde{t}_{k+2} \cdots \widetilde{t}_{n-2} \right) \cdots \left(\text{id} - \widetilde{t}_k^2 \cdot \widetilde{t}_{k+1} \right) \cdot \left(\text{id} - \widetilde{t}_k^2 \right) \\ & \cdot \left(\text{id} - \widetilde{t}_k \right)^{-1} \cdot \left(\text{id} - \widetilde{t}_k \cdot \widetilde{t}_{k+1} \right)^{-1} \cdots \left(\text{id} - \widetilde{t}_k \cdot \widetilde{t}_{k+1} \cdots \widetilde{t}_{n-2} \right)^{-1} \cdot \left(\text{id} - \widetilde{t}_k \cdot \widetilde{t}_{k+1} \cdots \widetilde{t}_{n-1} \right)^{-1}. \end{aligned}$$

Koristeći (58) imamo da se element $\widetilde{\alpha}_n \in \mathcal{A}_n$ dan izrazom (53) može pisati u obliku

$$\widetilde{\alpha}_n = \prod_{1 \leq k \leq n-1}^{\leftarrow} \widetilde{\beta_{n-k+1}} = \prod_{1 \leq k \leq n-1}^{\leftarrow} \left(\prod_{k+1 \leq s \leq n}^{\leftarrow} \left(\text{id} - \widetilde{t}_k^2 \cdot \prod_{j=k+1}^{s-1} \widetilde{t}_j \right) \cdot \prod_{k+1 \leq s \leq n}^{\rightarrow} \left(\text{id} - \prod_{j=k}^{s-1} \widetilde{t}_j \right)^{-1} \right). \quad (59)$$

Primjer 3.24

Slijedi prikaz faktorizacije elementa $\widetilde{\alpha}_n \in \mathcal{A}_n$, $\widetilde{\alpha}_n = \sum_{g \in S_n} \widetilde{g}$ za $n = 2, 3, 4$ primjenom formule (53), odnosno formule (59).



Neka je $n = 2$. Tada specijalno u algebri $\mathcal{A}_2$ imamo da je element $\widetilde{\alpha}_2 = \sum_{g \in S_2} \widetilde{g}$

jednak elementu $\widetilde{\beta}_2 = \widetilde{t}_{2,1} + \text{id}$ (definicija 3.18), tj. $\widetilde{\alpha}_2 = \widetilde{\beta}_2$.

Primjenom definicije 3.21 proizlazi $\widetilde{\gamma}_2 = \text{id} - \widetilde{t}_{2,1}$, $\widetilde{\delta}_2 = \text{id} - \widetilde{t}_{2,1}^2 \cdot \widetilde{t}_{2,2} = \text{id} - \widetilde{t}_{2,1}^2$, stoga u ovom slučaju imamo da je formula (52), tj. (53) oblika

$$\widetilde{\alpha}_2 = \widetilde{\beta}_2 = \left(\text{id} - \widetilde{t}_{2,1}^2 \right) \cdot \left(\text{id} - \widetilde{t}_{2,1} \right)^{-1}. \quad (60)$$

S druge strane, uzimajući u obzir da je $\widetilde{t}_{2,1} = \widetilde{t}_1$, tj. $\widetilde{t}_{2,1}^2 = \widetilde{t}_1^2$ imamo da se izraz (60) može pisati u obliku

$$\widetilde{\alpha}_2 = \widetilde{\beta}_2 = \left(\text{id} - \widetilde{t}_1^2 \right) \cdot \left(\text{id} - \widetilde{t}_1 \right)^{-1},$$

što ujedno direktno proizlazi iz formule (58), tj. (59) za $n = 2$, $k = 1$.



Neka je $n = 3$. Tada je $1 \leq k \leq 2$. U algebri $\mathcal{A}_3$ imamo element $\widetilde{\alpha}_3 = \sum_{g \in S_3} \widetilde{g}$,

koji se faktorizira elementima $\widetilde{\beta}_2, \widetilde{\beta}_3$ formulom $\widetilde{\alpha}_3 = \widetilde{\beta}_2 \cdot \widetilde{\beta}_3$ (propozicija 3.19).

Primjenom formule (52) dobivamo

$$\widetilde{\beta}_3 = (\text{id} - \widetilde{t_{2,1}}^2 \widetilde{t_{3,2}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{2,1}}^2) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{2,1}})^{-1} \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{3,1}})^{-1} \quad \text{za } k = 1,$$

$$\widetilde{\beta}_2 = (\text{id} - \widetilde{t_{3,2}}^2) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{3,2}})^{-1} \quad \text{za } k = 2,$$

pri čemu se koristilo da je $\widetilde{t_{3,2}}^2 \widetilde{t_{3,3}} = \widetilde{t_{3,2}}^2$, $\widetilde{t_{2,1}}^2 \widetilde{t_{2,2}} = \widetilde{t_{2,1}}^2$, jer je $\widetilde{t_{3,3}} = \widetilde{t_{2,2}} = \text{id}$.

Time dobivamo

$$\widetilde{\alpha}_3 = \widetilde{\beta}_2 \cdot \widetilde{\beta}_3 = (\text{id} - \widetilde{t_{3,2}}^2) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{3,2}})^{-1} \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{2,1}}^2 \widetilde{t_{3,2}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{2,1}}^2) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{2,1}})^{-1} \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{3,1}})^{-1},$$

što direktno proizlazi iz formule (53).

Nadalje, u ovom slučaju imamo da je formula (59) oblika

$$\widetilde{\alpha}_3 = (\text{id} - \widetilde{t_2}^2) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_2})^{-1} \cdot (\text{id} - \widetilde{t_1}^2 \widetilde{t_2}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_1}^2) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_1})^{-1} \cdot (\text{id} - \widetilde{t_1} \widetilde{t_2})^{-1}.$$



Neka je $n = 4$. Tada je $1 \leq k \leq 3$. U algebri $\mathcal{A}_4$ imamo element $\widetilde{\alpha}_4 = \sum_{g \in S_4} \widetilde{g}$,

koji se primjenom formule (53) može faktorizirati na sljedeći način

$$\begin{aligned} \widetilde{\alpha}_4 &= \widetilde{\beta}_2 \cdot \widetilde{\beta}_3 \cdot \widetilde{\beta}_4 \\ &= (\text{id} - \widetilde{t_{4,3}}^2) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{4,3}})^{-1} \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{3,2}}^2 \widetilde{t_{4,3}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{3,2}}^2) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{3,2}})^{-1} \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{4,2}})^{-1} \cdot \\ &\quad \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{2,1}}^2 \widetilde{t_{4,2}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{2,1}}^2 \widetilde{t_{3,2}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{2,1}}^2) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{2,1}})^{-1} \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{3,1}})^{-1} \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{4,1}})^{-1} \end{aligned}$$

ili ekvivalentno primjenom formule (59)

$$\begin{aligned} \widetilde{\alpha}_4 &= (\text{id} - \widetilde{t_3}^2) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_3})^{-1} \cdot (\text{id} - \widetilde{t_2}^2 \widetilde{t_3}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_2}^2) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_2})^{-1} \cdot (\text{id} - \widetilde{t_2} \widetilde{t_3})^{-1} \cdot \\ &\quad \cdot (\text{id} - \widetilde{t_1}^2 \widetilde{t_2} \widetilde{t_3}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_1}^2 \widetilde{t_2}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_1}^2) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_1})^{-1} \cdot (\text{id} - \widetilde{t_1} \widetilde{t_2})^{-1} \cdot (\text{id} - \widetilde{t_1} \widetilde{t_2} \widetilde{t_3})^{-1}. \end{aligned}$$

Pritom se elementi

$$\widetilde{\beta}_4 = \widetilde{t_{4,1}} + \widetilde{t_{3,1}} + \widetilde{t_{2,1}} + \text{id} = \widetilde{t_1} \widetilde{t_2} \widetilde{t_3} + \widetilde{t_1} \widetilde{t_2} + \widetilde{t_1} + \text{id},$$

$$\widetilde{\beta}_3 = \widetilde{t_{4,2}} + \widetilde{t_{3,2}} + \text{id} = \widetilde{t_2} \widetilde{t_3} + \widetilde{t_2} + \text{id},$$

$$\widetilde{\beta}_2 = \widetilde{t_{4,3}} + \text{id} = \widetilde{t_3} + \text{id},$$

primjenom formule (52), tj. (58) faktoriziraju ovako

$$\begin{aligned}
\widetilde{\beta}_4 &= (\text{id} - \widetilde{t_{2,1}}^2 \widetilde{t_{4,2}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{2,1}}^2 \widetilde{t_{3,2}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{2,1}}^2) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{2,1}})^{-1} \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{3,1}})^{-1} \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{4,1}})^{-1} \\
&= (\text{id} - \widetilde{t_1}^2 \widetilde{t_2} \widetilde{t_3}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_1}^2 \widetilde{t_2}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_1}^2) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_1})^{-1} \cdot (\text{id} - \widetilde{t_1} \widetilde{t_2})^{-1} \cdot (\text{id} - \widetilde{t_1} \widetilde{t_2} \widetilde{t_3})^{-1}, \\
\widetilde{\beta}_3 &= (\text{id} - \widetilde{t_{3,2}}^2 \widetilde{t_{4,3}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{3,2}}^2) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{3,2}})^{-1} \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{4,2}})^{-1} \\
&= (\text{id} - \widetilde{t_2}^2 \widetilde{t_3}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_2}^2) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_2})^{-1} \cdot (\text{id} - \widetilde{t_2} \widetilde{t_3})^{-1}, \\
\widetilde{\beta}_2 &= (\text{id} - \widetilde{t_{4,3}}^2) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{4,3}})^{-1} = (\text{id} - \widetilde{t_3}^2) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_3})^{-1}.
\end{aligned}$$

Uočimo da je

$$\begin{aligned}
\widetilde{\gamma}_4 &= (\text{id} - \widetilde{t_{4,1}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{3,1}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{2,1}}) = (\text{id} - \widetilde{t_1} \widetilde{t_2} \widetilde{t_3}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_1} \widetilde{t_2}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_1}), \\
\widetilde{\delta}_4 &= (\text{id} - \widetilde{t_{2,1}}^2 \widetilde{t_{4,2}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{2,1}}^2 \widetilde{t_{3,2}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{2,1}}^2) = (\text{id} - \widetilde{t_1}^2 \widetilde{t_2} \widetilde{t_3}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_1}^2 \widetilde{t_2}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_1}^2), \\
\widetilde{\gamma}_3 &= (\text{id} - \widetilde{t_{4,2}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{3,2}}) = (\text{id} - \widetilde{t_2} \widetilde{t_3}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_2}), \\
\widetilde{\delta}_3 &= (\text{id} - \widetilde{t_{3,2}}^2 \widetilde{t_{4,3}}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_{3,2}}^2) = (\text{id} - \widetilde{t_2}^2 \widetilde{t_3}) \cdot (\text{id} - \widetilde{t_2}^2), \\
\widetilde{\gamma}_2 &= \text{id} - \widetilde{t_{4,3}} = \text{id} - \widetilde{t_3}, \quad \widetilde{\delta}_2 = \text{id} - \widetilde{t_{4,3}}^2 = \text{id} - \widetilde{t_3}^2.
\end{aligned}$$

Vratimo se na proučavanje cikličkih permutacija $t_{a,b}$, $1 \leq a \leq b \leq n$ i njihovih inverza $t_{b,a} = t_{a,b}^{-1}$ u skupu S_n . Pritom je

$$t_{a,b}(p) = \begin{cases} p & 1 \leq p < a \text{ ili } b < p \leq n \\ b & p = a \\ p-1 & a < p \leq b \end{cases}$$

odnosno

$$t_{b,a}(p) = \begin{cases} p & 1 \leq p < a \text{ ili } b < p \leq n \\ p+1 & a \leq p < b \\ a & p = b \end{cases}$$

stoga je

$$\begin{aligned}
t_{n,1}(p) &= \begin{cases} p+1 & 1 \leq p < n \\ 1 & p = n, \end{cases} \\
t_{n,1}^{-1}(p) = t_{1,n}(p) &= \begin{cases} n & p = 1 \\ p-1 & 1 < p \leq n. \end{cases}
\end{aligned}$$

Lako se pokaže da vrijedi $t_{n,1} \cdot t_{b,a} = t_{b+1,a+1} \cdot t_{n,1}$, $1 \leq a \leq b \leq n$, što je analogno zapisu

$$t_{b,a} = t_{n,1}^{-1} \cdot t_{b+1,a+1} \cdot t_{n,1}. \quad (61)$$

Lema 3.25

Vrijede sljedeće jednakosti

$$(i) \quad \widetilde{t_{b,a}} = t_{n,1}^{-1} \cdot \widetilde{t_{b+1,a+1}} \cdot t_{n,1} \quad 1 \leq a \leq b \leq n, \quad (62)$$

$$(ii) \quad X_{\{a,a+1\}} \text{id} = t_{n,1}^{-1} \cdot X_{\{a+1,a+2\}} \cdot t_{n,1} \quad 1 \leq a \leq n-1. \quad (63)$$

Dokaz:

(i) Neka je $1 \leq a \leq b \leq n$. Uzimajući u obzir formulu (19) imamo da je

$$\begin{aligned} \widetilde{t_{b,a}} &= \left(\prod_{j=a+1}^b X_{a_j} \right) t_{b,a} \text{ i analogno } \widetilde{t_{b+1,a+1}} = \left(\prod_{j=a+2}^{b+1} X_{a+1,j} \right) t_{b+1,a+1}. \text{ Dobivamo} \\ t_{n,1}^{-1} \cdot \widetilde{t_{b+1,a+1}} \cdot t_{n,1} &= t_{n,1}^{-1} \cdot \left(\prod_{j=a+2}^{b+1} X_{a+1,j} \right) t_{b+1,a+1} \cdot t_{n,1} \\ &= \left(\prod_{j=a+1}^b X_{a_j} \right) t_{n,1}^{-1} \cdot t_{b+1,a+1} \cdot t_{n,1} = \left(\prod_{j=a+1}^b X_{a_j} \right) t_{b,a} = \widetilde{t_{b,a}} \end{aligned}$$

čime je dokazana jednakost (62). Pritom se koristilo svojstvo (61).

(ii) Jednakost (63) proizlazi direktno primjenom definicije cikličke permutacije

$$t_{n,1}^{-1}, \text{ tj. imamo } t_{n,1}^{-1} \cdot X_{\{a+1,a+2\}} \cdot t_{n,1} = X_{\{a,a+1\}} \cdot \underbrace{t_{n,1}^{-1} t_{n,1}}_{=\text{id}} = X_{\{a,a+1\}} \text{id},$$

što dokazuje jednakost (63). Pritom je $1 \leq a \leq n-1$, $X_{\{a,a+1\}} = X_{aa+1} \cdot X_{a+1a}$.

Primijetimo da se jednakost (63) može pisati u obliku $\widetilde{t_a^2} = t_{n,1}^{-1} \cdot \widetilde{t_{a+1}^2} \cdot t_{n,1}$,

gdje je $\widetilde{t_a^2} = X_{\{a,a+1\}} \text{id}$ (lema 3.10).

Primjedba 3.26

Uzimajući u obzir lemu 3.10 imamo da se element $\widetilde{\delta_{n-k+1}} \in \mathcal{A}_n$, $1 \leq k \leq n-1$ definiran u 3.21 može pisati u obliku

$$\begin{aligned} \widetilde{\delta_{n-k+1}} &= \left(\text{id} - X_{\{k,k+1\}} \widetilde{t_{n,k+1}} \right) \cdot \left(\text{id} - X_{\{k,k+1\}} \widetilde{t_{n-1,k+1}} \right) \cdots \left(\text{id} - X_{\{k,k+1\}} \widetilde{t_{k+2,k+1}} \right) \cdot \left(\text{id} - X_{\{k,k+1\}} \widetilde{t_{k+1,k+1}} \right) \\ &= \prod_{k+1 \leq s \leq n}^{\leftarrow} \left(\text{id} - X_{\{k,k+1\}} \widetilde{t_{s,k+1}} \right) \end{aligned} \quad (64)$$

gdje je $\widetilde{t_{k+1,k+1}} = \text{id}$.

Neka je $g \in S_n$ bilo koja permutacija u S_n . Uvodimo oznaku $\text{Des}(g)$ za skup padova permutacije g na sljedeći način

$$\text{Des}(g) := \{1 \leq i \leq n-1 \mid g(i) > g(i+1)\}. \quad (65)$$

Pritom $\text{des}(g) = \text{Card}(\text{Des}(g))$ označava broj padova.

Propozicija 3.27

Neka je n fiksiran, $1 \leq k \leq n-1$ i neka je

$$\Delta_{n-k+1}^n := (\text{id} - X_{\{k, k+1\}}) \cdot (\text{id} - X_{\{k, k+1, k+2\}}) \cdots (\text{id} - X_{\{k, k+1, \dots, n\}}), \quad (66)$$

$$\widetilde{\varepsilon_{n-k+1}^n} := \sum_{g \in S_1^k \times S_{n-k}} \omega_{n-k+1}^n(g) \cdot \tilde{g}, \quad (67)$$

gdje je za $g \in S_1^k \times S_{n-k}$:

$$\omega_{n-k+1}^n(g) := \prod_{i \in \text{Des}(g^{-1})} X_{\{k, k+1, \dots, i\}}, \quad (68)$$

$$\text{Des}(g^{-1}) = \{k+1 \leq i \leq n-1 \mid g^{-1}(i) > g^{-1}(i+1)\}. \quad (69)$$

Uvedimo precizniju oznaku

$$\widetilde{\delta_{n-k+1}^n} := \widetilde{\delta_{n-k+1}^n}. \quad (70)$$

Tada se inverz elementa $\widetilde{\delta_{n-k+1}^n} \in \mathcal{A}_n$, $1 \leq k \leq n-1$ označava sa $\widetilde{\delta_{n-k+1}^n}^{-1}$ i računa po formuli

$$\boxed{\widetilde{\delta_{n-k+1}^n}^{-1} = (\Delta_{n-k+1}^n)^{-1} \cdot \widetilde{\varepsilon_{n-k+1}^n}}. \quad (71)$$

Napomena:

Neka je $A = \{k, k+1, \dots, i\}$, $i \in \text{Des}(g^{-1})$.

Tada primjenom definicije 3.2 imamo da je faktor X_A u izrazu (68) dan eksplicitno sa

$$X_A = \prod_{(a,b) \in A \times A, a < b} X_{\{a,b\}}, \text{ gdje je } X_{\{a,b\}} = X_{ab} \cdot X_{ba}.$$

Dokaz:

Koristeći oznaku (70) imamo da je izraz (64) dan sa

$$\begin{aligned}
\widetilde{\delta_{n-k+1}^n} &= \prod_{k+1 \leq s \leq n}^{\leftarrow} \left(\text{id} - X_{\{k,k+1\}} \widetilde{t_{s,k+1}} \right) \\
&= \left(\text{id} - X_{\{k,k+1\}} \widetilde{t_{n,k+1}} \right) \cdot \prod_{k+1 \leq s \leq n-1}^{\leftarrow} \left(\text{id} - X_{\{k,k+1\}} \widetilde{t_{s,k+1}} \right)
\end{aligned}$$

ili

$$\widetilde{\delta_{n-k+1}^n} = \left(\text{id} - X_{\{k,k+1\}} \widetilde{t_{n,k+1}} \right) \cdot \widetilde{\delta_{n-k+1}^{n-1}}, \quad (72)$$

gdje je

$$\widetilde{\delta_{n-k+1}^{n-1}} = \prod_{k+1 \leq s \leq n-1}^{\leftarrow} \left(\text{id} - X_{\{k,k+1\}} \widetilde{t_{s,k+1}} \right). \quad (73)$$

Primjenom leme 3.25, prema kojoj imamo da je

$$\begin{aligned}
\widetilde{t_{s,k+1}} &= t_{n,l}^{-1} \cdot \widetilde{t_{s+1,k+2}} \cdot t_{n,l}, \\
X_{\{k,k+1\}} \text{id} &= t_{n,l}^{-1} \cdot X_{\{k+1,k+2\}} \cdot t_{n,l},
\end{aligned}$$

dobivamo da se izraz (73) može pisati u obliku

$$\begin{aligned}
\widetilde{\delta_{n-k+1}^{n-1}} &= \prod_{k+1 \leq s \leq n-1}^{\leftarrow} \left(\text{id} - X_{\{k,k+1\}} \widetilde{t_{s,k+1}} \right) \\
&= \prod_{k+1 \leq s \leq n-1}^{\leftarrow} \left(\text{id} - t_{n,l}^{-1} \cdot X_{\{k+1,k+2\}} \cdot \underbrace{t_{n,l} \cdot t_{n,l}^{-1}}_{=\text{id}} \cdot \widetilde{t_{s+1,k+2}} \cdot t_{n,l} \right) \\
&= \prod_{k+1 \leq s \leq n-1}^{\leftarrow} t_{n,l}^{-1} \cdot \left(\text{id} - X_{\{k+1,k+2\}} \widetilde{t_{s+1,k+2}} \right) \cdot t_{n,l} \\
&= t_{n,l}^{-1} \cdot \left(\prod_{k+1 \leq s \leq n-1}^{\leftarrow} \left(\text{id} - X_{\{k+1,k+2\}} \widetilde{t_{s+1,k+2}} \right) \right) \cdot t_{n,l} \\
&= t_{n,l}^{-1} \cdot \left(\prod_{k+2 \leq s \leq n}^{\leftarrow} \left(\text{id} - X_{\{k+1,k+2\}} \widetilde{t_{s,k+2}} \right) \right) \cdot t_{n,l},
\end{aligned}$$

tj.

$$\widetilde{\delta_{n-k+1}^{n-1}} = t_{n,l}^{-1} \cdot \left(\prod_{k+2 \leq s \leq n}^{\leftarrow} \left(\text{id} - X_{\{k+1,k+2\}} \widetilde{t_{s,k+2}} \right) \right) \cdot t_{n,l}. \quad (74)$$

S druge strane, primjenom oznake (70) i izraza (64), možemo pisati

$$\widetilde{\delta_{n-k}^n} = \prod_{k+2 \leq s \leq n}^{\leftarrow} \left(\text{id} - X_{\{k+1,k+2\}} \widetilde{t_{s,k+2}} \right),$$

što povlači da se izraz (74) može kraće zapisati u obliku

$$\widetilde{\delta_{n-k+1}^{n-1}} = t_{n,l}^{-1} \cdot \widetilde{\delta_{n-k}^n} \cdot t_{n,l}. \quad (75)$$

Uvrstimo li sada (75) u izraz (72) dobivamo

$$\widetilde{\delta_{n-k+1}^n} = (\text{id} - X_{\{k,k+1\}} \widetilde{t_{n,k+1}}) \cdot t_{n,l}^{-1} \cdot \widetilde{\delta_{n-k}^n} \cdot t_{n,l}$$

odnosno

$$\widetilde{\delta_{n-k+1}^n}^{-1} \cdot (\text{id} - X_{\{k,k+1\}} \widetilde{t_{n,k+1}}) = t_{n,l}^{-1} \cdot \widetilde{\delta_{n-k}^n}^{-1} \cdot t_{n,l}. \quad (76)$$

Primijetimo da će formula (71) vrijediti, ako vrijedi

$$(\Delta_{n-k+1}^n)^{-1} \cdot \widetilde{\varepsilon_{n-k+1}^n} \cdot (\text{id} - X_{\{k,k+1\}} \widetilde{t_{n,k+1}}) = t_{n,l}^{-1} \cdot (\Delta_{n-k}^n)^{-1} \cdot \widetilde{\varepsilon_{n-k}^n} \cdot t_{n,l},$$

(što se dobiva primjenom formule (71) na identitet (76)),

odnosno ako vrijedi identitet

$$\widetilde{\varepsilon_{n-k+1}^n} \cdot (\text{id} - X_{\{k,k+1\}} \widetilde{t_{n,k+1}}) = (\text{id} - X_{\{k,k+1,\dots,n\}}) \cdot \widetilde{\varepsilon_{n-k+1}^{n-1}}, \quad (77)$$

gdje je

$$\widetilde{\varepsilon_{n-k+1}^{n-1}} = t_{n,l}^{-1} \cdot \widetilde{\varepsilon_{n-k}^n} \cdot t_{n,l},$$

$$\text{id} - X_{\{k,k+1,\dots,n\}} = \Delta_{n-k+1}^n \cdot t_{n,l}^{-1} \cdot (\Delta_{n-k}^n)^{-1} \cdot t_{n,l}.$$

Napomena:

Primijetimo da je

$$\begin{aligned} t_{n,l}^{-1} \cdot (\Delta_{n-k}^n)^{-1} \cdot t_{n,l} &= t_{n,l}^{-1} \cdot \left[(\text{id} - X_{\{k+1,k+2\}}) \cdot (\text{id} - X_{\{k+1,k+2,k+3\}}) \cdots (\text{id} - X_{\{k+1,k+2,\dots,n\}}) \right]^{-1} \cdot t_{n,l} \\ &= \left[(\text{id} - X_{\{k,k+1\}}) \cdot (\text{id} - X_{\{k,k+1,k+2\}}) \cdots (\text{id} - X_{\{k,k+1,\dots,n-1\}}) \right]^{-1}, \end{aligned}$$

stoga je

$$\begin{aligned} \Delta_{n-k+1}^n \cdot t_{n,l}^{-1} \cdot (\Delta_{n-k}^n)^{-1} \cdot t_{n,l} &= \frac{(\text{id} - X_{\{k,k+1\}}) \cdot (\text{id} - X_{\{k,k+1,k+2\}}) \cdots (\text{id} - X_{\{k,k+1,\dots,n-1\}}) \cdot (\text{id} - X_{\{k,k+1,\dots,n-1,n\}})}{(\text{id} - X_{\{k,k+1\}}) \cdot (\text{id} - X_{\{k,k+1,k+2\}}) \cdots (\text{id} - X_{\{k,k+1,\dots,n-1\}})} \\ &= \text{id} - X_{\{k,k+1,\dots,n\}}. \end{aligned}$$

Formula (71) dokazuje se matematičkom indukcijom. Pritom je dovoljno dokazati da vrijedi identitet (77), koji je ekvivalentan izrazu

$$\widetilde{\varepsilon_{n-k+1}^n} = \left(\text{id} - X_{\{k, k+1, \dots, n\}} \right) \cdot \widetilde{\varepsilon_{n-k+1}^{n-1}} \cdot \left(\text{id} - X_{\{k, k+1\}} \widetilde{t_{n, k+1}} \right)^{-1}.$$

Slijedi dokaz identiteta (77).

Izračunajmo najprije vrijednost izraza $\widetilde{\varepsilon_{n-k+1}^n} \cdot X_{\{k, k+1\}} \widetilde{t_{n, k+1}}$. Primjenom (66)–(69) iz propozicije 3.27 dobivamo sljedeće

$$\begin{aligned} \widetilde{\varepsilon_{n-k+1}^n} \cdot X_{\{k, k+1\}} \widetilde{t_{n, k+1}} &= \sum_{\sigma \in S_1^k \times S_{n-k}} \omega_{n-k+1}^n(\sigma) \cdot \widetilde{\sigma} \cdot X_{\{k, k+1\}} \widetilde{t_{n, k+1}} \\ &= \sum_{\sigma \in S_1^k \times S_{n-k}} \omega_{n-k+1}^n(\sigma) \cdot X_{\{\sigma(k), \sigma(k+1)\}} \widetilde{\sigma \cdot t_{n, k+1}} \\ &= \sum_{\sigma \in S_1^k \times S_{n-k}} \omega_{n-k+1}^n(\sigma) \cdot X_{\{k, \sigma(k+1)\}} \widetilde{\sigma \cdot t_{n, k+1}} \\ &\stackrel{\text{lema 3.13}}{=} \sum_{\sigma \in S_1^k \times S_{n-k}} \omega_{n-k+1}^n(\sigma) \cdot X_{\{k, \sigma(k+1)\}} \left(\prod_{\substack{k+1 < i \leq n, \\ \sigma(k+1) > \sigma(i)}} X_{\{\sigma(i), \sigma(k+1)\}} \right) \widetilde{\sigma t_{n, k+1}} \\ &= \sum_{\sigma \in S_1^k \times S_{n-k}} \omega_{n-k+1}^n(\sigma) \cdot X_{\{k, \sigma(k+1)\}} \cdot \prod_{k+1 \leq j < \sigma(k+1)} X_{\{j, \sigma(k+1)\}} \widetilde{\sigma t_{n, k+1}} \\ &= \sum_{\sigma \in S_1^k \times S_{n-k}} \omega_{n-k+1}^n(\sigma) \cdot \prod_{k \leq j < \sigma(k+1)} X_{\{j, \sigma(k+1)\}} \widetilde{\sigma t_{n, k+1}} \end{aligned}$$

odnosno

$$\widetilde{\varepsilon_{n-k+1}^n} \cdot X_{\{k, k+1\}} \widetilde{t_{n, k+1}} = \sum_{\sigma \in S_1^k \times S_{n-k}} \omega_{n-k+1}^n(\sigma) \cdot \prod_{k \leq j < \sigma(k+1)} X_{\{j, \sigma(k+1)\}} \widetilde{\sigma t_{n, k+1}}. \quad (78)$$

Iz $\sigma, t_{n, k+1} \in S_1^k \times S_{n-k} \subset S_n$ proizlazi $g = \sigma t_{n, k+1} \in S_1^k \times S_{n-k} \subset S_n$.

Pritom iz $g = \sigma t_{n, k+1}$,

proizlazi $\sigma = g t_{n, k+1}^{-1}$,

gdje je

$$\sigma(k+1) = g t_{n, k+1}^{-1}(k+1) = g(n),$$

što se uvrštavanjem u (78) dobiva

$$\widetilde{\varepsilon_{n-k+1}^n} \cdot X_{\{k, k+1\}} \widetilde{t_{n, k+1}} = \sum_{g \in S_1^k \times S_{n-k}} \omega_{n-k+1}^n(g t_{n, k+1}^{-1}) \cdot \prod_{k \leq j < g(n)} X_{\{j, g(n)\}} \widetilde{g}. \quad (79)$$

Proučimo sada skupove $\text{Des}\left(\left(g t_{n,k+1}^{-1}\right)^{-1}\right) = \text{Des}\left(t_{n,k+1} g^{-1}\right)$ i $\text{Des}\left(g^{-1}\right)$.

Imamo

$$\text{Des}\left(g^{-1}\right) = \left\{k+1 \leq i \leq n-1 \mid g^{-1}(i) > g^{-1}(i+1)\right\},$$

$$\text{Des}\left(t_{n,k+1} g^{-1}\right) = \left\{k+1 \leq i \leq n-1 \mid t_{n,k+1} g^{-1}(i) > t_{n,k+1} g^{-1}(i+1)\right\}.$$

Primijetimo sljedeće

⇒ Ako je $g^{-1}(i) = n$, onda $i = g(n) \notin \text{Des}\left(t_{n,k+1} g^{-1}\right)$ nije točka pada permutacije

$$g t_{n,k+1}^{-1}, \text{ jer je } t_{n,k+1} g^{-1}(i) = t_{n,k+1}(n) = k+1, \text{ tj. } \underbrace{t_{n,k+1} g^{-1}(i)}_{=k+1} \succ t_{n,k+1} g^{-1}(i+1).$$

S druge strane imamo da je $i = g(n) \in \text{Des}\left(g^{-1}\right)$ točka pada permutacije g , jer je

$$\underbrace{g^{-1}(i)}_{=n} > g^{-1}(i+1) \text{ za svaki } k+1 \leq i \leq n-1;$$

⇒ Ako je $g^{-1}(i+1) = n$, onda je $i = (g(n)-1) \in \text{Des}\left(t_{n,k+1} g^{-1}\right)$ točka pada permutacije

$$g t_{n,k+1}^{-1}, \text{ jer je } t_{n,k+1} g^{-1}(i+1) = t_{n,k+1}(n) = k+1, \text{ tj.}$$

$$t_{n,k+1} g^{-1}(i) > \underbrace{t_{n,k+1} g^{-1}(i+1)}_{=k+1} \text{ za svaki } k+2 \leq i \leq n-1.$$

S druge strane imamo da $i = (g(n)-1) \notin \text{Des}\left(g^{-1}\right)$ nije točka pada permutacije

$$g, \text{ jer } g^{-1}(i) \succ \underbrace{g^{-1}(i+1)}_{=n}.$$

Na osnovu rečenog zaključujemo da je

$$\text{Des}\left(t_{n,k+1} g^{-1}\right) = \begin{cases} \left(\text{Des}\left(g^{-1}\right) \setminus \{g(n)\}\right) \cup \{g(n)-1\} & \text{ ako je } g(n) < n \\ \text{Des}\left(g^{-1}\right) \cup \{g(n)-1\} & \text{ ako je } g(n) = n \end{cases}$$

ili

$$\text{Des}\left(t_{n,k+1} g^{-1}\right) = \left(\text{Des}\left(g^{-1}\right) \setminus \{g(n)\}\right) \cup \{g(n)-1\} \text{ ako je } g(n) \leq n. \quad (80)$$

Napomena:

Specijalno za $g(n) = n$ imamo da $g(n) \notin \text{Des}\left(g^{-1}\right)$, što povlači

$$\text{Des}\left(g^{-1}\right) \setminus \{g(n)\} = \text{Des}\left(g^{-1}\right),$$

$$\text{ jer je } \text{Des}\left(g^{-1}\right) \cap \{g(n)\} = \emptyset.$$

Uzimajući u obzir identitet (80) imamo da je

$$\prod_{i \in \text{Des}(t_{n,k+1} g^{-1})} X_{\{k, k+1, \dots, i\}} = \prod_{\substack{i \in \text{Des}(t_{n,k+1} g^{-1}) \\ i \neq g(n)-1}} X_{\{k, k+1, \dots, i\}} \cdot \underbrace{X_{\{k, k+1, \dots, g(n)-1\}}}_{\text{za } i=g(n)-1},$$

stoga dobivamo

$$\begin{aligned} \omega_{n-k+1}^n(g t_{n,k+1}^{-1}) \cdot \prod_{k \leq j < g(n)} X_{\{j, g(n)\}} &= \prod_{i \in \text{Des}(t_{n,k+1} g^{-1})} X_{\{k, k+1, \dots, i\}} \cdot \prod_{k \leq j < g(n)} X_{\{j, g(n)\}} \\ &= \prod_{\substack{i \in \text{Des}(t_{n,k+1} g^{-1}) \\ i \neq g(n)-1}} X_{\{k, k+1, \dots, i\}} \cdot X_{\{k, k+1, \dots, g(n)-1\}} \cdot \prod_{k \leq j < g(n)} X_{\{j, g(n)\}} \\ &= \prod_{\substack{i \in \text{Des}(t_{n,k+1} g^{-1}) \\ i \neq g(n)-1}} X_{\{k, k+1, \dots, i\}} \cdot X_{\{k, k+1, \dots, g(n)\}}. \end{aligned} \quad (81)$$

Promotrimo sada desnu stranu identiteta (81).

Ako je $g(n) < n$, onda imamo

$$\prod_{\substack{i \in \text{Des}(t_{n,k+1} g^{-1}) \\ i \neq g(n)-1}} X_{\{k, k+1, \dots, i\}} \cdot X_{\{k, k+1, \dots, g(n)\}} = \prod_{i \in \text{Des}(g^{-1})} X_{\{k, k+1, \dots, i\}} = \omega_{n-k+1}^n(g).$$

Ako je $g(n) = n$, onda imamo $g(n) \notin \text{Des}(g^{-1})$, $g(n) \notin \text{Des}(t_{n,k+1} g^{-1})$ pa je

$$\begin{aligned} \prod_{\substack{i \in \text{Des}(t_{n,k+1} g^{-1}) \\ i \neq g(n)-1}} X_{\{k, k+1, \dots, i\}} \cdot X_{\{k, k+1, \dots, g(n)\}} &= X_{\{k, k+1, \dots, n\}} \cdot \prod_{i \in \text{Des}(g^{-1})} X_{\{k, k+1, \dots, i\}} \\ &= X_{\{k, k+1, \dots, n\}} \cdot \omega_{n-k+1}^n(g). \end{aligned}$$

Time dobivamo

$$\omega_{n-k+1}^n(g t_{n,k+1}^{-1}) \cdot \prod_{k \leq j < g(n)} X_{\{j, g(n)\}} = \begin{cases} \omega_{n-k+1}^n(g) & \text{ako je } g(n) < n \\ X_{\{k, k+1, \dots, n\}} \cdot \omega_{n-k+1}^n(g) & \text{ako je } g(n) = n \end{cases}$$

što uvrštavanjem u identitet (79)

$$\begin{aligned} \widetilde{\varepsilon_{n-k+1}^n} \cdot X_{\{k, k+1\}} \widetilde{t_{n,k+1}} &= \\ &= \begin{cases} \sum_{g \in S_1^n \times S_{n-k}} \omega_{n-k+1}^n(g) \cdot \tilde{g} = \widetilde{\varepsilon_{n-k+1}^n} & \text{ako je } g(n) < n \\ \sum_{g \in S_1^k \times S_{n-k}} X_{\{k, k+1, \dots, n\}} \cdot \omega_{n-k+1}^n(g) \cdot \tilde{g} = X_{\{k, k+1, \dots, n\}} \cdot \widetilde{\varepsilon_{n-k+1}^n} & \text{ako je } g(n) = n \end{cases} \end{aligned}$$

imamo da je lijeva strana identiteta (77) dana sa

$$\begin{aligned}
& \widetilde{\varepsilon_{n-k+1}^n} \cdot \left(\text{id} - X_{\{k, k+1\}} \widetilde{t_{n, k+1}} \right) \\
&= \widetilde{\varepsilon_{n-k+1}^n} - \widetilde{\varepsilon_{n-k+1}^n} \cdot X_{\{k, k+1\}} \widetilde{t_{n, k+1}} \\
&= \left(\sum_{\substack{g \in S_1^k \times S_{n-k}, \\ g(n) < n}} \omega_{n-k+1}^n(g) \cdot \tilde{g} + \sum_{\substack{g \in S_1^k \times S_{n-k}, \\ g(n) = n}} \omega_{n-k+1}^n(g) \cdot \tilde{g} \right) \\
&\quad - \left(\sum_{\substack{g \in S_1^k \times S_{n-k}, \\ g(n) < n}} \omega_{n-k+1}^n(g) \cdot \tilde{g} + \sum_{\substack{g \in S_1^k \times S_{n-k}, \\ g(n) = n}} X_{\{k, k+1, \dots, n\}} \cdot \omega_{n-k+1}^n(g) \cdot \tilde{g} \right) \\
&= \sum_{\substack{g \in S_1^k \times S_{n-k}, \\ g(n) < n}} \left(\omega_{n-k+1}^n(g) \cdot \tilde{g} - \omega_{n-k+1}^n(g) \cdot \tilde{g} \right) + \sum_{\substack{g \in S_1^k \times S_{n-k}, \\ g(n) = n}} \left(\text{id} - X_{\{k, k+1, \dots, n\}} \right) \omega_{n-k+1}^n(g) \cdot \tilde{g} \\
&= \left(\text{id} - X_{\{k, k+1, \dots, n\}} \right) \cdot \sum_{\substack{g \in S_1^k \times S_{n-k}, \\ g(n) = n}} \omega_{n-k+1}^n(g) \cdot \tilde{g} \\
&= \left(\text{id} - X_{\{k, k+1, \dots, n\}} \right) \cdot \widetilde{\varepsilon_{n-k+1}^{n-1}}.
\end{aligned}$$

Napomena:

Uočimo da je

$$\begin{aligned}
\sum_{\substack{g' \in S_1^k \times S_{n-k}, \\ g'(n) = n}} \omega_{n-k+1}^n(g') \cdot \tilde{g}' &= \sum_{\substack{g' \in S_1^k \times S_{n-k}, \\ g'(n) = n}} \underbrace{t_{n,1}^{-1} \cdot t_{n,1}}_{=\text{id}} \cdot \omega_{n-k+1}^n(g') \cdot \tilde{g}' \cdot \underbrace{t_{n,1}^{-1} \cdot t_{n,1}}_{=\text{id}} \\
&= \sum_{\substack{g' \in S_1^k \times S_{n-k}, \\ g'(n) = n}} t_{n,1}^{-1} \cdot \underbrace{\left(t_{n,1} \cdot \omega_{n-k+1}^n(g') \cdot \tilde{g}' \cdot t_{n,1}^{-1} \right)}_{=\omega_{n-k}^n(g) \cdot \tilde{g}, \quad g \in S_1^{k+1} \times S_{n-k-1}} \cdot t_{n,1} \\
&= \sum_{g \in S_1^{k+1} \times S_{n-k-1}} t_{n,1}^{-1} \cdot \omega_{n-k}^n(g) \cdot \tilde{g} \cdot t_{n,1} \\
&= t_{n,1}^{-1} \cdot \sum_{g \in S_1^{k+1} \times S_{n-k-1}} \omega_{n-k}^n(g) \cdot \tilde{g} \cdot t_{n,1} \\
&= t_{n,1}^{-1} \cdot \widetilde{\varepsilon_{n-k}^n} \cdot t_{n,1} \\
&= \widetilde{\varepsilon_{n-k+1}^{n-1}}.
\end{aligned}$$

Time je dokazan identitet (77), a samim time i propozicija 3.27.

Primjedba 3.28

Izračunavanje inverza $\widetilde{\delta_{n-k+1}}^{-1} \in \mathcal{A}_n$, $1 \leq k \leq n-1$ elementa $\widetilde{\delta_{n-k+1}} \in \mathcal{A}_n$ se provodi kako bi se mogli izračunati inverzi $\widetilde{\beta_{n-k+1}}^{-1} = \widetilde{\gamma_{n-k+1}} \cdot \widetilde{\delta_{n-k+1}}^{-1}$, $1 \leq k \leq n-1$ (propozicija 3.22), a samim time i analogon Zagier-ove jednoparametarske formule za izračunavanje inverza elementa $\widetilde{\alpha_n} = \sum_{g \in S_n} \widetilde{g}$, koji se faktorizira formulom

$$\widetilde{\alpha_n} = \widetilde{\beta_2} \cdots \widetilde{\beta_{n-1}} \cdot \widetilde{\beta_n}$$

danom u propoziciji 3.19.

Pritom je

$$\widetilde{\alpha_n}^{-1} = \widetilde{\gamma_n} \cdot \widetilde{\delta_n}^{-1} \cdot \widetilde{\gamma_{n-1}} \cdot \widetilde{\delta_{n-1}}^{-1} \cdots \widetilde{\gamma_2} \cdot \widetilde{\delta_2}^{-1}.$$

Više o tome pogledati u [MS1], gdje nije korišten formalizam zakrenutih grupovnih algebri, već faktorizacije na matričnom nivou.

4. Reprezentacija zakrenute grupovne algebre $\mathcal{A}_n$ na težinskim potprostorima $\mathcal{B}_{l_1 l_2 \dots l_n}$ algebre $\mathcal{B}$

U ovom poglavlju uglavnom će se proučavati reprezentacija zakrenute grupovne algebre $\mathcal{A}_n$ na bilo kojem generičkom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_Q = \mathcal{B}_{l_1 l_2 \dots l_n}$ (algebre $\mathcal{B}$) pridruženom skupu $Q = \{l_1, l_2, \dots, l_n\} \subseteq \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$.

Podsjetimo se, generički težinski potprostor $\mathcal{B}_Q = \mathcal{B}_{l_1 l_2 \dots l_n}$ algebre $\mathcal{B}$ uveden je u drugom poglavlju ove disertacije (vidi str. 18)

Uzimajući u obzir da se svaki multiskup $Q = \{l_1 \leq l_2 \leq \dots \leq l_n\}$ može dobiti iz skupa $Q = \{l_1, l_2, \dots, l_n\}$ poistovjećivanjem nekih elemenata u skupu Q , što ima za posljedicu da se svaki degenerirani potprostor algebre $\mathcal{B}$ može dobiti iz generičkog potprostora, u nastavku ćemo se koncentrirati na proučavanje generičkih potprostora i (zakrenute regularne) reprezentacije algebre $\mathcal{A}_n$ na njima.

Definicija 4.1

Kažemo da je preslikavanje $\mathcal{R} : \mathcal{A}_n \rightarrow \text{End}(\mathcal{B}_Q)$ reprezentacija zakrenute grupovne algebre $\mathcal{A}_n$ na težinskom potprostoru $\mathcal{B}_Q$ algebre $\mathcal{B}$ ako je $\mathcal{R}$ homomorfizam.

Specijalno, ako je $\mathcal{B}_Q$ generički težinski potprostor, onda će važan primjer za nas biti zakrenuta regularna reprezentacija $\mathcal{R} : \mathcal{A}_n \rightarrow \text{End}(\mathcal{B}_Q)$.

Podsjetimo se, u trećem poglavlju ove disertacije, definirali smo općenitiju grupovnu algebru simetrične grupe S_n s koeficijentima u prstenu polinoma R_n , koju smo označili sa $\mathcal{A}_n = R_n \rtimes \mathbb{C}[S_n]$ i nazvali je zakrenutom grupovnom algebrom.

Pritom smo s $R_n = \mathbb{C}[X_{km} \mid 1 \leq k, m \leq n]$ označili prsten polinoma u n^2 komutirajućih varijabli X_{km} . $\mathbb{C}[S_n]$ je grupovna algebra simetrične grupe S_n .

U zakrenutoj grupovnoj algebri $\mathcal{A}_n$ je množenje inducirano pravilom:

$$(X_{km} g_1) \cdot (X_{k'm'} g_2) = (X_{km} \cdot g_1 \cdot X_{k'm'}) g_1 g_2 = (X_{km} \cdot X_{g_1(k') g_1(m')}) g_1 g_2.$$

U nastavku ćemo dokazati da je preslikavanje $\mathcal{R} : \mathcal{A}_n \rightarrow \text{End}(\mathcal{B}_Q)$ homomorfizam, tj. da je $\mathcal{R}$ reprezentacija zakrenute grupovne algebre $\mathcal{A}_n$ na generičkom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_Q$ algebre $\mathcal{B}$.

Najprije promatrajmo dvije reprezentacije: reprezentaciju ρ algebre polinoma R_n na generičkom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_Q$ algebre $\mathcal{B}$ i reprezentaciju R_n grupovne algebre $\mathbb{C}[S_n]$ na istom potprostoru.

Neka je $j_1 j_2 \dots j_n \in \hat{Q}$, gdje je $\hat{Q} = S_n Q = \{\sigma(l_1 l_2 \dots l_n) \mid \sigma \in S_n\}$ skup svih permutacija skupa $Q = \{l_1, l_2, \dots, l_n\}$.

Označimo sa Q_{km} dijagonalne operatore na generičkom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_Q$ definirane sa:

$$Q_{km} e_{j_1 j_2 \dots j_n} = (Q_{km})_{j_1 j_2 \dots j_n, j_1 j_2 \dots j_n} e_{j_1 j_2 \dots j_n} = q_{j_k j_m} e_{j_1 j_2 \dots j_n}. \quad (1)$$

Tada je

$$(Q_{km} \cdot Q_{k'm'}) e_{j_1 j_2 \dots j_n} = q_{j_k j_m} q_{j_{k'} j_{m'}} e_{j_1 j_2 \dots j_n} \quad (2)$$

i specijalno je

$$Q_{km}^r e_{j_1 j_2 \dots j_n} = q_{j_k j_m}^r e_{j_1 j_2 \dots j_n}. \quad (3)$$

Definirajmo homomorfizam $\rho : R_n \rightarrow \text{End}(\mathcal{B}_Q)$, $R_n = \mathbb{C}[X_{km} \mid 1 \leq k, m \leq n]$ na generatorima sa

$$\left. \begin{aligned} \rho(X_{km}) &:= Q_{km}, & (1 \leq k, m \leq n) \\ \rho(X_{km}) e_{j_1 j_2 \dots j_n} &= (Q_{km})_{j_1 j_2 \dots j_n, j_1 j_2 \dots j_n} e_{j_1 j_2 \dots j_n} = q_{j_k j_m} e_{j_1 j_2 \dots j_n}, \end{aligned} \right\} \quad (4)$$

gdje je dijagonalni operator Q_{km} na $\mathcal{B}_Q$ definiran s (1).

Pritom je

$$\rho(p \cdot p') = \rho(p) \cdot \rho(p'),$$

gdje su $p = p(\dots, X_{km}, \dots)$ i $p' = p'(\dots, X_{km}, \dots)$ polinomi u varijablama X_{km} iz algebre polinoma $R_n = \mathbb{C}[X_{km} \mid 1 \leq k, m \leq n]$.

Sada ćemo za $g \in S_n$ definirati linearni operator $R_n : \mathbb{C}[S_n] \rightarrow \text{End}(\mathcal{B}_Q)$ sa

$$R_n(g) e_{j_1 j_2 \dots j_n} := e_{j_{g^{-1}(1)} j_{g^{-1}(2)} \dots j_{g^{-1}(n)}}. \quad (5)$$

Specijalno, ako je $g = \text{id}$, onda iz (5) dobivamo

$$R_n(\text{id}) e_{j_1 j_2 \dots j_n} = e_{j_1 j_2 \dots j_n}. \quad (6)$$

Propozicija 4.2

Preslikavanje $R_n : \mathbb{C}[S_n] \rightarrow \text{End}(\mathcal{B}_Q)$ je homomorfizam grupovne algebre simetrične grupe S_n u algebru endomorfizama od $\mathcal{B}_Q$.

Dokaz:

Treba dokazati da je preslikavanje $R_n : \mathbb{C}[S_n] \rightarrow \text{End}(\mathcal{B}_Q)$ homomorfizam, tj. da vrijedi

$$R_n(g_1 g_2) e_{j_1 j_2 \dots j_n} = R_n(g_1) \cdot R_n(g_2) e_{j_1 j_2 \dots j_n}, \quad (7)$$

gdje je $g_1 g_2$ kompozicija permutacija g_1, g_2 , tj. $g_1 g_2 = g_1 \circ g_2$.

Neka je $g_1, g_2 \in S_n$. Tada primjenom relacije (5) imamo da je element $R_n(g_1 g_2) \in \text{End}(\mathcal{B}_Q)$ dan sa

$$R_n(g_1 g_2) e_{j_1 j_2 \dots j_n} = e_{j_{g_2^{-1}g_1^{-1}(1)} j_{g_2^{-1}g_1^{-1}(2)} \dots j_{g_2^{-1}g_1^{-1}(n)}}, \quad (8)$$

ako stavimo da je $g = g_1 g_2$. Pritom je $g^{-1} = (g_1 g_2)^{-1} = g_2^{-1} g_1^{-1}$.

Dokažimo sada jednakost (7). Imamo

$$R_n(g_1) \cdot R_n(g_2) e_{j_1 j_2 \dots j_n} = R_n(g_1) \cdot (R_n(g_2) e_{j_1 j_2 \dots j_n}) \stackrel{(5)}{=} R_n(g_1) e_{j_{g_2^{-1}(1)} j_{g_2^{-1}(2)} \dots j_{g_2^{-1}(n)}}.$$

Uvedemo li oznaku

$$k_m := j_{g_2^{-1}(m)} \quad (9)$$

za svaki $1 \leq m \leq n$, tada možemo pisati

$$R_n(g_1) e_{j_{g_2^{-1}(1)} j_{g_2^{-1}(2)} \dots j_{g_2^{-1}(n)}} = R_n(g_1) e_{k_1 k_2 \dots k_n} \stackrel{(5)}{=} e_{k_{g_1^{-1}(1)} k_{g_1^{-1}(2)} \dots k_{g_1^{-1}(n)}}.$$

Koristeći oznaku (9) zaključujemo da vrijedi

$$k_{g_1^{-1}(r)} = j_{g_2^{-1}(g_1^{-1}(r))}, \quad 1 \leq r \leq n,$$

čime je

$$e_{k_{g_1^{-1}(1)} k_{g_1^{-1}(2)} \dots k_{g_1^{-1}(n)}} = e_{j_{g_2^{-1}(g_1^{-1}(1))} j_{g_2^{-1}(g_1^{-1}(2))} \dots j_{g_2^{-1}(g_1^{-1}(n))}} = e_{j_{g_2^{-1}g_1^{-1}(1)} j_{g_2^{-1}g_1^{-1}(2)} \dots j_{g_2^{-1}g_1^{-1}(n)}} ,$$

stoga dobivamo da je

$$R_n(g_1) \cdot R_n(g_2) e_{j_1 j_2 \dots j_n} = e_{j_{g_2^{-1}g_1^{-1}(1)} j_{g_2^{-1}g_1^{-1}(2)} \dots j_{g_2^{-1}g_1^{-1}(n)}} . \quad (10)$$

Uspoređivanjem (10) s (8) direktno se dobiva jednakost (7), čime je propozicija 4.2 dokazana.

Sada možemo definirati preslikavanje $\mathcal{R} : \mathcal{A}_n \rightarrow \text{End}(\mathcal{B}_Q)$ stavljajući

$$\mathcal{R}(p g) := \rho(p) \cdot R_n(g) . \quad (11)$$

Imamo

$$\begin{aligned} \mathcal{R}(p(\dots, X_{km}, \dots) g) e_{j_1 j_2 \dots j_n} &= \rho(p(\dots, X_{km}, \dots)) \cdot R_n(g) e_{j_1 j_2 \dots j_n} \\ &\stackrel{(5)}{=} \rho(p(\dots, X_{km}, \dots)) e_{j_{g^{-1}(1)} j_{g^{-1}(2)} \dots j_{g^{-1}(n)}} \\ &= p(\rho(\dots, X_{km}, \dots)) e_{j_{g^{-1}(1)} j_{g^{-1}(2)} \dots j_{g^{-1}(n)}} \\ &= p(\dots, Q_{km}, \dots) e_{j_{g^{-1}(1)} j_{g^{-1}(2)} \dots j_{g^{-1}(n)}} \\ &= p(\dots, q_{j_{g^{-1}(k)} j_{g^{-1}(m)}} \dots) e_{j_{g^{-1}(1)} j_{g^{-1}(2)} \dots j_{g^{-1}(n)}} , \end{aligned}$$

pa je

$$\mathcal{R}(p(\dots, X_{km}, \dots) g) e_{j_1 j_2 \dots j_n} = p(\dots, q_{j_{g^{-1}(k)} j_{g^{-1}(m)}} \dots) e_{j_{g^{-1}(1)} j_{g^{-1}(2)} \dots j_{g^{-1}(n)}} . \quad (12)$$

Specijalno za $g = \text{id}$ imamo:

$$\begin{aligned} \mathcal{R}(p(\dots, X_{km}, \dots) \text{id}) e_{j_1 j_2 \dots j_n} &= \rho(p(\dots, X_{km}, \dots)) \cdot R_n(\text{id}) e_{j_1 j_2 \dots j_n} \\ &\stackrel{(6)}{=} \rho(p(\dots, X_{km}, \dots)) e_{j_1 j_2 \dots j_n} \\ &= p(\dots, q_{j_k j_m} \dots) e_{j_1 j_2 \dots j_n} , \end{aligned}$$

odnosno

$$\mathcal{R}(p(\dots, X_{km}, \dots) \text{id}) e_{j_1 j_2 \dots j_n} = p(\dots, q_{j_k j_m} \dots) e_{j_1 j_2 \dots j_n} . \quad (13)$$

Neka je $p(\dots, X_{km}, \dots) = p_e = 1 \in R_n$. Tada je

$$\mathcal{R}(p_e g) e_{j_1 j_2 \dots j_n} = \rho(p_e) \cdot R_n(g) e_{j_1 j_2 \dots j_n} = \rho(p_e) e_{j_{g^{-1}(1)} j_{g^{-1}(2)} \dots j_{g^{-1}(n)}} . \quad (14)$$

S druge strane imamo

$$\begin{aligned}
\mathcal{R}(p_e g) e_{j_1 j_2 \dots j_n} &= \mathcal{R}(1 \cdot g) e_{j_1 j_2 \dots j_n} = \mathcal{R}(g) e_{j_1 j_2 \dots j_n} \\
&= R_n(g) e_{j_1 j_2 \dots j_n} = e_{j_g^{-1}(1) j_g^{-1}(2) \dots j_g^{-1}(n)} .
\end{aligned} \tag{15}$$

Uspoređivanjem (14) s (15) dobivamo

$$\rho(p_e) e_{j_g^{-1}(1) j_g^{-1}(2) \dots j_g^{-1}(n)} = e_{j_g^{-1}(1) j_g^{-1}(2) \dots j_g^{-1}(n)}$$

što povlači da je

$$\rho(p_e) = \text{id} .$$

Komentar 4.3

Uzimajući u obzir relaciju (2) iz trećeg poglavlja, kojom je dano djelovanje simetrične grupe na prstenu polinoma, tj.

$$g \cdot p(\dots, X_{km}, \dots) = p(\dots, X_{g(k)g(m)}, \dots) \in R_n = \mathbb{C}[X_{km} \mid 1 \leq k, m \leq n]$$

imamo da je

$$\rho(g \cdot p(\dots, X_{km}, \dots)) \in \text{End}(\mathcal{B}_Q),$$

dano sa

$$\begin{aligned}
\rho(g \cdot p(\dots, X_{km}, \dots)) e_{j_1 j_2 \dots j_n} &= \rho(p(\dots, X_{g(k)g(m)}, \dots)) e_{j_1 j_2 \dots j_n} \\
&= p(\dots, Q_{g(k)g(m)}, \dots) e_{j_1 j_2 \dots j_n} = p(\dots, q_{j_{g(k)g(m)}}, \dots) e_{j_1 j_2 \dots j_n} .
\end{aligned}$$

Neka je preslikavanje $\mathcal{R} : \mathcal{A}_n \rightarrow \text{End}(\mathcal{B}_Q)$ definirano sa (11), gdje je zakrenuta grupovna algebra $\mathcal{A}_n = \left\{ \sum_{g_i \in S_n} p_i g_i \mid p_i \in R_n \right\}$ općenitija grupovna algebra simetrične grupe S_n s koeficijentima u prstenu polinoma R_n .

Tada je element $\mathcal{R}\left(\sum_{g_i \in S_n} p_i g_i\right) \in \text{End}(\mathcal{B}_Q)$ dan sa

$$\begin{aligned}
\mathcal{R}\left(\sum_{g_i \in S_n} p_i g_i\right) e_{j_1 j_2 \dots j_n} &= \sum_{g_i \in S_n} \mathcal{R}(p_i g_i) e_{j_1 j_2 \dots j_n} = \sum_{g_i \in S_n} \rho(p_i(\dots, X_{km}, \dots)) \cdot (R_n(g_i) e_{j_1 j_2 \dots j_n}) \\
&= \sum_{g_i \in S_n} p_i(\dots, Q_{km}, \dots) e_{j_{g_i^{-1}(1)} j_{g_i^{-1}(2)} \dots j_{g_i^{-1}(n)}} \\
&= \sum_{g_i \in S_n} p_i\left(\dots, q_{j_{g_i^{-1}(k)} j_{g_i^{-1}(m)}}, \dots\right) e_{j_{g_i^{-1}(1)} j_{g_i^{-1}(2)} \dots j_{g_i^{-1}(n)}} .
\end{aligned} \tag{16}$$

Uočimo da je relacija (12) pojednostavljeni zapis od (16).

Propozicija 4.4

Preslikavanje $\mathcal{R} : \mathcal{A}_n \rightarrow \text{End}(\mathcal{B}_Q)$ je zakrenuta regularna reprezentacija zakrenute grupovne algebre $\mathcal{A}_n$ na generičkom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_Q$ algebre $\mathcal{B}$.

Dokaz:

Treba dokazati da je preslikavanje $\mathcal{R} : \mathcal{A}_n \rightarrow \text{End}(\mathcal{B}_Q)$ homomorfizam, tj. da za svaki $p_1, p_2 \in R_n$, $g_1, g_2 \in S_n$ vrijedi

$$\mathcal{R}((p_1 g_1) \cdot (p_2 g_2)) e_{j_1 j_2 \dots j_n} = \mathcal{R}(p_1 g_1) \cdot \mathcal{R}(p_2 g_2) e_{j_1 j_2 \dots j_n}. \quad (17)$$

Dokaz ćemo ilustrirati na generatorima, stoga ćemo dokazati da vrijedi

$$\mathcal{R}((X_{km} g_1) \cdot (X_{k'm'} g_2)) e_{j_1 j_2 \dots j_n} = \mathcal{R}(X_{km} g_1) \cdot \mathcal{R}(X_{k'm'} g_2) e_{j_1 j_2 \dots j_n}. \quad (18)$$

Pritom ćemo koristiti činjenicu da je u algebri $\mathcal{A}_n$ množenje inducirano pravilom

$$(X_{km} g_1) \cdot (X_{k'm'} g_2) = (X_{km} \cdot g_1 \cdot X_{k'm'}) g_1 g_2 = (X_{km} \cdot X_{g_1(k') g_1(m')}) g_1 g_2. \quad (19)$$

Uzimajući u obzir (19), imamo da je lijeva strana identiteta (18) dana sa

$$\begin{aligned} \mathcal{R}((X_{km} g_1) \cdot (X_{k'm'} g_2)) e_{j_1 j_2 \dots j_n} &= \mathcal{R}((X_{km} \cdot X_{g_1(k') g_1(m')}) g_1 g_2) e_{j_1 j_2 \dots j_n} \\ &\stackrel{(11)}{=} \rho(X_{km} \cdot X_{g_1(k') g_1(m')}) \cdot R_n(g_1 g_2) e_{j_1 j_2 \dots j_n} \\ &\stackrel{(8)}{=} \rho(X_{km} \cdot X_{g_1(k') g_1(m')}) e_{j_{g_2^{-1} g_1^{-1}(1)} j_{g_2^{-1} g_1^{-1}(2)} \dots j_{g_2^{-1} g_1^{-1}(n)}} \\ &= \rho(X_{km}) \cdot \rho(X_{g_1(k') g_1(m')}) e_{j_{g_2^{-1} g_1^{-1}(1)} j_{g_2^{-1} g_1^{-1}(2)} \dots j_{g_2^{-1} g_1^{-1}(n)}} \\ &\stackrel{(4)}{=} q_{j_{g_2^{-1} g_1^{-1}(k)} j_{g_2^{-1} g_1^{-1}(m)}} \cdot q_{j_{g_2^{-1} g_1^{-1}(k')} j_{g_2^{-1} g_1^{-1}(m')}} e_{j_{g_2^{-1} g_1^{-1}(1)} j_{g_2^{-1} g_1^{-1}(2)} \dots j_{g_2^{-1} g_1^{-1}(n)}} \\ &= q_{j_{g_2^{-1} g_1^{-1}(k)} j_{g_2^{-1} g_1^{-1}(m)}} \cdot q_{j_{g_2^{-1}(k')} j_{g_2^{-1}(m')}} e_{j_{g_2^{-1}(1)} j_{g_2^{-1}(2)} \dots j_{g_2^{-1}(n)}} \end{aligned} \quad (20)$$

Raspišimo sada desnu stranu identiteta (18). Uzimajući u obzir da je

$$\mathcal{R}(X_{km} g_1) \cdot \mathcal{R}(X_{k'm'} g_2) e_{j_1 j_2 \dots j_n} = \mathcal{R}(X_{km} g_1) \cdot (\mathcal{R}(X_{k'm'} g_2) e_{j_1 j_2 \dots j_n}) \quad (21)$$

gdje je

$$\begin{aligned} \mathcal{R}(X_{k'm'} g_2) e_{j_1 j_2 \dots j_n} &\stackrel{(11)}{=} \rho(X_{k'm'}) \cdot R_n(g_2) e_{j_1 j_2 \dots j_n} \\ &= q_{j_{g_2^{-1}(k')} j_{g_2^{-1}(m')}} e_{j_{g_2^{-1}(1)} j_{g_2^{-1}(2)} \dots j_{g_2^{-1}(n)}} \end{aligned} \quad (22)$$

dobivamo

$$\begin{aligned}
\mathcal{R}(X_{km} g_1) \cdot \mathcal{R}(X_{k'm'} g_2) e_{j_1 j_2 \dots j_n} &= \mathcal{R}(X_{km} g_1) \cdot \left(q_{j_{g_2^{-1}(k')} j_{g_2^{-1}(m')}} e_{j_{g_2^{-1}(1)} j_{g_2^{-1}(2)} \dots j_{g_2^{-1}(n)}} \right) \\
&= \mathcal{R}(X_{km} g_1) e_{j_{g_2^{-1}(1)} j_{g_2^{-1}(2)} \dots j_{g_2^{-1}(n)}} \cdot q_{j_{g_2^{-1}(k')} j_{g_2^{-1}(m')}} \\
&\stackrel{(11)}{=} \rho(X_{km}) \cdot R_n(g_1) e_{j_{g_2^{-1}(1)} j_{g_2^{-1}(2)} \dots j_{g_2^{-1}(n)}} \cdot q_{j_{g_2^{-1}(k')} j_{g_2^{-1}(m')}} \\
&= (Q_{km}) \cdot e_{j_{g_2^{-1}g_1^{-1}(1)} j_{g_2^{-1}g_1^{-1}(2)} \dots j_{g_2^{-1}g_1^{-1}(n)}} \cdot q_{j_{g_2^{-1}(k')} j_{g_2^{-1}(m')}} \\
&= q_{j_{g_2^{-1}g_1^{-1}(k)} j_{g_2^{-1}g_1^{-1}(m)}} e_{j_{g_2^{-1}g_1^{-1}(1)} j_{g_2^{-1}g_1^{-1}(2)} \dots j_{g_2^{-1}g_1^{-1}(n)}} \cdot q_{j_{g_2^{-1}(k')} j_{g_2^{-1}(m')}} \\
&= q_{j_{g_2^{-1}g_1^{-1}(k)} j_{g_2^{-1}g_1^{-1}(m)}} \cdot q_{j_{g_2^{-1}(k')} j_{g_2^{-1}(m')}} e_{j_{g_2^{-1}g_1^{-1}(1)} j_{g_2^{-1}g_1^{-1}(2)} \dots j_{g_2^{-1}g_1^{-1}(n)}} .
\end{aligned} \tag{23}$$

U izvodu izraza (23) koristi se identitet

$$\mathcal{R}(g_1) e_{j_{g_2^{-1}(1)} j_{g_2^{-1}(2)} \dots j_{g_2^{-1}(n)}} = e_{j_{g_2^{-1}g_1^{-1}(1)} j_{g_2^{-1}g_1^{-1}(2)} \dots j_{g_2^{-1}g_1^{-1}(n)}} ,$$

koji je izveden u dokazu propozicije 4.2.

Uspoređivanjem (20) sa (23) proizlazi identitet (18), na osnovu čega zaključujemo da je preslikavanje $\mathcal{R}$ homomorfizam zakrenute grupovne algebre $\mathcal{A}_n$ u algebru endomorfizama od $\mathcal{B}_Q$. Time je propozicija 4.4 dokazana.

U nastavku će se razmatrati reprezentacija elemenata iz zakrenute grupovne algebre $\mathcal{A}_n$ definiranih u trećem poglavlju.

Lema 4.5

Neka je $\mathcal{R}: \mathcal{A}_n \rightarrow \text{End}(\mathcal{B}_Q)$ zakrenuta regularna reprezentacija zakrenute grupovne algebre $\mathcal{A}_n$ na generičkom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_Q$ algebre $\mathcal{B}$.

Tada je element $\mathcal{R}(\tilde{g}) \in \text{End}(\mathcal{B}_Q)$ dan sa

$$\mathcal{R}(\tilde{g}) e_{j_1 j_2 \dots j_n} = \prod_{(a,b) \in I(g)} q_{j_b j_a} e_{j_{g^{-1}(1)} j_{g^{-1}(2)} \dots j_{g^{-1}(n)}} . \tag{24}$$

Dokaz:

Koristeći definicije 3.3. i 3.1 proizlazi da je $\tilde{g} = \prod_{(a',b') \in I(g^{-1})} X_{a'b'} g$, stoga je

$$\begin{aligned}
\mathcal{R}(\tilde{g})e_{j_1 j_2 \dots j_n} &= \prod_{(a', b') \in I(g^{-1})} \rho(X_{a' b'}) \cdot R_n(g) e_{j_1 j_2 \dots j_n} \\
&= \prod_{(a', b') \in I(g^{-1})} Q_{a' b'} e_{j_{g^{-1}(1)} j_{g^{-1}(2)} \dots j_{g^{-1}(n)}} \\
&= \prod_{(a', b') \in I(g^{-1})} q_{j_{g^{-1}(a')} j_{g^{-1}(b')}} e_{j_{g^{-1}(1)} j_{g^{-1}(2)} \dots j_{g^{-1}(n)}}.
\end{aligned} \tag{25}$$

Ako je $(a', b') \in I(g^{-1})$, onda je

$$a' < b', \quad g^{-1}(a') > g^{-1}(b'). \tag{26}$$

Neka je $a = g^{-1}(a')$, $b = g^{-1}(b')$, (tj. $a' = g(a)$, $b' = g(b)$).

Tada iz (26) proizlazi

$$g(a) < g(b), \quad a > b. \tag{27}$$

Primijetimo da je (27) ekvivalentno zapisu $b < a$, $g(b) > g(a)$, što povlači da je $(b, a) \in I(g)$. Time se (25) može pisati u obliku

$$\mathcal{R}(\tilde{g})e_{j_1 j_2 \dots j_n} = \prod_{(b, a) \in I(g)} q_{j_b j_a} e_{j_{g^{-1}(1)} j_{g^{-1}(2)} \dots j_{g^{-1}(n)}} = \prod_{(a, b) \in I(g)} q_{j_b j_a} e_{j_{g^{-1}(1)} j_{g^{-1}(2)} \dots j_{g^{-1}(n)}},$$

što dokazuje lemu 4.5

 Primjenom leme 4.5. lako se može pokazati da je element $\mathcal{R}(\widetilde{t_{b,a}}) \in \text{End}(\mathcal{B}_Q)$, $1 \leq a < b \leq n$ dan sa

$$\mathcal{R}(\widetilde{t_{b,a}})e_{j_1 j_2 \dots j_a j_{a+1} j_{a+2} \dots j_{b-1} j_b \dots j_n} = \prod_{i=a}^{b-1} q_{j_b j_i} e_{j_1 j_2 \dots j_b j_a j_{a+1} \dots j_{b-2} j_{b-1} \dots j_n}. \tag{28}$$

Pritom je $t_{b,a} = t_{a,b}^{-1}$ (vidi notaciju 3.9).

Specijalno, ako je $b = a + 1$, onda iz (28) proizlazi da je $\mathcal{R}(\widetilde{t_a}) = \mathcal{R}(\widetilde{t_{a+1,a}}) \in \text{End}(\mathcal{B}_Q)$, $1 \leq a \leq n-1$ oblika

$$\mathcal{R}(\widetilde{t_a})e_{j_1 j_2 \dots j_a j_{a+1} \dots j_n} = q_{j_{a+1} j_a} e_{j_1 j_2 \dots j_{a+1} j_a \dots j_n}, \tag{29}$$

gdje je $\widetilde{t_a} = \widetilde{t_{a+1,a}}$ (vidi (17) i (19), str. 80).

Obrazložimo ukratko identitet (28).

Neka je $g = t_{b,a}$. Tada primjenom leme 4.5 dobivamo

$$\mathcal{R}(\widetilde{t_{b,a}})e_{j_1 j_2 \dots j_n} = \prod_{(r,s) \in I(t_{b,a})} q_{j_s j_r} e_{j_{t_{b,a}^{-1}(1)} j_{t_{b,a}^{-1}(2)} \dots j_{t_{b,a}^{-1}(n)}} = \prod_{(r,s) \in I(t_{b,a})} q_{j_s j_r} e_{j_{t_{a,b}(1)} j_{t_{a,b}(2)} \dots j_{t_{a,b}(n)}}. \tag{30}$$

Koristeći definiciju 3.7 dobivamo

$$t_{a,b}(a) = b, \quad t_{a,b}(i) = i-1, \quad a+1 \leq i \leq b,$$

odnosno

$$t_{a,b}(p) = p \quad \text{za svaki } 1 \leq p \leq a-1 \text{ ili } b+1 \leq p \leq n$$

iz čega proizlazi da je $e_{j_{t_{a,b}(1)}j_{t_{a,b}(2)} \dots j_{t_{a,b}(n)}} = e_{j_{t_{a,b}(1)}j_{t_{a,b}(2)} \dots j_{t_{a,b}(a)}j_{t_{a,b}(a+1)}j_{t_{a,b}(a+2)} \dots j_{t_{a,b}(b-1)}j_{t_{a,b}(b)} \dots j_{t_{a,b}(n)}}$,

$$\text{odnosno} \quad e_{j_{t_{a,b}(1)}j_{t_{a,b}(2)} \dots j_{t_{a,b}(n)}} = e_{j_1j_2 \dots j_bj_{a+1} \dots j_{b-2}j_{b-1} \dots j_n}. \quad (31)$$

S druge strane, budući da je skup inverzija cikličke permutacije $t_{b,a}$ dan sa

$$I(t_{b,a}) = \{(a,b), (a+1,b), \dots, (b-2,b), (b-1,b)\},$$

možemo pisati

$$\prod_{(r,s) \in I(t_{b,a})} q_{j_sj_r} = \prod_{i=a}^{b-1} q_{j_bj_i}. \quad (32)$$

Uvrštavanjem (31) i (32) u (30) dobiva se jednakost (28).

 Izračunajmo sada $\mathcal{R}(\widetilde{t}_a^2)$, gdje je $\widetilde{t}_a^2 = X_{\{a,a+1\}} \text{id}$ (lema 3.10).

Koristeći propoziciju 4.4, za svaki $1 \leq a \leq n-1$, dobivamo

$$\begin{aligned} \mathcal{R}(\widetilde{t}_a^2) e_{j_1j_2 \dots j_{a+1}j_a \dots j_n} &= \mathcal{R}(\widetilde{t}_a) \cdot \mathcal{R}(\widetilde{t}_a) e_{j_1j_2 \dots j_{a+1}j_a \dots j_n} \\ &= \mathcal{R}(X_{a,a+1} t_a) \cdot \mathcal{R}(X_{a,a+1} t_a) e_{j_1j_2 \dots j_{a+1}j_a \dots j_n} \\ &= q_{j_{t_a^{-1}(a)}j_{t_a^{-1}(a+1)}} q_{j_{t_a^{-1}(a)}j_{t_a^{-1}(a+1)}} e_{j_{t_a^{-1}(1)}j_{t_a^{-1}(2)} \dots j_{t_a^{-1}(a)}j_{t_a^{-1}(a+1)} \dots j_{t_a^{-1}(n)}} \\ &= q_{j_aj_{a+1}} q_{j_{a+1}j_a} e_{j_1j_2 \dots j_{a+1}j_a \dots j_n} = \sigma_{j_aj_{a+1}} e_{j_1j_2 \dots j_n} \end{aligned} \quad (33)$$

gdje je $\sigma_{j_aj_{a+1}} = q_{j_aj_{a+1}} q_{j_{a+1}j_a}$. S druge strane je:

$$\begin{aligned} \mathcal{R}(\widetilde{t}_a^2) e_{j_1j_2 \dots j_n} &= \mathcal{R}(X_{\{a,a+1\}} \text{id}) e_{j_1j_2 \dots j_n} = \rho(X_{\{a,a+1\}}) \cdot R_n(\text{id}) e_{j_1j_2 \dots j_n} \\ &= Q_{\{a,a+1\}} e_{j_1j_2 \dots j_n}. \end{aligned}$$

Time je:

$$Q_{\{a,a+1\}} e_{j_1j_2 \dots j_n} = \sigma_{j_aj_{a+1}} e_{j_1j_2 \dots j_n} \quad (33)$$

Primjedba 4.6

Primjenom propozicije 4.4. i leme 4.5 proizlazi

(1) element $\mathcal{R}(\widetilde{t}_{b,a}) \in \text{End}(\mathcal{B}_Q)$ se faktorizira po formuli

$$\mathcal{R}(\widetilde{t}_{b,a}) e_{j_1j_2 \dots j_n} = \mathcal{R}\left(\prod_{i=a}^{b-1} \widetilde{t}_i\right) e_{j_1j_2 \dots j_n} = \left(\prod_{i=a}^{b-1} \mathcal{R}(\widetilde{t}_i)\right) e_{j_1j_2 \dots j_n} \quad (34)$$

za svaki $1 \leq a < b \leq n$;

(2) element $\mathcal{R}(\widetilde{\alpha}_n) \in \text{End}(\mathcal{B}_Q)$ je dan sa

$$\begin{aligned} \mathcal{R}(\widetilde{\alpha}_n) e_{j_1 j_2 \dots j_n} &= \mathcal{R} \left(\sum_{g \in S_n} \widetilde{g} \right) e_{j_1 j_2 \dots j_n} = \sum_{g \in S_n} \mathcal{R}(\widetilde{g}) e_{j_1 j_2 \dots j_n} \\ &= \sum_{g \in S_n} \left(\prod_{(a,b) \in I(g)} q_{j_b j_a} e_{j_{g^{-1}(1)} j_{g^{-1}(2)} \dots j_{g^{-1}(n)}} \right). \end{aligned} \quad (35)$$

Neka je $x_1 x_2 \dots x_n$ bilo koji niz, koji se sastoji od n članova $x_1, x_2, \dots, x_n$.

Uvodimo oznaku

$$\underline{x} := x_1 x_2 \dots x_n. \quad (36)$$

Definicija 4.7

Neka je $g \in S_n$ bilo koja permutacija iz skupa S_n i neka je $\underline{j} = j_1 j_2 \dots j_n \in \widehat{Q}$.

Definiramo

$$g \cdot \underline{j} := j_{g^{-1}(1)} j_{g^{-1}(2)} \dots j_{g^{-1}(n)} \quad (37)$$

te uvodimo oznaku

$$\underline{k} = g \cdot \underline{j}. \quad (38)$$

Pritom je svaki element k_p niza $\underline{k} = k_1 k_2 \dots k_n$ određen relacijom $k_p = j_{g^{-1}(p)}$, $1 \leq p \leq n$, stoga $\underline{j} \in \widehat{Q}$ povlači $\underline{k} \in \widehat{Q}$.

Napomena:

Regularna reprezentacija bilo kojeg elementa iz algebre $\mathcal{A}_n$ na generičkom težinskom potporostoru $\mathcal{B}_Q$ je kvadratna matrica reda $n!$, kojoj su retci i stupci indeksirani s elementima baze generičkog težinskog potprostora $\mathcal{B}_Q$.

Ako je potprostor $\mathcal{B}_Q$ degenerirani, onda reprezentacija bilo kojeg elementa iz algebre $\mathcal{A}_n$ na $\mathcal{B}_Q$ je kvadrata matrica reda $\text{Card } \widehat{Q} = \# \text{ permutacija multiskupa } Q$, čiji retci i stupci su indeksirani s elementima baze $\mathcal{B}_Q$ ($\text{Card } \widehat{Q}$ je djeljitelj od $n!$).

Primjedba 4.8

U suglasnosti s definicijom 4.7, neka je $\underline{j} = j_1 j_2 \dots j_n \in \widehat{Q} = S_n Q$, $g \in S_n$ takva da je $\underline{k} = g \cdot \underline{j}$ (tj. $k_p = j_{g^{-1}(p)}$, $1 \leq p \leq n$). Tada je $(\underline{k}, \underline{j})$ -ti element matrice $\mathcal{R}(\widetilde{g})$ jednak

$\prod_{(a,b) \in I(g)} q_{j_b j_a}$. U protivnom, ako je $\underline{k} \neq g \cdot \underline{j}$, onda je $(\underline{k}, \underline{j})$ -ti element matrice $\mathcal{R}(\tilde{g})$

jednak nuli i pišemo

$$(\mathcal{R}(\tilde{g}))_{\underline{k}, \underline{j}} = \begin{cases} \prod_{(a,b) \in I(g)} q_{j_b j_a} & \text{ako je } \underline{k} = g \cdot \underline{j} \\ 0 & \text{inače} \end{cases} \quad (39)$$

$\underline{j}, \underline{k} \in \hat{Q}$, $g \in S_n$.

Pod $(\underline{k}, \underline{j})$ -tim elementom matrice $\mathcal{R}(\tilde{g})$ misli se na $(e_{\underline{k}}, e_{\underline{j}})$ -ti element te matrice, tj. promatra se onaj element matrice $\mathcal{R}(\tilde{g})$ koji se nalazi na poziciji $e_{\underline{k}}$ -tog retka i $e_{\underline{j}}$ -tog stupca.

Specijalno ako je $I(g) = \emptyset$, onda je $g = \text{id}$ pa je $\tilde{g} = 1 \cdot \text{id} = \text{id}$, stoga iz (39) proizlazi

$$(\mathcal{R}(\text{id}))_{\underline{k}, \underline{j}} = \begin{cases} 1 & \text{ako je } \underline{k} = \underline{j} \\ 0 & \text{inače} \end{cases} \quad (40)$$

pa je $\mathcal{R}(\text{id}) = I$ jedinična matrica.

Uzimajući u obzir identitet (33) imamo da je $(\mathcal{R}(\tilde{t}_a))^2 \in \text{End}(\mathcal{B}_Q)$, $1 \leq a \leq n-1$ dijagonalna matrica kojoj je $\underline{j}$ -ti dijagonalni element jednak $\sigma_{j_a j_{a+1}}$ i pišemo

$$\left((\mathcal{R}(\tilde{t}_a))^2 \right)_{\underline{j}, \underline{j}} = \sigma_{j_a j_{a+1}}. \quad (41)$$

Pritom je $\sigma_{j_a j_{a+1}} = q_{j_a j_{a+1}} q_{j_{a+1} j_a}$.

Propozicija 4.9

Neka je $\mathcal{R}: \mathcal{A}_n \rightarrow \text{End}(\mathcal{B}_Q)$ regularna reprezentacija zakrenute grupovne algebre $\mathcal{A}_n$ na generičkom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_Q$ algebre $\mathcal{B}$, $\text{Card } Q = n$, $n \geq 2$.

Označimo sa

$$\mathcal{A}_Q := \mathcal{R}(\tilde{\alpha}_n). \quad (42)$$

Tada je $(\underline{k}, \underline{j})$ -ti element matrice $\mathcal{A}_Q$ oblika

$$(\mathcal{A}_Q)_{\underline{k}, \underline{j}} = \prod_{(a,b) \in I(g)} q_{j_b j_a}, \quad (43)$$

gdje je $\underline{k} = g \cdot \underline{j}$.

Dokaz:

Uzimajući u obzir da je element $\mathcal{R}(\widetilde{\alpha}_n) \in \text{End}(\mathcal{B}_Q)$ dan sa

$$\mathcal{R}(\widetilde{\alpha}_n) e_{j_1 j_2 \dots j_n} = \sum_{g \in S_n} \left(\prod_{(a,b) \in I(g)} q_{j_b j_a} e_{j_{g^{-1}(1)} j_{g^{-1}(2)} \dots j_{g^{-1}(n)}} \right)$$

(primjedba 4.6) te da je prema definiciji 4.7 svaki element k_p niza $\underline{k} = k_1 k_2 \dots k_n$ određen relacijom $k_p = j_{g^{-1}(p)}$, $1 \leq p \leq n$, gdje je $\underline{j} = j_1 j_2 \dots j_n \in \widehat{Q}$, $g \in S_n$, zaključujemo

da se matrica $\mathcal{A}_Q = \mathcal{R}(\widetilde{\alpha}_n)$ može zapisati u obliku $\mathcal{A}_Q e_{\underline{j}} = \sum_{g \in S_n} \left(\prod_{(a,b) \in I(g)} q_{j_b j_a} e_{\underline{k}} \right)$ pa je $(\underline{k}, \underline{j})$ -ti element matrice $\mathcal{A}_Q$ jednak izrazu $\prod_{(a,b) \in I(g)} q_{j_b j_a}$ i pišemo $(\mathcal{A}_Q)_{\underline{k}, \underline{j}} = \prod_{(a,b) \in I(g)} q_{j_b j_a}$.

Drugim rječima, neka je $\underline{j} \in \widehat{Q}$ fiksiran. Tada svaka permutacija $\underline{k} \in \widehat{Q}$, definirana sa $\underline{k} = g \cdot \underline{j}$, je jednoznačno određena nekom permutacijom $g \in S_n$.

Napomena:

Specijalno, ako je $\text{Card } Q = 1$, onda je $\mathcal{A}_Q$ kvadratna matrica 1. reda, kojoj je jedini element jednak jedan (trivijalan slučaj), stoga će se u nastavku podrazumijevati da je $\text{Card } Q = n \geq 2$.

Komentar 4.10

Ako je $\mathcal{R} : \mathcal{A}_n \rightarrow \text{End}(\mathcal{B}_Q)$ reprezentacija zakrenute grupovne algebre $\mathcal{A}_n$ na degeneriranom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_Q$ algebre $\mathcal{B}$, onda je $(\underline{k}, \underline{j})$ -ti element matrice $\mathcal{A}_Q$ oblika

$$(\mathcal{A}_Q)_{\underline{k}, \underline{j}} = \sum_{g \in g(\underline{k}, \underline{j})} \left(\prod_{(a,b) \in I(g)} q_{j_b j_a} \right), \quad (44)$$

gdje je $g(\underline{k}, \underline{j}) := \{g \in S_n \mid k_p = j_{g^{-1}(p)} \text{ za svaki } 1 \leq p \leq n\}$.

Primjer 4.11

Promatrajmo $S_3 = \{123, 132, 312, 321, 231, 213\}$ skup svih permutacija tročlanog skupa $\{1, 2, 3\}$.

Neka je

$$g_1 = 123 = \text{id},$$

$$g_2 = 132,$$

$$g_3 = 312,$$

$$g_4 = 321,$$

$$g_5 = 231,$$

$$g_6 = 213,$$

tada je

$$g_1^{-1} = 123 = \text{id},$$

$$g_2^{-1} = 132,$$

$$g_3^{-1} = 231,$$

$$g_4^{-1} = 321,$$

$$g_5^{-1} = 312,$$

$$g_6^{-1} = 213.$$

Pripadni skupovi inverzija su:

$$I(g_1) = \emptyset,$$

$$I(g_2) = \{(2, 3)\},$$

$$I(g_3) = \{(1, 2), (1, 3)\},$$

$$I(g_4) = \{(1, 2), (1, 3), (2, 3)\},$$

$$I(g_5) = \{(1, 3), (2, 3)\},$$

$$I(g_6) = \{(1, 2)\},$$

$$I(g_1^{-1}) = \emptyset,$$

$$I(g_2^{-1}) = I(g_2) = \{(2, 3)\},$$

$$I(g_3^{-1}) = I(g_5) = \{(1, 3), (2, 3)\},$$

$$I(g_4^{-1}) = I(g_4) = \{(1, 2), (1, 3), (2, 3)\},$$

$$I(g_5^{-1}) = I(g_3) = \{(1, 2), (1, 3)\},$$

$$I(g_6^{-1}) = I(g_6) = \{(1, 2)\}.$$

Svakoj permutaciji $g_i \in S_3$, $1 \leq i \leq 6$ pridružen je odgovarajući element $\widetilde{g}_i \in \mathcal{A}_3$

definiran sa $\widetilde{g}_i = \prod_{(a', b') \in I(g_i^{-1})} X_{a'b'} g_i$, stoga imamo

$$\widetilde{g}_1 = 1 \cdot g_1 = \text{id},$$

$$\widetilde{g}_2 = X_{23} g_2,$$

$$\widetilde{g}_3 = X_{13} X_{23} g_3,$$

$$\widetilde{g}_4 = X_{12} X_{13} X_{23} g_4,$$

$$\widetilde{g}_5 = X_{12} X_{13} g_5,$$

$$\widetilde{g}_6 = X_{12} g_6.$$

Neka je $\mathcal{R}: \mathcal{A}_3 \rightarrow \text{End}(\mathcal{B}_Q)$ regularna reprezentacija algebre $\mathcal{A}_3$ na

generičkom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_Q = \text{span}_{\mathbb{C}} \{e_{j_1 j_2 j_3} \mid j_1 j_2 j_3 \in \widehat{Q}\}$ pridruženom skupu

$Q = \{l_1, l_2, l_3\} \subseteq \mathcal{N}$, gdje je $\widehat{Q} = S_3 Q = \{\sigma(l_1 l_2 l_3) \mid \sigma \in S_3\}$.

Tada primjenom leme 4.5 imamo da su elementi $\mathcal{R}(g_i) \in \text{End}(\mathcal{B}_Q)$, $1 \leq i \leq 6$ dani sa

$$\mathcal{R}(\widetilde{g}_i) e_{j_1 j_2 j_3} = \prod_{(a, b) \in I(g_i)} q_{j_b j_a} e_{j_{g_i^{-1}(1)} j_{g_i^{-1}(2)} j_{g_i^{-1}(3)}},$$

odnosno

$$\left. \begin{aligned} \mathcal{R}(\widetilde{\mathbf{g}}_1) \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} &= 1 \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} , \\ \mathcal{R}(\widetilde{\mathbf{g}}_2) \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} &= q_{j_3 j_2} \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_2} , \\ \mathcal{R}(\widetilde{\mathbf{g}}_3) \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} &= q_{j_3 j_1} q_{j_2 j_1} \mathbf{e}_{j_2 j_3 j_1} , \\ \mathcal{R}(\widetilde{\mathbf{g}}_4) \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} &= q_{j_2 j_1} q_{j_3 j_1} q_{j_3 j_2} \mathbf{e}_{j_3 j_2 j_1} , \\ \mathcal{R}(\widetilde{\mathbf{g}}_5) \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} &= q_{j_3 j_1} q_{j_3 j_2} \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_2} , \\ \mathcal{R}(\widetilde{\mathbf{g}}_6) \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} &= q_{j_2 j_1} \mathbf{e}_{j_2 j_1 j_3} , \end{aligned} \right\} \quad (45)$$

stoga razlikujemo sljedeće kvadratne matrice reda $3! = 6$

$$\mathcal{R}(\widetilde{\mathbf{g}}_1) = \begin{matrix} & \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} & \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_2} & \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_2} & \mathbf{e}_{j_3 j_2 j_1} & \mathbf{e}_{j_2 j_3 j_1} & \mathbf{e}_{j_2 j_1 j_3} \\ \begin{matrix} \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} \\ \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_2} \\ \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_2} \\ \mathbf{e}_{j_3 j_2 j_1} \\ \mathbf{e}_{j_2 j_3 j_1} \\ \mathbf{e}_{j_2 j_1 j_3} \end{matrix} & \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \end{matrix} = I$$

$$\mathcal{R}(\widetilde{\mathbf{g}}_2) = \begin{matrix} & \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} & \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_2} & \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_2} & \mathbf{e}_{j_3 j_2 j_1} & \mathbf{e}_{j_2 j_3 j_1} & \mathbf{e}_{j_2 j_1 j_3} \\ \begin{matrix} \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} \\ \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_2} \\ \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_2} \\ \mathbf{e}_{j_3 j_2 j_1} \\ \mathbf{e}_{j_2 j_3 j_1} \\ \mathbf{e}_{j_2 j_1 j_3} \end{matrix} & \begin{bmatrix} 0 & q_{j_2 j_3} & 0 & 0 & 0 & 0 \\ q_{j_3 j_2} & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & q_{j_1 j_2} & 0 & 0 \\ 0 & 0 & q_{j_2 j_1} & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & q_{j_3 j_1} \\ 0 & 0 & 0 & 0 & q_{j_1 j_3} & 0 \end{bmatrix} \end{matrix}$$

$$\mathcal{R}(\widetilde{\mathbf{g}}_3) = \begin{matrix} & \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} & \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_2} & \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_2} & \mathbf{e}_{j_3 j_2 j_1} & \mathbf{e}_{j_2 j_3 j_1} & \mathbf{e}_{j_2 j_1 j_3} \\ \begin{matrix} \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} \\ \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_2} \\ \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_2} \\ \mathbf{e}_{j_3 j_2 j_1} \\ \mathbf{e}_{j_2 j_3 j_1} \\ \mathbf{e}_{j_2 j_1 j_3} \end{matrix} & \begin{bmatrix} 0 & 0 & q_{j_2 j_3} q_{j_1 j_3} & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & q_{j_3 j_2} q_{j_1 j_2} \\ 0 & 0 & 0 & 0 & q_{j_1 j_2} q_{j_3 j_2} & 0 \\ 0 & q_{j_2 j_1} q_{j_3 j_1} & 0 & 0 & 0 & 0 \\ q_{j_3 j_1} q_{j_2 j_1} & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & q_{j_1 j_3} q_{j_2 j_3} & 0 & 0 \end{bmatrix} \end{matrix}$$

$$\mathcal{R}(\widetilde{\mathbf{g}}_4) = \begin{matrix} & \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} & \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_2} & \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_2} & \mathbf{e}_{j_3 j_2 j_1} & \mathbf{e}_{j_2 j_3 j_1} & \mathbf{e}_{j_2 j_1 j_3} \\ \begin{matrix} \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} \\ \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_2} \\ \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_2} \\ \mathbf{e}_{j_3 j_2 j_1} \\ \mathbf{e}_{j_2 j_3 j_1} \\ \mathbf{e}_{j_2 j_1 j_3} \end{matrix} & \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & \mathbf{q}_{j_2 j_3} \mathbf{q}_{j_1 j_3} \mathbf{q}_{j_1 j_2} & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & \mathbf{q}_{j_3 j_2} \mathbf{q}_{j_1 j_2} \mathbf{q}_{j_1 j_3} & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & \mathbf{q}_{j_1 j_2} \mathbf{q}_{j_3 j_2} \mathbf{q}_{j_3 j_1} \\ \mathbf{q}_{j_2 j_1} \mathbf{q}_{j_3 j_1} \mathbf{q}_{j_3 j_2} & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & \mathbf{q}_{j_3 j_1} \mathbf{q}_{j_2 j_1} \mathbf{q}_{j_2 j_3} & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & \mathbf{q}_{j_1 j_3} \mathbf{q}_{j_2 j_3} \mathbf{q}_{j_2 j_1} & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \end{matrix}$$

$$\mathcal{R}(\widetilde{\mathbf{g}}_5) = \begin{matrix} & \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} & \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_2} & \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_2} & \mathbf{e}_{j_3 j_2 j_1} & \mathbf{e}_{j_2 j_3 j_1} & \mathbf{e}_{j_2 j_1 j_3} \\ \begin{matrix} \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} \\ \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_2} \\ \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_2} \\ \mathbf{e}_{j_3 j_2 j_1} \\ \mathbf{e}_{j_2 j_3 j_1} \\ \mathbf{e}_{j_2 j_1 j_3} \end{matrix} & \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 0 & \mathbf{q}_{j_1 j_2} \mathbf{q}_{j_1 j_3} & 0 \\ 0 & 0 & 0 & \mathbf{q}_{j_1 j_3} \mathbf{q}_{j_1 j_2} & 0 & 0 \\ \mathbf{q}_{j_3 j_1} \mathbf{q}_{j_3 j_2} & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & \mathbf{q}_{j_3 j_2} \mathbf{q}_{j_3 j_1} \\ 0 & 0 & \mathbf{q}_{j_2 j_3} \mathbf{q}_{j_2 j_1} & 0 & 0 & 0 \\ 0 & \mathbf{q}_{j_2 j_1} \mathbf{q}_{j_2 j_3} & 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \end{matrix}$$

$$\mathcal{R}(\widetilde{\mathbf{g}}_6) = \begin{matrix} & \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} & \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_2} & \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_2} & \mathbf{e}_{j_3 j_2 j_1} & \mathbf{e}_{j_2 j_3 j_1} & \mathbf{e}_{j_2 j_1 j_3} \\ \begin{matrix} \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} \\ \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_2} \\ \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_2} \\ \mathbf{e}_{j_3 j_2 j_1} \\ \mathbf{e}_{j_2 j_3 j_1} \\ \mathbf{e}_{j_2 j_1 j_3} \end{matrix} & \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & \mathbf{q}_{j_1 j_2} \\ 0 & 0 & \mathbf{q}_{j_1 j_3} & 0 & 0 & 0 \\ 0 & \mathbf{q}_{j_3 j_1} & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & \mathbf{q}_{j_3 j_2} & 0 \\ 0 & 0 & 0 & \mathbf{q}_{j_2 j_3} & 0 & 0 \\ \mathbf{q}_{j_2 j_1} & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \end{matrix}$$

U suglasnosti sa izrazom (35) imamo

$$\begin{aligned} \mathcal{R}(\widetilde{\boldsymbol{\alpha}}_3) \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} &= \sum_{\mathbf{g} \in \mathbf{S}_3} \mathcal{R}(\widetilde{\mathbf{g}}) \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} = \sum_{i=1}^6 \mathcal{R}(\widetilde{\mathbf{g}}_i) \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} \\ &= 1 \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} + \mathbf{q}_{j_3 j_2} \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_2} + \mathbf{q}_{j_3 j_1} \mathbf{q}_{j_3 j_2} \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_2} + \mathbf{q}_{j_2 j_1} \mathbf{q}_{j_3 j_1} \mathbf{q}_{j_3 j_2} \mathbf{e}_{j_3 j_2 j_1} + \mathbf{q}_{j_3 j_1} \mathbf{q}_{j_2 j_1} \mathbf{e}_{j_2 j_3 j_1} + \mathbf{q}_{j_2 j_1} \mathbf{e}_{j_2 j_1 j_3} \end{aligned} \quad (46)$$

pa je matrica $\mathcal{A}_Q = \mathcal{R}(\widetilde{\boldsymbol{\alpha}}_3)$ dana sa

$$\mathcal{A}_Q = \begin{matrix} & \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} & \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_2} & \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_2} & \mathbf{e}_{j_3 j_2 j_1} & \mathbf{e}_{j_2 j_3 j_1} & \mathbf{e}_{j_2 j_1 j_3} \\ \begin{matrix} \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} \\ \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_2} \\ \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_2} \\ \mathbf{e}_{j_3 j_2 j_1} \\ \mathbf{e}_{j_2 j_3 j_1} \\ \mathbf{e}_{j_2 j_1 j_3} \end{matrix} & \begin{bmatrix} 1 & \mathbf{q}_{j_2 j_3} & \mathbf{q}_{j_2 j_3} \mathbf{q}_{j_1 j_3} & \mathbf{q}_{j_2 j_3} \mathbf{q}_{j_1 j_3} \mathbf{q}_{j_1 j_2} & \mathbf{q}_{j_1 j_2} \mathbf{q}_{j_1 j_3} & \mathbf{q}_{j_1 j_2} \\ \mathbf{q}_{j_3 j_2} & 1 & \mathbf{q}_{j_1 j_3} & \mathbf{q}_{j_1 j_3} \mathbf{q}_{j_1 j_2} & \mathbf{q}_{j_3 j_2} \mathbf{q}_{j_1 j_2} \mathbf{q}_{j_1 j_3} & \mathbf{q}_{j_3 j_2} \mathbf{q}_{j_1 j_2} \\ \mathbf{q}_{j_3 j_1} \mathbf{q}_{j_3 j_2} & \mathbf{q}_{j_3 j_1} & 1 & \mathbf{q}_{j_1 j_2} & \mathbf{q}_{j_1 j_2} \mathbf{q}_{j_3 j_2} & \mathbf{q}_{j_1 j_2} \mathbf{q}_{j_3 j_2} \mathbf{q}_{j_3 j_1} \\ \mathbf{q}_{j_2 j_1} \mathbf{q}_{j_3 j_1} \mathbf{q}_{j_3 j_2} & \mathbf{q}_{j_2 j_1} \mathbf{q}_{j_3 j_1} & \mathbf{q}_{j_2 j_1} & 1 & \mathbf{q}_{j_3 j_2} & \mathbf{q}_{j_3 j_2} \mathbf{q}_{j_3 j_1} \\ \mathbf{q}_{j_3 j_1} \mathbf{q}_{j_2 j_1} & \mathbf{q}_{j_3 j_1} \mathbf{q}_{j_2 j_1} \mathbf{q}_{j_2 j_3} & \mathbf{q}_{j_2 j_3} \mathbf{q}_{j_2 j_1} & \mathbf{q}_{j_2 j_3} & 1 & \mathbf{q}_{j_3 j_1} \\ \mathbf{q}_{j_2 j_1} & \mathbf{q}_{j_2 j_1} \mathbf{q}_{j_2 j_3} & \mathbf{q}_{j_1 j_3} \mathbf{q}_{j_2 j_3} \mathbf{q}_{j_2 j_1} & \mathbf{q}_{j_1 j_3} \mathbf{q}_{j_2 j_3} & \mathbf{q}_{j_1 j_3} & 1 \end{bmatrix} \end{matrix}$$

(usporediti s propozicijom 4.9).

Specijalno, ako je $l_1 = 1$, $l_2 = 2$, $l_3 = 3$, onda je skupu $Q = \{1, 2, 3\}$ pridružen generički težinski potprostor $\mathcal{B}_{123} = \mathcal{B}_Q = \text{span}_{\mathbb{C}} \{e_{123}, e_{132}, e_{312}, e_{321}, e_{231}, e_{213}\}$. U ovom slučaju se izraz (46) zapisuje u obliku

$$\mathcal{R}(\widetilde{\alpha}_3) e_{123} = 1 e_{123} + q_{32} e_{132} + q_{31} q_{32} e_{312} + q_{21} q_{31} q_{32} e_{321} + q_{31} q_{21} e_{231} + q_{21} e_{213}, \quad (47)$$

stoga je matrica $\mathcal{A}_{123} := \mathcal{A}_Q = \mathcal{R}(\widetilde{\alpha}_3)$ dana sa

$$\mathcal{A}_{123} = \begin{matrix} & \begin{matrix} e_{123} & e_{132} & e_{312} & e_{321} & e_{231} & e_{213} \end{matrix} \\ \begin{matrix} e_{123} \\ e_{132} \\ e_{312} \\ e_{321} \\ e_{231} \\ e_{213} \end{matrix} & \begin{bmatrix} 1 & q_{23} & q_{23}q_{13} & q_{23}q_{13}q_{12} & q_{12}q_{13} & q_{12} \\ q_{32} & 1 & q_{13} & q_{13}q_{12} & q_{32}q_{12}q_{13} & q_{32}q_{12} \\ q_{31}q_{32} & q_{31} & 1 & q_{12} & q_{12}q_{32} & q_{12}q_{32}q_{31} \\ q_{21}q_{31}q_{32} & q_{21}q_{31} & q_{21} & 1 & q_{32} & q_{32}q_{31} \\ q_{31}q_{21} & q_{31}q_{21}q_{23} & q_{23}q_{21} & q_{23} & 1 & q_{31} \\ q_{21} & q_{21}q_{23} & q_{13}q_{23}q_{21} & q_{13}q_{23} & q_{13} & 1 \end{bmatrix} \end{matrix}.$$

Uočimo da je matrica $\mathcal{A}_{123}$ jednaka Varchenkovoj matrici $\mathcal{B}$ diskriminantnog orijentiranog aranžmana C_2 (primjer 1.12).

Komentar 4.12

Prokomentirajmo ukratko propoziciju 4.9 s obzirom na matricu $\mathcal{A}_Q$ iz primjera 4.11. Neka je $\underline{j} = j_1 j_2 j_3 \in \widehat{Q} = S_3 Q = \{\sigma(l_1 l_2 l_3) \mid \sigma \in S_3\}$ fiksna permutacija u skupu $\widehat{Q}$, gdje je $Q = \{l_1, l_2, l_3\} \subseteq \mathcal{N}$.

Tada je relacijom $\underline{k} = g \cdot \underline{j} = j_{g^{-1}(1)} j_{g^{-1}(2)} j_{g^{-1}(3)}$ jednoznačno određena svaka permutacija $\underline{k} \in \widehat{Q}$ s obzirom na neki $g \in S_3$, stoga je $(e_{\underline{k}}, e_{\underline{j}})$ -ti element matrice $\mathcal{A}_Q$ jednak

$\prod_{(a,b) \in I(g)} q_{j_b j_a}$. Konkretno neka je $\underline{j} = j_1 j_2 j_3$, tada dobivamo sljedeće

ako je	onda je	pa je $(e_{\underline{k}}, e_{\underline{j}})$ -ti element dan sa
$g = 123 \quad (g^{-1} = 123),$	$\underline{k} = j_1 j_2 j_3$	1,
$g = 132 \quad (g^{-1} = 132),$	$\underline{k} = j_1 j_3 j_2$	$q_{j_3 j_2},$
$g = 312 \quad (g^{-1} = 231),$	$\underline{k} = j_2 j_3 j_1$	$q_{j_3 j_1} q_{j_2 j_1},$
$g = 321 \quad (g^{-1} = 321),$	$\underline{k} = j_3 j_2 j_1$	$q_{j_2 j_1} q_{j_3 j_1} q_{j_3 j_2},$

$$\begin{aligned}
g = 231 \quad (g^{-1} = 312), \quad \underline{k} = j_3 j_1 j_2 & \quad q_{j_3 j_1} q_{j_3 j_2}, \\
g = 213 \quad (g^{-1} = 213), \quad \underline{k} = j_2 j_1 j_3 & \quad q_{j_2 j_1}.
\end{aligned}$$

Navedeni elementi su ujedno elementi prvog stupca matrice $\mathcal{A}_Q$, jer je $\underline{j} = j_1 j_2 j_3$.

Ispišimo sada elemente $e_{\underline{j}}$ -tog stupca matrice $\mathcal{A}_Q$ za $\underline{j} = j_3 j_1 j_2 \in \hat{Q}$.

Analogno gore navedenom dobivamo

ako je	onda je	pa je $(e_{\underline{k}}, e_{\underline{j}})$ -ti element jednak
$g = 123 \quad (g^{-1} = 123),$	$\underline{k} = j_3 j_1 j_2$	1,
$g = 132 \quad (g^{-1} = 132),$	$\underline{k} = j_3 j_2 j_1$	$q_{j_2 j_1},$
$g = 312 \quad (g^{-1} = 231),$	$\underline{k} = j_1 j_2 j_3$	$q_{j_1 j_3} q_{j_2 j_3},$
$g = 321 \quad (g^{-1} = 321),$	$\underline{k} = j_2 j_1 j_3$	$q_{j_1 j_3} q_{j_2 j_3} q_{j_2 j_1},$
$g = 231 \quad (g^{-1} = 312),$	$\underline{k} = j_2 j_3 j_1$	$q_{j_2 j_3} q_{j_2 j_1},$
$g = 213 \quad (g^{-1} = 213),$	$\underline{k} = j_1 j_3 j_2$	$q_{j_1 j_3}.$

Na opisani način dobivaju se elementi bilo kojeg stupca matrice $\mathcal{A}_Q$, a samim time i bilo koji element matrice $\mathcal{A}_Q$.

Napomena:

Pretpostavimo da je $l_2 = l_1$.

Tada je multiskupu $Q = \{l_1, l_1, l_3\}$ pridruženi težinski potprostor $\mathcal{B}_Q$ degeneriran.

U ovom slučaju imamo da je matrica $\mathcal{A}_Q = \mathcal{R}(\tilde{\alpha}_3) \in \text{End}(\mathcal{B}_Q)$, $Q = l_1 l_1 l_3$ dana sa

$$\mathcal{A}_Q = \begin{matrix} & e_{j_1 j_1 j_3} & e_{j_1 j_3 j_1} & e_{j_3 j_1 j_1} \\ \begin{matrix} e_{j_1 j_1 j_3} \\ e_{j_1 j_3 j_1} \\ e_{j_3 j_1 j_1} \end{matrix} & \begin{bmatrix} 1 + q_{j_1 j_1} & q_{j_1 j_3} (1 + q_{j_1 j_1}) & q_{j_1 j_3}^2 (1 + q_{j_1 j_1}) \\ q_{j_3 j_1} (1 + q_{j_1 j_1}) & 1 + q_{j_1 j_1} \sigma_{j_1 j_3} & q_{j_1 j_3} (1 + q_{j_1 j_1}) \\ q_{j_3 j_1}^2 (1 + q_{j_1 j_1}) & q_{j_3 j_1} (1 + q_{j_1 j_1}) & 1 + q_{j_1 j_1} \end{bmatrix} \end{matrix}. \quad (48)$$

Primijetimo da se specijalizacijom indeksa $j_2 = j_1$ u izrazu (46) dobiva

$$\begin{aligned}
\mathcal{R}(\tilde{\alpha}_3) e_{j_1 j_1 j_3} &= (1 + q_{j_1 j_1}) e_{j_1 j_1 j_3} + (q_{j_3 j_1} + q_{j_3 j_1} q_{j_1 j_1}) e_{j_1 j_3 j_1} + (q_{j_3 j_1}^2 + q_{j_1 j_1} q_{j_3 j_1}^2) e_{j_3 j_1 j_1} \\
&= (1 + q_{j_1 j_1}) e_{j_1 j_1 j_3} + q_{j_3 j_1} (1 + q_{j_1 j_1}) e_{j_1 j_3 j_1} + q_{j_3 j_1}^2 (1 + q_{j_1 j_1}) e_{j_3 j_1 j_1}
\end{aligned} \quad (49)$$

te da se analogno dobiva

$$\mathcal{A}_Q e_{j_1 j_3 j_1} = q_{j_1 j_3} (1 + q_{j_1 j_1}) e_{j_1 j_3 j_3} + (1 + q_{j_1 j_1} \sigma_{j_1 j_3}) e_{j_1 j_3 j_1} + q_{j_3 j_1} (1 + q_{j_1 j_1}) e_{j_3 j_1 j_1},$$

$$\mathcal{A}_Q e_{j_3 j_1 j_1} = q_{j_3 j_1}^2 (1 + q_{j_1 j_1}) e_{j_1 j_3 j_3} + q_{j_1 j_3} (1 + q_{j_1 j_1}) e_{j_1 j_3 j_1} + (1 + q_{j_1 j_1}) e_{j_3 j_1 j_1}.$$

Pritom je $\sigma_{j_1 j_3} = q_{j_1 j_3} q_{j_3 j_1}$.

Specijalno, ako je $l_1 = 1$, $l_3 = 3$, tj. $j_1 = 1$, $j_3 = 3$, onda je matrica $\mathcal{A}_{113} := \mathcal{A}_Q$, ($Q = 113$)

dana sa (48) oblika

$$\mathcal{A}_{113} = \begin{matrix} & e_{113} & e_{131} & e_{311} \\ \begin{matrix} e_{113} \\ e_{131} \\ e_{311} \end{matrix} & \begin{bmatrix} 1 + q_{11} & q_{13} (1 + q_{11}) & q_{13}^2 (1 + q_{11}) \\ q_{31} (1 + q_{11}) & 1 + q_{11} \sigma_{13} & q_{13} (1 + q_{11}) \\ q_{31}^2 (1 + q_{11}) & q_{31} (1 + q_{11}) & 1 + q_{11} \end{bmatrix} \end{matrix}.$$

Kažemo da je matrica $\mathcal{A}_{113}$ tzv. degenerirana Varchenkova matrica, jer je reducirana matrica Varchenkove matrice $\mathcal{A}_{123}$.

Prirodno se nameće sljedeći problem:

kako glasi formula za izračunavanje determinante matrice $\mathcal{A}_Q \in \text{End}(\mathcal{B}_Q)$ neovisno o tome da li je potprostor $\mathcal{B}_Q$ generički ili degenerirani.

S tom motivacijom će se najprije izvesti formula po kojoj će se faktorizirati matrica $\mathcal{A}_Q \in \text{End}(\mathcal{B}_Q)$, gdje je $\mathcal{B}_Q$ generički težinski potprostor algebre $\mathcal{B}$.

4. 1. Faktorizacija matrice $\mathcal{A}_Q$ i njene determinante

U nastavku će se izvesti formula za faktorizaciju matrice $\mathcal{A}_Q$ po uzoru na razmatranja provedena u trećem poglavlju. Pritom će se pretpostavljati da je $\mathcal{B}_Q$ generički težinski potprostor algebre $\mathcal{B}$ i da je $\mathcal{A}_Q = \mathcal{R}(\widetilde{\alpha}_n) \in \text{End}(\mathcal{B}_Q)$.

Uvodimo oznake

$$T_{b,a} := \mathcal{R}(\widetilde{t_{b,a}}) \quad \text{za svaki } 1 \leq a < b \leq n, \quad (50)$$

$$T_a := \mathcal{R}(\widetilde{t_a}) \quad \text{za svaki } 1 \leq a \leq n-1. \quad (51)$$

U suglasnosti s gore navedenim imamo sljedeće

(1) $(\underline{k}, \underline{j})$ -ti element cikličke matrice $T_{b,a}$, $1 \leq a < b \leq n$ je dan sa

$$(T_{b,a})_{\underline{k}, \underline{j}} = \begin{cases} \prod_{i=a}^{b-1} q_{j_b, j_i} & \text{ako je } \underline{k} = t_{b,a} \cdot \underline{j} \\ 0 & \text{inače} \end{cases} \quad (52)$$

Pritom je $t_{b,a} \cdot \underline{j} = t_{b,a} \cdot j_1 j_2 \dots j_a j_{a+1} j_{a+2} \dots j_{b-1} j_b \dots j_n = j_1 j_2 \dots j_b j_a j_{a+1} \dots j_{b-2} j_{b-1} \dots j_n$.

(2) $(\underline{k}, \underline{j})$ -ti element elementarne cikličke matrice T_a , $1 \leq a \leq n-1$ je dan sa

$$(T_a)_{\underline{k}, \underline{j}} = \begin{cases} q_{j_{a+1} j_a} & \text{ako je } \underline{k} = t_a \cdot \underline{j} \\ 0 & \text{inače} \end{cases} \quad (53)$$

gdje je $t_a \cdot \underline{j} = t_a \cdot j_1 j_2 \dots j_a j_{a+1} \dots j_n = j_1 j_2 \dots j_{a+1} j_a \dots j_n$.

Koristeći gore uvedene oznake imamo da se izraz (34), primjedba 4.6, može pisati u obliku

$$T_{b,a} = \prod_{i=a}^{b-1} T_i, \quad (54)$$

što povlači da je

$$\det T_{b,a} = \prod_{i=a}^{b-1} \det T_i \quad (55)$$

za svaki $1 \leq a < b \leq n$.

Analogno se primjenom oznake (51) na izraz (33) dobiva

$$T_a^2 e_{j_1 j_2 \dots j_n} = \sigma_{j_a j_{a+1}} e_{j_1 j_2 \dots j_n}, \quad (56)$$

ili kraće

$$T_a^2 e_{\underline{j}} = \sigma_{j_a j_{a+1}} e_{\underline{j}}, \quad 1 \leq a \leq n-1$$

Pritom je $T_a^2 = (T_a)^2$ dijagonalna matrica kojoj je $\underline{j}$ -ti dijagonalni element jednak $\sigma_{j_a j_{a+1}}$. Uzimajući u obzir identitet (33) imamo da je $T_a^2 = Q_{\{a, a+1\}}$.

Pogledajmo sada reprezentaciju elemenata $\widetilde{\beta_{n-k+1}}$ (definicija 3.18).

Imamo da je element $\mathcal{R}(\widetilde{\beta_{n-k+1}}) \in \text{End}(\mathcal{B}_Q)$ dan sa

$$\begin{aligned} \mathcal{R}(\widetilde{\beta_{n-k+1}}) e_{j_1 j_2 \dots j_n} &= \mathcal{R} \left(\sum_{k+1 \leq s \leq n} \widetilde{t_{s,k}} + \text{id} \right) e_{j_1 j_2 \dots j_n} \\ &= \sum_{k+1 \leq s \leq n} \mathcal{R}(\widetilde{t_{s,k}}) + \mathcal{R}(\text{id}). \end{aligned} \quad (57)$$

Neka je

$$B_{Q, n-k+1} := \mathcal{R}(\widetilde{\beta_{n-k+1}}). \quad (58)$$

Tada s obzirom na gore uvedene oznake možemo pisati

$$B_{Q, n-k+1} = \sum_{k+1 \leq s \leq n}^{\leftarrow} T_{s,k} + I \quad (59)$$

ili u raspisanom obliku

$$B_{Q, n-k+1} = T_{n,k} + T_{n-1,k} + \dots + T_{k+2,k} + T_{k+1,k} + I. \quad (60)$$

Ponekad ćemo izraz (60) pisati u obliku

$$B_{Q, n-k+1} = T_k T_{k+1} \dots T_{n-2} T_{n-1} + T_k T_{k+1} \dots T_{n-2} + \dots + T_k T_{k+1} + T_k + I. \quad (61)$$

pri čemu se primijenjuje identitet (54).

Specijalno, iz $\widetilde{t_{k,k}} = \text{id}$ proizlazi da je ciklička matrica $T_{k,k} = \mathcal{R}(\widetilde{t_{k,k}}) = I$, $1 \leq k \leq n$ jednaka jediničnoj matrici I , stoga se izraz (59) može pisati u obliku

$$B_{Q, n-k+1} = \sum_{k \leq s \leq n}^{\leftarrow} T_{s,k}. \quad (62)$$

Pritom je

$$\begin{aligned} B_{Q, n-k+1} e_{j_1 j_2 \dots j_n} &= \sum_{k \leq s \leq n}^{\leftarrow} (T_{s,k} e_{j_1 j_2 \dots j_n}) \\ &= \sum_{k \leq s \leq n}^{\leftarrow} \left(\prod_{i=k}^{s-1} q_{j_s j_i} e_{j_1 j_2 \dots j_s j_k j_{k+1} \dots j_{s-2} j_{s-1} \dots j_n} \right) \end{aligned} \quad (63)$$

za svaki $1 \leq k \leq n$.

Napomena:

U nastavku će se uzimati $1 \leq k \leq n-1$, jer za $k = n$ imamo da je

$$B_{Q, 1} = \mathcal{R}(\widetilde{\beta_1}) = \mathcal{R}(\text{id}) = I \quad \text{jedinična matrica.}$$

Ako je $\underline{k} = t_{s,k} \cdot \underline{j} = j_1 j_2 \dots j_s j_k j_{k+1} \dots j_{s-2} j_{s-1} \dots j_n$, onda je $(\underline{k}, \underline{j})$ -ti element matrice $B_{Q, n-k+1}$

jednak izrazu $\prod_{i=k}^{s-1} q_{j_s j_i}$, a u protivnom je jednak nuli, tj.

$$(B_{Q, n-k+1})_{\underline{k}, \underline{j}} = \begin{cases} \prod_{i=k}^{s-1} q_{j_s j_i} & \text{ako je } \underline{k} = t_{s,k} \cdot \underline{j}, k \leq s \leq n \\ 0 & \text{inače} \end{cases} \quad (64)$$

$1 \leq k \leq n-1$.

Specijalno, ako je $s = k$, onda je

$$\underline{k} = t_{k,k} \cdot \underline{j} = \text{id} \cdot \underline{j} = \underline{j}, \quad \prod_{i=k}^{s-1} q_{j_s j_i} = \prod_{i=k}^{k-1} q_{j_s j_i} := 1,$$

što povlači da je $(B_{Q, n-k+1})_{\underline{j}, \underline{j}} = 1$.

Neka je $k = 1$. Tada imamo da je izraz (62) dan sa

$$B_{Q, n} = \sum_{1 \leq s \leq n}^{\leftarrow} T_{s,1}$$

ili u raspisanom obliku

$$B_{Q, n} = T_{n,1} + T_{n-1,1} + \cdots + T_{3,1} + T_{2,1} + T_{1,1}, \quad (65)$$

gdje je $T_{1,1} = I$.

Primjenom identiteta (54) proizlazi da se (65) može pisati u obliku

$$B_{Q, n} = T_1 T_2 \cdots T_{n-2} T_{n-1} + T_1 T_2 \cdots T_{n-2} + \cdots + T_1 T_2 + T_1 + I. \quad (66)$$

Dakle, u ovom slučaju (za $k = 1$) imamo da je

$$\begin{aligned} B_{Q, n} e_{j_1 j_2 \cdots j_n} &= \sum_{1 \leq s \leq n}^{\leftarrow} (T_{s,1} e_{j_1 j_2 \cdots j_n}) \\ &= \sum_{1 \leq s \leq n}^{\leftarrow} \left(\prod_{i=1}^{s-1} q_{j_s j_i} e_{j_s j_1 j_2 \cdots j_{s-2} j_{s-1} \cdots j_n} \right) \end{aligned} \quad (67)$$

ili ekvivalentno

$$B_{Q, n} e_{\underline{j}} = \sum_{1 \leq p \leq n}^{\leftarrow} \left(\prod_{r=1}^{p-1} q_{j_p j_r} e_{\underline{k}} \right). \quad (68)$$

Pritom je $\underline{k} = t_{p,1} \cdot \underline{j} = t_{p,1} \cdot j_1 j_2 \cdots j_{p-1} j_p j_{p+1} \cdots j_n = j_p j_1 j_2 \cdots j_{p-1} j_{p+1} \cdots j_n$, $1 \leq p \leq n$.

Jasno, izraz (68) u raspisanom obliku je dan sa

$$\begin{aligned} B_{Q, n} e_{\underline{j}} &= \prod_{r=1}^{n-1} q_{j_n j_r} e_{t_{n,1} \cdot \underline{j}} + \prod_{r=1}^{n-2} q_{j_{n-1} j_r} e_{t_{n-1,1} \cdot \underline{j}} + \cdots + q_{j_2 j_1} e_{t_{2,1} \cdot \underline{j}} + 1 e_{t_{1,1} \cdot \underline{j}} \\ &= q_{j_n j_1} q_{j_n j_2} \cdots q_{j_n j_{n-2}} q_{j_n j_{n-1}} e_{j_n j_1 j_2 \cdots j_{n-2} j_{n-1}} + q_{j_{n-1} j_1} q_{j_{n-1} j_2} \cdots q_{j_{n-1} j_{n-3}} q_{j_{n-1} j_{n-2}} e_{j_{n-1} j_1 j_2 \cdots j_{n-3} j_{n-2} j_n} + \\ &\quad \cdots + q_{j_2 j_1} e_{j_2 j_1 \cdots j_{n-1} j_n} + 1 e_{j_1 j_2 \cdots j_{n-1} j_n}, \end{aligned} \quad (69)$$

gdje je $\underline{j} = j_1 j_2 \cdots j_{n-1} j_n$.

Uspoređivanjem matrice $B_{Q, n}$ sa matricom B_Q (pridružene operatoru $\partial|_{\mathcal{B}_Q} : \mathcal{B}_Q \rightarrow \mathcal{B}_Q$ u monomijalnoj bazi težinskog potprostora $\mathcal{B}_Q$) vidimo da vrijedi sljedeća jednakost

$$B_{Q,n} = B_Q, \quad (70)$$

što povlači da je

$$\det B_{Q,n} = \det B_Q. \quad (71)$$

Napomena:

Iz jednakosti (71) proizlazi da je za izračunavanje determinante matrice B_Q (koja je u direktnoj vezi s izračunavanjem netrivialnih konstanti u potprostoru $\mathcal{B}_Q$ algebre $\mathcal{B}$) potrebno naći formulu po kojoj će se faktorizirati matrica $B_{Q,n}$, a samim time i njena determinanta.

S tom motivacijom će se najprije izvesti faktorizacija matrice $B_{Q,n-k+1}$, $1 \leq k \leq n-1$.

Uzimajući u obzir propoziciju 3.22 imamo da se element $\widetilde{\beta_{n-k+1}} \in \mathcal{A}_n$, $1 \leq k \leq n-1$

faktorizira po formuli $\widetilde{\beta_{n-k+1}} = \widetilde{\delta_{n-k+1}} \cdot \widetilde{\gamma_{n-k+1}}^{-1}$, pri čemu je

$$\begin{aligned} \widetilde{\gamma_{n-k+1}} &= \prod_{k+1 \leq s \leq n}^{\leftarrow} (\text{id} - \widetilde{t_{s,k}}), \\ \widetilde{\delta_{n-k+1}} &= \prod_{k+1 \leq s \leq n}^{\leftarrow} (\text{id} - \widetilde{t_k^2} \widetilde{t_{s,k+1}}). \end{aligned}$$

Time će se matrica $B_{Q,n-k+1}$ faktorizirati pomoću matrica

$$C_{Q,n-k+1} := \mathcal{R}(\widetilde{\gamma_{n-k+1}}) \quad \text{i} \quad D_{Q,n-k+1} := \mathcal{R}(\widetilde{\delta_{n-k+1}})$$

po formuli

$$B_{Q,n-k+1} = D_{Q,n-k+1} \cdot C_{Q,n-k+1}^{-1}, \quad (72)$$

gdje je

$$\begin{aligned} C_{Q,n-k+1} &= (I - T_{n,k}) \cdot (I - T_{n-1,k}) \cdots (I - T_{k+2,k}) \cdot (I - T_{k+1,k}), \\ D_{Q,n-k+1} &= (I - T_k^2 \cdot T_{n,k+1}) \cdot (I - T_k^2 \cdot T_{n-1,k+1}) \cdots (I - T_k^2 \cdot T_{k+2,k+1}) \cdot (I - T_k^2 \cdot T_{k+1,k+1}), \end{aligned}$$

ili kraće

$$C_{Q,n-k+1} = \prod_{k+1 \leq s \leq n}^{\leftarrow} (I - T_{s,k}), \quad (73)$$

$$D_{Q,n-k+1} = \prod_{k+1 \leq s \leq n}^{\leftarrow} (I - T_k^2 \cdot T_{s,k+1}). \quad (74)$$

$T_k^2 = T_{k+1,k}^2$ je dijagonalna matrica definirana sa (56).

Uvrštavanjem (73) i (74) u izraz (72) dobivamo

$$B_{Q, n-k+1} = \prod_{k+1 \leq s \leq n}^{\leftarrow} (I - T_k^2 \cdot T_{s, k+1}) \cdot \prod_{k+1 \leq s \leq n}^{\rightarrow} (I - T_{s, k})^{-1} \quad (75)$$

ili u raspisanom obliku

$$B_{Q, n-k+1} = (I - T_k^2 \cdot T_{n, k+1}) \cdot (I - T_k^2 \cdot T_{n-1, k+1}) \cdots (I - T_k^2 \cdot T_{k+2, k+1}) \cdot (I - T_k^2 \cdot T_{k+1, k+1}) \cdot (I - T_{k+1, k})^{-1} \cdot (I - T_{k+2, k})^{-1} \cdots (I - T_{n-1, k})^{-1} \cdot (I - T_{n, k})^{-1} \quad (76)$$

$1 \leq k \leq n-1$. Pritom je $T_{k+1, k+1} = \text{id}$, tj. $I - T_k^2 \cdot T_{k+1, k+1} = I - T_k^2$.

Iz rečenog proizlazi da za izračunavanje determinante matrice $B_{Q, n-k+1}$, $1 \leq k \leq n-1$ je dovoljno izračunati determinante matrica $D_{Q, n-k+1}$ i $C_{Q, n-k+1}$, tj. determinante matrica $I - T_{s, k}$ i $I - T_k^2 \cdot T_{s, k+1}$, $k+1 \leq s \leq n$ (vidi lemu 4.1.1).

Imamo

$$\det B_{Q, n-k+1} = \frac{\det D_{Q, n-k+1}}{\det C_{Q, n-k+1}} = \frac{\prod_{k+1 \leq s \leq n} \det(I - T_k^2 \cdot T_{s, k+1})}{\prod_{k+1 \leq s \leq n} \det(I - T_{s, k})}. \quad (77)$$

Specijalno, ako je $k=1$, onda je

$$B_{Q, n} = (I - T_1^2 \cdot T_{n, 2}) \cdot (I - T_1^2 \cdot T_{n-1, 2}) \cdots (I - T_1^2 \cdot T_{3, 2}) \cdot (I - T_1^2 \cdot T_{2, 2}) \cdot (I - T_{2, 1})^{-1} \cdot (I - T_{3, 1})^{-1} \cdots (I - T_{n-1, 1})^{-1} \cdot (I - T_{n, 1})^{-1}, \quad (78)$$

odnosno

$$\det B_{Q, n} = \frac{\prod_{2 \leq s \leq n} \det(I - T_1^2 \cdot T_{s, 2})}{\prod_{2 \leq s \leq n} \det(I - T_{s, 1})},$$

gdje je $T_1^2 = T_{2, 1}^2$, $T_{2, 2} = I$.

Primjenom propozicije 3.19 i svojstva da je $\mathcal{R}$ homorfizam dobivamo da se matrica $\mathcal{A}_Q$ (propozicija 4.9) faktorizira matricama $B_{Q, n-k+1}$, $1 \leq k \leq n-1$ po formuli

$$\mathcal{A}_Q = \prod_{1 \leq k \leq n-1}^{\leftarrow} B_{Q, n-k+1} = B_{Q, 2} \cdot B_{Q, 3} \cdots B_{Q, n-1} \cdot B_{Q, n}, \quad (79)$$

odnosno

$$\mathcal{A}_Q = \prod_{1 \leq k \leq n-1}^{\leftarrow} \left(D_{Q, n-k+1} \cdot C_{Q, n-k+1}^{-1} \right),$$

ili

$$\mathcal{A}_Q = \prod_{1 \leq k \leq n-1}^{\leftarrow} \left(\prod_{k+1 \leq s \leq n}^{\leftarrow} (I - T_k^2 \cdot T_{s,k+1}) \cdot \prod_{k+1 \leq s \leq n}^{\rightarrow} (I - T_{s,k})^{-1} \right) \quad (80)$$

pa je

$$\begin{aligned} \det \mathcal{A}_Q &= \prod_{k=1}^{n-1} \det B_{Q, n-k+1} \\ &= \prod_{k=1}^{n-1} \frac{\det D_{Q, n-k+1}}{\det C_{Q, n-k+1}} \\ &= \prod_{k=1}^{n-1} \frac{\prod_{k+1 \leq s \leq n} \det(I - T_k^2 \cdot T_{s,k+1})}{\prod_{k+1 \leq s \leq n} \det(I - T_{s,k})}. \end{aligned}$$

Lema 4.1.1

Neka je $\mathcal{R}: \mathcal{A}_n \rightarrow \text{End}(\mathcal{B}_Q)$ regularna reprezentacija zakrenute grupovne algebre $\mathcal{A}_n$ na potprostor $\mathcal{B}_Q$ algebre $\mathcal{B}$, gdje je $Q = \{l_1, l_2, \dots, l_n\} \subseteq \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$.

Tada vrijedi

$$(a) \quad \det(I - T_{b,a}) = \prod_{T \in \binom{Q}{b-a+1}} (1 - \sigma_T)^{(b-a)!(n-b+a-1)!} \quad (81)$$

za svaki $1 \leq a < b \leq n$,

$$(b) \quad \det(I - T_{a-1}^2 \cdot T_{b,a}) = \prod_{T \in \binom{Q}{b-a+2}} (1 - \sigma_T)^{(b-a)!(b-a+2)(n-b+a-2)!} \quad (82)$$

za svaki $1 < a \leq b \leq n$, gdje je $T_{a-1}^2 = T_{a,a-1}^2$.

Pritom je $\binom{Q}{m} = \{T \subseteq Q \mid \text{Card}(T) = m\}$, $\sigma_T = \prod_{\{i \neq j\} \subset T} \sigma_{ij} = \prod_{i \neq j \in T} q_{ij}$.

Dokaz:

Lema 4.1.1 analogna je lemi 1.9.1 [MS1, Lemma 1.9.1]. Napomenimo da se ovdje umjesto cikličke permutacije $t_{a,b} \in S_n$ promatra njen inverz $t_{b,a} = t_{a,b}^{-1} \in S_n$.

(a) Neka je $H := \langle t_{b,a} \rangle \subset S_n$ ciklička podgrupa od S_n generirana ciklusom $t_{b,a}$ (duljine $b - a + 1$). Tada je svaka H -orbita na generičkom potprostoru $\mathcal{B}_Q$ dana sa

$$\mathcal{B}_Q^{[j]_a^b} = \text{span}_{\mathbb{C}} \left\{ e_{t_{b,a} \cdot j}^k \mid 0 \leq k \leq b - a \right\},$$

koja korespondira cikličkoj $t_{b,a}$ -klasi ekvivalencije $[j]_a^b = j_1 j_2 \dots (j_a j_{a+1} \dots j_{b-1} j_b) \dots j_n$ niza

$j = j_1 j_2 \dots j_n \in \widehat{Q}$. Imamo da je

$$T_{b,a} \left(e_{t_{b,a} \cdot j}^k \right) = c_k e_{t_{b,a} \cdot j}^{k+1}, \quad 0 \leq k \leq b - a,$$

gdje je

$$c_0 = q_{j_b j_a} q_{j_b j_{a+1}} q_{j_b j_{a+2}} \dots q_{j_b j_{b-1}},$$

$$c_1 = q_{j_{b-1} j_b} q_{j_{b-1} j_a} q_{j_{b-1} j_{a+1}} \dots q_{j_{b-1} j_{b-2}},$$

$$c_2 = q_{j_{b-2} j_{b-1}} q_{j_{b-2} j_b} q_{j_{b-2} j_a} \dots q_{j_{b-2} j_{b-3}},$$

$\vdots$

$$c_{b-a-1} = q_{j_{a+1} j_{a+2}} q_{j_{a+1} j_{a+3}} q_{j_{a+1} j_{a+4}} \dots q_{j_{a+1} j_a}.$$

$$c_{b-a} = q_{j_a j_{a+1}} q_{j_a j_{a+2}} q_{j_a j_{a+3}} \dots q_{j_a j_b}.$$

Napomena:

Uzimajući u obzir da je $(\underline{k}, \underline{j})$ -ti (tj. $(e_{\underline{k}}, e_{\underline{j}})$ -ti) element cikličke matrice $T_{b,a}$, $1 \leq a < b \leq n$ dan izrazom (52), koji je ekvivalentan izrazu

$$T_{b,a} e_{\underline{j}} = q_{j_b j_a} q_{j_b j_{a+1}} q_{j_b j_{a+2}} \dots q_{j_b j_{b-1}} e_{\underline{k}} = c_0 e_{\underline{k}}$$

gdje je $\underline{j} = t_{b,a}^0 \cdot j = j_1 j_2 \dots j_a j_{a+1} j_{a+2} \dots j_{b-1} j_b \dots j_n$, $\underline{k} = t_{b,a}^1 \cdot j = j_1 j_2 \dots j_b j_a j_{a+1} \dots j_{b-2} j_{b-1} \dots j_n$.

Nadalje, imamo da je

$$\begin{aligned} (T_{b,a})^2 e_{\underline{j}} &= T_{b,a} (c_0 e_{\underline{k}}) = c_0 T_{b,a} (e_{t_{b,a} \cdot j}^1) = c_0 T_{b,a} e_{j_1 j_2 \dots j_b j_a j_{a+1} \dots j_{b-2} j_{b-1} \dots j_n} \\ &= c_0 q_{j_{b-1} j_b} q_{j_{b-1} j_a} q_{j_{b-1} j_{a+1}} \dots q_{j_{b-1} j_{b-2}} e_{j_1 j_2 \dots j_{b-1} j_b j_a \dots j_{b-3} j_{b-2} \dots j_n} \\ &= c_0 c_1 e_{t_{b,a}^2 \cdot j}, \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} (T_{b,a})^3 e_{\underline{j}} &= T_{b,a} (c_0 c_1 e_{t_{b,a}^2 \cdot j}) = c_0 c_1 T_{b,a} (e_{t_{b,a}^2 \cdot j}^1) = c_0 c_1 T_{b,a} e_{j_1 j_2 \dots j_{b-1} j_b j_a \dots j_{b-3} j_{b-2} \dots j_n} \\ &= c_0 c_1 q_{j_{b-2} j_{b-1}} q_{j_{b-2} j_b} q_{j_{b-2} j_a} \dots q_{j_{b-2} j_{b-3}} e_{j_1 j_2 \dots j_{b-2} j_{b-1} j_b \dots j_{b-4} j_{b-3} \dots j_n} \\ &= c_0 c_1 c_2 e_{t_{b,a}^3 \cdot j}, \end{aligned}$$

$\vdots$

$$\begin{aligned}
(T_{b,a})^{b-a} e_{\underline{j}} &= c_0 c_1 c_2 \cdots c_{b-a-2} q_{j_a+1, j_a+2} q_{j_a+1, j_a+3} q_{j_a+1, j_a+4} \cdots q_{j_a+1, j_a} e_{j_1 j_2 \cdots j_{a+1} j_{a+2} j_{a+3} \cdots j_b j_a \cdots j_n} \\
&= c_0 c_1 c_2 \cdots c_{b-a-2} c_{b-a-1} e_{t_{b,a}^{b-a}, \underline{j}}, \\
(T_{b,a})^{b-a+1} e_{\underline{j}} &= c_0 c_1 c_2 \cdots c_{b-a-2} c_{b-a-1} q_{j_a, j_a+1} q_{j_a, j_a+2} q_{j_a, j_a+3} \cdots q_{j_a, j_b} e_{j_1 j_2 \cdots j_a j_{a+1} j_{a+2} \cdots j_{b-1} j_b \cdots j_n} \\
&= c_0 c_1 c_2 \cdots c_{b-a-2} c_{b-a-1} c_{b-a} e_{t_{b,a}^{b-a+1}, \underline{j}} \\
&= c_0 c_1 c_2 \cdots c_{b-a-2} c_{b-a-1} c_{b-a} e_{\underline{j}},
\end{aligned}$$

Iz rečenog proizlazi da se k -ta, $1 \leq k \leq b-a+1$ potencija cikličke matrice $T_{b,a}$ može pisati u obliku

$$(T_{b,a})^k e_{\underline{j}} = c_0 c_1 c_2 \cdots c_{k-1} e_{t_{b,a}^k, \underline{j}} \quad (83)$$

gdje je $\underline{j} \in \hat{Q}$.

Budući da je $T_{b,a} | \mathcal{B}_Q^{[j]_a^b}$ ciklički operator (koji je poistovjećen s cikličkom matricom), dobivamo

$$\begin{aligned}
\det \left((I - T_{b,a}) | \mathcal{B}_Q^{[j]_a^b} \right) &= 1 - c_0 c_1 c_2 \cdots c_{b-a} = 1 - \prod_{i \neq j \in T = \{j_a, j_{a+1}, \dots, j_b\}} q_{ij} \\
&= 1 - \prod_{\{i,j\} \subset T = \{j_a, j_{a+1}, \dots, j_b\}} \sigma_{ij} \\
&= 1 - \sigma_T.
\end{aligned} \quad (84)$$

Pritom je $\sigma_{ij} = q_{ij} q_{ji}$, $1 \leq i < j \leq n$.

S obzirom na skup $T = \{j_a, j_{a+1}, \dots, j_b\}$, $\text{Card } T = b-a+1$ imamo

$$(b-a)! (n-(b-a+1))! = (b-a)! (n-b+a-1)!$$

H -orbita za koje determinanta (84) prima vrijednost $1 - \sigma_T$, stoga se dobiva da je

$$\det(I - T_{b,a}) = \prod_{T \in \binom{\hat{Q}}{b-a+1}} (1 - \sigma_T)^{(b-a)! (n-b+a-1)!}, \text{ čime je dokazana formula (81).}$$

(b) analogno se dokazuje kao i (a) s time da u ovom slučaju imamo

$$T_{a-1}^2 \cdot T_{b,a} \left(e_{t_{b,a}^k, \underline{j}} \right) = d_k e_{t_{b,a}^{k+1}, \underline{j}}, \quad 0 \leq k \leq b-a,$$

gdje je

$$d_0 = \sigma_{j_{a-1} j_b} c_0 = \sigma_{j_{a-1} j_b} q_{j_b j_a} q_{j_b j_{a+1}} q_{j_b j_{a+2}} \cdots q_{j_b j_{b-1}},$$

$$d_1 = \sigma_{j_{a-1} j_{b-1}} c_1 = \sigma_{j_{a-1} j_{b-1}} q_{j_{b-1} j_b} q_{j_{b-1} j_a} q_{j_{b-1} j_{a+1}} \cdots q_{j_{b-1} j_{b-2}},$$

$$\begin{aligned}
d_2 &= \sigma_{j_{a-1}j_{b-2}} c_2 = \sigma_{j_{a-1}j_{b-2}} q_{j_{b-2}j_{b-1}} q_{j_{b-2}j_b} q_{j_{b-2}j_a} \cdots q_{j_{b-2}j_{b-3}}, \\
&\vdots \\
d_{b-a-1} &= \sigma_{j_{a-1}j_{a+1}} c_{b-a-1} = \sigma_{j_{a-1}j_{a+1}} q_{j_{a+1}j_{a+2}} q_{j_{a+1}j_{a+3}} q_{j_{a+1}j_{a+4}} \cdots q_{j_{a+1}j_a}, \\
d_{b-a} &= \sigma_{j_{a-1}j_a} c_{b-a} = \sigma_{j_{a-1}j_a} q_{j_a j_{a+1}} q_{j_a j_{a+2}} q_{j_a j_{a+3}} \cdots q_{j_a j_b}.
\end{aligned}$$

Napomena:

Analogno gore navedenom lako se pokazuje da se k -ta potencija cikličke matrice $T_{a-1}^2 \cdot T_{b,a}$, $1 \leq k \leq b-a+1$ može pisati u obliku

$$(T_{a-1}^2 \cdot T_{b,a})^k e_{\underline{j}} = d_0 d_1 d_2 \cdots d_{k-1} e_{t_{b,a}^k \cdot \underline{j}} \quad (85)$$

gdje je $\underline{j} \in \hat{Q}$.

Dobivamo

$$\begin{aligned}
\det \left((I - T_{a-1}^2 \cdot T_{b,a}) | \mathcal{B}_Q^{[j]_a^b} \right) &= 1 - d_0 d_1 \cdots d_{b-a} = 1 - \prod_{i \neq j \in T = \{j_{a-1}, j_a, j_{a+1}, \dots, j_b\}} q_{ij} \\
&= 1 - \prod_{\{i,j\} \subset T = \{j_{a-1}, j_a, j_{a+1}, \dots, j_b\}} \sigma_{ij} \\
&= 1 - \sigma_T.
\end{aligned}$$

S obzirom na skup $T = \{j_{a-1}, j_a, j_{a+1}, \dots, j_b\}$, $\text{Card } T = b-a+2$ imamo

$$(b-a)! (b-a+2)(n-(b-a+2))! = (b-a)! (b-a+2)(n-b+a-2)!$$

H -orbita za koje $\det \left((I - T_{a-1}^2 \cdot T_{b,a}) | \mathcal{B}_Q^{[j]_a^b} \right)$ prima vrijednost $1 - \sigma_T$.

Time je dokazana formula (82).

Teorem 4.1.2

Neka je $\mathcal{R}: \mathcal{A}_n \rightarrow \text{End}(\mathcal{B}_Q)$ regularna reprezentacija zakrenute grupovne algebre $\mathcal{A}_n$ na generičkom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_Q$ algebre $\mathcal{B}$. Tada se

(i) determinanta matrice $\mathcal{A}_Q$ računa po formuli

$$\det \mathcal{A}_Q = \prod_{m=2}^n \prod_{T \in \binom{Q}{m}} (1 - \sigma_T)^{(m-2)!(n-m+1)!}, \quad (86)$$

(ii) determinanta matrice $B_{Q, n-k+1}$, $1 \leq k \leq n-1$ računa po formuli

$$\det B_{Q, n-k+1} = \prod_{m=2}^{n-k+1} \prod_{T \in \binom{Q}{m}} (1 - \sigma_T)^{(m-2)!(n-m)!}. \quad (87)$$

Pritom je $\sigma_T = \prod_{\{i \neq j\} \subset T} \sigma_{ij} = \prod_{i \neq j \in T} q_{ij}$, $\binom{Q}{m} = \{T \subseteq Q \mid \text{Card}(T) = m\}$.

Teorem 4.1.2 je analogan teoremu 1.9.2 u [MS1].

Dokaz:

Teorem se dokazuje primjenom leme 4.1.1. Imamo sljedeće

$$\begin{aligned} \det C_{Q, n-k+1} &= \prod_{s=k+1}^n \det(I - T_{s,k}) = \prod_{s=k+1}^n \prod_{T \in \binom{Q}{s-k+1}} (1 - \sigma_T)^{(s-k)!(n-s+k-1)!} \\ &= \prod_{m=2}^{n-k+1} \prod_{T \in \binom{Q}{m}} (1 - \sigma_T)^{(m-1)!(n-m)!}, \end{aligned} \quad (88)$$

$$\begin{aligned} \det D_{Q, n-k+1} &= \prod_{s=k+1}^n \det(I - T_k^2 \cdot T_{s,k+1}) = \prod_{s=k+1}^n \prod_{T \in \binom{Q}{s-k+1}} (1 - \sigma_T)^{(s-k-1)!(s-k+1)(n-s+k-1)!} \\ &= \prod_{m=2}^{n-k+1} \prod_{T \in \binom{Q}{m}} (1 - \sigma_T)^{(m-2)!m(n-m)!}, \end{aligned} \quad (89)$$

pa je

$$\det B_{Q, n-k+1} = \prod_{m=2}^{n-k+1} \prod_{T \in \binom{Q}{m}} (1 - \sigma_T)^{(m-2)!(n-m)!}. \quad (90)$$

Ako je $k = 1$, onda iz formule (90) proizlazi

$$\det B_{Q, n} = \prod_{m=2}^n \prod_{T \in \binom{Q}{m}} (1 - \sigma_T)^{(m-2)!(n-m)!}. \quad (91)$$

Uvrštavanjem (90) u (79) dobivamo

$$\begin{aligned} \det \mathcal{A}_Q &= \prod_{k=1}^{n-1} \det B_{Q, n-k+1} = \prod_{k=1}^{n-1} \prod_{m=2}^{n-k+1} \prod_{T \in \binom{Q}{m}} (1 - \sigma_T)^{(m-2)!(n-m)!} \\ &= \prod_{m=2}^n \prod_{T \in \binom{Q}{m}} (1 - \sigma_T)^{(m-2)!(n-m)!(n-m+1)!} = \prod_{m=2}^n \prod_{T \in \binom{Q}{m}} (1 - \sigma_T)^{(m-2)!(n-m+1)!}. \end{aligned}$$

Time je dokaz teorema 4.1.2 završen.

U sljedećem primjeru obrazložiti će se navedene formule te će se izračunati determinanta matrice $\mathcal{A}_Q$ iz primjera 4.11.

Primjer 4.1.3

U primjeru 4.11 pokazali smo da je matrica $\mathcal{A}_Q = \mathcal{R}(\widetilde{\alpha}_3) = \sum_{g \in S_3} \mathcal{R}(\widetilde{g})$ dana sa

$$\mathcal{A}_Q = \begin{matrix} & \begin{matrix} e_{j_1 j_2 j_3} & e_{j_1 j_3 j_2} & e_{j_3 j_1 j_2} & e_{j_3 j_2 j_1} & e_{j_2 j_3 j_1} & e_{j_2 j_1 j_3} \end{matrix} \\ \begin{matrix} e_{j_1 j_2 j_3} \\ e_{j_1 j_3 j_2} \\ e_{j_3 j_1 j_2} \\ e_{j_3 j_2 j_1} \\ e_{j_2 j_3 j_1} \\ e_{j_2 j_1 j_3} \end{matrix} & \begin{bmatrix} 1 & q_{j_2 j_3} & q_{j_2 j_3} q_{j_1 j_3} & q_{j_2 j_3} q_{j_1 j_3} q_{j_1 j_2} & q_{j_1 j_2} q_{j_1 j_3} & q_{j_1 j_2} \\ q_{j_3 j_2} & 1 & q_{j_1 j_3} & q_{j_1 j_3} q_{j_1 j_2} & q_{j_3 j_2} q_{j_1 j_2} q_{j_1 j_3} & q_{j_3 j_2} q_{j_1 j_2} \\ q_{j_3 j_1} q_{j_3 j_2} & q_{j_3 j_1} & 1 & q_{j_1 j_2} & q_{j_1 j_2} q_{j_3 j_2} & q_{j_1 j_2} q_{j_3 j_2} q_{j_3 j_1} \\ q_{j_2 j_1} q_{j_3 j_1} q_{j_3 j_2} & q_{j_2 j_1} q_{j_3 j_1} & q_{j_2 j_1} & 1 & q_{j_3 j_2} & q_{j_3 j_2} q_{j_3 j_1} \\ q_{j_3 j_1} q_{j_2 j_1} & q_{j_3 j_1} q_{j_2 j_1} q_{j_2 j_3} & q_{j_2 j_3} q_{j_2 j_1} & q_{j_2 j_3} & 1 & q_{j_3 j_1} \\ q_{j_2 j_1} & q_{j_2 j_1} q_{j_2 j_3} & q_{j_1 j_3} q_{j_2 j_3} q_{j_2 j_1} & q_{j_1 j_3} q_{j_2 j_3} & q_{j_1 j_3} & 1 \end{bmatrix} \end{matrix}$$

Pritom je $\mathcal{R}: \mathcal{A}_3 \rightarrow \text{End}(\mathcal{B}_Q)$ regularna reprezentacija zakrenute grupovne algebre $\mathcal{A}_3$ na generičkom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_Q$ pridruženog skupu $Q = \{l_1, l_2, l_3\} \subseteq \mathcal{N}$ te je $n = \text{Card } Q = 3$.

Matricu $\mathcal{A}_Q$ možemo faktorizirati matricama $B_{Q,2} = \mathcal{R}(\widetilde{\beta}_2)$ i $B_{Q,3} = \mathcal{R}(\widetilde{\beta}_3)$ primjenom formule $\mathcal{A}_Q = B_{Q,2} \cdot B_{Q,3}$, pri čemu iz identiteta (59) proizlazi da je

$$B_{Q,3} = T_{3,1} + T_{2,1} + I \quad \text{ako je } k=1,$$

$$B_{Q,2} = T_{3,2} + I \quad \text{ako je } k=2.$$

Koristeći identitet (63) dobivamo

$$B_{Q,3} e_{j_1 j_2 j_3} = q_{j_3 j_1} q_{j_3 j_2} e_{j_3 j_1 j_2} + q_{j_2 j_1} e_{j_2 j_1 j_3} + 1 e_{j_1 j_2 j_3},$$

$$B_{Q,2} e_{j_1 j_2 j_3} = q_{j_3 j_2} e_{j_1 j_3 j_2} + 1 e_{j_1 j_2 j_3}$$

ili

$$B_{Q,2} = \begin{matrix} & \begin{matrix} e_{j_1 j_2 j_3} & e_{j_1 j_3 j_2} & e_{j_3 j_1 j_2} & e_{j_3 j_2 j_1} & e_{j_2 j_3 j_1} & e_{j_2 j_1 j_3} \end{matrix} \\ \begin{matrix} e_{j_1 j_2 j_3} \\ e_{j_1 j_3 j_2} \\ e_{j_3 j_1 j_2} \\ e_{j_3 j_2 j_1} \\ e_{j_2 j_3 j_1} \\ e_{j_2 j_1 j_3} \end{matrix} & \begin{bmatrix} 1 & q_{j_2 j_3} & 0 & 0 & 0 & 0 \\ q_{j_3 j_2} & 1 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & q_{j_1 j_2} & 0 & 0 \\ 0 & 0 & q_{j_2 j_1} & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 1 & q_{j_3 j_1} \\ 0 & 0 & 0 & 0 & q_{j_1 j_3} & 1 \end{bmatrix} \end{matrix} \quad (92)$$

$$B_{Q,3} = \begin{matrix} & \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} & \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_2} & \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_2} & \mathbf{e}_{j_3 j_2 j_1} & \mathbf{e}_{j_2 j_3 j_1} & \mathbf{e}_{j_2 j_1 j_3} \\ \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} & \left[\begin{array}{cccccc} 1 & 0 & 0 & 0 & q_{j_1 j_2} q_{j_1 j_3} & q_{j_1 j_2} \\ 0 & 1 & q_{j_1 j_3} & q_{j_1 j_2} q_{j_1 j_3} & 0 & 0 \\ q_{j_3 j_1} q_{j_3 j_2} & q_{j_3 j_1} & 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & q_{j_3 j_2} & q_{j_3 j_1} q_{j_3 j_2} \\ 0 & 0 & q_{j_2 j_1} q_{j_2 j_3} & q_{j_2 j_3} & 1 & 0 \\ q_{j_2 j_1} & q_{j_2 j_1} q_{j_2 j_3} & 0 & 0 & 0 & 1 \end{array} \right. & \end{matrix} \quad (93)$$

Uzimajući u obzir prethodno provedena razmatranja imamo da je

$$B_{Q,2} = D_{Q,2} \cdot C_{Q,2}^{-1},$$

$$B_{Q,3} = D_{Q,3} \cdot C_{Q,3}^{-1},$$

tj. $D_{Q,2} = I - T_{3,2}^2,$

$$C_{Q,2} = I - T_{3,2},$$

$$D_{Q,3} = (I - T_{2,1}^2 T_{3,2})(I - T_{2,1}^2),$$

$$C_{Q,3} = (I - T_{3,1})(I - T_{2,1}),$$

pa je

$$\left. \begin{aligned} B_{Q,2} &= (I - T_{3,2}^2)(I - T_{3,2})^{-1}, \\ B_{Q,3} &= (I - T_{2,1}^2 T_{3,2})(I - T_{2,1}^2)(I - T_{2,1})^{-1}(I - T_{3,1})^{-1}. \end{aligned} \right\} \quad (94)$$

Budući da je

$$T_{3,2}^2 \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} = q_{j_3 j_2} q_{j_2 j_3} \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} = \sigma_{j_2 j_3} \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3},$$

$$T_{3,2} \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} = q_{j_3 j_2} \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_2},$$

odnosno

$$T_{2,1}^2 T_{3,2} \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} = q_{j_3 j_1} q_{j_1 j_3} q_{j_3 j_2} \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_2} = \sigma_{j_1 j_3} q_{j_3 j_2} \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_2},$$

$$T_{2,1}^2 \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} = q_{j_2 j_1} q_{j_1 j_2} \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} = \sigma_{j_1 j_2} \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3},$$

$$T_{2,1} \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} = q_{j_2 j_1} \mathbf{e}_{j_2 j_1 j_3},$$

$$T_{3,1} \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} = q_{j_3 j_1} q_{j_3 j_2} \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_2},$$

dobivamo sljedeće matrice (kojima ćemo determinante izračunavati primjenom leme 4.1.1)

$$I - T_{3,2}^2 = \begin{matrix} & \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} & \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_2} & \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_2} & \mathbf{e}_{j_3 j_2 j_1} & \mathbf{e}_{j_2 j_3 j_1} & \mathbf{e}_{j_2 j_1 j_3} \\ \begin{matrix} \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} \\ \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_2} \\ \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_2} \\ \mathbf{e}_{j_3 j_2 j_1} \\ \mathbf{e}_{j_2 j_3 j_1} \\ \mathbf{e}_{j_2 j_1 j_3} \end{matrix} & \begin{bmatrix} 1 - \sigma_{j_2 j_3} & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 - \sigma_{j_2 j_3} & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 - \sigma_{j_1 j_2} & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 - \sigma_{j_1 j_2} & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 1 - \sigma_{j_1 j_3} & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 1 - \sigma_{j_1 j_3} \end{bmatrix} \end{matrix}$$

$$\det(I - T_{3,2}^2) = (1 - \sigma_{j_1 j_2})^2 (1 - \sigma_{j_1 j_3})^2 (1 - \sigma_{j_2 j_3})^2$$

$$I - T_{3,2} = \begin{matrix} & \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} & \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_2} & \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_2} & \mathbf{e}_{j_3 j_2 j_1} & \mathbf{e}_{j_2 j_3 j_1} & \mathbf{e}_{j_2 j_1 j_3} \\ \begin{matrix} \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} \\ \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_2} \\ \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_2} \\ \mathbf{e}_{j_3 j_2 j_1} \\ \mathbf{e}_{j_2 j_3 j_1} \\ \mathbf{e}_{j_2 j_1 j_3} \end{matrix} & \begin{bmatrix} 1 & -q_{j_2 j_3} & 0 & 0 & 0 & 0 \\ -q_{j_3 j_2} & 1 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & -q_{j_1 j_2} & 0 & 0 \\ 0 & 0 & -q_{j_2 j_1} & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 1 & -q_{j_3 j_1} \\ 0 & 0 & 0 & 0 & -q_{j_1 j_3} & 1 \end{bmatrix} \end{matrix}$$

$$\det(I - T_{3,2}) = (1 - \sigma_{j_1 j_2})(1 - \sigma_{j_1 j_3})(1 - \sigma_{j_2 j_3})$$

$$I - T_{2,1}^2 T_{3,2} = \begin{matrix} & \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} & \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_2} & \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_2} & \mathbf{e}_{j_3 j_2 j_1} & \mathbf{e}_{j_2 j_3 j_1} & \mathbf{e}_{j_2 j_1 j_3} \\ \begin{matrix} \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} \\ \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_2} \\ \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_2} \\ \mathbf{e}_{j_3 j_2 j_1} \\ \mathbf{e}_{j_2 j_3 j_1} \\ \mathbf{e}_{j_2 j_1 j_3} \end{matrix} & \begin{bmatrix} 1 & -\sigma_{j_1 j_2} q_{j_2 j_3} & 0 & 0 & 0 & 0 \\ -\sigma_{j_1 j_3} q_{j_3 j_2} & 1 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & -\sigma_{j_1 j_3} q_{j_1 j_2} & 0 & 0 \\ 0 & 0 & -\sigma_{j_2 j_3} q_{j_2 j_1} & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 1 & -\sigma_{j_2 j_3} q_{j_3 j_1} \\ 0 & 0 & 0 & 0 & -\sigma_{j_1 j_2} q_{j_1 j_3} & 1 \end{bmatrix} \end{matrix}$$

$$\det(I - T_{2,1}^2 T_{3,2}) = (1 - \sigma_{j_1 j_2 j_3})^3$$

$$I - T_{2,1}^2 = \begin{matrix} & \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} & \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_2} & \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_2} & \mathbf{e}_{j_3 j_2 j_1} & \mathbf{e}_{j_2 j_3 j_1} & \mathbf{e}_{j_2 j_1 j_3} \\ \begin{matrix} \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} \\ \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_2} \\ \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_2} \\ \mathbf{e}_{j_3 j_2 j_1} \\ \mathbf{e}_{j_2 j_3 j_1} \\ \mathbf{e}_{j_2 j_1 j_3} \end{matrix} & \begin{bmatrix} 1 - \sigma_{j_1 j_2} & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 - \sigma_{j_1 j_3} & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 - \sigma_{j_1 j_3} & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 - \sigma_{j_2 j_3} & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 1 - \sigma_{j_2 j_3} & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 1 - \sigma_{j_1 j_2} \end{bmatrix} \end{matrix}$$

$$\det(I - T_{2,1}^2) = (1 - \sigma_{j_1 j_2})^2 (1 - \sigma_{j_1 j_3})^2 (1 - \sigma_{j_2 j_3})^2$$

$$I - T_{2,1} = \begin{matrix} & \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} & \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_2} & \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_2} & \mathbf{e}_{j_3 j_2 j_1} & \mathbf{e}_{j_2 j_3 j_1} & \mathbf{e}_{j_2 j_1 j_3} \\ \begin{matrix} \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} \\ \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_2} \\ \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_2} \\ \mathbf{e}_{j_3 j_2 j_1} \\ \mathbf{e}_{j_2 j_3 j_1} \\ \mathbf{e}_{j_2 j_1 j_3} \end{matrix} & \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 & 0 & -q_{j_1 j_2} \\ 0 & 1 & -q_{j_1 j_3} & 0 & 0 & 0 \\ 0 & -q_{j_3 j_1} & 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & -q_{j_3 j_2} & 0 \\ 0 & 0 & 0 & -q_{j_2 j_3} & 1 & 0 \\ -q_{j_2 j_1} & 0 & 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \end{matrix}$$

$$\det(I - T_{2,1}) = (1 - \sigma_{j_1 j_2})(1 - \sigma_{j_1 j_3})(1 - \sigma_{j_2 j_3})$$

$$I - T_{3,1} = \begin{matrix} & \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} & \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_2} & \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_2} & \mathbf{e}_{j_3 j_2 j_1} & \mathbf{e}_{j_2 j_3 j_1} & \mathbf{e}_{j_2 j_1 j_3} \\ \begin{matrix} \mathbf{e}_{j_1 j_2 j_3} \\ \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_2} \\ \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_2} \\ \mathbf{e}_{j_3 j_2 j_1} \\ \mathbf{e}_{j_2 j_3 j_1} \\ \mathbf{e}_{j_2 j_1 j_3} \end{matrix} & \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 & -q_{j_1 j_2} q_{j_1 j_3} & 0 \\ 0 & 1 & 0 & -q_{j_1 j_2} q_{j_1 j_3} & 0 & 0 \\ -q_{j_3 j_1} q_{j_3 j_2} & 0 & 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & 0 & -q_{j_3 j_1} q_{j_3 j_2} \\ 0 & 0 & -q_{j_2 j_1} q_{j_2 j_3} & 0 & 1 & 0 \\ 0 & -q_{j_2 j_1} q_{j_2 j_3} & 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \end{matrix}$$

$$\det(I - T_{3,1}) = (1 - \sigma_{j_1 j_2 j_3})^2$$

Jednostavnim izračunavanjem, lako se može pokazati da vrijedi identitet (94).

Izračunajmo sada determinante matrica $B_{Q,2}$, $B_{Q,3}$ i $\mathcal{A}_Q$.

Iz gore navedenog proizlazi da je

$$\begin{aligned}
\det B_{Q,2} &= \frac{\det D_{Q,2}}{\det C_{Q,2}} \\
&= \frac{\det(I - T_2^2)}{\det(I - T_2)} \\
&= (1 - \sigma_{j_1 j_2})(1 - \sigma_{j_1 j_3})(1 - \sigma_{j_2 j_3}), \\
\det B_{Q,3} &= \frac{\det D_{Q,3}}{\det C_{Q,3}} \\
&= \frac{\det(I - T_1^2 T_2) \cdot \det(I - T_1^2)}{\det(I - T_1) \cdot \det(I - T_1 T_2)} \\
&= (1 - \sigma_{j_1 j_2})(1 - \sigma_{j_1 j_3})(1 - \sigma_{j_2 j_3})(1 - \sigma_{j_1 j_2 j_3}),
\end{aligned}$$

tj.

$$\det \mathcal{A}_Q = (1 - \sigma_{j_1 j_2})^2 (1 - \sigma_{j_1 j_3})^2 (1 - \sigma_{j_2 j_3})^2 (1 - \sigma_{j_1 j_2 j_3}).$$

Pritom je $\sigma_{ijk} = \sigma_{ij} \sigma_{ik} \sigma_{jk}$, $\sigma_{ij} = q_{ij} q_{ji}$.

Napomena:

Vrijednost determinante matrice $\mathcal{A}_Q$ mogli smo direktno izračunati primjenom formule (86) iz teorema 4.1.2.

Pretpostavimo da je $l_2 = l_1$. Tada je multiskupu $Q = \{l_1, l_1, l_3\}$ pridružen degenerirani težinski potprostor $\mathcal{B}_Q$.

U ovom slučaju imamo da je matrica $\mathcal{A}_Q = \mathcal{R}(\widetilde{\alpha}_3) \in \text{End}(\mathcal{B}_Q)$, $Q = l_1 l_1 l_3$ dana sa

$$\mathcal{A}_{l_1 l_1 l_3} = \mathcal{A}_Q = \begin{matrix} & \mathbf{e}_{j_1 j_1 j_3} & \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_1} & \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_1} \\ \begin{matrix} \mathbf{e}_{j_1 j_1 j_3} \\ \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_1} \\ \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_1} \end{matrix} & \begin{bmatrix} 1 + q_{j_1 j_1} & q_{j_1 j_3} (1 + q_{j_1 j_1}) & q_{j_1 j_3}^2 (1 + q_{j_1 j_1}) \\ q_{j_3 j_1} (1 + q_{j_1 j_1}) & 1 + q_{j_1 j_1} \sigma_{j_1 j_3} & q_{j_1 j_3} (1 + q_{j_1 j_1}) \\ q_{j_3 j_1}^2 (1 + q_{j_1 j_1}) & q_{j_3 j_1} (1 + q_{j_1 j_1}) & 1 + q_{j_1 j_1} \end{bmatrix} \end{matrix}.$$

Analogno kao i u generičkom slučaju imamo da se matrica $\mathcal{A}_{l_1 l_1 l_3}$ može faktorizirati odgovarajućim matricama $B_{l_1 l_1 l_3, 2} = \mathcal{R}(\widetilde{\beta}_2)$ i $B_{l_1 l_1 l_3, 3} = \mathcal{R}(\widetilde{\beta}_3)$

primjenom formule $\mathcal{A}_{l_1 l_1 l_3} = B_{l_1 l_1 l_3, 2} \cdot B_{l_1 l_1 l_3, 3}$,

$$\text{gdje je} \quad B_{l_4 l_3, 3} = T_{3,1} + T_{2,1} + I, \quad B_{l_4 l_3, 2} = T_{3,2} + I. \quad (95)$$

Uzimajući u obzir da je $\underline{j} = j_1 j_2 j_3 \in \hat{Q} = S_3 Q$, možemo pisati

$$\left. \begin{aligned} T_{3,1} e_{j_1 j_2 j_3} &= q_{j_3 j_1} q_{j_3 j_2} e_{j_3 j_1 j_2}, \\ T_{2,1} e_{j_1 j_2 j_3} &= q_{j_2 j_1} e_{j_2 j_1 j_3}, \\ T_{3,2} e_{j_1 j_2 j_3} &= q_{j_3 j_2} e_{j_1 j_3 j_2}. \end{aligned} \right\} \quad (96)$$

Identifikacijom indeksa j_2 s indeksom j_1 u identitetima (96) te uvrštavanjem u izraze (95), pri čemu je $I = 1 e_{j_1 j_1 j_3}$, dobivamo da je

$$B_{l_4 l_3, 3} e_{j_1 j_1 j_3} = q_{j_3 j_1}^2 e_{j_3 j_1 j_1} + q_{j_1 j_1} e_{j_1 j_1 j_3} + 1 e_{j_1 j_1 j_3} = (1 + q_{j_1 j_1}) e_{j_1 j_1 j_3} + q_{j_3 j_1}^2 e_{j_3 j_1 j_1},$$

$$B_{l_4 l_3, 2} e_{j_1 j_1 j_3} = q_{j_3 j_1} e_{j_1 j_3 j_1} + 1 e_{j_1 j_1 j_3} = 1 e_{j_1 j_1 j_3} + q_{j_3 j_1} e_{j_1 j_3 j_1}$$

tj.

$$B_{l_4 l_3, 2} = \begin{matrix} & e_{j_1 j_1 j_3} & e_{j_1 j_3 j_1} & e_{j_3 j_1 j_1} \\ \begin{matrix} e_{j_1 j_1 j_3} \\ e_{j_1 j_3 j_1} \\ e_{j_3 j_1 j_1} \end{matrix} & \begin{bmatrix} 1 & q_{j_1 j_3} & 0 \\ q_{j_3 j_1} & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 + q_{j_1 j_1} \end{bmatrix} \end{matrix}$$

$$B_{l_4 l_3, 3} = \begin{matrix} & e_{j_1 j_1 j_3} & e_{j_1 j_3 j_1} & e_{j_3 j_1 j_1} \\ \begin{matrix} e_{j_1 j_1 j_3} \\ e_{j_1 j_3 j_1} \\ e_{j_3 j_1 j_1} \end{matrix} & \begin{bmatrix} 1 + q_{j_1 j_1} & q_{j_1 j_1} q_{j_1 j_3} & 0 \\ 0 & 1 & q_{j_1 j_3} (1 + q_{j_1 j_1}) \\ q_{j_3 j_1}^2 & q_{j_3 j_1} & 1 \end{bmatrix} \end{matrix}$$

Nadalje, imamo da je

$$\left. \begin{aligned} B_{l_4 l_3, 2} &= (I - T_{3,2}^2)(I - T_{3,2})^{-1}, \\ B_{l_4 l_3, 3} &= (I - T_{2,1}^2 T_{3,2})(I - T_{2,1}^2)(I - T_{2,1})^{-1}(I - T_{3,1})^{-1}, \end{aligned} \right\} \quad (97)$$

gdje je

$$\left. \begin{aligned} T_{3,2}^2 e_{j_1 j_2 j_3} &= q_{j_3 j_2} q_{j_2 j_3} e_{j_1 j_2 j_3} = \sigma_{j_2 j_3} e_{j_1 j_2 j_3}, \\ T_{3,2} e_{j_1 j_2 j_3} &= q_{j_3 j_2} e_{j_1 j_3 j_2}, \\ T_{2,1}^2 T_{3,2} e_{j_1 j_2 j_3} &= q_{j_3 j_1} q_{j_1 j_3} q_{j_3 j_2} e_{j_1 j_2 j_3} = \sigma_{j_1 j_3} q_{j_3 j_2} e_{j_1 j_2 j_3}, \\ T_{2,1}^2 e_{j_1 j_2 j_3} &= q_{j_2 j_1} q_{j_1 j_2} e_{j_1 j_2 j_3} = \sigma_{j_1 j_2} e_{j_1 j_2 j_3}, \\ T_{2,1} e_{j_1 j_2 j_3} &= q_{j_2 j_1} e_{j_2 j_1 j_3}, \\ T_{3,1} e_{j_1 j_2 j_3} &= q_{j_3 j_1} q_{j_3 j_2} e_{j_3 j_1 j_2}. \end{aligned} \right\} \quad (98)$$

Identifikacijom indeksa j_2 s indeksom j_1 u identitetima (98) dobivamo sljedeće matrice

$$I - T_{3,2}^2 = \begin{matrix} & \mathbf{e}_{j_1 j_1 j_3} & \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_1} & \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_1} \\ \begin{matrix} \mathbf{e}_{j_1 j_1 j_3} \\ \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_1} \\ \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_1} \end{matrix} & \begin{bmatrix} 1 - \sigma_{j_1 j_3} & 0 & 0 \\ 0 & 1 - \sigma_{j_1 j_3} & 0 \\ 0 & 0 & 1 - q_{j_1 j_1}^2 \end{bmatrix} \end{matrix} \quad \det(I - T_{3,2}^2) = (1 - q_{j_1 j_1}^2)(1 - \sigma_{j_1 j_3})^2$$

$$I - T_{3,2} = \begin{matrix} & \mathbf{e}_{j_1 j_1 j_3} & \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_1} & \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_1} \\ \begin{matrix} \mathbf{e}_{j_1 j_1 j_3} \\ \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_1} \\ \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_1} \end{matrix} & \begin{bmatrix} 1 & -q_{j_1 j_3} & 0 \\ -q_{j_3 j_1} & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 - q_{j_1 j_1} \end{bmatrix} \end{matrix} \quad \det(I - T_{3,2}) = (1 - q_{j_1 j_1})(1 - \sigma_{j_1 j_3})$$

$$I - T_{2,1}^2 T_{3,2} = \begin{matrix} & \mathbf{e}_{j_1 j_1 j_3} & \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_1} & \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_1} \\ \begin{matrix} \mathbf{e}_{j_1 j_1 j_3} \\ \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_1} \\ \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_1} \end{matrix} & \begin{bmatrix} 1 & -q_{j_1 j_3} q_{j_1 j_1}^2 & 0 \\ -\sigma_{j_1 j_3} q_{j_3 j_1} & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 - q_{j_1 j_1} \sigma_{j_1 j_3} \end{bmatrix} \end{matrix} \\ \det(I - T_{2,1}^2 T_{3,2}) = (1 - q_{j_1 j_1} \sigma_{j_1 j_3})(1 - q_{j_1 j_1}^2 \sigma_{j_1 j_3}^2)$$

$$I - T_{2,1}^2 = \begin{matrix} & \mathbf{e}_{j_1 j_1 j_3} & \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_1} & \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_1} \\ \begin{matrix} \mathbf{e}_{j_1 j_1 j_3} \\ \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_1} \\ \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_1} \end{matrix} & \begin{bmatrix} 1 - q_{j_1 j_1}^2 & 0 & 0 \\ 0 & 1 - \sigma_{j_1 j_3} & 0 \\ 0 & 0 & 1 - \sigma_{j_1 j_3} \end{bmatrix} \end{matrix} \quad \det(I - T_{2,1}^2) = (1 - q_{j_1 j_1}^2)(1 - \sigma_{j_1 j_3})^2$$

$$I - T_{2,1} = \begin{matrix} & \mathbf{e}_{j_1 j_1 j_3} & \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_1} & \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_1} \\ \begin{matrix} \mathbf{e}_{j_1 j_1 j_3} \\ \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_1} \\ \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_1} \end{matrix} & \begin{bmatrix} 1 - q_{j_1 j_1} & 0 & 0 \\ 0 & 1 & -q_{j_1 j_3} \\ 0 & -q_{j_3 j_1} & 1 \end{bmatrix} \end{matrix} \quad \det(I - T_{2,1}) = (1 - q_{j_1 j_1})(1 - \sigma_{j_1 j_3})$$

$$I - T_{3,1} = \begin{matrix} & \mathbf{e}_{j_1 j_1 j_3} & \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_1} & \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_1} \\ \begin{matrix} \mathbf{e}_{j_1 j_1 j_3} \\ \mathbf{e}_{j_1 j_3 j_1} \\ \mathbf{e}_{j_3 j_1 j_1} \end{matrix} & \begin{bmatrix} 1 & -q_{j_1 j_1} q_{j_1 j_3} & 0 \\ 0 & 1 & -q_{j_1 j_1} q_{j_1 j_3} \\ -q_{j_3 j_1}^2 & 0 & 1 \end{bmatrix} \end{matrix} \quad \det(I - T_{3,1}) = (1 - q_{j_1 j_1}^2 \sigma_{j_1 j_3}^2)$$

pa je

$$\det B_{l_1 l_3, 2} = \frac{\det(I - T_2^2)}{\det(I - T_2)} = (1 + q_{j_1 j_1})(1 - \sigma_{j_1 j_3}),$$

$$\det B_{l_1 l_3, 3} = \frac{\det(I - T_1^2 T_2) \cdot \det(I - T_1^2)}{\det(I - T_1) \cdot \det(I - T_1 T_2)} = (1 + q_{j_1 j_1})(1 - \sigma_{j_1 j_3})(1 - q_{j_1 j_1} \sigma_{j_1 j_3}),$$

odnosno

$$\det \mathcal{A}_{l_1 l_3} = (1 + q_{j_1 j_1})^2 (1 - \sigma_{j_1 j_3})^2 (1 - q_{j_1 j_1} \sigma_{j_1 j_3}).$$

Primjedba 4.1.4

Ako je $Q = \{l_1, l_2, \dots, l_n\} \subseteq \mathcal{N}$ podskup od $\mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$, onda se determinante matrica $\mathcal{A}_Q$ i $B_{Q, n-k+1}$, $1 \leq k \leq n-1$ faktoriziraju formulama (86) i (87) iz teorema 4.1.2. U protivnom, tj. ako je $Q = \{l_1 \leq l_2 \leq \dots \leq l_n\}$, $l_j \in \mathcal{N}$ multiskup, onda nema jedinstvene formule (ovisi o izboru multiskupa Q) za faktorizaciju $\det \mathcal{A}_Q$ i $\det B_{Q, n-k+1}$, $1 \leq k \leq n-1$.

Napomenimo sljedeće. Uzimajući u obzir da je

$$\det \mathcal{A}_Q = \prod_{1 \leq k \leq n-1}^{\leftarrow} \det B_{Q, n-k+1} = \det B_{Q, 2} \cdot \det B_{Q, 3} \cdots \det B_{Q, n-1} \cdot \det B_{Q, n} = \prod_{k=2}^n \det B_{Q, k},$$

gdje je

$$\det B_{Q, k} = \prod_{m=2}^k \prod_{T \in \binom{Q}{m}} (1 - \sigma_T)^{(m-2)!(n-m)!}, \quad 2 \leq k \leq n$$

u nastavku će se radi jednostavnosti zapisa umjesto $\det B_{Q, n-k+1}$, $1 \leq k \leq n-1$ pisati (tj. izračunavati) $\det B_{Q, k}$, $2 \leq k \leq n$.

Specijalno, ako je $l = l_1 = l_2 = \dots = l_n$, onda imamo multiskup $Q = \{l^n\}$, $l \in \mathcal{N}$.

U ovom slučaju je $\mathcal{A}_Q (= B_{Q, k}, 2 \leq k \leq n)$ 1×1 matrica, kojoj je jedini element jednak

$$[n]_{q_l}, \text{ gdje je } [n]_q = \sum_{r=0}^{n-1} q^r = 1 + q + q^2 + \dots + q^{n-1}, \quad n \geq 1, \text{ stoga je}$$

$$\det \mathcal{A}_Q = [n]_{q_l}. \quad (99)$$

Koristeći svojstvo da je $1 - q^n = (1 - q) \cdot (1 + q + q^2 + \dots + q^{n-1})$

$$= (1 - q) \cdot [n]_q,$$

imamo da se formula (99) možemo pisati u obliku $\det \mathcal{A}_Q = \frac{1 - q_{ll}^n}{1 - q_{ll}}, \quad q_{ll} \neq 1, \quad l \in \mathcal{N}.$

Neka je $l_3 = l_4 = \dots = l_n = l_1, \quad l_1 \neq l_2.$

Tada imamo multiskup $Q = \{l_1^{n-1}, l_2\}$ pa je $\mathcal{A}_Q$ $n \times n$ matrica, gdje je $n = \text{Card } Q$.

Dobivamo

$$\det B_{Q,n} = \det B_{l_1^{n-1}l_2, n} = [n-1]_{q_{l_1l_1}}! \prod_{j=0}^{n-2} (1 - q_{l_1l_1}^j \sigma_{l_1l_2}) \quad (100)$$

odnosno

$$\det B_{Q,k} = \det B_{l_1^{n-1}l_2, k} = [n-1]_{q_{l_1l_1}}! \prod_{j=0}^{k-2} (1 - q_{l_1l_1}^j \sigma_{l_1l_2}) \quad (101)$$

$2 \leq k \leq n$ pa je

$$\begin{aligned} \det \mathcal{A}_Q &= \det \mathcal{A}_{l_1^{n-1}l_2} = \prod_{k=2}^n \det B_{l_1^{n-1}l_2, k} \\ &= \prod_{k=2}^n \left([n-1]_{q_{l_1l_1}}! \prod_{j=0}^{k-2} (1 - q_{l_1l_1}^j \sigma_{l_1l_2}) \right) \\ &= \left([n-1]_{q_{l_1l_1}}! \right)^{n-1} \cdot \prod_{j=0}^{n-2} (1 - q_{l_1l_1}^j \sigma_{l_1l_2})^{n-j-1}. \end{aligned} \quad (102)$$

Pritom je $[k]_q = \sum_{r=0}^{k-1} q^r = 1 + q + q^2 + \dots + q^{k-1}.$

Slijedi prikaz formula za izračunavanje determinante matrice $B_{Q,n} (= B_Q)$ s obzirom na $Q = \{l_1^{n-2}, l_2^2\}$ i $Q = \{l_1^{n-2}, l_2, l_3\}.$

(i) Neka je $l_4 = l_5 = \dots = l_n = l_1, \quad l_3 = l_2, \quad l_1 \neq l_2.$

Tada imamo multiskup $Q = \{l_1^{n-2}, l_2^2\}$, pri čemu je

$$\begin{aligned} \det B_{Q,n} &= \det B_{l_1^{n-2}l_2^2, n} \\ &= \prod_{j=1}^{n-2} [j]_{q_{l_1l_1}}! \cdot (1 - q_{l_1l_1}^{n-2-j} \sigma_{l_1l_2})^j \prod_{m=0}^{n-2} \left(1 + (-1)^m q_{l_1l_1}^{\frac{m(m-1)}{2}} q_{l_2l_2} \sigma_{l_1l_2}^m \right). \end{aligned} \quad (103)$$

(ii) Neka je $l_4 = l_5 = \dots = l_n = l_1$, $l_3 \neq l_2$, $l_1 \neq l_2$.

Tada imamo multiskup $Q = \{l_1^{n-2}, l_2, l_3\}$, pri čemu je

$$\det B_{Q,n} = \det B_{l_1^{n-2} l_2 l_3, n}$$

$$= \prod_{i=1}^{n-2} \left([i]_{q_{l_1 l_1}} ! \right)^2 \prod_{j=2}^3 \left(1 - q_{l_1 l_1}^{n-2-i} \sigma_{l_1 l_j} \right)^i \prod_{m=0}^{n-2} \left(1 - q_{l_1 l_1}^{m(m-1)} \sigma_{l_1 l_2}^m \sigma_{l_1 l_3}^m \sigma_{l_2 l_3} \right). \quad (104)$$

Primjedba 4.1.5

Neka je $Q = \{l_1, l_2, \dots, l_n\} \subseteq \mathcal{N}$ podskup od $\mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$.

Tada primjenom identiteta (72) specijalno za $k=1$ proizlazi

$$B_{Q,n} = D_{Q,n} \cdot C_{Q,n}^{-1},$$

što ćemo pisati u obliku

$$B_{Q,n} \cdot C_{Q,n} = D_{Q,n}. \quad (105)$$

Pritom je

$$C_{Q,n} = (I - T_{n,1}) \cdot (I - T_{n-1,1}) \cdots (I - T_{3,1}) \cdot (I - T_{2,1}),$$

$$D_{Q,n} = (I - T_{2,1}^2 T_{n,2}) \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{n-1,2}) \cdots (I - T_{2,1}^2 T_{3,2}) \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{2,2}),$$

stoga se (105) može pisati u obliku

$$B_{Q,n} \cdot (I - T_{n,1}) \cdot (I - T_{n-1,1}) \cdots (I - T_{3,1}) \cdot (I - T_{2,1}) =$$

$$= (I - T_{2,1}^2 T_{n,2}) \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{n-1,2}) \cdots (I - T_{2,1}^2 T_{3,2}) \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{2,2})$$

ili

$$B_{Q,n} \cdot C_{Q,n} = (I - T_{2,1}^2 T_{n,2}) \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{n-1,2}) \cdots (I - T_{2,1}^2 T_{3,2}) \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{2,2}) \quad (106)$$

Koristeći lemu 4.1.1 dobivamo

$$\det(I - T_{2,1}^2 T_{n,2}) = \prod_{T \in \binom{Q}{n}} (1 - \sigma_T)^{n \cdot (n-2)!} = (1 - \sigma_{l_1 l_2 \dots l_n})^{n \cdot (n-2)!},$$

$$\det(I - T_{2,1}^2 T_{n-1,2}) = \prod_{T \in \binom{Q}{n-1}} (1 - \sigma_T)^{(n-1) \cdot (n-3)!} = \prod_{1 \leq j_1 < j_2 < \dots < j_{n-1} \leq n} (1 - \sigma_{l_1 l_{j_2} \dots l_{j_{n-1}}})^{(n-1) \cdot (n-3)!},$$

$$\det(I - T_{2,1}^2 T_{n-2,2}) = \prod_{T \in \binom{Q}{n-2}} (1 - \sigma_T)^{(n-2) \cdot (n-4)! \cdot 2!} = \prod_{1 \leq j_1 < j_2 < \dots < j_{n-2} \leq n} (1 - \sigma_{l_1 l_{j_2} \dots l_{j_{n-2}}})^{(n-2) \cdot (n-4)! \cdot 2!}$$

⋮

$$\det(I - T_{2,1}^2 T_{3,2}) = \prod_{T \in \binom{Q}{3}} (1 - \sigma_T)^{3 \cdot (n-3)!} = \prod_{1 \leq j_1 < j_2 < j_3 \leq n} (1 - \sigma_{l_{j_1} l_{j_2} l_{j_3}})^{3 \cdot (n-3)!},$$

$$\det(I - T_{2,1}^2 T_{2,2}) = \det(I - T_{2,1}^2) = \prod_{T \in \binom{Q}{2}} (1 - \sigma_T)^{2 \cdot (n-2)!} = \prod_{1 \leq j_1 < j_2 \leq n} (1 - \sigma_{l_{j_1} l_{j_2}})^{2 \cdot (n-2)!},$$

gdje je $\binom{Q}{m} = \{T \subseteq Q \mid \text{Card}(T) = m\}$, $\sigma_T = \prod_{\{i,j\} \subset T} \sigma_{ij}$.

4. 2. Prikaz konstante pomoću iteriranih komutatora

Koristeći činjenice

- rastav algebre $\mathcal{B} = \mathbb{C}\langle e_{i_1}, e_{i_2}, \dots, e_{i_N} \rangle$ po multihomogenim komponentama glasi

$$\mathcal{B} = \bigoplus_{\substack{n \geq 0 \\ l_1 \leq l_2 \leq \dots \leq l_n, l_j \in \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}}} \mathcal{B}_{l_1 l_2 \dots l_n},$$

gdje se svaki težinski potprostor $\mathcal{B}_Q = \mathcal{B}_{l_1 l_2 \dots l_n}$ algebre $\mathcal{B}$ naziva generičkim ako je

$Q = \{l_1, l_2, \dots, l_n\}$ skup, odnosno degeneriranim ako je Q multiskup koji nije skup,

- konstante u bilo kojem degeneriranom težinskom potprostoru mogu se konstruirati iz konstanti nekog generičkog težinskog potprostora,

dovodi nas do zaključka da se problem nalaženja prostora konstanti u algebri $\mathcal{B}$ svodi na traženje konstanti u bilo kojem generičkom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_Q = \mathcal{B}_{l_1 l_2 \dots l_n}$, što je ekvivalentno nalaženju jezgre operatora $\mathbf{B}_Q = \partial|_{\mathcal{B}_Q} : \mathcal{B}_Q \rightarrow \mathcal{B}_Q$ (vidi 2.2.).

U nastavku će se detaljnije proučavati jezgra operatora $\mathbf{B}_Q$, kojemu je u monomijalnoj bazi težinskog potprostora $\mathcal{B}_Q$ pridružena matrica B_Q takva da je $B_Q = B_{Q,n}$, gdje je $B_{Q,n}$ n -ti faktor matrice $\mathcal{A}_Q$ (vidi odjeljak 4.1, identiteti (70) i (79)), stoga ćemo operator $\mathbf{B}_Q$ poistovjetiti s matricom $B_{Q,n}$ (analogno ćemo matrice $C_{Q,n}$, $D_{Q,n}$, $T_{b,a}$, $1 \leq a < b \leq n$, $T_{a,a-1}^2 T_{b,a}$, $1 < a \leq b \leq n$ razmatrati kao operatore).

Dakle, predmet sljedećeg proučavanja biti će određivanje jezgre operatora $B_{Q,n}$, tj.

$$\text{Ker}(B_{Q,n}), \quad n \geq 2.$$

Pretpostavimo da je $X \in \text{Ker}(B_{Q,n})$. Tada je $B_{Q,n} \cdot X = 0$.

Želimo odrediti vektor (stupac) X . Uzimajući u obzir identitet (106) imamo da je

$$\begin{aligned} B_{Q,n} \cdot C_{Q,n} &= (I - T_{2,1}^2 T_{n,2}) \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{n-1,2}) \cdots (I - T_{2,1}^2 T_{3,2}) \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{2,2}), \\ B_{Q,n} \cdot C_{Q,n} \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{2,2})^{-1} &= (I - T_{2,1}^2 T_{n,2}) \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{n-1,2}) \cdots (I - T_{2,1}^2 T_{3,2}), \\ B_{Q,n} \cdot C_{Q,n} \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{2,2})^{-1} \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{3,2})^{-1} &= (I - T_{2,1}^2 T_{n,2}) \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{n-1,2}) \cdots (I - T_{2,1}^2 T_{4,2}), \\ &\vdots \\ B_{Q,n} \cdot C_{Q,n} \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{2,2})^{-1} \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{3,2})^{-1} \cdots (I - T_{2,1}^2 T_{n-1,2})^{-1} &= (I - T_{2,1}^2 T_{n,2}), \end{aligned}$$

odnosno

$$\left. \begin{aligned} B_{Q,n} \cdot C_{Q,n} \cdot U_1 &= (I - T_{2,1}^2 T_{n,2}) \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{n-1,2}) \cdots (I - T_{2,1}^2 T_{3,2}) \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{2,2}) \cdot U_1, \\ B_{Q,n} \cdot C_{Q,n} \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{2,2})^{-1} \cdot U_2 &= (I - T_{2,1}^2 T_{n,2}) \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{n-1,2}) \cdots (I - T_{2,1}^2 T_{3,2}) \cdot U_2, \\ B_{Q,n} \cdot C_{Q,n} \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{2,2})^{-1} \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{3,2})^{-1} \cdot U_3 &= (I - T_{2,1}^2 T_{n,2}) \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{n-1,2}) \cdots (I - T_{2,1}^2 T_{4,2}) \cdot U_3, \\ &\vdots \\ B_{Q,n} \cdot C_{Q,n} \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{2,2})^{-1} \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{3,2})^{-1} \cdots (I - T_{2,1}^2 T_{n-1,2})^{-1} \cdot U_{n-1} &= (I - T_{2,1}^2 T_{n,2}) \cdot U_{n-1}, \end{aligned} \right\} \quad (107)$$

gdje je $U_j \neq 0$, $1 \leq j \leq n-1$.

Pretpostavimo da je $U_j \in \text{Ker}(I - T_{2,1}^2 T_{j+1,2})$, $1 \leq j \leq n-1$.

Tada je $(I - T_{2,1}^2 T_{j+1,2}) \cdot U_j = 0$.

Naime, iz proizlazi

$$\begin{aligned} U_1 &\in \text{Ker}(I - T_{2,1}^2 T_{2,2}) & (I - T_{2,1}^2 T_{2,2}) \cdot U_1 &= 0, \\ U_2 &\in \text{Ker}(I - T_{2,1}^2 T_{3,2}) & (I - T_{2,1}^2 T_{3,2}) \cdot U_2 &= 0, \\ U_3 &\in \text{Ker}(I - T_{2,1}^2 T_{4,2}) & (I - T_{2,1}^2 T_{4,2}) \cdot U_3 &= 0, \\ &\vdots \\ U_{n-1} &\in \text{Ker}(I - T_{2,1}^2 T_{n,2}) & (I - T_{2,1}^2 T_{n,2}) \cdot U_{n-1} &= 0, \end{aligned}$$

što uvrštavanjem u identitete (107) povlači da je

$$\left. \begin{aligned} B_{Q,n} \cdot C_{Q,n} \cdot U_1 &= 0, \\ B_{Q,n} \cdot C_{Q,n} \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{2,2})^{-1} \cdot U_2 &= 0, \\ B_{Q,n} \cdot C_{Q,n} \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{2,2})^{-1} \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{3,2})^{-1} \cdot U_3 &= 0, \\ \vdots \\ B_{Q,n} \cdot C_{Q,n} \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{2,2})^{-1} \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{3,2})^{-1} \cdots (I - T_{2,1}^2 T_{n-1,2})^{-1} \cdot U_{n-1} &= 0. \end{aligned} \right\} \quad (108)$$

Ako je $U_j \in \text{Ker}(I - T_{2,1}^2 T_{j+1,2})$, onda je $X = W_j \cdot U_j \in \text{Ker}(B_{Q,n})$, $1 \leq j \leq n-1$.

Pritom je $W_1 = C_{Q,n}$, $W_j = C_{Q,n} \cdot \prod_{2 \leq i \leq j} (I - T_{2,1}^2 T_{i,2})^{-1}$, $2 \leq j \leq n-1$.

Drugim rječima, imamo

ako je

onda je

$$\begin{aligned} U_1 \in \text{Ker}(I - T_{2,1}^2 T_{2,2}), & \quad X = C_{Q,n} \cdot U_1 \\ U_2 \in \text{Ker}(I - T_{2,1}^2 T_{3,2}), & \quad X = C_{Q,n} \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{2,2})^{-1} \cdot U_2 \\ U_3 \in \text{Ker}(I - T_{2,1}^2 T_{4,2}), & \quad X = C_{Q,n} \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{2,2})^{-1} \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{3,2})^{-1} \cdot U_3 \\ \vdots \\ U_{n-1} \in \text{Ker}(I - T_{2,1}^2 T_{n,2}), & \quad X = C_{Q,n} \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{2,2})^{-1} \cdots (I - T_{2,1}^2 T_{n-1,2})^{-1} \cdot U_{n-1}. \end{aligned}$$

Na osnovu rečenog proizlazi sljedeća propozicija.

Propozicija 4.2.1

Ako je $U_1 \in \text{Ker}(I - T_{2,1}^2 T_{2,2})$, onda se $X \in \text{Ker}(B_{Q,n})$ računa po formuli

$$X = C_{Q,n} \cdot U_1. \quad (109)$$

Ako je $U_j \in \text{Ker}(I - T_{2,1}^2 T_{j+1,2})$, $2 \leq j \leq n-1$, onda se $X \in \text{Ker}(B_{Q,n})$ računa

po formuli

$$X = C_{Q,n} \cdot \prod_{2 \leq i \leq j} (I - T_{2,1}^2 T_{i,2})^{-1} \cdot U_j. \quad (110)$$

Pritom je $C_{Q,n} = (I - T_{n,1}) \cdot (I - T_{n-1,1}) \cdots (I - T_{3,1}) \cdot (I - T_{2,1})$,

$$Q = \{l_1, l_2, \dots, l_n\} \subseteq \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}.$$

Od posebnog je interesa vektor $U_{n-1} \in \text{Ker}(I - T_{2,1}^2 T_{n,2})$, stoga će se u nastavku provoditi razmatranja za određivanje vektora $X \in \text{Ker}(B_{Q,n})$ uz pretpostavku da je $U_{n-1} \in \text{Ker}(I - T_{2,1}^2 T_{n,2})$. Primjenom propozicije 4.2.1, ako je $U_{n-1} \in \text{Ker}(I - T_{2,1}^2 T_{n,2})$, onda je

$$X = C_{Q,n} \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{2,2})^{-1} \cdots (I - T_{2,1}^2 T_{n-1,2})^{-1} \cdot U_{n-1}.$$

Pritom je $(I - T_{2,1}^2 T_{n,2}) \cdot U_{n-1} = 0$.

Prirodno se nameće sljedeće pitanje:

kako glase vektori koji razapinju $\text{Ker}(I - T_{2,1}^2 T_{n,2})$, odnosno čemu je jednaka baza jezgre operatora $I - T_{2,1}^2 T_{n,2}$?

Prije nego li se pozabavimo odgovorom na postavljeno pitanje, podsjetimo se prethodno navedenog.

Skupu $Q = \{l_1, l_2, \dots, l_n\} \subseteq \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$ pridružuje se generički težinski potprostor $\mathcal{B}_Q = \mathcal{B}_{l_1 l_2 \dots l_n}$. Pritom je

$$\mathcal{B}_Q = \{e_{\underline{j}} = e_{j_1 j_2 \dots j_n} = e_{j_1} e_{j_2} \cdots e_{j_n} \mid \underline{j} = j_1 j_2 \dots j_n \in \hat{Q}\}$$

baza od $\mathcal{B}_Q$, gdje je $\hat{Q} = S_n Q = \{\sigma(l_1 l_2 \dots l_n) \mid \sigma \in S_n\}$ skup svih permutacija skupa Q .

$$\dim \mathcal{B}_Q = \text{Card } \hat{Q} = n!$$

Koristeći izraz (85) imamo da je

$$(T_{2,1}^2 T_{i,2})^k e_{\underline{j}} = d_0 d_1 d_2 \cdots d_{k-1} e_{t_{i,2}^k, \underline{j}}, \quad (111)$$

$2 \leq i \leq n$, $1 \leq k \leq i-1$, $\underline{j} \in \hat{Q}$, $e_{\underline{j}} \in \mathcal{B}_Q$, gdje je

$$\begin{aligned} d_0 &= \sigma_{j_1 j_i} c_0 = \sigma_{j_1 j_i} q_{j_1 j_2} q_{j_1 j_3} q_{j_1 j_4} \cdots q_{j_1 j_{i-2}} q_{j_1 j_{i-1}}, \\ d_1 &= \sigma_{j_1 j_{i-1}} c_1 = \sigma_{j_1 j_{i-1}} q_{j_{i-1} j_i} q_{j_{i-1} j_2} q_{j_{i-1} j_3} \cdots q_{j_{i-1} j_{i-3}} q_{j_{i-1} j_{i-2}}, \\ d_2 &= \sigma_{j_1 j_{i-2}} c_2 = \sigma_{j_1 j_{i-2}} q_{j_{i-2} j_{i-1}} q_{j_{i-2} j_i} q_{j_{i-2} j_2} \cdots q_{j_{i-2} j_{i-4}} q_{j_{i-2} j_{i-3}}, \\ &\vdots \\ d_{i-3} &= \sigma_{j_1 j_3} c_{i-3} = \sigma_{j_1 j_3} q_{j_3 j_4} q_{j_3 j_5} q_{j_3 j_6} \cdots q_{j_3 j_i} q_{j_3 j_2}, \\ d_{i-2} &= \sigma_{j_1 j_2} c_{i-2} = \sigma_{j_1 j_2} q_{j_2 j_3} q_{j_2 j_4} q_{j_2 j_5} \cdots q_{j_2 j_{i-1}} q_{j_2 j_i}. \end{aligned}$$

Pritom za	imamo da je desna strana identiteta (111) dana sa
$k = 1$	$d_0 = \sigma_{j_1 j_1} q_{j_1 j_2} q_{j_1 j_3} q_{j_1 j_4} \cdots q_{j_1 j_{i-2}} q_{j_1 j_{i-1}}$
$k = 2$	$d_0 \cdot d_1 = \sigma_{j_1 j_{i-1} j_1} q_{j_1 j_2} q_{j_1 j_3} \cdots q_{j_1 j_{i-2}} q_{j_{i-1} j_2} q_{j_{i-1} j_3} \cdots q_{j_{i-1} j_{i-2}}$
$k = 3$	$d_0 \cdot d_1 \cdot d_2 = \sigma_{j_1 j_{i-2} j_{i-1} j_1} q_{j_1 j_2} q_{j_1 j_3} \cdots q_{j_1 j_{i-3}} q_{j_{i-1} j_2} q_{j_{i-1} j_3} \cdots q_{j_{i-1} j_{i-3}} q_{j_{i-2} j_2} q_{j_{i-2} j_3} \cdots q_{j_{i-2} j_{i-3}}$
$\vdots$	
$k = i - 2$	$d_0 \cdot d_1 \cdots d_{i-3} = \sigma_{j_1 j_3 \cdots j_{i-2} j_{i-1} j_1} q_{j_1 j_2} q_{j_{i-1} j_2} \cdots q_{j_5 j_2} q_{j_4 j_2} q_{j_3 j_2}$
$k = i - 1$	$d_0 \cdot d_1 \cdots d_{i-2} = \sigma_{j_1 j_3 \cdots j_{i-2} j_{i-1} j_1} \sigma_{j_1 j_2} \sigma_{j_{i-1} j_2} \cdots \sigma_{j_5 j_2} \sigma_{j_4 j_2} \sigma_{j_3 j_2} = \sigma_{j_1 j_2 j_3 \cdots j_{i-2} j_{i-1} j_1}$

$2 \leq i \leq n$.

Dakle, iz (111) proizlazi

$$\left(T_{2,1}^2 T_{i,2}\right)^{i-1} e_{\underline{j}} = d_0 d_1 d_2 \cdots d_{i-2} e_{t_{i,2}^{i-1}, \underline{j}} = \sigma_{j_1 j_2 \cdots j_i} e_{\underline{j}}, \quad (112)$$

gdje je $e_{t_{i,2}^{i-1}, \underline{j}} = e_{\underline{j}}$. Koristeći identitet (14) iz odjeljka 2.1, imamo da je

$$\sigma_{j_1 j_2 \cdots j_i} = \prod_{1 \leq p < r \leq i} \sigma_{j_p j_r}. \quad (113)$$

Specijalno, ako je $i = n$, onda iz identiteta (112) proizlazi da za svaki bazični monom $e_{\underline{j}} \in \mathcal{B}_Q$, $Q = \{l_1, l_2, \dots, l_n\} \subseteq \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$ vrijedi da je

$$\left(T_{2,1}^2 T_{n,2}\right)^{n-1} e_{\underline{j}} = \sigma_{j_1 j_2 \cdots j_n} e_{\underline{j}} = \sigma_{l_1 l_2 \cdots l_n} e_{\underline{j}}, \quad (114)$$

stoga je

$$\left(I - \left(T_{2,1}^2 T_{n,2}\right)^{n-1}\right) e_{\underline{j}} = \left(1 - \sigma_{l_1 l_2 \cdots l_n}\right) e_{\underline{j}}, \quad (115)$$

gdje je $Q_{\{1,2,\dots,n\}} e_{\underline{j}} = \sigma_{j_1 j_2 \cdots j_n} e_{\underline{j}} = \sigma_{l_1 l_2 \cdots l_n} e_{\underline{j}}$. S druge strane imamo

$$\left(I - T_{2,1}^2 T_{n,2}\right) \cdot \left(I + T_{2,1}^2 T_{n,2} + \left(T_{2,1}^2 T_{n,2}\right)^2 + \cdots + \left(T_{2,1}^2 T_{n,2}\right)^{n-2}\right) e_{\underline{j}} = \left(I - \left(T_{2,1}^2 T_{n,2}\right)^{n-1}\right) e_{\underline{j}},$$

odnosno primjenom identiteta (115) dobivamo

$$\left(I - T_{2,1}^2 T_{n,2}\right) \cdot \left(I + T_{2,1}^2 T_{n,2} + \left(T_{2,1}^2 T_{n,2}\right)^2 + \cdots + \left(T_{2,1}^2 T_{n,2}\right)^{n-2}\right) e_{\underline{j}} = \left(1 - \sigma_{l_1 l_2 \cdots l_n}\right) e_{\underline{j}}. \quad (116)$$

Pretpostavimo da je $\sigma_{l_1 l_2 \cdots l_n} = 1$. Tada iz (116) proizlazi

$$\left(I - T_{2,1}^2 T_{n,2}\right) \cdot \left(I + T_{2,1}^2 T_{n,2} + \left(T_{2,1}^2 T_{n,2}\right)^2 + \cdots + \left(T_{2,1}^2 T_{n,2}\right)^{n-2}\right) e_{\underline{j}} = 0, \quad (117)$$

gdje je

$$U_{\underline{j}} = \left(I + T_{2,1}^2 T_{n,2} + (T_{2,1}^2 T_{n,2})^2 + \cdots + (T_{2,1}^2 T_{n,2})^{n-2} \right) e_{\underline{j}}, \quad (118)$$

$U_{\underline{j}} \in \text{Ker}(I - T_{2,1}^2 T_{n,2})$ za svaki $\underline{j} = j_1 j_2 \dots j_n \in \hat{Q} = S_n Q$. Pritom je $Q = \{l_1, l_2, \dots, l_n\}$.

Budući da je $\text{Card } \hat{Q} = n!$, zaključujemo:

ako je $\sigma_{l_1 l_2 \dots l_n} = 1$, onda je izrazom (118) dano $n!$ vektora $U_{\underline{j}}$, $\underline{j} \in \hat{Q} = S_n Q$, koji razapinju jezgru operatora $I - T_{2,1}^2 T_{n,2}$.

U protivnom, za $\sigma_{l_1 l_2 \dots l_n} \neq 1$ imamo $U_{\underline{j}} \notin \text{Ker}(I - T_{2,1}^2 T_{n,2})$, $\underline{j} \in \hat{Q} = S_n Q$.

Zanima nas koliko ima linearno nezavisnih vektora, koji će činiti bazu jezgre operatora $I - T_{2,1}^2 T_{n,2}$ uz uvjet da je $\sigma_{l_1 l_2 \dots l_n} = 1$?

Primjedba 4.2.2

Detaljnim izračunavanjem vektora $U_{\underline{j}} \in \text{Ker}(I - T_{2,1}^2 T_{n,2})$ danih izrazom (118) za svaki $\underline{j} \in S_n Q$, gdje je $Q = \{l_1, l_2, \dots, l_n\} \subseteq \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$, dolazi se do sljedećeg rezultata. Ako je $\sigma_{l_1 l_2 \dots l_n} = 1$, onda

- (1) dimenzija jezgre operatora $I - T_{2,1}^2 T_{n,2}$ jednaka je $n \cdot \frac{(n-1)!}{n-1} = n \cdot (n-2)!$
- (2) linearno nezavisni vektori (koji čine bazu jezgre operatora $I - T_{2,1}^2 T_{n,2}$) su

$$\left. \begin{aligned} U_{l_1 l_2 j_3 j_4 \dots j_n} &= \left(I + T_{2,1}^2 T_{n,2} + (T_{2,1}^2 T_{n,2})^2 + \cdots + (T_{2,1}^2 T_{n,2})^{n-2} \right) e_{l_1 l_2 j_3 j_4 \dots j_n}, \\ U_{l_k l_1 i_3 i_4 \dots i_n} &= \left(I + T_{2,1}^2 T_{n,2} + (T_{2,1}^2 T_{n,2})^2 + \cdots + (T_{2,1}^2 T_{n,2})^{n-2} \right) e_{l_k l_1 i_3 i_4 \dots i_n}, \end{aligned} \right\} \quad (119)$$

za svaki $2 \leq k \leq n$.

Pritom je

$$\begin{aligned} j_3 j_4 \dots j_n &\in S_{n-2} Q', \quad Q' = Q \setminus \{l_1, l_2\} = \{l_3, l_4, \dots, l_n\}, \\ i_3 i_4 \dots i_n &\in S_{n-2} Q'', \quad Q'' = Q \setminus \{l_1, l_k\} = \{l_2, l_3, \dots, l_{k-1}, \hat{l}_k, l_{k+1}, \dots, l_n\}, \quad 2 \leq k \leq n \end{aligned}$$

gdje je $S_{n-2} Q' = \{\sigma(l_3 l_4 \dots l_n) \mid \sigma \in S_{n-2}\}$

$$S_{n-2} Q'' = \{\sigma(l_2 l_3 \dots l_{k-1} \hat{l}_k l_{k+1} \dots l_n) \mid \sigma \in S_{n-2}\}, \quad 2 \leq k \leq n.$$

Primjeri 4.2.3

Obrazložimo navedene tvrdnje iz primjedbe 4.2.2.

(1) Neka je skupu $Q = \{1, 2, 3\}$ pridružen generički težinski potprostor $\mathcal{B}_Q = \mathcal{B}_{123}$.

Pritom je $\mathcal{B}_Q = \{e_{123}, e_{132}, e_{312}, e_{321}, e_{231}, e_{213}\}$ baza od $\mathcal{B}_Q$.

Pretpostavimo da je $\sigma_{123} = 1$.

Tada primjenom identiteta (118) imamo da vektori

$$U_{123} = (I + T_{2,1}^2 T_{3,2}) e_{123} = e_{123} + q_{32} \sigma_{13} e_{132},$$

$$U_{132} = (I + T_{2,1}^2 T_{3,2}) e_{132} = e_{132} + q_{23} \sigma_{12} e_{123} = q_{23} \sigma_{12} e_{123} + e_{132},$$

$$U_{312} = (I + T_{2,1}^2 T_{3,2}) e_{312} = e_{312} + q_{21} \sigma_{23} e_{321},$$

$$U_{321} = (I + T_{2,1}^2 T_{3,2}) e_{321} = e_{321} + q_{12} \sigma_{13} e_{312} = q_{12} \sigma_{13} e_{312} + e_{321},$$

$$U_{231} = (I + T_{2,1}^2 T_{3,2}) e_{231} = e_{231} + q_{13} \sigma_{12} e_{213},$$

$$U_{213} = (I + T_{2,1}^2 T_{3,2}) e_{213} = e_{213} + q_{31} \sigma_{23} e_{231} = q_{31} \sigma_{23} e_{231} + e_{213}$$

razapinju jezgru operatora $I - T_{2,1}^2 T_{3,2}$.

Jasno, dane vektore možemo pisati i ovako:

$$U_{123} = [1, q_{32} \sigma_{13}, 0, 0, 0, 0], \quad U_{132} = [q_{23} \sigma_{12}, 1, 0, 0, 0, 0],$$

$$U_{312} = [0, 0, 1, q_{21} \sigma_{23}, 0, 0], \quad U_{321} = [0, 0, q_{12} \sigma_{13}, 1, 0, 0],$$

$$U_{231} = [0, 0, 0, 0, 1, q_{13} \sigma_{12}], \quad U_{213} = [0, 0, 0, 0, q_{31} \sigma_{23}, 1].$$

Lako se vidi da su vektori U_{123} i U_{132} ; U_{312} i U_{321} ; U_{231} i U_{213} linearno zavisni, tj.

$$\text{da vrijedi} \quad U_{132} = q_{23} \sigma_{12} U_{123}, \quad \text{odnosno} \quad U_{123} = q_{32} \sigma_{13} U_{132},$$

$$U_{321} = q_{12} \sigma_{13} U_{312}, \quad \text{odnosno} \quad U_{312} = q_{21} \sigma_{23} U_{321},$$

$$U_{213} = q_{31} \sigma_{23} U_{231}, \quad \text{odnosno} \quad U_{231} = q_{13} \sigma_{12} U_{213},$$

ako je $\sigma_{123} = 1$.

Dobili smo sljedeće:

Ako je $\sigma_{123} = 1$, onda su vektori U_{123} , U_{312} i U_{231} linearno nezavisni, ali isto tako i vektori U_{123} , U_{213} i U_{312} su linearno nezavisni. Time možemo uzeti da je

$\mathcal{B} = \{U_{123}, U_{213}, U_{312}\}$ baza jezgre operatora $I - T_{2,1}^2 T_{3,2}$, ako je $\sigma_{123} = 1$.

(2) Neka je skupu $Q = \{1, 2, 3, 4\}$ pridružen generički težinski potprostor $\mathcal{B}_{1234}$.

Pritom je $\mathcal{B}_{1234} = \{e_{1234}, e_{1243}, e_{1324}, e_{1342}, e_{1423}, e_{1432}, e_{2134}, e_{2143}, e_{2314}, e_{2341}, e_{2413}, e_{2431},$
 $e_{3124}, e_{3142}, e_{3214}, e_{3241}, e_{3412}, e_{3421}, e_{4123}, e_{4132}, e_{4213}, e_{4231}, e_{4312}, e_{4321}\}$ baza od $\mathcal{B}_{1234}$.

Pretpostavimo da je $\sigma_{1234} = 1$.

Tada primjenom identiteta (118) razlikujemo $4! = 24$ vektora oblika

$$U_{\underline{j}} = \left(I + T_{2,1}^2 T_{4,2} + \left(T_{2,1}^2 T_{4,2} \right)^2 \right) e_{\underline{j}} \quad \text{za svaki } \underline{j} = j_1 j_2 j_3 j_4 \in S_4,$$

koji razapinju jezgru operatora $I - T_{2,1}^2 T_{4,2}$.

Pritom je

$$U_{1234} = \left(I + T_{2,1}^2 T_{4,2} + \left(T_{2,1}^2 T_{4,2} \right)^2 \right) e_{1234} = e_{1234} + q_{42} q_{43} \sigma_{14} e_{1423} + q_{32} q_{42} \sigma_{134} e_{1342},$$

$$U_{1243} = \left(I + T_{2,1}^2 T_{4,2} + \left(T_{2,1}^2 T_{4,2} \right)^2 \right) e_{1243} = e_{1243} + q_{32} q_{34} \sigma_{13} e_{1324} + q_{42} q_{32} \sigma_{134} e_{1432},$$

$$U_{1324} = \left(I + T_{2,1}^2 T_{4,2} + \left(T_{2,1}^2 T_{4,2} \right)^2 \right) e_{1324} = e_{1324} + q_{43} q_{42} \sigma_{14} e_{1432} + q_{23} q_{43} \sigma_{124} e_{1243},$$

$$U_{1342} = \left(I + T_{2,1}^2 T_{4,2} + \left(T_{2,1}^2 T_{4,2} \right)^2 \right) e_{1342} = e_{1342} + q_{23} q_{24} \sigma_{12} e_{1234} + q_{43} q_{23} \sigma_{124} e_{1423},$$

$$U_{1423} = \left(I + T_{2,1}^2 T_{4,2} + \left(T_{2,1}^2 T_{4,2} \right)^2 \right) e_{1423} = e_{1423} + q_{34} q_{32} \sigma_{13} e_{1342} + q_{24} q_{34} \sigma_{123} e_{1234},$$

$$U_{1432} = \left(I + T_{2,1}^2 T_{4,2} + \left(T_{2,1}^2 T_{4,2} \right)^2 \right) e_{1432} = e_{1432} + q_{24} q_{23} \sigma_{12} e_{1243} + q_{34} q_{24} \sigma_{123} e_{1324},$$

$$U_{2134} = \left(I + T_{2,1}^2 T_{4,2} + \left(T_{2,1}^2 T_{4,2} \right)^2 \right) e_{2134} = e_{2134} + q_{41} q_{43} \sigma_{24} e_{2413} + q_{31} q_{41} \sigma_{234} e_{2341},$$

$$U_{2143} = \left(I + T_{2,1}^2 T_{4,2} + \left(T_{2,1}^2 T_{4,2} \right)^2 \right) e_{2143} = e_{2143} + q_{31} q_{34} \sigma_{23} e_{2314} + q_{41} q_{31} \sigma_{234} e_{2431},$$

$$U_{2314} = \left(I + T_{2,1}^2 T_{4,2} + \left(T_{2,1}^2 T_{4,2} \right)^2 \right) e_{2314} = e_{2314} + q_{43} q_{41} \sigma_{24} e_{2431} + q_{13} q_{43} \sigma_{124} e_{2143},$$

$$U_{2341} = \left(I + T_{2,1}^2 T_{4,2} + \left(T_{2,1}^2 T_{4,2} \right)^2 \right) e_{2341} = e_{2341} + q_{13} q_{14} \sigma_{12} e_{2134} + q_{43} q_{13} \sigma_{124} e_{2413},$$

$$U_{2413} = \left(I + T_{2,1}^2 T_{4,2} + \left(T_{2,1}^2 T_{4,2} \right)^2 \right) e_{2413} = e_{2413} + q_{34} q_{31} \sigma_{23} e_{2341} + q_{14} q_{34} \sigma_{123} e_{2134},$$

$$U_{2431} = \left(I + T_{2,1}^2 T_{4,2} + \left(T_{2,1}^2 T_{4,2} \right)^2 \right) e_{2431} = e_{2431} + q_{14} q_{13} \sigma_{12} e_{2143} + q_{34} q_{14} \sigma_{123} e_{2314},$$

$$\begin{aligned}
U_{3124} &= \left(I + T_{2,1}^2 T_{4,2} + (T_{2,1}^2 T_{4,2})^2 \right) e_{3124} = e_{3124} + q_{41} q_{42} \sigma_{34} e_{3412} + q_{21} q_{41} \sigma_{234} e_{3241}, \\
U_{3142} &= \left(I + T_{2,1}^2 T_{4,2} + (T_{2,1}^2 T_{4,2})^2 \right) e_{3142} = e_{3142} + q_{21} q_{24} \sigma_{23} e_{3214} + q_{41} q_{21} \sigma_{234} e_{3421}, \\
U_{3214} &= \left(I + T_{2,1}^2 T_{4,2} + (T_{2,1}^2 T_{4,2})^2 \right) e_{3214} = e_{3214} + q_{42} q_{41} \sigma_{34} e_{3421} + q_{12} q_{42} \sigma_{134} e_{3142}, \\
U_{3241} &= \left(I + T_{2,1}^2 T_{4,2} + (T_{2,1}^2 T_{4,2})^2 \right) e_{3241} = e_{3241} + q_{12} q_{14} \sigma_{13} e_{3124} + q_{42} q_{12} \sigma_{134} e_{3412}, \\
U_{3412} &= \left(I + T_{2,1}^2 T_{4,2} + (T_{2,1}^2 T_{4,2})^2 \right) e_{3412} = e_{3412} + q_{24} q_{21} \sigma_{23} e_{3241} + q_{14} q_{24} \sigma_{123} e_{3124}, \\
U_{3421} &= \left(I + T_{2,1}^2 T_{4,2} + (T_{2,1}^2 T_{4,2})^2 \right) e_{3421} = e_{3421} + q_{14} q_{12} \sigma_{13} e_{3142} + q_{24} q_{14} \sigma_{123} e_{3214}, \\
U_{4123} &= \left(I + T_{2,1}^2 T_{4,2} + (T_{2,1}^2 T_{4,2})^2 \right) e_{4123} = e_{4123} + q_{31} q_{32} \sigma_{34} e_{4312} + q_{21} q_{31} \sigma_{234} e_{4231}, \\
U_{4132} &= \left(I + T_{2,1}^2 T_{4,2} + (T_{2,1}^2 T_{4,2})^2 \right) e_{4132} = e_{4132} + q_{21} q_{23} \sigma_{24} e_{4213} + q_{31} q_{21} \sigma_{234} e_{4321}, \\
U_{4213} &= \left(I + T_{2,1}^2 T_{4,2} + (T_{2,1}^2 T_{4,2})^2 \right) e_{4213} = e_{4213} + q_{32} q_{31} \sigma_{34} e_{4321} + q_{12} q_{32} \sigma_{134} e_{4132}, \\
U_{4231} &= \left(I + T_{2,1}^2 T_{4,2} + (T_{2,1}^2 T_{4,2})^2 \right) e_{4231} = e_{4231} + q_{12} q_{13} \sigma_{14} e_{4123} + q_{32} q_{12} \sigma_{134} e_{4312}, \\
U_{4312} &= \left(I + T_{2,1}^2 T_{4,2} + (T_{2,1}^2 T_{4,2})^2 \right) e_{4312} = e_{4312} + q_{23} q_{21} \sigma_{24} e_{4231} + q_{13} q_{23} \sigma_{124} e_{4123}, \\
U_{4321} &= \left(I + T_{2,1}^2 T_{4,2} + (T_{2,1}^2 T_{4,2})^2 \right) e_{4321} = e_{4321} + q_{13} q_{12} \sigma_{14} e_{4132} + q_{23} q_{13} \sigma_{124} e_{4213},
\end{aligned}$$

Ako je $\sigma_{1234} = 1$, onda imamo samo osam ($= 4 \cdot 2!$) linearno nezavisnih vektora.

Lako se pokaže da uz uvjet $\sigma_{1234} = 1$ vrijedi

$$\begin{aligned}
U_{1324} &= q_{23} q_{43} \sigma_{124} U_{1243}, & U_{2314} &= q_{13} q_{43} \sigma_{124} U_{2143}, \\
U_{1342} &= q_{23} q_{24} \sigma_{12} U_{1234}, & U_{2341} &= q_{13} q_{14} \sigma_{12} U_{2134}, \\
U_{1423} &= q_{24} q_{34} \sigma_{123} U_{1234}, & U_{2413} &= q_{14} q_{34} \sigma_{123} U_{2134}, \\
U_{1432} &= q_{24} q_{23} \sigma_{12} U_{1243}, & U_{2431} &= q_{14} q_{13} \sigma_{12} U_{2143}, \\
U_{3214} &= q_{12} q_{42} \sigma_{134} U_{3142}, & U_{4213} &= q_{12} q_{32} \sigma_{134} U_{4132}, \\
U_{3241} &= q_{12} q_{14} \sigma_{13} U_{3124}, & U_{4231} &= q_{12} q_{13} \sigma_{14} U_{4123}, \\
U_{3412} &= q_{14} q_{24} \sigma_{123} U_{3124}, & U_{4312} &= q_{13} q_{23} \sigma_{124} U_{4123}, \\
U_{3421} &= q_{14} q_{12} \sigma_{13} U_{3142}, & U_{4321} &= q_{13} q_{12} \sigma_{14} U_{4132},
\end{aligned}$$

stoga možemo uzeti da je

$$\mathcal{B} = \{U_{1234}, U_{1243}, U_{2134}, U_{2143}, U_{3124}, U_{3142}, U_{4123}, U_{4132}\}$$

baza jezgre operatora $I - T_{2,1}^2 T_{4,2}$, ako je $\sigma_{1234} = 1$.

Odredimo sada vektore $X_j \in \text{Ker}(B_{Q,n})$ uz uvjet $\sigma_{l_1 l_2 \dots l_n} = 1$.

Neka je $\sigma_{l_1 l_2 \dots l_n} = 1$ i neka su $U_j \in \text{Ker}(I - T_{2,1}^2 T_{n,2})$ za svaki $j = j_1 j_2 \dots j_n \in \hat{Q} = S_n Q$.

Tada primjenom propozicije 4.2.1 imamo da se vektori $X_j \in \text{Ker}(B_{Q,n})$ računaju po formuli (danom izrazom (110) za $j = n-1$)

$$\begin{aligned} X_j &= C_{Q,n} \cdot \prod_{2 \leq i \leq n-1} (I - T_{2,1}^2 T_{i,2})^{-1} \cdot U_j \\ &= C_{Q,n} \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{2,2})^{-1} \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{3,2})^{-1} \cdots (I - T_{2,1}^2 T_{n-1,2})^{-1} \cdot U_j \end{aligned} \quad (120)$$

tj.

$$\begin{aligned} X_j &= C_{Q,n} \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{2,2})^{-1} \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{3,2})^{-1} \cdots \\ &\quad (I - T_{2,1}^2 T_{n-1,2})^{-1} \cdot (I + T_{2,1}^2 T_{n,2} + (T_{2,1}^2 T_{n,2})^2 + \cdots + (T_{2,1}^2 T_{n,2})^{n-2}) e_j \end{aligned} \quad (121)$$

za svaki $j \in \hat{Q} = S_n Q$.

Identitet (121) dobiva se uvrštavanjem vrijednosti vektora U_j , $j \in \hat{Q} = S_n Q$, danih izrazom (118) u identitet (120).

Uzimajući u obzir identitet (116), kojeg možemo pisati u obliku

$$(I + T_{2,1}^2 T_{n,2} + (T_{2,1}^2 T_{n,2})^2 + \cdots + (T_{2,1}^2 T_{n,2})^{n-2}) e_j = (I - T_{2,1}^2 T_{n,2})^{-1} \cdot (1 - \sigma_{l_1 l_2 \dots l_n}) e_j,$$

odnosno

$$(I + T_{2,1}^2 T_{n,2} + (T_{2,1}^2 T_{n,2})^2 + \cdots + (T_{2,1}^2 T_{n,2})^{n-2}) e_j = (I - T_{2,1}^2 T_{n,2})^{-1} \cdot (I - Q_{\{1,2,\dots,n\}}) e_j \quad (122)$$

te uvrštavanjem (122) u (121) dobivamo

$$\begin{aligned} X_j &= C_{Q,n} \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{2,2})^{-1} \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{3,2})^{-1} \cdots (I - T_{2,1}^2 T_{n-1,2})^{-1} \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{n,2})^{-1} \cdot (I - Q_{\{1,2,\dots,n\}}) e_j \\ &= C_{Q,n} \cdot ((I - T_{2,1}^2 T_{n,2}) \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{n-1,2}) \cdots (I - T_{2,1}^2 T_{3,2}) \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{2,2}))^{-1} \cdot (I - Q_{\{1,2,\dots,n\}}) e_j \end{aligned}$$

tj.

$$X_j = (C_{Q,n} \cdot D_{Q,n}^{-1} \cdot (I - Q_{\{1,2,\dots,n\}})) e_j, \quad (123)$$

gdje je $D_{Q,n} = (I - T_{2,1}^2 T_{n,2}) \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{n-1,2}) \cdots (I - T_{2,1}^2 T_{3,2}) \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{2,2})$.

Dakle, ako je $\sigma_{l_1, l_2, \dots, l_n} = 1$ i $U_j \in \text{Ker}(I - T_{2,1}^2 T_{n,2})$, $j \in \hat{Q} = S_n Q$, onda za svaki bazični monom $e_j \in \mathcal{B}_Q$, $Q = \{l_1, l_2, \dots, l_n\} \subseteq \mathcal{N}$ (gdje je $\mathcal{B}_Q = \{e_j \mid j = j_1 j_2 \dots j_n \in \hat{Q}\}$ baza od $\mathcal{B}_Q$) imamo da vektori X_j (kojih ima $n!$) danih identitetom (123) razapinju jezgru operatora $B_{Q,n}$. S druge strane, ako je $\sigma_{l_1, l_2, \dots, l_n} = 1$, onda bi se na prvi pogled iz identiteta (123) moglo zaključiti da su vektori X_j za svaki $j \in \hat{Q} = S_n Q$ trivijalni elementi jezgre operatora $B_{Q,n}$, stoga se na prirodan način nameću pitanja:

- kako glasi formula za izračunavanje operatora $D_{Q,n}^{-1}$,
- da li su vektori X_j , $j \in \hat{Q} = S_n Q$ netrivialni elementi jezgre operatora $B_{Q,n}$,
- koliko ima linearno nezavisnih vektora $X_j \in \text{Ker}(B_{Q,n})$ te koji će vektori činiti bazu jezgre operatora $B_{Q,n}$?

Primjedba 4.2.4

Uzimajući u obzir da je

$$D_{Q,n} = (I - T_{2,1}^2 T_{n,2}) \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{n-1,2}) \cdots (I - T_{2,1}^2 T_{3,2}) \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{2,2}) = \prod_{2 \leq i \leq n}^{\leftarrow} (I - T_{2,1}^2 T_{i,2})$$

možemo pisati

$$\begin{aligned} D_{Q,n}^{-1} &= (I - T_{2,1}^2 T_{2,2})^{-1} \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{3,2})^{-1} \cdots (I - T_{2,1}^2 T_{n-1,2})^{-1} \cdot (I - T_{2,1}^2 T_{n,2})^{-1} \\ &= \prod_{i=2}^n (I - T_{2,1}^2 T_{i,2})^{-1}. \end{aligned}$$

Pretpostavimo da je $\sigma_{j_1 j_2 \dots j_i} \neq 1$, $2 \leq i \leq n$. Tada se $(I - T_{2,1}^2 T_{i,2})^{-1}$ inverz cikličkog operatora $(I - T_{2,1}^2 T_{i,2})$, $2 \leq i \leq n$ izračunava po formuli

$$(I - T_{2,1}^2 T_{i,2})^{-1} = \frac{1}{I - Q_{\{1,2,\dots,i\}}} \cdot (I + T_{2,1}^2 T_{i,2} + (T_{2,1}^2 T_{i,2})^2 + \cdots + (T_{2,1}^2 T_{i,2})^{i-2}). \quad (124)$$

Primijetimo da identitet (124) direktno proizlazi iz identiteta

$$(I - T_{2,1}^2 T_{i,2}) \cdot (I + T_{2,1}^2 T_{i,2} + (T_{2,1}^2 T_{i,2})^2 + \cdots + (T_{2,1}^2 T_{i,2})^{i-2}) e_j = (I - (T_{2,1}^2 T_{i,2})^{i-1}) e_j,$$

pri čemu primjenom identiteta (112) imamo da je

$$(I - (T_{2,1}^2 T_{i,2})^{i-1}) e_j = (I - Q_{\{1,2,\dots,i\}}) e_j = (1 - \sigma_{j_1 j_2 \dots j_i}) e_j,$$

gdje je $\sigma_{j_1 j_2 \dots j_i}$ dan relacijom (113).

Slijedi izračunavanje $D_{Q,n}^{-1}$.

U suglasnosti s gore definiranim $D_{Q,n-k+1} = \mathcal{R}(\widetilde{\delta_{n-k+1}})$, $1 \leq k \leq n-1$, gdje su elementi $\widetilde{\delta_{n-k+1}} \in \mathcal{A}_n$ definirani u 3.21 te s uvedenom oznakom (70) u propoziciji 3.27, tj. $\widetilde{\delta_{n-k+1}^n} = \widetilde{\delta_{n-k+1}}$, možemo pisati $D_{Q,n-k+1}^n = \mathcal{R}(\widetilde{\delta_{n-k+1}^n}) = \mathcal{R}(\widetilde{\delta_{n-k+1}})$.

Nadalje, u propoziciji 3.27 dokazali smo da se za fiksiran n može izračunati inverz elementa $\widetilde{\delta_{n-k+1}^n} \in \mathcal{A}_n$, $1 \leq k \leq n-1$ po formuli $\widetilde{\delta_{n-k+1}^n}^{-1} = (\Delta_{n-k+1}^n)^{-1} \cdot \widetilde{\varepsilon_{n-k+1}^n}$. To nas navodi na ideju da će se reprezentacijom dane formule dobiti formula za izračunavanje $(D_{Q,n-k+1}^n)^{-1}$ za bilo koji $1 \leq k \leq n-1$. Pritom će se koristiti svojstvo da je preslikavanje $\mathcal{R}: \mathcal{A}_n \rightarrow \text{End}(\mathcal{B}_Q)$ homomorfizam algebre $\mathcal{A}_n$ u algebru endomorfizama od $\mathcal{B}_Q$ (propozicija 4.4).

Neka je n fiksiran i $1 \leq k \leq n-1$. Primjenom identiteta (33), str.123 imamo da za bilo koji $k+1 \leq i \leq n$ vrijedi $Q_{\{k,k+1,\dots,i\}} = \mathcal{R}(X_{\{k,k+1,\dots,i\}} \text{id})$.

Reprezentacijom elemenata iz zakrenute grupovne algebre, uvedenih u propoziciji 3.27, imamo

$$\begin{aligned} \mathfrak{S}_{n-k+1}^n &= \mathcal{R}(\Delta_{n-k+1}^n) = \mathcal{R}\left((\text{id} - X_{\{k,k+1\}}) \cdot (\text{id} - X_{\{k,k+1,k+2\}}) \cdots (\text{id} - X_{\{k,k+1,\dots,n\}})\right) \\ &= (I - Q_{\{k,k+1\}}) \cdot (I - Q_{\{k,k+1,k+2\}}) \cdots (I - Q_{\{k,k+1,\dots,n\}}), \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} W_{n-k+1}^n(g) &= \mathcal{R}(\omega_{n-k+1}^n(g)) = \prod_{i \in \text{Des}(g^{-1})} \mathcal{R}(X_{\{k,k+1,\dots,i\}}) \\ &= \prod_{i \in \text{Des}(g^{-1})} Q_{\{k,k+1,\dots,i\}}, \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} E_{Q,n-k+1}^n &= \mathcal{R}(\widetilde{\varepsilon_{n-k+1}^n}) = \sum_{g \in S_1^k \times S_{n-k}} \mathcal{R}(\omega_{n-k+1}^n(g) \cdot \tilde{g}) = \sum_{g \in S_1^k \times S_{n-k}} \mathcal{R}(\omega_{n-k+1}^n(g)) \cdot \mathcal{R}(\tilde{g}) \\ &= \sum_{g \in S_1^k \times S_{n-k}} W_{n-k+1}^n(g) \cdot G, \end{aligned}$$

gdje za $g \in S_1^k \times S_{n-k}$ je

$$G = \mathcal{R}(\tilde{g}),$$

$$\text{Des}(g^{-1}) = \{k+1 \leq i \leq n-1 \mid g^{-1}(i) > g^{-1}(i+1)\}.$$

Propozicija 4.2.5

Neka je n fiksiran, $1 \leq k \leq n-1$ i neka je

$$\begin{aligned}\mathfrak{S}_{n-k+1}^n &= (I - Q_{\{k,k+1\}}) \cdot (I - Q_{\{k,k+1,k+2\}}) \cdots (I - Q_{\{k,k+1,\dots,n-1\}}) \cdot (I - Q_{\{k,k+1,\dots,n\}}), \\ E_{Q,n-k+1}^n &= \sum_{g \in S_1^k \times S_{n-k}} W_{n-k+1}^n(g) \cdot G,\end{aligned}$$

gdje za $g \in S_1^k \times S_{n-k}$ je

$$\begin{aligned}W_{n-k+1}^n(g) &= \prod_{i \in \text{Des}(g^{-1})} Q_{\{k,k+1,\dots,i\}}, \\ \text{Des}(g^{-1}) &= \{k+1 \leq i \leq n-1 \mid g^{-1}(i) > g^{-1}(i+1)\}.\end{aligned}$$

Tada se inverz operatora $D_{Q,n-k+1}^n$, $1 \leq k \leq n-1$ računa po formuli

$$(D_{Q,n-k+1}^n)^{-1} = (\mathfrak{S}_{n-k+1}^n)^{-1} \cdot E_{Q,n-k+1}^n. \quad (125)$$

Primjedba 4.2.6

Specijalno, ako je $k=1$ (n fiksiran), onda iz formule (125) proizlazi da se inverz operatora $D_{Q,n}$ može izračunati na sljedeći način

$$D_{Q,n}^{-1} = \mathfrak{S}_n^{-1} \cdot E_{Q,n}. \quad (126)$$

Pritom je

$$D_{Q,n}^{-1} = (D_{Q,n}^n)^{-1}, \quad \mathfrak{S}_n^{-1} = (\mathfrak{S}_n^n)^{-1}, \quad E_{Q,n} = E_{Q,n}^n, \quad W_n(g) = W_n^n(g).$$

Uz uvedene oznake, u ovom slučaju imamo da je

$$\begin{aligned}\mathfrak{S}_n &= (I - Q_{\{1,2\}}) \cdot (I - Q_{\{1,2,3\}}) \cdots (I - Q_{\{1,2,\dots,n-1\}}) \cdot (I - Q_{\{1,2,\dots,n\}}), \\ E_{Q,n} &= \sum_{g \in S_1^1 \times S_{n-1}} W_n(g) \cdot G,\end{aligned}$$

te za $g \in S_1^1 \times S_{n-1} \subset S_n$ je

$$\begin{aligned}W_n(g) &= \prod_{i \in \text{Des}(g^{-1})} Q_{\{1,2,\dots,i\}}, \\ \text{Des}(g^{-1}) &= \{2 \leq i \leq n-1 \mid g^{-1}(i) > g^{-1}(i+1)\}.\end{aligned}$$

Ponovimo, u drugom poglavlju definirali smo iterirane komutatore $Y_{i_1 i_2 \dots i_p}$, $1 \leq p \leq N$, $N \in \mathbb{N}_0 = \{0, 1, 2, \dots\}$ na sljedeći način

$$\left. \begin{aligned} Y_{i_1} &= e_{i_1}, \\ Y_{i_1 i_2 \dots i_p} &= \left[Y_{i_1 i_2 \dots i_{p-1}}, e_{i_p} \right]_{q_{i_p i_1} q_{i_p i_2} \dots q_{i_p i_{p-1}}} \\ &= Y_{i_1 i_2 \dots i_{p-1}} e_{i_p} - q_{i_p i_1} q_{i_p i_2} \dots q_{i_p i_{p-1}} e_{i_p} Y_{i_1 i_2 \dots i_{p-1}}. \end{aligned} \right\} \quad (127)$$

Lema 4.2.7

Neka je $Q = \{l_1, l_2, \dots, l_n\} \subseteq \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$ i neka je $\underline{j} = j_1 j_2 \dots j_n \in \hat{Q} = S_n Q$, gdje je $\hat{Q} = S_n Q = \{\sigma(l_1 l_2 \dots l_n) \mid \sigma \in S_n\}$ skup svih permutacija skupa Q .

Tada za iterirane komutatore $Y_{i_1 i_2 \dots i_n}$, $n \geq 2$ vrijedi

$$Y_{j_1 j_2 \dots j_n} = C_{Q, n} e_{j_1 j_2 \dots j_n}, \quad (128)$$

gdje je

$$C_{Q, n} = (I - T_{n,1}) \cdot (I - T_{n-1,1}) \cdots (I - T_{3,1}) \cdot (I - T_{2,1}) \quad (\text{primjedba 4.1.5}).$$

Lema 4.2.6 je analogna korolaru 1 [MPS, Corollary 1, i)].

Dokaz:

Uzimajući u obzir prethodno provedena razmatranja imamo da je

$$\begin{aligned} I e_{j_1 j_2 j_3 \dots j_{n-1} j_n} &= 1 e_{j_1 j_2 j_3 \dots j_{n-1} j_n} \\ T_{2,1} e_{j_1 j_2 j_3 \dots j_{n-1} j_n} &= q_{j_2 j_1} e_{j_2 j_1 j_3 \dots j_{n-1} j_n}, \\ T_{3,1} e_{j_1 j_2 j_3 \dots j_{n-1} j_n} &= q_{j_3 j_1} q_{j_3 j_2} e_{j_3 j_1 j_2 \dots j_{n-1} j_n}, \\ &\vdots \\ T_{n-1,1} e_{j_1 j_2 j_3 \dots j_{n-1} j_n} &= q_{j_{n-1} j_1} q_{j_{n-1} j_2} \cdots q_{j_{n-1} j_{n-2}} e_{j_{n-1} j_1 j_2 \dots j_{n-2} j_n}, \\ T_{n,1} e_{j_1 j_2 j_3 \dots j_{n-1} j_n} &= q_{j_n j_1} q_{j_n j_2} \cdots q_{j_n j_{n-2}} q_{j_n j_{n-1}} e_{j_n j_1 j_2 \dots j_{n-2} j_{n-1}}. \end{aligned}$$

Time dobivamo

$$\begin{aligned} (I - T_{2,1}) e_{j_1 j_2 j_3 \dots j_{n-1} j_n} &= 1 e_{j_1 j_2 j_3 \dots j_{n-1} j_n} - q_{j_2 j_1} e_{j_2 j_1 j_3 \dots j_{n-1} j_n} = \\ &= (e_{j_1 j_2} - q_{j_2 j_1} e_{j_2 j_1}) e_{j_3 j_4 \dots j_{n-1} j_n} = [e_{j_1}, e_{j_2}]_{q_{j_2 j_1}} e_{j_3 j_4 \dots j_{n-1} j_n} \\ &= Y_{j_1 j_2} e_{j_3 j_4 \dots j_{n-1} j_n}, \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
(I - T_{3,1}) \cdot (I - T_{2,1}) e_{j_1 j_2 j_3 \dots j_{n-1} j_n} &= (I - T_{3,1}) \cdot Y_{j_1 j_2} e_{j_3 j_4 \dots j_{n-1} j_n} \\
&= (I - T_{3,1}) \cdot (e_{j_1 j_2} - q_{j_2 j_1} e_{j_2 j_1}) e_{j_3 j_4 \dots j_{n-1} j_n} \\
&= (I - T_{3,1}) \cdot (e_{j_1 j_2 j_3} - q_{j_2 j_1} e_{j_2 j_1 j_3}) e_{j_4 j_5 \dots j_{n-1} j_n} \\
&= (e_{j_1 j_2 j_3} - q_{j_2 j_1} e_{j_2 j_1 j_3} - q_{j_3 j_1} q_{j_3 j_2} e_{j_3 j_1 j_2} + q_{j_3 j_2} q_{j_3 j_1} q_{j_2 j_1} e_{j_3 j_2 j_1}) e_{j_4 j_5 \dots j_{n-1} j_n} \\
&= [Y_{j_1 j_2}, e_{j_3}]_{q_{j_3 j_1} q_{j_3 j_2}} e_{j_4 j_5 \dots j_{n-1} j_n} = Y_{j_1 j_2 j_3} e_{j_4 j_5 \dots j_{n-1} j_n}.
\end{aligned}$$

Analogno se jednostavnim raspisivanjem može pokazati da je

$$\begin{aligned}
(I - T_{n-1,1}) \cdots (I - T_{3,1}) \cdot (I - T_{2,1}) e_{j_1 j_2 j_3 \dots j_{n-1} j_n} &= [Y_{j_1 j_2 \dots j_{n-2}}, e_{j_{n-1}}]_{q_{j_{n-1} j_1} q_{j_{n-1} j_2} \dots q_{j_{n-1} j_{n-2}}} e_{j_n} \\
&= Y_{j_1 j_2 \dots j_{n-2} j_{n-1}} e_{j_n}
\end{aligned}$$

odnosno

$$(I - T_{n,1}) \cdot (I - T_{n-1,1}) \cdots (I - T_{3,1}) \cdot (I - T_{2,1}) e_{j_1 j_2 j_3 \dots j_{n-1} j_n} = Y_{j_1 j_2 \dots j_{n-1} j_n},$$

što povlači da je

$$C_{Q,n} e_{j_1 j_2 \dots j_n} = Y_{j_1 j_2 \dots j_n},$$

čime je dokazana lema 4.2.7.

Propozicija 4.2.8

Neka je $\mathcal{B}_Q = \{e_{\underline{j}} = e_{j_1 j_2 \dots j_n} = e_{j_1} e_{j_2} \cdots e_{j_n} \mid \underline{j} = j_1 j_2 \dots j_n \in \widehat{Q}\}$ baza generičkog težinskog potprostora $\mathcal{B}_Q = \mathcal{B}_{l_1 l_2 \dots l_n}$ i neka je zadovoljen uvjet kocikličnosti:

$$\sigma_{l_1 l_2 \dots l_n} = 1, \quad \sigma_{j_1 j_2 \dots j_i} \neq 1 \quad \text{za svaki } 2 \leq i < n, \quad (129)$$

gdje je $\sigma_{j_1 j_2 \dots j_i} = \prod_{1 \leq p < r \leq i} \sigma_{j_p j_r}$.

$$\text{Ako je} \quad X_{\underline{j}} = (C_{Q,n} \cdot \mathfrak{S}_{n-1}^{-1} \cdot E_{Q,n}) e_{\underline{j}}, \quad e_{\underline{j}} \in \mathcal{B}_Q, \quad (130)$$

onda je $X_{\underline{j}} \in \text{Ker}(B_{Q,n})$.

Pritom je $\mathfrak{S}_{n-1} = (I - Q_{\{1,2\}}) \cdot (I - Q_{\{1,2,3\}}) \cdots (I - Q_{\{1,2,\dots,n-2\}}) \cdot (I - Q_{\{1,2,\dots,n-1\}})$,

$$E_{Q,n} = \sum_{g \in S_1^1 \times S_{n-1}} W_n(g) \cdot G, \quad W_n(g) = \prod_{i \in \text{Des}(g^{-1})} Q_{\{1,2,\dots,i\}},$$

$$\text{Des}(g^{-1}) = \{2 \leq i \leq n-1 \mid g^{-1}(i) > g^{-1}(i+1)\}.$$

Dokaz:

Pretpostavimo da je zadovoljen uvjet kocikličnosti (129) te da je

$$X_{\underline{j}} = (C_{Q,n} \cdot \mathfrak{S}_{n-1}^{-1} \cdot E_{Q,n}) e_{\underline{j}}, \quad e_{\underline{j}} \in \mathcal{B}_Q.$$

Uzimajući u obzir da je

$$\begin{aligned} \mathfrak{S}_n &= (1 - Q_{\{1,2\}}) \cdot (I - Q_{\{1,2,3\}}) \cdots (I - Q_{\{1,2,\dots,n-1\}}) \cdot (I - Q_{\{1,2,\dots,n\}}), \\ \mathfrak{S}_{n-1} &= (1 - Q_{\{1,2\}}) \cdot (I - Q_{\{1,2,3\}}) \cdots (I - Q_{\{1,2,\dots,n-2\}}) \cdot (I - Q_{\{1,2,\dots,n-1\}}), \end{aligned}$$

lako se vidi da vrijedi $(I - Q_{\{1,2,\dots,n\}}) \cdot \mathfrak{S}_n^{-1} = \mathfrak{S}_{n-1}^{-1}$. Time imamo:

$$\begin{aligned} X_{\underline{j}} &= (C_{Q,n} \cdot \mathfrak{S}_{n-1}^{-1} \cdot E_{Q,n}) e_{\underline{j}} = (C_{Q,n} \cdot (I - Q_{\{1,2,\dots,n\}}) \cdot \mathfrak{S}_n^{-1} \cdot E_{Q,n}) e_{\underline{j}} \\ &\stackrel{(126)}{=} (C_{Q,n} \cdot (I - Q_{\{1,2,\dots,n\}}) \cdot D_{Q,n}^{-1}) e_{\underline{j}} \\ &= (C_{Q,n} \cdot D_{Q,n}^{-1} \cdot (I - Q_{\{1,2,\dots,n\}})) e_{\underline{j}}. \end{aligned}$$

S obzirom na prethodno navedeno imamo da iz $X_{\underline{j}} = (C_{Q,n} \cdot D_{Q,n}^{-1} \cdot (I - Q_{\{1,2,\dots,n\}})) e_{\underline{j}}$ proizlazi $X_{\underline{j}} \in \text{Ker}(B_{Q,n})$, čime je dokaz propozicije 4.2.8 gotov.

Propozicijom 4.2.8 dokazalo se sljedeće.

Ako vrijedi uvjet kocikličnosti, dan sa (129), onda su vektori $X_{\underline{j}}$ za svaki $\underline{j} \in \hat{Q} = S_n Q$ (tj. za svaki bazični monom $e_{\underline{j}} \in \mathcal{B}_Q$) netrivialni elementi jezgre operatora $B_{Q,n}$. Drugim rječima, imamo $n!$ vektora $X_{\underline{j}}$ danih identitetom (130), koji razapinju jezgru operatora $B_{Q,n}$. Međutim oni nisu svi linearno nezavisni.

Uzimajući u obzir primjedbku 4.2.2 zaključujemo da će $n \cdot (n-2)!$ vektora danih sa

$$X_{l_2 l_3 j_4 \dots j_n} = (C_{Q,n} \cdot \mathfrak{S}_{n-1}^{-1} \cdot E_{Q,n}) e_{l_2 l_3 j_4 \dots j_n} \quad (131)$$

$$X_{l_k l_1 i_3 i_4 \dots i_n} = (C_{Q,n} \cdot \mathfrak{S}_{n-1}^{-1} \cdot E_{Q,n}) e_{l_k l_1 i_3 i_4 \dots i_n}, \quad 2 \leq k \leq n \quad (132)$$

također razapinjati jezgru operatora $B_{Q,n}$.

Pritom je $j_3 j_4 \dots j_n \in S_{n-2} Q'$, $Q' = Q \setminus \{l_1, l_2\} = \{l_3, l_4, \dots, l_n\}$,

$$i_3 i_4 \dots i_n \in S_{n-2} Q'', \quad Q'' = Q \setminus \{l_1, l_k\} = \{l_2, l_3, \dots, l_{k-1}, \hat{l}_k, l_{k+1}, \dots, l_n\},$$

gdje je

$$S_{n-2} Q' = \{\sigma(l_3 l_4 \dots l_n) \mid \sigma \in S_{n-2}\}, \quad S_{n-2} Q'' = \{\sigma(l_2 l_3 \dots l_{k-1} \hat{l}_k l_{k+1} \dots l_n) \mid \sigma \in S_{n-2}\}, \quad 2 \leq k \leq n.$$

Postavlja se pitanje:

da li su svi vektori dani identitetima (131) i (132) linearno nezavisni vektori, tj. da li oni čine bazu jezgre operatora $B_{Q,n}$?

Detaljnim izračunavanjem pokazalo se da svi vektori nisu linearno nezavisni te da za svaki $2 \leq k \leq n$ vektori oblika (132) su linearno zavisni s vektorima oblika (131).

S druge strane, svi vektori koji su dani identitetom (131) su linearno nezavisni, stoga će se u nastavku uzimati kao elementi baze jezgre operatora $B_{Q,n}$.

Na osnovu izloženog možemo izreći sljedeću propoziciju.

Propozicija 4.2.9

Neka je skupu $Q = \{l_1, l_2, \dots, l_n\} \subseteq \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_n\}$ pridružen generički težinski potprostor $\mathcal{B}_Q = \mathcal{B}_{l_1 l_2 \dots l_n} = \text{span}_{\mathbb{C}} \{e_{j_1 j_2 \dots j_n} \mid j_1 j_2 \dots j_n \in \hat{Q} = S_n Q\}$ i neka je zadovoljen uvjet kockičnosti, tj. $\sigma_{l_1 l_2 \dots l_n} = 1, \quad \sigma_{j_1 j_2 \dots j_i} \neq 1 \quad \text{za svaki } 2 \leq i < n.$

Pretpostavimo da je $Q' = Q \setminus \{l_1, l_2\} = \{l_3, l_4, \dots, l_n\}$, gdje su l_1 i l_2 fiksni.

Tada je

$$\mathcal{B} = \{X_{l_1 l_2 j_3 j_4 \dots j_n} \mid X_{l_1 l_2 j_3 j_4 \dots j_n} = (C_{Q,n} \cdot \mathfrak{S}_{n-1}^{-1} \cdot E_{Q,n}) e_{l_1 l_2 j_3 j_4 \dots j_n}, j_3 j_4 \dots j_n \in S_{n-2} Q'\} \quad (133)$$

baza jezgre operatora $B_{Q,n}$.

Pritom je $S_{n-2} Q' = \{\sigma(l_3 l_4 \dots l_n) \mid \sigma \in S_{n-2}\}$ skup svih permutacija skupa Q' ,

$$\text{Card } Q' = \dim \mathcal{B} = (n-2)!.$$

Napomena:

Propozicija 4.2.9 u suglasnosti je s Fronsdaal-ovim radom [F2] u kojemu je dokazano da je dimenzija prostora konstanti u generičkom težinskom potprostoru jednaka $(n-2)!$ ako je zadovoljen uvjet kockičnosti.

Ako je zadovoljen uvjet kockičnosti, tj. ako je $\sigma_{l_1 l_2 \dots l_n} = 1, \quad \sigma_{j_1 j_2 \dots j_i} \neq 1 \quad \text{za svaki } 2 \leq i < n$, onda je izračunavanje konstanti C_Q u generičkom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_Q = \mathcal{B}_{l_1 l_2 \dots l_n}$ ekvivalentno traženju jezgre operatora $B_{Q,n}$. Na osnovu toga imamo da su netrivialne bazične konstante u generičkom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_Q = \mathcal{B}_{l_1 l_2 \dots l_n}$ ujedno elementi baza jezgre operatora $B_{Q,n}$, dane izrazom (133).

Iz tog će se razloga konstante u potprostoru $\mathcal{B}_Q = \mathcal{B}_{l_1 l_2 \dots l_n}$ označavati sa $C_{l_1 l_2 j_3 j_4 \dots j_n}$ za svaki $j_3 j_4 \dots j_n \in S_{n-2} Q'$, gdje je $S_{n-2} Q' = \{\sigma(l_1 l_2 \dots l_n) \mid \sigma \in S_{n-2}\}$ skup svih permutacija skupa $Q' = Q \setminus \{l_1, l_2\} = \{l_3, l_4, \dots, l_n\}$.

Dakle, imamo

$$\begin{aligned} C_{l_1 l_2 j_3 j_4 \dots j_n} &= (C_{Q, n} \cdot \mathfrak{S}_{n-1}^{-1} \cdot E_{Q, n}) e_{l_1 l_2 j_3 j_4 \dots j_n} \\ &= (\mathfrak{S}_{n-1}^{-1} \cdot E_{Q, n}) Y_{l_1 l_2 j_3 j_4 \dots j_n}. \end{aligned} \quad (134)$$

Pritom se koristila lema 4.2.7 prema kojoj imamo da je $Y_{l_1 l_2 j_3 j_4 \dots j_n} = C_{Q, n} e_{l_1 l_2 j_3 j_4 \dots j_n}$.

Na osnovu rečenog imamo sljedeći teorem.

Teorem 4.2.10

Neka je $\mathcal{B}_Q = \mathcal{B}_{l_1 l_2 \dots l_n} = \text{span}_{\mathbb{C}} \{e_{j_1 j_2 \dots j_n} \mid j_1 j_2 \dots j_n \in \hat{Q}\}$ generički težinski potprostor pridružen skupu $Q = \{l_1, l_2, \dots, l_n\} \subseteq \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_n\}$, $\text{Card } Q = n$, $n \geq 2$ i neka je zadovoljen uvjet kocičičnosti, tj. $\sigma_{l_1 l_2 \dots l_n} = 1$, $\sigma_{j_1 j_2 \dots j_i} \neq 1$ za svaki $2 \leq i < n$.

Pretpostavimo da je $Q' = Q \setminus \{l_1, l_2\} = \{l_3, l_4, \dots, l_n\}$.

Tada u potprostoru $\mathcal{B}_Q$ postoji $(n-2)!$ netrivialnih bazičnih konstanti $C_{l_1 l_2 j_3 j_4 \dots j_n}$, takvih da je

$$C_{l_1 l_2 j_3 j_4 \dots j_n} = (\mathfrak{S}_{n-1}^{-1} \cdot E_{Q, n}) Y_{l_1 l_2 j_3 j_4 \dots j_n}, \quad (135)$$

$j_3 j_4 \dots j_n \in S_{n-2} Q'$.

Pritom je $\mathfrak{S}_{n-1} = (I - Q_{\{1,2\}}) \cdot (I - Q_{\{1,2,3\}}) \cdots (I - Q_{\{1,2,\dots,n-1\}})$,

$$E_{Q, n} = \sum_{g \in S_1^1 \times S_{n-1}} W_n(g) \cdot G,$$

$$W_n(g) = \prod_{i \in \text{Des}(g^{-1})} Q_{\{1,2,\dots,i\}},$$

$$\text{Des}(g^{-1}) = \{2 \leq i \leq n-1 \mid g^{-1}(i) > g^{-1}(i+1)\}.$$

Napomena:

Primijetimo da za svaki $j_3 j_4 \dots j_n \in S_{n-2} Q'$, gdje je $Q' = Q \setminus \{l_1, l_2\} = \{l_3, l_4, \dots, l_n\}$ imamo da je

$$\begin{aligned}
C_{l_2 j_3 j_4 \dots j_n} &= (C_{Q, n} \cdot \mathfrak{S}_{n-1}^{-1} \cdot E_{Q, n}) e_{l_2 j_3 j_4 \dots j_n} \\
&= C_{Q, n} \cdot (\mathfrak{S}_{n-1}^{-1} \cdot E_{Q, n}) e_{l_2 j_3 j_4 \dots j_n} \\
&= C_{Q, n} \cdot \frac{\sum_{g \in S_1^1 \times S_{n-1}} \left(\prod_{i \in \text{Des}(g^{-1})} Q_{\{1, 2, \dots, i\}} \right) \cdot \mathcal{R}(\tilde{g})}{(I - Q_{\{1, 2\}}) \cdot (I - Q_{\{1, 2, 3\}}) \cdots (I - Q_{\{1, 2, \dots, n-1\}})} e_{l_2 j_3 j_4 \dots j_n} \\
&= \frac{\sum_{g \in S_1^1 \times S_{n-1}} \left(\prod_{i \in \text{Des}(g^{-1})} Q_{\{1, 2, \dots, i\}} \right) \cdot \mathcal{R}(\tilde{g})}{(I - Q_{\{1, 2\}}) \cdot (I - Q_{\{1, 2, 3\}}) \cdots (I - Q_{\{1, 2, \dots, n-1\}})} Y_{l_2 j_3 j_4 \dots j_n} \\
&= (\mathfrak{S}_{n-1}^{-1} \cdot E_{Q, n}) Y_{l_2 j_3 j_4 \dots j_n},
\end{aligned}$$

stoga je identitet (135) u raspisanom obliku dan sa

$$C_{l_2 j_3 j_4 \dots j_n} = \frac{\sum_{g \in S_1^1 \times S_{n-1}} \left(\prod_{i \in \text{Des}(g^{-1})} Q_{\{1, 2, \dots, i\}} \right) \cdot \mathcal{R}(\tilde{g})}{(I - Q_{\{1, 2\}}) \cdot (I - Q_{\{1, 2, 3\}}) \cdots (I - Q_{\{1, 2, \dots, n-1\}})} Y_{l_2 j_3 j_4 \dots j_n}, \quad (136)$$

gdje $g \in S_1^1 \times S_{n-1} \subset S_n$ (tj. g fiksira prvi indeks).

Desna strana identiteta (136) sastoji se od $(n-1)!$ članova.

Drugim rječima, svaka bazična konstanta $C_{l_2 j_3 j_4 \dots j_n}$ može se prikazati kao linearna kombinacija od $(n-1)!$ iteriranih komutatora $Y_{l_2 j_3 j_4 \dots j_n}$ takvih da im je prvi indeks l_1 fiksiran, a preostalih $n-1$ indeksa $l_2, j_3, j_4, \dots, j_n$ permutiraju.

Primjer 4.2.11

Skupu $Q = \{l_1, l_2\} \subseteq \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$ pridružen je generički težinski potprostor

$$\mathcal{B}_Q = \mathcal{B}_{l_2} = \text{span}_{\mathbb{C}} \{e_{j_1 j_2} \mid j_1 j_2 \in \hat{Q}\} = \text{span}_{\mathbb{C}} \{e_{l_2}, e_{l_2 l_1}\}.$$

Pretpostavimo da je zadovoljen uvjet kocikličnosti, tj. da je $\sigma_{l_2} = 1$.

Tada primjenom identiteta (135) iz teorema 4.2.10 dobivamo da u potprostoru $\mathcal{B}_{l_2}$ postoji samo jedna (jer je $0! = 1$) netrivialna bazična konstanta C_{l_2} takva da je

$$C_{l_2} = Y_{l_2}. \quad (137)$$

Uvodimo standardne oznake

$$\left. \begin{aligned} x^* &:= \frac{1}{1-x} \\ x^+ &:= \frac{x}{1-x} \end{aligned} \right\} \quad (138)$$

Primjer 4.2.12

Neka je $\mathcal{B}_Q = \mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3} = \text{span}_{\mathbb{C}} \{e_{j_1 j_2 j_3} \mid j_1 j_2 j_3 \in \hat{Q}\}$ generički težinski potprostor pridružen skupu $Q = \{l_1, l_2, l_3\} \subseteq \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$.

Pretpostavimo da je uvjet kocikličnosti zadovoljen, tj. da je

$$\sigma_{l_1 l_2 l_3} = 1, \quad \sigma_{l_i l_j} \neq 1, \quad 1 \leq i < j \leq 3. \quad (139)$$

Tada primjenom identiteta (135) dobivamo da u potprostoru $\mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3}$ postoji samo jedna (jer je $1! = 1$) netrivialna bazična konstanta $C_{l_1 l_2 l_3}$ takva da je

$$C_{l_1 l_2 l_3} = \frac{1}{1 - \sigma_{l_1 l_2}} Y_{l_1 l_2 l_3} + \frac{q_{l_1 l_2} \sigma_{l_1 l_3}}{1 - \sigma_{l_1 l_3}} Y_{l_1 l_3 l_2} \quad (140)$$

ili primjenom standardnih oznaka (138)

$$C_{l_1 l_2 l_3} = \sigma_{l_1 l_2}^* Y_{l_1 l_2 l_3} + q_{l_1 l_2} \sigma_{l_1 l_3}^+ Y_{l_1 l_3 l_2}. \quad (141)$$

Napomena:

Specijalno za $l_1 = 1, l_2 = 2, l_3 = 3$, onda je uvjet kocikličnosti (139) dan sa

$$\sigma_{123} = 1, \quad \sigma_{12} \neq 1, \quad \sigma_{13} \neq 1, \quad \sigma_{23} \neq 1,$$

pa je netrivialna bazična konstanta C_{123} u potprostoru $\mathcal{B}_{123}$ oblika

$$C_{123} = \frac{1}{1 - \sigma_{12}} Y_{123} + \frac{q_{32} \sigma_{13}}{1 - \sigma_{13}} Y_{132}. \quad (142)$$

Podsjetimo se, u odjeljku 2.2.3. pokazali smo da se netrivialna bazična konstanta C_{123} u potprostoru $\mathcal{B}_{123}$ uz zadovoljen uvjet kocikličnosti može zapisati u obliku

$$C_{123} = \frac{1-\sigma_{13}}{q_{31}} (e_{123} + q_{21}q_{31}q_{32} e_{321}) + \frac{1-\sigma_{12}}{q_{12}} (e_{231} + q_{32}q_{12}q_{13} e_{132}) \\ + \frac{1-\sigma_{23}}{q_{23}} (e_{312} + q_{13}q_{23}q_{21} e_{213})$$

ili kraće

$$C_{123} = \sum_{cyc} \frac{1-\sigma_{12}}{q_{12}} (e_{231} + q_{32}q_{12}q_{13} e_{132}) \quad (143)$$

gdje $\sum_{cyc}$ označuje cikličku sumu. Pritom je $\sigma_{ji} = \sigma_{ij}$.

Jednostavnim izračunavanjem pokazuje se da vrijedi identitet

$$\frac{1}{1-\sigma_{12}} Y_{123} + \frac{q_{32}\sigma_{13}}{1-\sigma_{13}} Y_{132} = \sum_{cyc} \frac{1-\sigma_{12}}{q_{12}} (e_{231} + q_{32}q_{12}q_{13} e_{132}),$$

što se i podrazumijeva da bi moralo vrijediti budući da je C_{123} netrivialna bazična konstanta u generičkom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_{123}$.

Primjer 4.2.13

Neka je $\mathcal{B}_Q = \mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3 l_4} = span_{\mathbb{C}} \{e_{j_1 j_2 j_3 j_4} \mid j_1 j_2 j_3 j_4 \in \hat{Q}\}$ generički težinski potprostor pridružen skupu $Q = \{l_1, l_2, l_3, l_4\} \subseteq \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$.

Pretpostavimo da je uvjet kocikličnosti zadovoljen, tj. da je

$$\sigma_{l_1 l_2 l_3 l_4} = 1, \quad \sigma_{l_1 l_2 l_3} \neq 1, \quad \sigma_{l_1 l_2} \neq 1, \quad 1 \leq i < j < k \leq 4.$$

Tada je dimenzija prostora konstanti u potprostoru $\mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3 l_4}$ jednaka $(4-2)! = 2$.

Primjenom identiteta (135) dobivamo sljedeće dvije bazične konstante

$$C_{l_1 l_2 l_3 l_4} = \frac{1}{(1-\sigma_{l_1 l_2})(1-\sigma_{l_1 l_3})} Y_{l_1 l_2 l_3 l_4} + \frac{q_{l_4 l_2} q_{l_4 l_3} \sigma_{l_4 l_4}}{(1-\sigma_{l_1 l_2})(1-\sigma_{l_1 l_3})} Y_{l_1 l_2 l_3 l_4} + \frac{q_{l_3 l_2} q_{l_4 l_2} \sigma_{l_1 l_3 l_4}}{(1-\sigma_{l_1 l_2})(1-\sigma_{l_1 l_3})} Y_{l_1 l_3 l_4 l_2} \\ + \frac{q_{l_3 l_2} \sigma_{l_1 l_3}}{(1-\sigma_{l_1 l_2})(1-\sigma_{l_1 l_3})} Y_{l_1 l_3 l_2 l_4} + \frac{q_{l_4 l_3} \sigma_{l_1 l_2 l_4}}{(1-\sigma_{l_1 l_2})(1-\sigma_{l_1 l_3})} Y_{l_1 l_2 l_4 l_3} + \frac{q_{l_3 l_2} q_{l_4 l_2} q_{l_4 l_3} \sigma_{l_1 l_4} \sigma_{l_1 l_3 l_4}}{(1-\sigma_{l_1 l_2})(1-\sigma_{l_1 l_3})} Y_{l_1 l_4 l_3 l_2},$$

$$C_{l_1 l_2 l_4 l_3} = \frac{1}{(1-\sigma_{l_1 l_2})(1-\sigma_{l_1 l_4})} Y_{l_1 l_2 l_4 l_3} + \frac{q_{l_3 l_2} q_{l_4 l_4} \sigma_{l_1 l_3}}{(1-\sigma_{l_1 l_2})(1-\sigma_{l_1 l_4})} Y_{l_1 l_2 l_4 l_3} + \frac{q_{l_3 l_2} q_{l_4 l_2} \sigma_{l_1 l_3 l_4}}{(1-\sigma_{l_1 l_2})(1-\sigma_{l_1 l_4})} Y_{l_1 l_4 l_3 l_2} \\ + \frac{q_{l_4 l_2} \sigma_{l_1 l_4}}{(1-\sigma_{l_1 l_2})(1-\sigma_{l_1 l_4})} Y_{l_1 l_4 l_2 l_3} + \frac{q_{l_4 l_3} \sigma_{l_1 l_2 l_3}}{(1-\sigma_{l_1 l_2})(1-\sigma_{l_1 l_4})} Y_{l_1 l_2 l_3 l_4} + \frac{q_{l_3 l_2} q_{l_4 l_4} q_{l_4 l_2} \sigma_{l_1 l_3} \sigma_{l_1 l_3 l_4}}{(1-\sigma_{l_1 l_2})(1-\sigma_{l_1 l_4})} Y_{l_1 l_3 l_4 l_2},$$

čije ćemo članove zapisati u leksikografskom poretku

$$\begin{aligned}
C_{l_1 l_2 l_3 l_4} = & \frac{1}{(1-\sigma_{l_1 l_2})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_3})} Y_{l_1 l_2 l_3 l_4} + \frac{q_{l_4 l_3} \sigma_{l_1 l_2 l_4}}{(1-\sigma_{l_1 l_2})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_4})} Y_{l_1 l_2 l_4 l_3} \\
& + \frac{q_{l_3 l_2} \sigma_{l_1 l_3}}{(1-\sigma_{l_1 l_3})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_3})} Y_{l_1 l_3 l_2 l_4} + \frac{q_{l_3 l_2} q_{l_4 l_2} \sigma_{l_1 l_3 l_4}}{(1-\sigma_{l_1 l_3})(1-\sigma_{l_1 l_3 l_4})} Y_{l_1 l_3 l_4 l_2} \\
& + \frac{q_{l_4 l_2} q_{l_4 l_3} \sigma_{l_1 l_4}}{(1-\sigma_{l_1 l_4})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_4})} Y_{l_1 l_4 l_2 l_3} + \frac{q_{l_3 l_2} q_{l_4 l_2} q_{l_4 l_3} \sigma_{l_1 l_4} \sigma_{l_1 l_3 l_4}}{(1-\sigma_{l_1 l_4})(1-\sigma_{l_1 l_3 l_4})} Y_{l_1 l_4 l_3 l_2}, \quad (144)
\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
C_{l_1 l_2 l_3 l_4} = & \frac{q_{l_3 l_4} \sigma_{l_1 l_2 l_3}}{(1-\sigma_{l_1 l_2})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_3})} Y_{l_1 l_2 l_3 l_4} + \frac{1}{(1-\sigma_{l_1 l_2})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_4})} Y_{l_1 l_2 l_4 l_3} \\
& + \frac{q_{l_3 l_2} q_{l_3 l_4} \sigma_{l_1 l_3}}{(1-\sigma_{l_1 l_3})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_3})} Y_{l_1 l_3 l_2 l_4} + \frac{q_{l_3 l_2} q_{l_3 l_4} q_{l_4 l_2} \sigma_{l_1 l_3} \sigma_{l_1 l_3 l_4}}{(1-\sigma_{l_1 l_3})(1-\sigma_{l_1 l_3 l_4})} Y_{l_1 l_3 l_4 l_2} \\
& + \frac{q_{l_4 l_2} \sigma_{l_1 l_4}}{(1-\sigma_{l_1 l_4})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_4})} Y_{l_1 l_4 l_2 l_3} + \frac{q_{l_3 l_2} q_{l_4 l_2} \sigma_{l_1 l_3 l_4}}{(1-\sigma_{l_1 l_4})(1-\sigma_{l_1 l_3 l_4})} Y_{l_1 l_4 l_3 l_2}. \quad (145)
\end{aligned}$$

Primjenom standardnih oznaka (138) imamo da se bazične konstante dane identitetima (144) i (145) mogu zapisati na sljedeći način

$$\left. \begin{aligned}
C_{l_1 l_2 l_3 l_4} = & \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_2 l_3}^* Y_{l_1 l_2 l_3 l_4} + q_{l_4 l_3} \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_2 l_4}^+ Y_{l_1 l_2 l_4 l_3} + q_{l_3 l_2} \sigma_{l_1 l_3}^+ \sigma_{l_1 l_2 l_3}^* Y_{l_1 l_3 l_2 l_4} \\
& + q_{l_3 l_2} q_{l_4 l_2} \sigma_{l_1 l_3}^* \sigma_{l_1 l_3 l_4}^+ Y_{l_1 l_3 l_4 l_2} + q_{l_4 l_2} q_{l_4 l_3} \sigma_{l_1 l_4}^+ \sigma_{l_1 l_2 l_4}^* Y_{l_1 l_4 l_2 l_3} + q_{l_3 l_2} q_{l_4 l_2} q_{l_4 l_3} \sigma_{l_1 l_4}^+ \sigma_{l_1 l_3 l_4}^+ Y_{l_1 l_4 l_3 l_2} \\
C_{l_1 l_2 l_3 l_4} = & q_{l_3 l_4} \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_2 l_3}^+ Y_{l_1 l_2 l_3 l_4} + \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_2 l_4}^* Y_{l_1 l_2 l_4 l_3} + q_{l_3 l_2} q_{l_3 l_4} \sigma_{l_1 l_3}^+ \sigma_{l_1 l_2 l_3}^* Y_{l_1 l_3 l_2 l_4} \\
& + q_{l_3 l_2} q_{l_3 l_4} q_{l_4 l_2} \sigma_{l_1 l_3}^+ \sigma_{l_1 l_3 l_4}^+ Y_{l_1 l_3 l_4 l_2} + q_{l_4 l_2} \sigma_{l_1 l_4}^+ \sigma_{l_1 l_2 l_4}^* Y_{l_1 l_4 l_2 l_3} + q_{l_3 l_2} q_{l_4 l_2} \sigma_{l_1 l_4}^* \sigma_{l_1 l_3 l_4}^+ Y_{l_1 l_4 l_3 l_2}
\end{aligned} \right\} \quad (146)$$

Usporediti dobivene konstante s bazičnim konstantama dobivenih u odjeljku 2.2.4.

Primjer 4.2.14

Skupu $Q = \{l_1, l_2, l_3, l_4, l_5\} \subseteq \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$ pridružen je generički težinski potprostor $\mathcal{B}_Q = \mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3 l_4 l_5} = \text{span}_{\mathbb{C}} \{e_{j_1 j_2 j_3 j_4 j_5} \mid j_1 j_2 j_3 j_4 j_5 \in \hat{Q}\}$.

Pritom je $\hat{Q} = S_5 Q = \{\sigma(l_1 l_2 l_3 l_4 l_5) \mid \sigma \in S_5\}$, $\text{Card } \hat{Q} = 5! = 120$.

Pretpostavimo da je uvjet kocikličnosti zadovoljen, tj. da je

$$\sigma_{l_1 l_2 l_3 l_4 l_5} = 1, \quad \sigma_{l_1 l_2 l_3 l_4} \neq 1, \quad \sigma_{l_1 l_2 l_3} \neq 1, \quad \sigma_{l_1 l_2} \neq 1, \quad 1 \leq i < j < k < m \leq 5.$$

Tada je dimenzija prostora konstanti u potprostoru $\mathcal{B}_{l_1 l_2 l_3 l_4 l_5}$ jednaka $(5-2)! = 6$.

Primjenom identiteta (135) dobivamo šest bazičnih konstanti. Pritom se svaka od njih sastoji se od $4! = 24$ člana.

Konkretno, imamo da je prva bazična konstanta dana sa

$$\begin{aligned} C_{l_1 l_2 l_3 l_4 l_5} = & \frac{1}{(1-\sigma_{l_1 l_2})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_3})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_3 l_4})} Y_{l_1 l_2 l_3 l_4 l_5} + \frac{q_{l_5 l_2} q_{l_5 l_3} q_{l_5 l_4} \sigma_{l_1 l_5}}{(1-\sigma_{l_1 l_5})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_5})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_3 l_5})} Y_{l_1 l_5 l_2 l_3 l_4} \\ & + \frac{q_{l_4 l_2} q_{l_4 l_3} q_{l_5 l_2} q_{l_5 l_3} \sigma_{l_1 l_4 l_5}}{(1-\sigma_{l_1 l_4})(1-\sigma_{l_1 l_4 l_5})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_4 l_5})} Y_{l_1 l_4 l_5 l_2 l_3} + \frac{q_{l_3 l_2} q_{l_4 l_2} q_{l_5 l_2} \sigma_{l_1 l_3 l_4 l_5}}{(1-\sigma_{l_1 l_3})(1-\sigma_{l_1 l_3 l_4})(1-\sigma_{l_1 l_3 l_4 l_5})} Y_{l_1 l_3 l_4 l_5 l_2} \\ & + \frac{q_{l_4 l_2} q_{l_4 l_3} \sigma_{l_1 l_4}}{(1-\sigma_{l_1 l_4})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_4})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_3 l_4})} Y_{l_1 l_4 l_2 l_3 l_5} + \frac{q_{l_3 l_2} q_{l_5 l_2} q_{l_5 l_4} \sigma_{l_1 l_3 l_5}}{(1-\sigma_{l_1 l_3})(1-\sigma_{l_1 l_3 l_5})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_3 l_5})} Y_{l_1 l_3 l_5 l_2 l_4} \\ & + \frac{q_{l_4 l_3} q_{l_5 l_3} \sigma_{l_1 l_2 l_4 l_5}}{(1-\sigma_{l_1 l_2})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_4})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_4 l_5})} Y_{l_1 l_2 l_4 l_5 l_3} + \frac{q_{l_3 l_2} q_{l_4 l_2} q_{l_5 l_2} q_{l_5 l_4} \sigma_{l_1 l_5} \sigma_{l_1 l_3 l_4 l_5}}{(1-\sigma_{l_1 l_5})(1-\sigma_{l_1 l_3 l_5})(1-\sigma_{l_1 l_3 l_4 l_5})} Y_{l_1 l_5 l_3 l_4 l_2} \\ & + \frac{q_{l_3 l_2} q_{l_4 l_2} \sigma_{l_1 l_3 l_4}}{(1-\sigma_{l_1 l_3})(1-\sigma_{l_1 l_3 l_4})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_3 l_4})} Y_{l_1 l_3 l_4 l_2 l_5} + \frac{q_{l_5 l_4} \sigma_{l_1 l_2 l_3 l_5}}{(1-\sigma_{l_1 l_2})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_3})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_3 l_5})} Y_{l_1 l_2 l_3 l_5 l_4} \\ & + \frac{q_{l_4 l_3} q_{l_5 l_3} q_{l_5 l_4} \sigma_{l_1 l_5} \sigma_{l_1 l_2 l_4 l_5}}{(1-\sigma_{l_1 l_5})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_5})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_4 l_5})} Y_{l_1 l_5 l_2 l_4 l_3} + \frac{q_{l_3 l_2} q_{l_4 l_2} q_{l_4 l_3} q_{l_5 l_2} q_{l_5 l_4} \sigma_{l_1 l_4 l_5} \sigma_{l_1 l_3 l_4 l_5}}{(1-\sigma_{l_1 l_4})(1-\sigma_{l_1 l_4 l_5})(1-\sigma_{l_1 l_3 l_4 l_5})} Y_{l_1 l_4 l_5 l_3 l_2} \\ & + \frac{q_{l_3 l_2} \sigma_{l_1 l_3}}{(1-\sigma_{l_1 l_3})(1-\sigma_{l_1 l_3 l_5})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_3 l_5})} Y_{l_1 l_3 l_2 l_4 l_5} + \frac{q_{l_5 l_3} q_{l_5 l_4} \sigma_{l_1 l_2 l_5}}{(1-\sigma_{l_1 l_2})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_5})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_3 l_5})} Y_{l_1 l_2 l_5 l_3 l_4} \\ & + \frac{q_{l_4 l_2} q_{l_4 l_3} q_{l_5 l_2} q_{l_5 l_3} q_{l_5 l_4} \sigma_{l_1 l_5} \sigma_{l_1 l_4 l_5}}{(1-\sigma_{l_1 l_5})(1-\sigma_{l_1 l_4 l_5})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_4 l_5})} Y_{l_1 l_5 l_4 l_2 l_3} + \frac{q_{l_3 l_2} q_{l_4 l_2} q_{l_4 l_3} q_{l_5 l_2} \sigma_{l_1 l_4} \sigma_{l_1 l_3 l_4 l_5}}{(1-\sigma_{l_1 l_4})(1-\sigma_{l_1 l_3 l_4})(1-\sigma_{l_1 l_3 l_4 l_5})} Y_{l_1 l_4 l_3 l_5 l_2} \\ & + \frac{q_{l_4 l_3} \sigma_{l_1 l_2 l_4}}{(1-\sigma_{l_1 l_2})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_4})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_3 l_4})} Y_{l_1 l_2 l_4 l_3 l_5} + \frac{q_{l_3 l_2} q_{l_5 l_2} q_{l_5 l_3} q_{l_5 l_4} \sigma_{l_1 l_5} \sigma_{l_1 l_3 l_5}}{(1-\sigma_{l_1 l_5})(1-\sigma_{l_1 l_3 l_5})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_3 l_5})} Y_{l_1 l_5 l_3 l_2 l_4} \\ & + \frac{q_{l_4 l_2} q_{l_4 l_3} q_{l_5 l_3} \sigma_{l_1 l_4} \sigma_{l_1 l_2 l_4 l_5}}{(1-\sigma_{l_1 l_4})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_4})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_4 l_5})} Y_{l_1 l_4 l_2 l_3 l_5} + \frac{q_{l_3 l_2} q_{l_4 l_2} q_{l_5 l_2} q_{l_5 l_4} \sigma_{l_1 l_3 l_5} \sigma_{l_1 l_3 l_4 l_5}}{(1-\sigma_{l_1 l_3})(1-\sigma_{l_1 l_3 l_5})(1-\sigma_{l_1 l_3 l_4 l_5})} Y_{l_1 l_3 l_5 l_4 l_2} \\ & + \frac{q_{l_3 l_2} q_{l_4 l_2} q_{l_4 l_3} \sigma_{l_1 l_4} \sigma_{l_1 l_3 l_4}}{(1-\sigma_{l_1 l_4})(1-\sigma_{l_1 l_3 l_4})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_3 l_4})} Y_{l_1 l_4 l_3 l_2 l_5} + \frac{q_{l_3 l_2} q_{l_5 l_4} \sigma_{l_1 l_3} \sigma_{l_1 l_2 l_3 l_5}}{(1-\sigma_{l_1 l_3})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_3})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_3 l_5})} Y_{l_1 l_3 l_2 l_5 l_4} \\ & + \frac{q_{l_4 l_3} q_{l_5 l_3} q_{l_5 l_4} \sigma_{l_1 l_2 l_5} \sigma_{l_1 l_2 l_4 l_5}}{(1-\sigma_{l_1 l_2})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_5})(1-\sigma_{l_1 l_2 l_4 l_5})} Y_{l_1 l_2 l_5 l_4 l_3} + \frac{q_{l_3 l_2} q_{l_4 l_2} q_{l_4 l_3} q_{l_5 l_2} q_{l_5 l_4} \sigma_{l_1 l_5} \sigma_{l_1 l_4 l_5} \sigma_{l_1 l_3 l_4 l_5}}{(1-\sigma_{l_1 l_5})(1-\sigma_{l_1 l_4 l_5})(1-\sigma_{l_1 l_3 l_4 l_5})} Y_{l_1 l_5 l_4 l_3 l_2}, \end{aligned}$$

tj. primjenom standardnih oznaka (138) imamo da je

$$\begin{aligned}
C_{l_1 l_2 l_3 l_4 l_5} = & \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_3}^* \sigma_{l_1 l_4}^* Y_{l_1 l_2 l_3 l_4 l_5} + q_{l_5 l_2} q_{l_5 l_3} q_{l_5 l_4} \sigma_{l_1 l_5}^+ \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_3}^* Y_{l_1 l_5 l_2 l_3 l_4} \\
& + q_{l_4 l_2} q_{l_4 l_3} q_{l_4 l_5} \sigma_{l_1 l_4}^+ \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_3}^* Y_{l_1 l_4 l_2 l_3 l_5} + q_{l_3 l_2} q_{l_3 l_4} q_{l_3 l_5} \sigma_{l_1 l_3}^+ \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_4}^* Y_{l_1 l_3 l_2 l_4 l_5} \\
& + q_{l_4 l_2} q_{l_4 l_3} \sigma_{l_1 l_4}^+ \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_3}^* Y_{l_1 l_4 l_2 l_3 l_5} + q_{l_3 l_2} q_{l_3 l_4} \sigma_{l_1 l_3}^+ \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_4}^* Y_{l_1 l_3 l_2 l_4 l_5} \\
& + q_{l_4 l_3} q_{l_5 l_3} \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_4}^+ \sigma_{l_1 l_5}^* Y_{l_1 l_2 l_4 l_5 l_3} + q_{l_3 l_2} q_{l_4 l_2} q_{l_5 l_2} q_{l_5 l_3} \sigma_{l_1 l_5}^+ \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_3}^* Y_{l_1 l_5 l_2 l_3 l_4} \\
& + q_{l_3 l_2} q_{l_4 l_2} \sigma_{l_1 l_3}^* \sigma_{l_1 l_4}^+ \sigma_{l_1 l_5}^* Y_{l_1 l_3 l_2 l_4 l_5} + q_{l_5 l_4} \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_3}^* \sigma_{l_1 l_4}^+ Y_{l_1 l_2 l_3 l_4 l_5} \\
& + q_{l_4 l_3} q_{l_5 l_3} q_{l_5 l_4} \sigma_{l_1 l_5}^+ \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_3}^* Y_{l_1 l_5 l_2 l_3 l_4} + q_{l_3 l_2} q_{l_4 l_2} q_{l_5 l_2} q_{l_5 l_3} \sigma_{l_1 l_4}^+ \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_3}^* Y_{l_1 l_4 l_2 l_3 l_5} \\
& + q_{l_3 l_2} \sigma_{l_1 l_3}^+ \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_4}^* Y_{l_1 l_3 l_2 l_4 l_5} + q_{l_5 l_4} \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_3}^+ \sigma_{l_1 l_4}^* Y_{l_1 l_2 l_3 l_4 l_5} \\
& + q_{l_4 l_2} q_{l_4 l_3} q_{l_5 l_2} q_{l_5 l_3} \sigma_{l_1 l_5}^+ \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_3}^* Y_{l_1 l_5 l_2 l_3 l_4} + q_{l_3 l_2} q_{l_4 l_2} q_{l_5 l_2} \sigma_{l_1 l_4}^+ \sigma_{l_1 l_3}^* \sigma_{l_1 l_5}^* Y_{l_1 l_4 l_2 l_3 l_5} \\
& + q_{l_4 l_3} \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_4}^+ \sigma_{l_1 l_5}^* Y_{l_1 l_4 l_2 l_3 l_5} + q_{l_3 l_2} q_{l_5 l_2} q_{l_5 l_3} \sigma_{l_1 l_5}^+ \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_3}^* Y_{l_1 l_5 l_2 l_3 l_4} \\
& + q_{l_4 l_2} q_{l_4 l_3} q_{l_5 l_3} \sigma_{l_1 l_4}^+ \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_3}^* Y_{l_1 l_4 l_2 l_3 l_5} + q_{l_3 l_2} q_{l_4 l_2} q_{l_5 l_2} \sigma_{l_1 l_3}^+ \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_4}^* Y_{l_1 l_3 l_2 l_4 l_5} \\
& + q_{l_3 l_2} q_{l_4 l_2} q_{l_5 l_3} \sigma_{l_1 l_4}^+ \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_3}^* Y_{l_1 l_4 l_2 l_3 l_5} + q_{l_5 l_4} \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_3}^+ \sigma_{l_1 l_4}^* Y_{l_1 l_2 l_3 l_4 l_5} \\
& + q_{l_4 l_3} q_{l_5 l_3} q_{l_5 l_4} \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_3}^+ \sigma_{l_1 l_4}^* Y_{l_1 l_2 l_3 l_4 l_5} + q_{l_3 l_2} q_{l_4 l_2} q_{l_5 l_2} q_{l_5 l_3} \sigma_{l_1 l_5}^+ \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_3}^* Y_{l_1 l_5 l_2 l_3 l_4} .
\end{aligned} \tag{147}$$

Analogno dobivamo preostalih pet bazičnih konstanti tako da se za prvi član u identitetu (147) umjesto člana $\sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_3}^* \sigma_{l_1 l_4}^* Y_{l_1 l_2 l_3 l_4 l_5}$ redom uzmu sljedeći članovi:

$$\begin{aligned}
& \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_3}^* \sigma_{l_1 l_4}^* Y_{l_1 l_2 l_3 l_4 l_5}, \quad \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_4}^* \sigma_{l_1 l_3}^* Y_{l_1 l_2 l_4 l_3 l_5}, \quad \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_3}^* \sigma_{l_1 l_4}^* Y_{l_1 l_2 l_3 l_5 l_4}, \\
& \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_3}^* \sigma_{l_1 l_4}^* Y_{l_1 l_2 l_3 l_4 l_5}, \quad \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_4}^* \sigma_{l_1 l_3}^* Y_{l_1 l_2 l_4 l_3 l_5},
\end{aligned}$$

a preostala 23 člana dobivaju se redoslijedom permutiranja indeksa kako je dano u identitetu (147). Drugim rječima, preostale pet bazične konstante dobivaju se iz prve bazične konstante uz zamjenu nekih indeksa u svakom članu identiteta (147).

Konkretno

- drugu bazičnu konstantu dobivamo ako je $l_4 := l_5, l_5 := l_4,$
- treću bazičnu konstantu dobivamo ako je $l_3 := l_4, l_4 := l_3,$
- četvrtu bazičnu konstantu dobivamo ako je $l_3 := l_4, l_4 := l_5, l_5 := l_3,$
- petu bazičnu konstantu dobivamo ako je $l_3 := l_5, l_4 := l_3, l_5 := l_4,$
- šestu bazičnu konstantu dobivamo ako je $l_3 := l_5, l_5 := l_3.$

[illegible]

$$\begin{aligned}
C_{l_1 l_2 l_4 l_3 l_5} = & \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_4}^* \sigma_{l_1 l_2 l_3 l_4}^* Y_{l_1 l_2 l_4 l_3 l_5} + q_{l_1 l_2} q_{l_1 l_4} q_{l_1 l_3} \sigma_{l_1 l_5}^* \sigma_{l_1 l_2 l_5}^* \sigma_{l_1 l_2 l_4 l_5}^* Y_{l_1 l_5 l_2 l_4 l_3} \\
& + q_{l_1 l_2} q_{l_1 l_4} q_{l_1 l_5} q_{l_1 l_3} \sigma_{l_1 l_5}^* \sigma_{l_1 l_3 l_5}^+ \sigma_{l_1 l_2 l_3 l_5}^* Y_{l_1 l_3 l_5 l_2 l_4} + q_{l_1 l_2} q_{l_1 l_3} q_{l_1 l_5} \sigma_{l_1 l_4}^* \sigma_{l_1 l_3 l_4}^* \sigma_{l_1 l_3 l_4 l_5}^+ Y_{l_1 l_4 l_3 l_5 l_2} \\
& + q_{l_1 l_2} q_{l_1 l_4} \sigma_{l_1 l_3}^+ \sigma_{l_1 l_2 l_3}^* \sigma_{l_1 l_2 l_3 l_4}^* Y_{l_1 l_3 l_2 l_4 l_5} + q_{l_1 l_2} q_{l_1 l_5} q_{l_1 l_3} \sigma_{l_1 l_4}^* \sigma_{l_1 l_4 l_5}^* \sigma_{l_1 l_4 l_5 l_2}^+ Y_{l_1 l_4 l_5 l_2 l_3} \\
& + q_{l_1 l_4} q_{l_1 l_5} \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_2 l_3}^* \sigma_{l_1 l_2 l_3 l_5}^+ Y_{l_1 l_2 l_3 l_5 l_4} + q_{l_1 l_4} q_{l_1 l_5} q_{l_1 l_2} q_{l_1 l_3} \sigma_{l_1 l_5}^+ \sigma_{l_1 l_4 l_5}^* \sigma_{l_1 l_3 l_4 l_5}^+ Y_{l_1 l_5 l_4 l_3 l_2} \\
& + q_{l_1 l_4} q_{l_1 l_5} \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_2 l_3}^+ \sigma_{l_1 l_2 l_3 l_4}^* Y_{l_1 l_4 l_3 l_2 l_5} + q_{l_1 l_5} \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_2 l_4}^* \sigma_{l_1 l_2 l_4 l_5}^+ Y_{l_1 l_2 l_4 l_5 l_3} \\
& + q_{l_1 l_4} q_{l_1 l_5} q_{l_1 l_3} q_{l_1 l_2} \sigma_{l_1 l_5}^+ \sigma_{l_1 l_2 l_5}^* \sigma_{l_1 l_2 l_5 l_3}^+ Y_{l_1 l_5 l_2 l_3 l_4} + q_{l_1 l_2} q_{l_1 l_3} q_{l_1 l_4} q_{l_1 l_5} \sigma_{l_1 l_4}^* \sigma_{l_1 l_3 l_5}^+ \sigma_{l_1 l_3 l_4 l_5}^+ Y_{l_1 l_3 l_5 l_4 l_2} \\
& + q_{l_1 l_2} \sigma_{l_1 l_4}^+ \sigma_{l_1 l_2 l_4}^* \sigma_{l_1 l_2 l_3 l_4}^* Y_{l_1 l_4 l_2 l_3 l_5} + q_{l_1 l_4} q_{l_1 l_5} \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_2 l_5}^* \sigma_{l_1 l_2 l_4 l_5}^+ Y_{l_1 l_2 l_5 l_4 l_3} \\
& + q_{l_1 l_2} q_{l_1 l_4} q_{l_1 l_5} q_{l_1 l_3} \sigma_{l_1 l_5}^+ \sigma_{l_1 l_3 l_5}^* \sigma_{l_1 l_2 l_3 l_5}^* Y_{l_1 l_3 l_5 l_2 l_4} + q_{l_1 l_2} q_{l_1 l_3} q_{l_1 l_4} q_{l_1 l_5} \sigma_{l_1 l_3}^+ \sigma_{l_1 l_3 l_4}^* \sigma_{l_1 l_3 l_4 l_5}^+ Y_{l_1 l_3 l_4 l_5 l_2} \\
& + q_{l_1 l_4} \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_2 l_3}^+ \sigma_{l_1 l_2 l_3 l_4}^* Y_{l_1 l_2 l_3 l_4 l_5} + q_{l_1 l_4} q_{l_1 l_5} q_{l_1 l_3} \sigma_{l_1 l_5}^+ \sigma_{l_1 l_4 l_5}^* \sigma_{l_1 l_2 l_4 l_5}^* Y_{l_1 l_5 l_4 l_2 l_3} \\
& + q_{l_1 l_2} q_{l_1 l_4} q_{l_1 l_5} \sigma_{l_1 l_3}^+ \sigma_{l_1 l_2 l_3}^* \sigma_{l_1 l_2 l_3 l_5}^+ Y_{l_1 l_3 l_2 l_5 l_4} + q_{l_1 l_2} q_{l_1 l_3} q_{l_1 l_5} \sigma_{l_1 l_4}^* \sigma_{l_1 l_4 l_5}^* \sigma_{l_1 l_3 l_4 l_5}^+ Y_{l_1 l_4 l_5 l_3 l_2} \\
& + q_{l_1 l_4} \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_2 l_3}^+ \sigma_{l_1 l_2 l_3 l_4}^* Y_{l_1 l_2 l_3 l_4 l_5} + q_{l_1 l_2} q_{l_1 l_5} q_{l_1 l_4} q_{l_1 l_3} \sigma_{l_1 l_5}^+ \sigma_{l_1 l_4 l_5}^* \sigma_{l_1 l_2 l_4 l_5}^* Y_{l_1 l_5 l_4 l_2 l_3} \\
& + q_{l_1 l_2} q_{l_1 l_4} q_{l_1 l_5} \sigma_{l_1 l_3}^+ \sigma_{l_1 l_2 l_3}^* \sigma_{l_1 l_2 l_3 l_5}^+ Y_{l_1 l_3 l_2 l_5 l_4} + q_{l_1 l_2} q_{l_1 l_3} q_{l_1 l_5} \sigma_{l_1 l_4}^* \sigma_{l_1 l_4 l_5}^* \sigma_{l_1 l_3 l_4 l_5}^+ Y_{l_1 l_4 l_5 l_3 l_2} \\
& + q_{l_1 l_4} q_{l_1 l_5} q_{l_1 l_3} \sigma_{l_1 l_4}^+ \sigma_{l_1 l_3 l_4}^* \sigma_{l_1 l_2 l_3 l_4}^* Y_{l_1 l_3 l_4 l_2 l_5} + q_{l_1 l_4} q_{l_1 l_5} \sigma_{l_1 l_4}^+ \sigma_{l_1 l_2 l_4}^* \sigma_{l_1 l_2 l_4 l_5}^+ Y_{l_1 l_4 l_2 l_5 l_3} \\
& + q_{l_1 l_4} q_{l_1 l_5} q_{l_1 l_3} \sigma_{l_1 l_5}^* \sigma_{l_1 l_2 l_5}^+ \sigma_{l_1 l_2 l_5 l_3}^+ Y_{l_1 l_2 l_5 l_3 l_4} + q_{l_1 l_2} q_{l_1 l_3} q_{l_1 l_4} q_{l_1 l_5} \sigma_{l_1 l_5}^+ \sigma_{l_1 l_3 l_5}^* \sigma_{l_1 l_3 l_4 l_5}^+ Y_{l_1 l_5 l_3 l_4 l_2} .
\end{aligned}
\tag{149}$$

$$\begin{aligned}
C_{l_1 l_2 l_3 l_4 l_5} = & q_{l_3 l_4} q_{l_3 l_5} q_{l_4 l_5} \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_3}^+ \sigma_{l_1 l_4 l_5}^+ Y_{l_1 l_2 l_3 l_4 l_5} + q_{l_3 l_4} q_{l_3 l_5} \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_3}^+ \sigma_{l_1 l_4 l_5}^* Y_{l_1 l_2 l_3 l_5 l_4} \\
& + q_{l_3 l_5} q_{l_4 l_5} \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_3}^* \sigma_{l_1 l_4 l_5}^+ Y_{l_1 l_2 l_4 l_3 l_5} + q_{l_4 l_5} \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_3}^+ \sigma_{l_1 l_4 l_5}^* Y_{l_1 l_2 l_4 l_5 l_3} \\
& + q_{l_3 l_4} \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_3}^* \sigma_{l_1 l_4 l_5}^+ Y_{l_1 l_2 l_3 l_4 l_5} + \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_3}^* \sigma_{l_1 l_4 l_5}^* Y_{l_1 l_2 l_3 l_5 l_4} \\
& + q_{l_3 l_2} q_{l_3 l_4} q_{l_3 l_5} q_{l_4 l_5} \sigma_{l_1 l_3}^+ \sigma_{l_1 l_4}^* \sigma_{l_1 l_5}^+ Y_{l_1 l_3 l_2 l_4 l_5} + q_{l_3 l_2} q_{l_3 l_4} q_{l_3 l_5} \sigma_{l_1 l_3}^+ \sigma_{l_1 l_4}^* \sigma_{l_1 l_5}^* Y_{l_1 l_3 l_2 l_5 l_4} \\
& + q_{l_3 l_2} q_{l_3 l_4} q_{l_3 l_5} q_{l_4 l_5} \sigma_{l_1 l_3}^+ \sigma_{l_1 l_4}^+ \sigma_{l_1 l_5}^* Y_{l_1 l_3 l_4 l_2 l_5} + q_{l_3 l_2} q_{l_3 l_4} q_{l_3 l_5} q_{l_4 l_5} q_{l_5 l_2} \sigma_{l_1 l_3}^+ \sigma_{l_1 l_4}^+ \sigma_{l_1 l_5}^+ Y_{l_1 l_3 l_4 l_5 l_2} \\
& + q_{l_3 l_2} q_{l_3 l_4} q_{l_3 l_5} q_{l_5 l_2} \sigma_{l_1 l_3}^+ \sigma_{l_1 l_4}^* \sigma_{l_1 l_5}^* Y_{l_1 l_3 l_5 l_2 l_4} + q_{l_3 l_2} q_{l_3 l_4} q_{l_3 l_5} q_{l_4 l_2} q_{l_5 l_2} \sigma_{l_1 l_3}^+ \sigma_{l_1 l_4}^* \sigma_{l_1 l_5}^+ Y_{l_1 l_3 l_4 l_5 l_2} \\
& + q_{l_3 l_5} q_{l_4 l_5} \sigma_{l_1 l_2}^+ \sigma_{l_1 l_3}^* \sigma_{l_1 l_4}^+ Y_{l_1 l_4 l_2 l_3 l_5} + q_{l_4 l_5} q_{l_3 l_5} \sigma_{l_1 l_2}^+ \sigma_{l_1 l_3}^* \sigma_{l_1 l_4}^* Y_{l_1 l_4 l_2 l_5 l_3} \\
& + q_{l_3 l_2} q_{l_3 l_5} q_{l_4 l_5} \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_3}^+ \sigma_{l_1 l_4}^* Y_{l_1 l_4 l_3 l_2 l_5} + q_{l_3 l_2} q_{l_3 l_5} q_{l_4 l_2} q_{l_5 l_2} \sigma_{l_1 l_2}^* \sigma_{l_1 l_3}^+ \sigma_{l_1 l_4}^+ Y_{l_1 l_4 l_3 l_5 l_2} \\
& + q_{l_4 l_2} q_{l_4 l_5} q_{l_5 l_2} \sigma_{l_1 l_2}^+ \sigma_{l_1 l_3}^+ \sigma_{l_1 l_4}^* Y_{l_1 l_4 l_5 l_2 l_3} + q_{l_3 l_2} q_{l_4 l_2} q_{l_4 l_5} q_{l_5 l_2} \sigma_{l_1 l_2}^+ \sigma_{l_1 l_3}^* \sigma_{l_1 l_4}^+ Y_{l_1 l_4 l_5 l_3 l_2} \\
& + q_{l_3 l_4} q_{l_5 l_2} \sigma_{l_1 l_3}^+ \sigma_{l_1 l_4}^* \sigma_{l_1 l_5}^+ Y_{l_1 l_5 l_2 l_3 l_4} + q_{l_5 l_2} \sigma_{l_1 l_3}^+ \sigma_{l_1 l_4}^* \sigma_{l_1 l_5}^* Y_{l_1 l_5 l_2 l_4 l_3} \\
& + q_{l_3 l_2} q_{l_3 l_4} q_{l_5 l_2} \sigma_{l_1 l_3}^* \sigma_{l_1 l_4}^+ \sigma_{l_1 l_5}^* Y_{l_1 l_5 l_3 l_2 l_4} + q_{l_3 l_2} q_{l_3 l_4} q_{l_4 l_2} q_{l_5 l_2} \sigma_{l_1 l_3}^* \sigma_{l_1 l_4}^+ \sigma_{l_1 l_5}^+ Y_{l_1 l_5 l_3 l_4 l_2} \\
& + q_{l_4 l_2} q_{l_5 l_2} \sigma_{l_1 l_3}^* \sigma_{l_1 l_4}^+ \sigma_{l_1 l_5}^* Y_{l_1 l_5 l_4 l_2 l_3} + q_{l_3 l_2} q_{l_4 l_2} q_{l_5 l_2} \sigma_{l_1 l_3}^* \sigma_{l_1 l_4}^* \sigma_{l_1 l_5}^+ Y_{l_1 l_5 l_4 l_3 l_2}
\end{aligned}$$

Primjedba 4.2.15

Na opisani način, primjenom teorema 4.2.10, mogu se opisati bazične konstante u bilo kojem generičkom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_Q = \mathcal{B}_{l_1 l_2 \dots l_n}$ (algebre $\mathcal{B}$) pridruženom skupu $Q = \{l_1, l_2, \dots, l_n\}$, $Q \subseteq \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$ ako je zadovoljen uvjet kocikličnosti, tj. ako vrijedi

$$\sigma_{l_1 l_2 \dots l_n} = 1, \quad \sigma_{j_1 j_2 \dots j_i} \neq 1 \quad \text{za svaki } 2 \leq i < n.$$

Ako je $\sigma_{l_1 l_2 \dots l_n} \neq 1$, onda u težinskom potprostoru nema konstanti.

Zaključak

U ovoj disertaciji se detaljno izračunavaju konstante u težinskim potprostorima $\mathcal{B}_Q$, $1 \leq \text{Card } Q \leq 4$ algebre $\mathcal{B}$, pri čemu se pokazuje da u potprostorima $\mathcal{B}_Q$, $\text{Card } Q = 1$ nema netrivialnih konstanti.

$\mathcal{B} = \mathbb{C}\langle e_{i_1}, e_{i_2}, \dots, e_{i_N} \rangle$ je slobodna $\mathbb{C}$ -algebra s jedinicom (gdje je stupanj svakog generatora e_{i_s} jednak jedan) u kojoj je uvedena $\mathbf{q}$ -diferencijalna struktura nizom linearnih (diferencijalnih) operatora $\partial_{i_1}, \partial_{i_2}, \dots, \partial_{i_N} : \mathcal{B} \rightarrow \mathcal{B}$ zadanih sa

$$\partial_i(1) = 0, \quad \partial_i(e_j) = \delta_{ij},$$

$$\partial_i(e_j x) = \delta_{ij} x + q_{ij} e_j \partial_i x \quad \text{za svaki } x \in \mathcal{B}, \quad i, j \in \mathcal{N}.$$

Pritom je $\mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$ fiksirani podskup skupa nenegativnih cijelih brojeva.

Općenito je rastav algebre $\mathcal{B}$ po multihomogenim komponentama dan sa

$$\mathcal{B} = \bigoplus_{\substack{n \geq 0 \\ l_1 \leq l_2 \leq \dots \leq l_n, l_j \in \mathcal{N}}} \mathcal{B}_{l_1 l_2 \dots l_n},$$

pri čemu je svaki težinski potprostor $\mathcal{B}_Q = \mathcal{B}_{l_1 l_2 \dots l_n} = \text{span}_{\mathbb{C}} \{e_{j_1 j_2 \dots j_n} \mid j_1 j_2 \dots j_n \in \hat{Q}\}$, $n \geq 1$ pridružen multiskupu $Q = \{l_1 \leq l_2 \leq \dots \leq l_n\}$, $l_j \in \mathcal{N}$.

Pritom je $\hat{Q} = S_n Q = \{\sigma(l_1 l_2 \dots l_n) \mid \sigma \in S_n\}$ skup svih permutacija multiskupa Q .

Specijalno, ako je $l_1 < l_2 < \dots < l_n$, $l_j \in \mathcal{N}$, onda je $Q = \{l_1, l_2, \dots, l_n\}$ skup pa je njemu pridružen generički težinski potprostor $\mathcal{B}_Q$. U protivnom, multiskupu Q , koji nije skup, je pridružen degenerirani težinski potprostor $\mathcal{B}_Q$.

Na algebri $\mathcal{B}$ uvodi se operator stupnja $\partial : \mathcal{B} \rightarrow \mathcal{B}$, $\partial = \sum_{s=1}^N e_{i_s} \partial_{i_s}$, gdje su $e_{i_s} \partial_{i_s} : \mathcal{B} \rightarrow \mathcal{B}$, $1 \leq s \leq N$ linearni operatori, stoga se konstanta u algebri $\mathcal{B}$ definira kao bilo koji element $C \in \mathcal{B}$ takav da je $\partial C = 0$ ili $C \in \text{Ker } \partial$ ($\text{Ker } \partial$ označava jezgru operatora stupnja ∂).

Koristeći činjenicu da operator stupnja čuva rastav algebre $\mathcal{B}$ na težinske potprostore (tj. da je $\partial(\mathcal{B}_Q) \subset \mathcal{B}_Q$ za svaki multiskup $Q = \{l_1 \leq l_2 \leq \dots \leq l_n\}$ nad $\mathcal{N}$) imamo da se

problem određivanja konstanti u algebri $\mathcal{B}$ svodi na problem određivanja konstanti u pojedinačnim težinskim potprostorima.

S druge strane, u disertaciji se pokazalo da se konstante u bilo kojem degeneriranom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_{Q'}$ (pridruženog multiskupu $Q' = \{l_1 \leq l_2 \leq \dots \leq l_n\}$ nad $\mathcal{N}$) mogu konstruirati iz konstanti nekog generičkog težinskog potprostora $\mathcal{B}_Q$ (pridruženog skupu $Q = \{l_1, l_2, \dots, l_n\} \subseteq \mathcal{N}$) u određenoj identifikaciji elemenata u skupu Q , što dovodi do zaključka da je dovoljno izračunati (netrivijalne) konstante u generičkim težinskim potprostorima.

Iz tog se razloga problem određivanja konstanti u algebri $\mathcal{B}$ može svesti na problem određivanja konstanti u pojedinačnim generičkim težinskim potprostorima $\mathcal{B}_Q \subset \mathcal{B}$, što je ekvivalentno traženju jezgre operatora $\partial|_{\mathcal{B}_Q} : \mathcal{B}_Q \rightarrow \mathcal{B}_Q$.

Pritom je djelovanje operatora $\partial|_{\mathcal{B}_Q} : \mathcal{B}_Q \rightarrow \mathcal{B}_Q$ na elementima baze generičkog težinskog potprostora $\mathcal{B}_Q$, $Q = \{l_1, l_2, \dots, l_n\} \subseteq \mathcal{N}$ dano sa

$$\partial|_{\mathcal{B}_Q} (e_{j_1 j_2 \dots j_n}) = \sum_{p=1}^n \left(\prod_{r=1}^{p-1} q_{j_p j_r} \right) e_{j_p j_1 j_2 \dots j_{p-1} j_{p+1} \dots j_n}, \quad j_1 j_2 \dots j_n \in \hat{Q} = S_n Q.$$

U disertaciji su detaljno razrađena dva pristupa za određivanje konstante u težinskim potprostorima $\mathcal{B}_Q$ algebre $\mathcal{B}$.

U prvom pristupu (drugo poglavlje) se uzima da je $\det B_Q = 0$ nužan i dovoljan uvjet egzistencije netrivialne bazične konstante u (generičkom) težinskom potprostoru $\mathcal{B}_Q$, što je ekvivalentno uvjetu da B_Q bude singularna matrica.

Pritom je u monomijalnoj bazi težinskog potprostora $\mathcal{B}_Q$ operatoru $\partial|_{\mathcal{B}_Q}$ pridružena kvadratna matrica B_Q , stoga su retci, tj. stupci matrice B_Q indeksirani elementima baze potprostora $\mathcal{B}_Q$.

Red matrice B_Q je jednak $\dim \mathcal{B}_Q = \text{Card } \hat{Q}$, gdje je $\text{Card } \hat{Q} = \#$ permutacija multiskupa Q .

Iz jednadžbe $\det B_Q = 0$ proizlaze određeni uvjeti na parametre q_{ij} , $i, j \in \mathcal{N}$ za koje postoji netrivialna konstanta u $\mathcal{B}_Q$, ali isto tako i u $\mathcal{B}_{\bar{Q}}$ za neki pravi podskup $\bar{Q} \subset Q$.

Pri izračunavanju konstanti u $\mathcal{B}_Q = \mathcal{B}_{l_1 l_2 \dots l_n}$ od posebnog je interesa tzv. uvjet kocikličnosti, tj. uvjet na parametre q_{ij} , $i, j \in \mathcal{N}$ za koje postoji netrivialna konstanta u $\mathcal{B}_Q$, ali ne postoji u $\mathcal{B}_{\bar{Q}}$ za svaki pravi podskup $\bar{Q} \subset Q$.

Ako pretpostavimo da je uvjet kocikličnosti zadovoljen, tj.

$$\sigma_{l_1 l_2 \dots l_n} = 1, \quad \sigma_{j_1 j_2 \dots j_i} \neq 1 \quad \text{za svaki } 2 \leq i < n,$$

gdje je $\sigma_{j_1 j_2 \dots j_i} = \prod_{1 \leq p < r \leq i} \sigma_{j_p j_r} = \prod_{1 \leq p < r \leq i} q_{j_p j_r}$, onda u potprostoru $\mathcal{B}_Q$ postoji do na faktor netrivialna bazična konstanta C_Q .

Drugim riječima, za sve preostale vrijednosti parametara q_{ij} , $i, j \in \mathcal{N}$ za koje je $\det B_Q = 0$, a koje ne zadovoljavaju uvjet kocikličnosti, dobivaju se bazične konstante takve da proizlaze iz C_Q .

Nedostatak ovog pristupa je u nemogućnosti generalizacije formule za izračunavanje netrivialne bazične konstante C_Q u potprostoru $\mathcal{B}_Q$, $\text{Card } Q = n$, $n \geq 2$. Naime, ako je za neki fiksni $n \geq 2$, $n = \text{Card } Q$ poznata bazična konstanta u potprostoru $\mathcal{B}_Q$, onda je moguće dobiti bazične konstante u svim odgovarajućim potprostorima $\mathcal{B}_{\bar{Q}}$ takvim da je $\bar{Q} \subset Q$ (tj. $\text{Card } \bar{Q} = k$, $2 \leq k \leq n$). Obrat nije moguć, tj. iz bazične konstante u potprostoru $\mathcal{B}_{\bar{Q}}$ nije moguće dobiti bazičnu konstantu u potprostoru $\mathcal{B}_Q$, gdje je $Q \supset \bar{Q}$.

S motivacijom uklanjanja navedenog nedostatka prvog pristupa, tj. s motivacijom dobivanja formule za izračunavanje netrivialne bazične konstante C_Q u bilo kojem generičkom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_Q$ ($n = \text{Card } Q$, $n \geq 2$), u disertaciji je detaljno razrađeno treće i četvrto poglavlje, tj.

3. Zakrenuta grupovna algebra $\mathcal{A}_n$,
4. Reprezentacija zakrenute grupovne algebre $\mathcal{A}_n$ na težinskim potprostorima $\mathcal{B}_{l_1 l_2 \dots l_n}$ algebre $\mathcal{B}$.

Ta se poglavlja temelje na radovima Svrtan-Meljanac, Krob i drugih i ujedno čine glavni dio ove disertacije.

U ovom drugom pristupu promatra se regularna reprezentacija $\mathcal{R}: \mathcal{A}_n \rightarrow \text{End}(\mathcal{B}_Q)$ zakrenute grupovne algebre $\mathcal{A}_n$ na bilo kojem generičkom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_Q = \mathcal{B}_{l_1 l_2 \dots l_n}$ algebre $\mathcal{B}$.

Posebno se proučavaju vrijednosti regularne reprezentacije elemenata $\widetilde{\alpha}_n, \widetilde{\beta_{n-k+1}}$, $1 \leq k \leq n$ algebre $\mathcal{A}_n$ na općenitom generičkom potprostoru $\mathcal{B}_Q$, $Q \subset \mathcal{N}$, koje smo označili sa $\mathcal{A}_Q = \mathcal{R}(\widetilde{\alpha}_n) \in \text{End}(\mathcal{B}_Q)$, tj. $B_{Q, n-k+1} = \mathcal{R}(\widetilde{\beta_{n-k+1}}) \in \text{End}(\mathcal{B}_Q)$. Regularnom reprezentacijom $\widetilde{\alpha}_n$ na $\mathcal{B}_Q$ dobiva se matrica $\mathcal{A}_Q$, koja je u direktnoj vezi s Varchenkovom matricom. Nadalje, regularnom reprezentacijom elementa $\widetilde{\beta_{n-k+1}} \in \mathcal{A}_n$ na $\mathcal{B}_Q$ dobiva se matrica $B_{Q, n-k+1}$ za svaki $1 \leq k \leq n-1$ (jer za $k = n$ imamo da je $B_{Q, 1} = I$ jedinična matrica).

Pokazuje se da se matrica $\mathcal{A}_Q$ može faktorizirati matricama $B_{Q, n-k+1}$, $1 \leq k \leq n-1$ po

$$\text{formuli} \quad \mathcal{A}_Q = \prod_{1 \leq k \leq n-1}^{\leftarrow} B_{Q, n-k+1} = B_{Q, 2} \cdot B_{Q, 3} \cdots B_{Q, n-1} \cdot B_{Q, n}.$$

Pritom je od posebnog interesa matrica $B_{Q, n}$ za koju se pokazuje da je jednaka matrici B_Q , gdje se B_Q dobiva pri izračunavanju konstanti u potprostoru $\mathcal{B}_Q$.

Koristeći činjenicu da se problem nalaženja prostora konstanti u algebri $\mathcal{B}$ svodi na traženje jezgre operatora $B_Q = \partial|_{\mathcal{B}_Q}: \mathcal{B}_Q \rightarrow \mathcal{B}_Q$ (kojemu je u monomijalnoj bazi potprostora $\mathcal{B}_Q$ pridružena matrica B_Q takva da je $B_Q = B_{Q, n}$) došlo se je do sljedećih rezultata:

Ako je uvjet kocikličnosti zadovoljen, tj. ako vrijedi

$$\sigma_{l_1 l_2 \dots l_n} = 1, \quad \sigma_{j_1 j_2 \dots j_i} \neq 1 \quad \text{za svaki } 2 \leq i < n,$$

onda u potprostoru $\mathcal{B}_Q$ (pridruženog skupu $Q = \{l_1, l_2, l_3, \dots, l_n\}$) postoji $(n-2)!$ netrivialnih bazičnih konstanti, koje označavamo s $C_{l_1 l_2 j_3 j_4 \dots j_n}$. Pritom su $l_1, l_2 \in Q$ fiksirani, a $j_3 j_4 \dots j_n \in S_{n-2}Q'$, gdje je $S_{n-2}Q' = \{\sigma(l_3 l_4 \dots l_n) | \sigma \in S_{n-2}\}$ skup svih permutacija skupa $Q' = Q \setminus \{l_1, l_2\} = \{l_3, l_4, \dots, l_n\}$.

Bazične konstante $C_{l_1 l_2 j_3 j_4 \dots j_n}$ opisane su u teoremu 4.2.10 formulom (135), tj. u raspisanom obliku formulom (136).

Tim formulama imamo da se svaka bazična konstanta $C_{l_1 l_2 j_3 j_4 \dots j_n}$ može prikazati kao linearna kombinacija od $(n-1)!$ iteriranih komutatora oblika $Y_{l_1 \xi}$, $\xi \in \widehat{Q}$, gdje je $\widehat{Q} = S_{n-1}Q = \{\tau(l_2 l_3 \dots l_n) \mid \tau \in S_{n-1}\}$ skup svih permutacija skupa $Q = Q \setminus \{l_1\}$.

Drugim rječima, dobivamo da se svaka bazična konstanta $C_{l_1 l_2 j_3 j_4 \dots j_n}$ može prikazati u bazi iteriranih komutatora $Y_{l_1 \xi} = Y_{l_1 j_2 j_3 j_4 \dots j_n}$ takvih da im je prvi indeks $l_1 \in Q$ fiksiran, a preostalih $n-1$ indeksa $j_2, j_3, j_4, \dots, j_n \in Q = Q \setminus \{l_1\} = \{l_2, l_3, \dots, l_n\}$ permutiraju.

Pritom je $\xi := j_2 j_3 j_4 \dots j_n \in \widehat{Q} = S_{n-1}Q = \{\tau(l_2 l_3 \dots l_n) \mid \tau \in S_{n-1}\}$.

Prednost ovog drugog pristupa je da se uz zadovoljen uvjet kocikličnosti dobiva elegantna formula za izračunavanje bazičnih konstanti u bilo kojem generičkom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_Q$, $\text{Card } Q = n$, $n \geq 2$.

Treba naglasiti da je do sličnog rezultata po pitanju izračunavanja konstanti u potprostoru $\mathcal{B}_Q$ također došao i Correll u svom radu [C], gdje je opisao konstante u specijalnom slučaju kada su svi kompleksni parametri q_{ij} jednaki kompleksnom parametru q , tj. $q_{ij} := q$ za svaki $i, j \in \mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$.

Lako se može pokazati ako je $q_{ij} := q$ za svaki $i, j \in \mathcal{N}$, onda iz formule (135) u teoremu 4.2.10 proizlaze konstante koje je opisao Correll u [C].

Na kraju napomenimo sljedeće:

umjesto rastava permutacije $g \in S_n$ u produkt cikličkih permutacija navedenog u teoremu 3.15, permutaciju $g \in S_n$ mogli smo također rastaviti na načine kako je dano u komentaru 3.16.

Rastav (31) je odabran ciljano, jer uporabom bilo kojeg od tri rastava navedena u komentaru 3.16 dobivamo $B_{Q,n} \neq B_Q$, tj. ne vrijedi jednakost matrica $B_{Q,n}$ i B_Q , iako su njihove determinante jednake.

Dakle, identitet (31) je korišćen s ciljem da se dobije jednakost matrica $B_{Q,n}$ i B_Q .

Literatura

- [A1] M. Aguiar: *Braids, q -binomials and quantum groups*, Advances in Pure and Applied Mathematics 20, 1998, 323-365.
- [A2] M. Aguiar: *Zonotopes, braids and quantum groups*, Annals of Combinatorics 4 no. 3-4, 2000, 433-468.
- [BV] T. Brylawski and A. Varchenko: *The Determinant Formula for a Matroid Bilinear Form*, Advances in Mathematics 129, 1997, 1-24.
- [C] W. L. Correll, Jr.: *On the invariant factors and module structure of the kernel of the Varchenko matrix*, Ph. D. dissertation, Univ. of Michigan, Ann Arbor, 2002. (citeseer.ifi.unizh.ch/context/2379303/0)
- [D] G. Denham: *Hanlon and Stanley's conjecture and the Milnor fibre of a braid arrangement*, J. Algebraic Combin., 1999, 1-12.
- [DH1] G. Denham and P. Hanlon: *On the Smith normal form of the Varchenko bilinear form of a hyperplane arrangement*, Pacific J. Math. Special issue in memoriam Olga Taussky-Todd, 1997, 123-146.
- [DH2] G. Denham and P. Hanlon: *Some algebraic properties of the Schechtman-Varchenko bilinear forms*, New Perspectives in Geometric Combinatorics, MSRI Publications, Volume 38, 1999, 149-175.
- [DKKT] G. Duchamp, A. Klyachko, D. Krob and J.-Y. Thibon: *Noncommutative symmetric functions III: Deformations of Cauchy and convolution algebras*, Diskrete Mathematics and Theoretical Computer Science **1**, 1997, 159-216
- [F1] C. Fronsdal: *Generalizations and deformations of quantum groups*, Publ. Res. Inst. Math. Sci. 33, 1997, 91-149 (q-alg/9606020).
- [F2] C. Fronsdal: *On the classification of q -algebras*, Lett. Math. Phys. 222, 1999, 708-746 (q-alg/0003146).

- [F3] C. Fronsdal: q -algebras and arrangements of hyperplanes, J. Algebra 278, 2004 no.2, 433-455 (q-alg/0111310).
- [FG] C. Fronsdal and A. Galindo: *The ideals of free differential algebras*, J. Algebra 222, 1999, 708-746 (q-alg/9806069).
- [FSS] L. Frappat, A. Sciarrino and P. Sorba: *Dictionary on Lie superalgebras*, hep-th/9607161
- [HS] P. Hanlon and R. P. Stanley: *A q -deformation of a trivial symmetric group action*, Trans. Amer. Math. Soc. 350:11, 1998, 4445-4459.
- [Hu] J. E. Humphreys: *Introductions to Lie Algebras and Representation theory*, Springer-Verlag, New York, 1972.
- [JK] G. James and A. Kerber: *The representation theory of the symmetric group*, Addison-Wesley, Reading, MA, 1981.
- [Kh] V. K. Kharchenko: *An Existence Condition for Multilinear Quantum Operations*, J. Algebra 217, 1999, 188-228.
- [KLT] D. Krob, B. Leclerc and J.-Y. Thibon: *Noncommutative symmetric functions II: Transformations of alphabets*, Int. J. Algebra Comput. 7, No.2, 1997, 181-264.
- [Ku] S. Kurepa: *Konačno dimenzionalni vektorski prostori i primjene*, Sveučilišna naklada Liber, Zagreb, 1986.
- [L1] G. Lusztig: *Introduction to quantum groups*, Birkhauser, Boston, 1993.
- [L2] G. Lusztig: *A q -analogue of an identity of N. Wallach*, (math.QA/0311158)
- [MPS] S. Meljanac, A. Perica and D. Svrtan: *The Energy operator for a model with a multiparametric infinite statistics*, J. Phys. A. 36, 2003 no.23, 6337-6349 (math-ph/0304038).

- [MS1] S. Meljanac and D. Svrtan: *Determinants and inversion of Gram matrices in Fock representation of $\{q_{kl}\}$ -canonical commutation relations and applications to hyperplane arrangements and quantum groups. Proof of an extension of Zagier's conjecture*, Preprint RBI-TH-5/Nov.1995.
- [MS2] S. Meljanac and D. Svrtan: *Study of Gram matrices in Fock representation of multiparametric canonical commutation relations, extended Zagier's conjecture, hyperplane arrangements and quantum groups*, Math. Commun. 1, 1996, 1-24
- [OT] P. Orlic and H. Terao: *Arrangements of Hyperplanes*, Number 300 in Grundlehren der mathematischen Wissenschaften, Springer-Verlag, Berlin, 1992.
- [R] A. Ram: *Quantum groups: a survey of definitions, motivations and results*, Geometric analysis and Lie theory in mathematics and physics, 20-104, Austral. Math. Soc. Lect. Ser., 11, Cambridge Univ. Press, Cambridge, 1998.
- [So] M. Sošić: *Bilinearna forma aranžmana hiperravnina*, Magistarski rad, Zagreb, 2002.
- [St] R. P. Stanley: *Enumerative Combinatorics*, Vol. 1, Wadsworth & Brooks / Cole Advanced Books & Software, 1986, Inc. Belmont, California 94002.
- [V1] A. Varchenko: *Bilinear Form of Real Configuration of Hyperplanes*, Advances in Mathematics 97, 1993, 110-144.
- [V2] A. Varchenko: *Multidimensional hypergeometric functions and representation theory of Lie algebras and quantum groups*, Advances Series in Mathematical Physics, vol. 21 World Scientific, River Edge, NJ, 1995.
- [Zag] D. Zagier: *Realizability of a Model in Infinite Statistics*, Commun. Math. Phys. 147, 1992, 199-210.

- [Zas1] T. Zaslavsky: *Faces of a Hyperplane Arrangement Enumerated by Ideal Dimension, with Application to Plane, Plaids and Shi*, *Geometriae Dedicata* 98, 2003, 63-80.
- [Zas2] T. Zaslavsky: *Facing up to Arrangements: Face-Count Formulas for Partitions of Space by Hyperplanes*, *Mem. Amer. Math. Soc. No. 154*, Amer. Math. Soc., Providence, R. I., 1975; MR 50 #9603.

Sažetak

Promatramo slobodnu $\mathbb{C}$ -algebru $\mathcal{B} = \mathbb{C}\langle e_{i_1}, e_{i_2}, \dots, e_{i_N} \rangle$ s jedinicom (gdje je stupanj svakog generatora e_{i_s} jednak jedan) u kojoj je uvedena q -diferencijalna struktura familijom linearnih q -diferencijalnih operatora $\partial_{i_1}, \partial_{i_2}, \dots, \partial_{i_N} : \mathcal{B} \rightarrow \mathcal{B}$ zadanih rekruzivno sa:

$$\partial_i(1) = 0, \quad \partial_i(e_j) = \delta_{ij}, \quad \partial_i(e_j x) = \delta_{ij} x + q_{ij} e_j \partial_i x \quad \text{za svaki } x \in \mathcal{B}, \quad i, j \in \mathcal{N}.$$

Pritom je $\mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$ fiksirani podskup skupa nenegativnih cijelih brojeva.

Općenito je rastav algebre $\mathcal{B}$ po multihomogenim komponentama dan sa

$$\mathcal{B} = \bigoplus_{\substack{n \geq 0 \\ l_1 \leq l_2 \leq \dots \leq l_n, l_j \in \mathcal{N}}} \mathcal{B}_{l_1 l_2 \dots l_n},$$

pri čemu je svaki težinski potprostor $\mathcal{B}_Q = \mathcal{B}_{l_1 l_2 \dots l_n} = \text{span}_{\mathbb{C}} \{e_{j_1 j_2 \dots j_n} \mid j_1 j_2 \dots j_n \in \hat{Q} = S_n Q\}$,

$n \geq 1$ pridružen multiskupu $Q = \{l_1 \leq l_2 \leq \dots \leq l_n\}$, $l_j \in \mathcal{N}$.

Specijalno, ako je $l_1 < l_2 < \dots < l_n$, $l_j \in \mathcal{N}$, onda je $Q = \{l_1, l_2, \dots, l_n\}$ skup, njemu pridružen težinski potprostor $\mathcal{B}_Q$ zovemo generičkim. Multiskupu Q (koji nije skup) pridruženi težinski potprostor $\mathcal{B}_Q$ zovemo degeneriranim.

U algebri $\mathcal{B}$ pod konstantom $C \neq 0$ podrazumijeva se netrivialni element, koji ima svojstvo da je $\partial_i C = 0$ za svaki $i \in \mathcal{N}$.

U ovoj disertaciji, pomoću eksplicitnih formula, proučavamo konstante u bilo kojem težinskom potprostoru $\mathcal{B}_Q$ ($1 \leq \text{Card } Q \leq 5$). U potprostorima $\mathcal{B}_Q$, $\text{Card } Q = 1$ nema netrivialnih konstanti. Također se pokazuje da konstante u bilo kojem degeneriranom težinskom potprostoru možemo konstruirati iz konstanti nekog generičkog težinskog potprostora $\mathcal{B}_Q$, što nas dovodi do zaključka da je dovoljno izračunati netrivialne bazične konstante u generičkim težinskim potprostorima.

Proučavanjem radova Svrtan-Meljanac, Krob, Fronsdaal, Corell i drugih, gdje je korišten matrični pristup, u disertaciji smo razvili formalizam zakrenute grupovne algebre te smo dobili sljedeće rezultate.

Ako pretpostavimo da je $\sigma_{l_1 l_2 \dots l_n} = 1$, $\sigma_{j_1 j_2 \dots j_i} \neq 1$ za svaki $2 \leq i < n$ (uvjet kockičnosti), onda u generičkom težinskom potprostoru $\mathcal{B}_Q$, $\text{Card } Q = n$, postoji $(n-2)!$ netrivialnih bazičnih konstanti, koje označavamo s $C_{l_1 l_2 j_3 j_4 \dots j_n}$, gdje su $l_1, l_2 \in Q$ fiksirani, a $j_3 j_4 \dots j_n \in S_{n-2} Q'$.

Pritom $S_{n-2} Q' = \{\sigma(l_3 l_4 \dots l_n) \mid \sigma \in S_{n-2}\}$ označava skup svih permutacija skupa $Q' = Q \setminus \{l_1, l_2\} = \{l_3, l_4, \dots, l_n\}$.

Pokazujemo da formule (135), (136) u Teoremu 4.2.10 opisuju bazične konstante $C_{l_1 l_2 j_3 j_4 \dots j_n}$. Primjenom tih formula nalazimo da se svaka bazična konstanta $C_{l_1 l_2 j_3 j_4 \dots j_n}$ može prikazati pomoću iteriranih komutatora $Y_{l_1 \xi} = Y_{l_1 j_2 j_3 j_4 \dots j_n}$ kojima je prvi indeks $l_1 \in Q$ fiksiran, a preostalih $n-1$ indeksa $j_2, j_3, j_4, \dots, j_n \in Q'' = Q \setminus \{l_1\} = \{l_2, l_3, \dots, l_n\}$ variraju.

Također opći Teorem 4.2.10 iz ove disertacije ilustriramo eksplicitnije za sve generičke težinske potprostore $\mathcal{B}_Q$ u slučaju da je $2 \leq \text{Card } Q \leq 5$ (vidi primjere 4.2.11 - 4.2.14).

Specijalno ako je $q_{ij} := q$ za svaki $i, j \in \mathcal{N}$, onda proizlaze konstante koje je Correll opisao u svojoj disertaciji [C] iz formule (135) u Teoremu 4.2.10.

Summary

We consider a free unital $\mathbb{C}$ -algebra $\mathcal{B} = \mathbb{C}\langle e_{i_1}, e_{i_2}, \dots, e_{i_N} \rangle$ (where degree of each generators e_{i_s} is equal one) in which a $\mathbf{q}$ -differential structure is introduced by a set of linear $\mathbf{q}$ -differential operators $\partial_{i_1}, \partial_{i_2}, \dots, \partial_{i_N} : \mathcal{B} \rightarrow \mathcal{B}$ defined recursively by:

$$\partial_i(1) = 0, \quad \partial_i(e_j) = \delta_{ij}, \quad \partial_i(e_j x) = \delta_{ij} x + q_{ij} e_j \partial_i x \quad \text{for each } x \in \mathcal{B}, \quad i, j \in \mathcal{N}.$$

Here $\mathcal{N} = \{i_1, i_2, \dots, i_N\}$ is a fixed subset of the set of nonnegative integers.

Generally, we have the direct sum decomposition

$$\mathcal{B} = \bigoplus_{\substack{n \geq 0 \\ l_1 \leq l_2 \leq \dots \leq l_n, l_j \in \mathcal{N}}} \mathcal{B}_{l_1 l_2 \dots l_n},$$

where each weight subspace

$$\mathcal{B}_Q = \mathcal{B}_{l_1 l_2 \dots l_n} = \text{span}_{\mathbb{C}} \{e_{j_1 j_2 \dots j_n} \mid j_1 j_2 \dots j_n = \text{rearrangement of } l_1, l_2, \dots, l_n\}, \quad n \geq 1$$

is associated to the multiset $Q = \{l_1 \leq l_2 \leq \dots \leq l_n\}$, $l_j \in \mathcal{N}$.

In particular, when $l_1 < l_2 < \dots < l_n$, $l_j \in \mathcal{N}$ (i.e. $Q = \{l_1, l_2, \dots, l_n\}$ is a set) the associated weight subspace $\mathcal{B}_Q$ is called generic. A degenerate weight subspace $\mathcal{B}_Q$ is associated to a multiset Q which is not a set.

In the algebra $\mathcal{B}$ by a constant $C \neq 0$ we shall mean a nontrivial element with the property $\partial_i C = 0$ for all $i \in \mathcal{N}$.

In this dissertation we study, by means of explicit formulas, the constants in any weight subspace $\mathcal{B}_Q$ ($1 \leq \text{Card } Q \leq 5$) were calculating in detail. In the subspaces $\mathcal{B}_Q$, $\text{Card } Q = 1$ there are no nontrivial constants. It is also shown that constants in degenerate weight subspaces can be constructed from constants in generic weight subspaces $\mathcal{B}_Q$ by certain specialization procedure. So we conclude, that is enough to calculate nontrivial basic constants in generic weight subspaces.

By studying some papers of Svrtan-Meljanac, Krob, Fronsdaal, Corell's and others, which use matrix approach we develop some twisted group algebras machinery and obtain the following results.

If we assume that $\sigma_{l_1 l_2 \dots l_n} = 1$, $\sigma_{j_1 j_2 \dots j_i} \neq 1$ for each $2 \leq i < n$ (cocycle condition), then in the generic weight subspace $\mathcal{B}_Q$, $\text{Card } Q = n$ there are $(n-2)!$ nontrivial basic constants which we denote by $C_{l_1 l_2 j_3 j_4 \dots j_n}$, where $l_1, l_2 \in Q$ are fixed and $j_3 j_4 \dots j_n \in S_{n-2} Q'$. $S_{n-2} Q' = \{\sigma(l_3 l_4 \dots l_n) \mid \sigma \in S_{n-2}\}$ denote the set of all permutations of $Q' = Q \setminus \{l_1, l_2\} = \{l_3, l_4, \dots, l_n\}$.

We show that formulas (135), (136) in Theorem 4.2.10 describes the basic constants $C_{l_1 l_2 j_3 j_4 \dots j_n}$. By applying these formulas we find that each basic constant $C_{l_1 l_2 j_3 j_4 \dots j_n}$ can be expressed in terms of iterated commutators $Y_{l_1 \xi} = Y_{l_1 j_2 j_3 j_4 \dots j_n}$, where first index $l_1 \in Q$ is fixed and remaining $n-1$ indices $j_2, j_3, j_4, \dots, j_n \in Q'' = Q \setminus \{l_1\} = \{l_2, l_3, \dots, l_n\}$ vary.

We also illustrate our general Theorem 4.2.10 of this dissertation more explicitly for all weight subspaces $\mathcal{B}_Q$ in case $2 \leq \text{Card } Q \leq 5$ (see examples 4.2.11 - 4.2.14).

In particular, if $q_{ij} := q$ for all $i, j \in \mathcal{N}$, then the constants described in Corell's thesis [C] come out from equation (135) in Theorem 4.2.10.

Životopis

Ime i prezime: Milena Sošić
Adresa: Rovinj, Omladinska 23
Telefon: 052-813-120; mob. 098-855-284
E-mail: milena.sosic@pu.t-com.hr
Web adresa: <http://www.math.uniri.hr/~msosic>
Državljanstvo: Republike Hrvatske
Datum rođenja: 11. srpnja 1967. Pula, Republika Hrvatska

Zaposlena sam na Sveučilištu u Rijeci, Odjel za matematiku u zvanju asistenta iz znanstvenog polja matematike u području prirodnih znanosti.

Osnovnu i srednju školu pohađala sam u Rovinju te sam maturirala 1986. godine i stekla zvanje suradnik u razrednoj nastavi.

10. srpnja 1991. obranila sam diplomski rad pod naslovom:

"Beskonačni produkti kompleksnih brojeva i funkcija i primjena na neke funkcije" (mentor: dr. sc. Cvetan Jardas)

te sam time stekla stručnu spremu sedmog (VII/1) stupnja i stručni naziv profesor matematike i informatike.

Od 11. listopada 1990. do 27. listopada 1997. godine u srednjoj školi Zvane Črnje u Rovinju obavljala sam poslove profesora matematike i informatike.

Sporazumnim prekidom ugovora o radu prešla sam na Pedagoški fakultet u Rijeci.

28. listopada 1997. zasnovala sam radni odnos s Pedagoškim fakultetom u Rijeci (sada: Filozofski fakultet u Rijeci), gdje sam obavljala poslove mlađeg asistenta iz znanstvenog polja matematike u području prirodnih znanosti.

6. studenoga 2002. obranila sam magistarski rad pod naslovom:

"Bilinearna forma aranžmana hiperravnina"

(mentor: dr. sc. Dragutin Svrtan, red. prof. PMF-MO u Zagrebu)

te sam time stekla akademski stupanj magistra iz područja prirodnih znanosti, polje matematika.

29. siječnja 2003. izabrana sam u suradničko zvanje asistenta te do 31. ožujka 2008. na Filozofskom fakultetu u Rijeci obavljam poslove asistenta iz znanstvenog polja matematike u području prirodnih znanosti.

1. travnja 2008. sporazumnim prekidom ugovora o radu zapošljavam se na Sveučilištu u Rijeci, Odjel za matematiku, gdje obavljam poslove asistenta iz znanstvenog polja matematike u području prirodnih znanosti.

U suradnji s dr. sc. Marijom Marinović napisala sam udžbenik: "Repetitorij s riješenim zadacima iz matematike", koji je izdan u siječnju 2004. g. Udžbenik je prvenstveno namijenjen studentima dvopredmetnog studija Informatike na Filozofskom fakultetu u Rijeci te je prilagođen nastavnom programu kolegija: Matematika za informatičare 1 i Matematika za informatičare 2, ali ga mogu koristiti i studenti drugih društvenih fakulteta.

Članica sam Seminara iz diferencijalne geometrije (voditelj: dr. sc. Dragutin Svrtan, red. prof.) na PMF-Matematičkom odjelu u Zagrebu;
Hrvatskog matematičkog društva;
Društva matematičara i fizičara u Rijeci.

2007. g. primljena sam za suradnika na znanstvenom projektu: Diskretna matematika i primjene, čiji je voditelj prof. dr. sc. Dragutin Svrtan.